EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Povestea extraordinară a unui om extraordinar: comandorul de marină Leif Larsen, erou al ultimului război mondial, un om simplu, modest, neînfricat, exemplu de curaj, sînge rece și patriotism.

Lei 6,50

67

1968

FRITHJOF SAELEN • NUMAI CEI BRAVI

CM

FRITHJOF SAELEN

NUMAI CEI BRAVI

COLECȚIA MERIDIANE

CM

Frithjof Saelen

Numai cei bravi

(Povestea comandantului Leif Larsen)

Traducere şi glosar de *H. Popovici*

Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti — 1968

Fotografia copertei de *Dan Grigorescu*

Frithjof Saelen
NONE BUT THE BRAVE
The Story of Leif Larsen
Transworld Publishers
London, 1956

CUVÎNT ÎNAINTE

Actele de bravură ale luptătorilor antifasciști în timpul celui de al doilea război mondial au generat — în mai toate țările Europei — o amplă literatură care, ani îndelungați, a izbutit să suplinească literatura de aventuri. Performanțele unuia sau altuia dintre eroii luptei antifasciste au izbutit să rețină, să capteze atenția și fantezia tineretului și — avînd în vedere tocmai conținutul antifascist al acestor acțiuni — socotim că fenomenul este sănătos și firesc.

Cartea lui Saelen se înscrie în această categorie. În 1940, precum se știe, Hitler invadează Norvegia. Rezistența norvegiană, avînd în vedere raportul de forțe, se prăbușește destul de repede. Aceasta nu înseamnă că lupta încetează. Pe de o parte, în Norvegia se dezvoltă o amplă mișcare populară de rezistență, pe de altă parte, norvegienii refugiați în Anglia constituie unități militare care continuă lupta în rîndurile armatelor aliate. Acestor refugiați li se adaugă, în tot timpul războiului, alți și alți patrioți, care izbutesc să scape din teritoriul ocupat. Printre aceștia se numără și Leif Larsen, fostul proprietar al unui mic vas de cabotaj, cunoscător excelent al coastelor norvegiene și al condițiilor de navigație de acolo. Amiralitatea britanică constituie — cu baza pe insulele Shetland, din nordul Sco-

ției, deci la cîteva sute de mile de coasta norvegiană — o flotilă sui-generis: pescadoare norvegiene (și, ulterior, islandeze) ușor armate, care au misiunea de a se strecura, sub protecția nopții, în fiorduri, pentru a transporta arme, agenți de legătură, sabotori etc. și pentru a aduce luptători din rezistență, depistați de agenții Gestapoului, a căror ședere în Norvegia a devenit imposibilă. Leif Larsen se încadrează în echipajele acestor pescadoare care, la fiece trecere a Mării Nordului, riscă maximul: pe prinșii lor, nemții nu-i consideră militari și, în consecință, îi împușcă. Totuși, oamenii de pe pescadoare nu se clintesc de la datorie. Înfruntînd clima vitregă a regiunii — acțiunile lor se desfășoară îndeosebi în lunile de iarnă, cînd nopțile nordice sînt atît de lungi și de întunecoase — furtunile și uraganele, dar îndeosebi paza de coastă și aviația germană, ei își fac datoria pînă la capăt. Din rîndurile acestor oameni se distinge Leif Larsen — promovat ulterior ofițer, care, datorită actelor sale de bravură, dobîndește în cursul războiului mai multe distincții militare decît oricare alt marinar englez — și numai faptul că este cetățean străin împiedică să i se acorde chiar cele mai înalte ordine și decorații.

Cartea lui Saelen este o suită cronologică a acțiunilor lui Larsen, îmbarcat pe rînd pe mai multe pescadoare, pentru ca la urmă să comande un mic distrugător, anume construit în Statele Unite pentru asemenea acțiuni. Nu există nici un element căutat-literar în această lucrare, vigoarea ei deosebită rezultînd nemijlocit în epica faptelor. Cînd și cînd, descrierea acțiunilor propriu-zise este întreruptă de evocarea cîte unei șederi mai îndelungate în port sau de pomenirea cîte unui eveniment din timpul războiului, pentru a puncta atmosfera generală și momentul istoric în care se încadrează acțiunea.

Personalitatea lui Larsen, astfel cum se realizează ea din filele cărții, este, într-adevăr, deosebită. Pare să fie unul dintre acele caractere de bronz, care nu se clintește în fața nici unei greutăți cînd trebuie să-și atingă scopul, definit anticipat de convingerile sale patriotice, antifasciste. Faptul că lupta lui Larsen — și a celorlalți marinari și navigatori norvegieni îmbarcați pe aceste pescadoare — nu se poate asemăna cu activitatea și lupta spectaculoasă a altor arme (marina de război, aviația etc.) nu scade cu nimic interesul pe care-l stîrnește lectura cărții și, mai ales, nu scade cu nimic virtutea acestor bărbați temerari.

Figura lui Larsen — deși autentică, reală — poate într-adevăr să constituie un exemplu, un model, îndeosebi pentru tineretul în căutare de idealuri. Realismul viguros al cărții — toate amănuntele, inclusiv descrierile de natură, sînt atît de nemijlocit, de crud servite, încît nu te poți îndoi nici o clipă de veridicitatea celor relatate — contribuie în măsură sensibilă la convingerea cititorului și la exaltarea binemeritată a eroului, el însuși de o exemplară modestie.

Atît fizionomia morală a oamenilor, cît și cunoașterea și descrierea exactă a împrejurărilor, deosebit de pitorești și de interesante, recomandă cartea de la sine. Atmosfera din timpul războiului este și ea foarte pregnant evocată. Autorul descrie nenumărate situații, în care Larsen și echipajul său au fost nevoiți să facă apel la serviciile populației — servicii teribil de riscante. Felul în care este descrisă reacția oamenilor simpli din Norvegia denotă clar opoziția înverșunată față de ocupant. Faptul acesta nu-l îm-

piedică pe autor să menţioneze, cînd este cazul, şi activitatea fasciştilor norvegieni, a trădătorilor de patrie. În ansamblu, cititorul dobîndeşte o imagine foarte realistă a acestui moment din istoria contemporană a Norvegiei.

Din punct de vedere literar, cartea este nepretenţioasă — dar, ţinînd seama de scopul ei, este şi fără cusur. Autorul nu a vrut să dea o operă de artă, ci un *document* întemeiat pe fapte reale — şi a izbutit deplin.

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

PROLOG

Vîntul puternic căzuse peste noapte, lăsînd în lucirea rece a lunii imensa uşurare a unui calm venit pe neaşteptate. Ambarcaţiunea, ca o coajă de nucă, singură pe imensitatea pustie, părea că înaintează cu o hotărîre neclintită, nemaifiind zbuciumată de valuri mari.

Acum, după revărsatul zorilor, stîncile întunecoase înfăşurate în negură ale coastei Scoţiei, care apăreau tot mai clare de la un minut la altul, se ridicau şi coborau în prova vasului, parcă micşorînd mica ambarcaţiune norvegiană de numai treizeci şi cinci de picioare[1] *lungime şi răsfrîngînd ecoul zgomotului surd dar neabă-*

[1] Circa 10 metri.

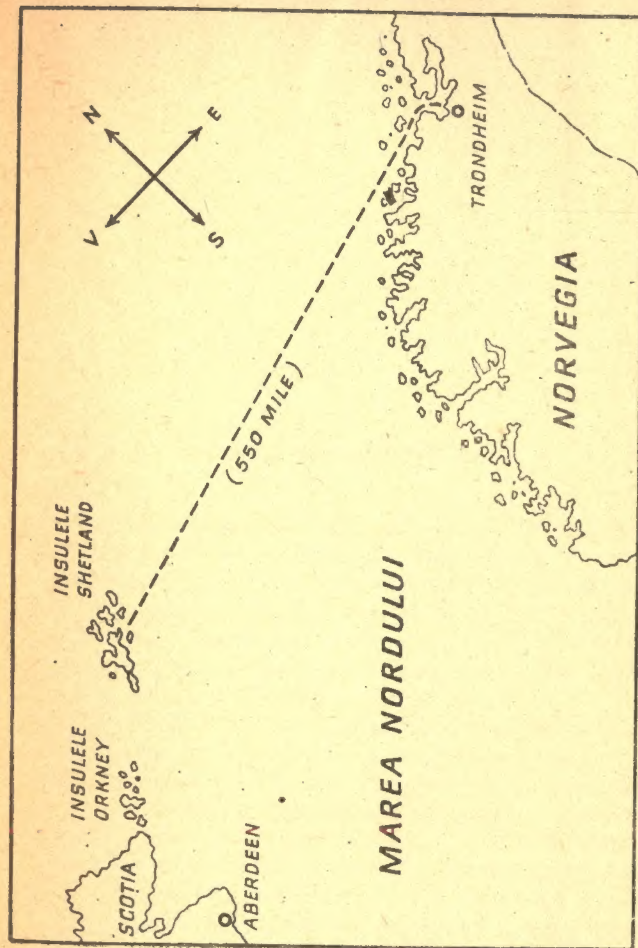
tut al motorului ei de zece cai putere. Micul vas de pescuit „Motig I" se apropia de sfîrşitul călătoriei sale.

Pentru oamenii strînşi pe mica lui comandă, această apropiere de coastă, în faptul dimineţii, însemna începutul unei vieţi noi, o evadare din tiranie şi un prilej de a lupta cu arme adevărate.

Călătoria pe mare din Norvegia fusese grea şi cei mai mulţi membri ai echipajului nu erau deprinşi cu marea, căci erau ori mecanici de aviaţie, ori şoferi de autobuz ; dar acum se simţeau fericiţi, iar feţele lor brăzdate de oboseală se luminau căutînd intrarea în port drept în prova. Chemîndu-i pe vărul său Alf şi pe Robert Andahl, fost steward pe un vapor, tînărul comandant Leif Andreas Larsen le arătă harta şi le indică triumfător punctul ce marca portul Lerwick din Shetland[1]. Aveau dreptate să fie mîndri, căci făcuseră o navigaţie fără greş. Iar nava de gardă, pe care o vedeau acum schimbîndu-şi încet direcţia pentru a-i întîmpina, nu putea constitui o ameninţare.

Acestea se întîmplau în februarie 1941.

[1] Insule în nordul Scoţiei.

1

Grupul din Shetland

Tinerele doamne de la „Şcoala patriotică regală Victoria" — o instituţie întemeiată în cartierul Battersea din Londra sub patronajul personal al reginei Victoria — şi-ar fi ridicat mîinile spre cer de indignare dacă ar fi văzut torentul de bărbaţi ce se îndreptau spre acea clădire în timpul celui de al doilea război mondial.

Căci acolo, Serviciul britanic de informaţii îi interoga pe refugiaţii din toată Europa. La acest straniu centru nervos de informaţii şi de interogatorii ajunseră, aşa cum era natural, Leif Larsen şi echipajul micului vas „Motig I", odihniţi după îngrozitorul voiaj din Norvegia, pentru a se supune poruncilor tulburătoare ale unei noi vieţi.

În detaliile fizice ale lui Larsen, aşa cum erau ele notate cu meticulozitate, mai nimic nu indica ce fel de om este, nici de ce ar fi el în stare ; nimic care ar fi putut face pe cineva să

prevadă ceea ce avea să urmeze. Autoritatea firească a celor mai mulţi conducători înnăscuţi se simte din clipa cînd intră într-o cameră. Larsen păru celor ce-l interogau la Battersea a fi un bărbat excepţional de liniştit şi de rezervat; cîţiva ani mai tîrziu — după ce primise mai multe decoraţii militare britanice decît a primit vreodată un marinar englez şi devenise un adevărat erou naţional al Norvegiei, ţara sa natală — era tot atît de modest. Cam scund, cu faţa destul de slabă — urîţită puţin de un nas turtit şi cu ochii de un albastru-deschis ce păreau gata să facă o rece apreciere atunci cînd nu luceau amuzaţi batjocoritor de vreo absurditate a oficialilor — era neîndoielnic că nu-şi petrecuse cei treizeci şi cinci de ani ai vieţii sorbind dintr-o ceaşcă de ceai, împreună cu pastorul din localitate.

Dar acesta nu era un motiv ca actele lui să nu fie cercetate tot atît de riguros ca şi acelea ale celorlalţi; şi aşa s-a şi făcut. Exista un pericol foarte real ca printre refugiaţi să se strecoare în ţară şi agenţi inamici şi, uneori, în timpul cercetărilor făcute cu mare atenţie, cîte unul dintre aceştia era descoperit. Pentru Larsen această îndelungată şi obositoare cercetare era desigur neplăcută, dar el nu se supăra. Înţelegîndu-le rostul, respecta, fără discuţie, instrucţiunile cu aceeaşi hotărîre simplă, fermă, dar surprinzător de liniştită cu care, mai tîrziu, avea să comande subalternilor.

Londra trebuie să i se fi părut din cale afară de ciudată. Ce diferită era chiar de cele mai

mari oraşe norvegiene, şi cîtă deosebire faţă de singurătatea eterică, liniştită a munţilor acoperiţi de gheaţă şi a adîncilor fiorduri care alcătuiau cea mai mare parte a patriei sale! Este adevărat că mai avusese prilej să navige — în calitate de comandant al unui mic vas de pasageri care făcea curse în apropiere de Bergen, unde locuia el — niciodată însă atît de departe cum dorise; experienţa pe care o cîştigase în acea perioadă era preţioasă dată fiind cunoaşterea amănunţită ce o căpătase despre toate detaliile coastei de sud a Norvegiei.

Poate că tocmai prin această deosebit de bună cunoaştere a coastei norvegiene, la Battersea, Larsen a atras atenţia unui oarecare maior Nagel. În timp ce perioada de verificări continua, Nagel era mereu în contact cu el; în cele din urmă, Larsen şi Robert Andahl au fost întrebaţi dacă ar fi dispuşi să întreprindă călătorii în Norvegia. Amîndoi au acceptat fără ezitare.

Aproape imediat, echipajul de pe „Motig I" se împrăştie, iar Larsen şi Andahl fură cazaţi ceva mai confortabil, într-un hotel. Aveau ordin să se prezinte zilnic maiorului Nagel la „Casa Norvegiei"; acolo, într-o dimineaţă, li se spuse că Martin Linge dorea să-i vadă. Numele lui Linge era bine cunoscut printre norvegieni; el comanda o companie proprie şi devenise un simbol al hotărîrii de luptă a Norvegiei. Era un bărbat subţirel şi necomunicativ — şi făcu o adîncă impresie asupra lor cînd, fără ocolişuri,

îi interogă cu privire la pregătirea şcolară şi profesională. Linge a căzut în luptă ceva mai tîrziu, în acelaşi an.

Dîndu-şi seama că era iminentă alegerea sa pentru o misiune oarecare, săptămînile lipsite de activitate care urmară au fost plictisitoare pentru Larsen. Totuşi, nu lipseau nici clipele mai distractive. Englezii tocmai executaseră un atac asupra Svolvaerului şi aduseseră printre prizonierii voluntari cîţiva laponi denumiţi quini ; lui Larsen i se ceru să însoţească pe unul dintre aceştia la un centru al Crucii Roşii.

Bietul lapon se sperie de autobuzul în care se urcară şi Larsen fu nevoit să-l imobilizeze pe scaun pentru a-l împiedica să sară din mers. Cînd coborîră, laponul era mîndru ca un păun de călătoria pe care o făcuse, bătîndu-se cu pumnii în piept şi zîmbind cu gura pînă la urechi. Apoi păşi de pe trotuar drept în faţa unui tramvai. Cînd văzu acest nou monstru, sări însă înspăimîntat şi începu să fugă cît îl ţineau picioarele, cu vagonul pe urma lui. Cînd, în cele din urmă, Larsen putu pune iar mîna pe el, avea ochii măriţi de spaimă şi tremura din cap pînă-n picioare.

La înapoiere, Larsen se gîndi să ia metroul — dar şi asta se dovedi o mare greşeală. Pericole necunoscute îl aşteptau pe bietul lapon la fiecare pas. Mai rău decît toate fu liftul ; trebuie să i se fi părut o prăpastie fără fund. Laponul se întoarse şi o luă la fugă drept spre ieşire, dar acolo dădu de molohul înfricoşător al circulaţiei şi se opri, nefiind în stare să înţeleagă unde

îşi poate găsi un adăpost sigur. În sfîrşit, a fost convins să coboare cu liftul ; în timpul coborîrii a stat tot timpul agăţat de braţul ghidului său.

Astfel de întîmplări, totuşi, erau rare — şi Larsen începu să se întrebe dacă nu venise prea tîrziu. În 1939, cînd, după prologul din Polonia, Germania îşi îndreptă din nou atenţia spre vest, Larsen, ca mulţi alţi compatrioţi ai săi, se înrolase voluntar să lupte în armata finlandeză. Acea campanie — deosebit de grea, în care se lupta pe schiuri la temperaturi mult sub zero grade — de-abia începuse pentru el, cînd Hitler se hotărî să atace Norvegia. Larsen se înapoie imediat în ţară cu o mică unitate de norvegieni, mărşăluind pe distanţe mari în efortul de a se uni cu forţele principale, în timp ce germanii continuau o serie de atacuri în urmărire ; dar, înainte de a se ivi un prilej de a respinge atacurile cu o forţă de oarecare importanţă, Norvegia capitulase. Următorul pas a fost să adune un echipaj de compatrioţi, să procure hărţi şi o ambarcaţiune, să-şi ia în grabă rămas-bun de la părinţi şi de la fraţi şi surori, şi să fugă în Anglia ; o operaţie mult mai grea şi mai periculoasă decît s-ar părea.

Dar n-ar fi trebuit să fie îngrijorat ; acest voiaj, cel puţin, nu fusese zadarnic. În luna martie, după ce primi ordinul ca el şi Andahl să se înroleze în compania lui Linge de la Stodham — un conac mare, lîngă Oxford — nu le mai rămase timp pentru gînduri întunecate. Cursul avea de scop să pregătească oameni tari, în in-

tense antrenamente fizice şi trageri la ţintă cu pistolul, după care aveau să fie aleşi cei pentru misiuni speciale. La acest curs, Larsen a făcut cunoştinţă cu aspectul destul de surprinzător al culiselor Angliei din timpul războiului. I se părea, urmînd un curs după altul în lunile următoare, că fiecare casă mai mare de la ţară fusese predată unei organizaţii misterioase, care predă cursuri secrete de tehnică a uciderii şi a supravieţuirii. Într-un sat pitoresc, Larsen învăţă construcţia minelor. Mai spre nord, pe coasta de vest a Scoţiei, făcu exerciţii de aşezare a traverselor şi a liniilor de cale ferată pe care apoi le arunca în aer cu diverse explozibile ; în acelaşi timp, învăţă să lupte nearmat. Constată că exista un fel corect şi unul greşit de a executa orice acţiune de sabotaj şi o modalitate foarte eficientă de a ucide un om chiar dacă nu ai alte arme decît propriile tale mîini.

Săptămînile treceau repede. În apropiere de Birmingham execută prima sa aruncare cu paraşuta. Mai tîrziu, în timpul războiului, antrenamentul avea să înceapă cu sărituri din turnuri sau din baloane, dar Larsen şi cei din grupul său trebuiră să sară de la bun început din avioane. Ca distracţie, exerciţiul avea riscurile lui — şi accidentele serioase nu erau de loc neobişnuite, dar cei mai mulţi oameni izbutiră să termine cu bine cursul. O dată, Larsen ateriză greşit şi îşi luxă piciorul. Era acolo un sergent englez care sta pe teren şi striga la oamenii care coborau cu paraşutele. Cînd, după această întîmplare nefericită, Larsen se descurcă din chingile paraşutei, sergentul veni la el alergînd, arătă spre unul care cobora cu picioarele mult depărtate şi-i ceru să strige la el în limba norvegiană. Larsen luă megafonul şi făcu ce i se ceruse, dar fără rezultat. Apoi strigă în limba engleză, iar omul îşi apropie îndată picioarele, şi tocmai la timp ; se obişnuise atît de mult să i se comande în englezeşte, încît nici nu luase în seamă limba lui maternă.

Apoi veni rîndul unei şcoli de spionaj, lîngă Birmingham, cu eforturi înfiorătoare de a învăţa pe de rost nenumăratele metode de cifrare a mesajelor şi un curs privind organizarea reţelelor de informaţii în teritorii ocupate. De-abia le asimilase pe acestea, cînd se pomeni într-un alt conac — de astă dată la Fowley Court, în apropiere de Henley — pentru a recapitula tot ce învăţase. De două ori pe săptămînă, un profesor le preda un curs de politică internaţională, punîndu-i la curent cu ultimele ştiri de pe fronturi. Multe se întîmplaseră în timpul ultimelor două luni ; trupele engleze înaintaseră în Iran, dar puterile Axei cuceriseră Grecia şi Iugoslavia şi — numai cu ajutorul aviaţiei — puseseră mîna pe Creta. O mare senzaţie pricinuise lansarea lui Rudolf Hess, cu paraşuta, în Scoţia. Apoi, în ziua de 22 iunie, Germania îşi întoarse armele împotriva Uniunii Sovietice, forţînd şi armata finlandeză să-i sprijine agresiunea. Trecuse mai bine de un an de cînd Larsen luptase alături de finlandezi ; acum se pomeni în situaţia de a lupta împotriva lor. Acest gînd îl întrista.

Oamenii din compania Linge duseseră toată vara o viaţă sănătoasă în aer liber, erau în condiţie fizică excelentă şi se arătau cam nerăbdători să termine cu mutările dintr-o reşedinţă într-alta şi să treacă la acţiune. Acum, unele aspecte ale personalităţii lui Larsen deveniră aparente. Felul său rezervat de a fi, aproape umil, ascundea o puternică mîndrie înnăscută care, în unele împrejurări, se manifesta printr-o indiferenţă faţă de toţi ofiţerii şi în special faţă de cei din propria lui ţară. Refuza cu încăpăţînare să se lase terorizat de vreo autoritate, uneori scandalizîndu-şi superiorii cînd se adresa distinşilor galonaţi cu aceeaşi familiaritate degajată, dar politicoasă, cu care vorbea prietenilor. Niciodată nu fusese auzit ridicînd tonul la o supărare sau în discuţii. Niciodată nu căuta să-şi ascundă originea lui foarte modestă ; însă vigoarea calmă a caracterului său impunea respect şi afecţiune tuturor camarazilor. Mai tîrziu, cînd i se dădu ordinul de a primi informaţii care erau interzise altor gradaţi, cîtva timp se opuse cu hotărîre acestei idei, fiind sprijinit în indignarea sa, deşi pentru motive foarte diferite, de autorităţile navale norvegiene, care nu aveau încredere în popularitatea lui şi se temeau de lipsa sa de interes pentru disciplina regulamentară. Nimeni nu putea bănui că în foarte scurtă vreme părerea lor avea să se schimbe cu totul.

Au fost chemaţi doisprezece oameni care cunoşteau bine coasta Norvegiei în regiunea Bergen şi Aalesund, iar Larsen fu unul dintre aceştia. La Loch Nevis, un subofiţer englez, pe nume

Percy, îi învăţă tot ce trebuiau să ştie despre lansarea minelor şi sub ochii săi de specialist făcură cîteva exerciţii practice printre insulele scoţiene. Păreau acţiuni reale şi de aceea fu pentru ei o cruntă lovitură cînd, pe neaşteptate, au fost rechemaţi la Londra. Nu era nimic de făcut decît să zîmbească şi să execute. La Londra, de-abia apucaseră să se instaleze într-un hotel rechiziţionat pentru oamenii lui Linge, cînd veniră noi ordine : trebuiau să se prezinte la Fowley Court. „Ordinul următor va fi să trecem la Şcoala Patriotică — spuse un glumeţ — şi apoi, fără cea mai mică întîrziere, vom ajunge înapoi în Norvegia, de unde am plecat."

Din fericire, urmă curînd un contraordin : „Prezentaţi-vă în insulele Shetland". În sfîrşit, lucrurile se lămureau. Aflară că aveau să facă naveta între Scoţia şi Norvegia — şi pentru Larsen aceasta însemna împlinirea unui vechi vis. El, Karsten Sangolt şi un alt om, pe nume Pettersen, au plecat primii spre nord ; alţi nouă oameni aveau să-i urmeze. În ziua de 19 august, primii trei sosiră la Lerwick cu un vas de pasageri, ceva mai confortabil decît micul „Motig I" cu care sosise Larsen acolo mai înainte ; de la Lerwick au fost conduşi mai departe, la Lunna Voe, pe coasta de nord-est.

Locul era cu totul pustiu ; doar o clădire prăpădită din piatră cenuşie pe o colină, deasupra plajei, iar jos, la malul mării, ceva care semăna a cheu. În golf, cîteva ambarcaţiuni de pescuit norvegiene erau la ancoră şi la bordul lor văzură marinari trebăluind. Noii veniţi îşi petre-

cură prima zi învîrtindu-se pe acolo şi vorbind cu oamenii din echipaje. Cei mai mulţi erau pescari şi marinari din vestul Norvegiei, firi deschise, sincere, care-ţi strîngeau mîna cu fermitate şi pe care ţi-i apropiai cu uşurinţă. Cei mai mulţi aveau la activul lor cîteva călătorii în ţara natală.

Clădirea de piatră adăpostea dormitoarele echipajelor, precum şi birourile ofiţerilor englezi ataşaţi la acea bază. Fusese construită cu mulţi ani înainte, de un moşier bogat, iar acum aparţinea unui lord scoţian. Din clădire se vedea întregul golf care era larg şi adînc, cu o intrare dinspre nord-vest — un adăpost excelent pe orice timp. Era un drum de la Lerwick la Lunna — şi de la Lunna aveau legătură telefonică spre sud. La o mică distanţă de golf, se afla o fermă singuratică ; alţi vecini nu erau.

Încercau încă să se deprindă cu aceste condiţii spartane cînd, în dimineaţa următoare, au fost convocaţi în biroul comandantului-adjunct. Un locotenent de marină înalt, zvelt, brunet, de vreo treizeci de ani îi întîmpină cu un zîmbet şi îi salută într-o norvegiană perfectă. Apoi, întinzînd mîna, adăugă în englezeşte :

— Bun-venit în grupul din insulele Shetland. Sînt bucuros că vă am aici, băieţi. Numele meu e Howarth. Acum ne putem pune pe treabă serioasă. Dar mai întîi luaţi loc, continuă el, ca să vă pun la curent cît voi putea mai pe scurt. După cum vă daţi seama, hotărîrea de a constitui această unitate ne-a venit de la propria voastră sugestie de a folosi ambarcaţiuni pescăreşti pentru a fugı din Norvegia. Aliaţii au ajuns la concluzia că s-ar prea putea ca tocmai acestea să fie ambarcaţiunile ideale pentru a se face legătura cu ţara dumneavoastră, deoarece, cu puţin noroc, ele pot naviga încoace şi încolo în apele proprii fără a trezi bănuieli. Aşa că, în 1940, au fost închiriate patru ambarcaţiuni cu motor pentru această treabă şi în timpul iernii, cînd era destul de întuneric pentru a întreprinde o acţiune cu şanse rezonabile de succes, proiectul şi-a dovedit utilitatea în război. Acum, după cum puteţi vedea, ne mărim „flota" ori de cîte ori putem, dar sîntem încă în stadiul experimental — şi mai e al naibii de mult lucru greu de făcut.

Aţi fost aleşi pentru această treabă chiar de oamenii dumneavoastră de la Londra, dar în marina engleză sînteţi voluntari plătiţi ca civili. De fapt, veţi primi patru lire pe săptămînă, masa şi locuinţa gratuite şi o primă de zece lire de fiecare dată cînd faceţi o deplasare în Norvegia. Deşi pentru motive necunoscute am fost denumiţi „Stabilimentul militar numărul 7", sîntem o unitate navală sub comanda unui ofiţer de uscat, controlată de Amiralitate şi care primeşte ordine de la Serviciul de informaţii englez cu sediul lîngă Muzeul doamnei Tussaud[1] din Londra. După cum vedeţi, nu sîntem nici peşti, nici păsări.

Howarth zîmbi din nou, cu faţa brăzdată de oboseală şi adăugă :

---

[1] Celebru muzeu cu figuri de ceară ale personajelor istorice.

— Dar am pus pe roate treaba asta, la uscat cel puţin, englezeşte. Ce faceţi voi pe mare, e treaba voastră, atîta timp cît vă conformaţi instrucţiunilor ce vi se dau şi păstraţi disciplina.

Cred că aţi văzut ambarcaţiunile de colo, continuă Howarth, apropiindu-se de fereastră. Fiecare are un număr autentic de înregistrare, dar întotdeauna pentru o regiune diferită de aceea în care va opera de fapt. Sînt dotate cu arme antiaeriene, căci nu-i mare scofală să tragi lovitură cu lovitură cînd nemţii sînt pe urmele tale, şi încercăm să perfecţionăm asta. Mai au şi o mitralieră dublă Lewis, montată pe punte... dar nu vă neliniştiţi, poate fi repede băgată într-un butoi obişnuit de petrol, cînd nu aveţi nevoie de ea. Acum avem necazuri cu ele, căci se cam blochează.

Făcu o pauză, pe cînd cei trei bărbaţi continuau să-l privească atenţi.

— Nu-i necesar, continuă el, să subliniez cît de important este pentru noi să păstrăm un contact cît mai strîns posibil cu prietenii noştri din Norvegia, şi că traversadele voastre nu vor fi călătorii de plăcere. Veţi transporta agenţi şi sabotori, arme şi alte materiale. Uneori veţi aduce oameni pe care vă vom spune să-i luaţi de acolo. Veţi face călătorii pe mare de o mie de mile pe un vas foarte mic, adesea pe o mare furtunoasă şi, probabil, vă veţi bucura de atenţiile avioanelor inamice. Veţi avea acte şi încărcături false, dar se prea poate ca acestea să nu-i împiedice pe germani să vă dea tîrcoale cînd veţi intra în fiorduri. În cazul cînd va trebui să părăsiţi vasul,

vi se vor indica numele tuturor oamenilor din regiunea respectivă cărora vă puteţi adresa cu toată încrederea. Încercăm să vă găsim uniforme, astfel încît atunci cînd nu veţi mai avea scăpare să puteţi cere a fi trataţi ca prizonieri de război, dar cred că nu-i nevoie să vă mai spun ce vi se poate întîmpla dacă sînteţi prinşi.

Desigur, fiecărui comandant i se dau instrucţiuni complete şi detalii înainte de plecare, dar vă spun toate astea ca să lămuresc bine un lucru. Dacă, după ce a văzut cum merg lucrurile, vreunul dintre noi gîndeşte că nu va putea suporta încordarea la care va fi supus, poate să mi-o spună fără nici o teamă că o să ne facem o părere proastă despre el. Singura condiţie este ca, pentru motive evidente de securitate şi de moral, să fie gata a părăsi baza în cel mult o săptămînă.

„Siglaos" trebuie să ridice curînd ancora şi are lipsuri în echipaj, aşa că ar fi bine să vă duceţi la bord şi să vedeţi cum vă puteţi acomoda.

Cam asta-i tot ce-aveam să vă spun ; iar atribuţiile mele aici sînt să fac să meargă treaba cît pot mai bine, aşa că dacă aveţi vreo plîngere sau vreo nemulţumire cu privire la echipament sau la orice alt lucru, veniţi la mine. Şi acum, încheie Howarth luîndu-şi şapca, dacă nu aveţi de pus întrebări, propun să dăm de duşcă o bere ; mor de sete !

Pe lîngă „Siglaos" mai erau gata de plecare „Askel" şi „Vita" comandate respectiv de August Naeröy şi Johannesen. La o zi sau două după

sosirea lui Larsen la Lunna, intră în port vasul „Igland" care se înapoia din regiunea Kristiansund. Era un vas mic şi nu prea arătos, dar comandantul lui, Ole Grotle, pretindea că nu există vas mai bun în insulele Shetland ; se simţea în siguranţă la bordul lui şi asta era principalul. Un fapt extraordinar era acela că niciodată nu avusese mare rea, de cîte ori navigase cu „Igland" ; ori de ctîe ori pleca spre Norvegia, marea era calmă şi liniştită ca oglinda din clipa plecării pînă în clipa cînd se înapoia ; lucru neobişnuit, date fiind vînturile puternice şi furtunile cu care de obicei aveau de luptat celelalte vase.

Petter Salen, comandantul lui „Siglaos", ură bun-venit noilor membri ai echipajului său — şi aceştia se puseră imediat pe lucru. În cele din urmă, vasul a fost gata, cu tancurile de petrol şi de apă pline şi cu proviziile la bord. Nu se putea şti cît timp îi va întîrzia marea rea şi furtunile şi cît vor fi reţinuţi pe coasta Norvegiei. Vasul era o mică ambarcaţiune obişnuită, de pescuit, cu deosebire că acum încărcătura lui consta din pistoale Luger, muniţii şi grenade de mînă de tipul Mills. Pe lîngă obişnuita mitralieră, fiecărui om din echipaj i se dădu cîte un revolver ; erau şi două arme pentru tot echipajul.

În ziua de 14 septembrie 1941, maiorul L. H. Mitchell, care comanda unitatea, veni personal de la Lerwick să le ureze mare bună. Din întîmplare, el era ofiţerul care interogase echipajul lui „Motig I" la sosirea acolo, iar Larsen căpătase un profund respect pentru acest bărbat

tînăr şi delicat. Nimeni din grupul de la Shetland nu trudea mai mult decît el şi David Howarth ; amîndoi erau foarte necăjiţi de ordinele, stricte, dar desigur raţionale, care le interziceau să ia ei înşişi parte la vreo acţiune — şi de aceea îşi dădeau toată silinţa, fără a se cruţa vreodată, zi şi noapte, de a menţine mica flotilă în bună stare de funcţionare şi pentru a obţine tot ce putea îmbunătăţi siguranţa şi confortul atît de rudimentar al oamenilor lor.

„Siglaos" plecă din port cu Larsen la timonă. Era foarte emoţionat în timp ce ţinea drumul vasului ; în spatele lui, spre asfinţit, o lumină slabă licărea în siajul vasului, iar către răsărit se vedea farul Out Skerries care domina insulele. În babord, insula Fetlar se ridica brusc din mare cu creştetul ei plat de parcă ar fi fost tăiat cu cuţitul. Numai cînd au ajuns în larg le-a spus Salen ce destinaţie aveau. „Siglaos" mergea la Askrova, la sud de Florö, unde urmau să predea încărcătura şi să ia cîţiva refugiaţi.

Sufla o briză bună de nord-vest şi vasul tanga şi rula, dar comandantul îi asigura că „Siglaos" era cea mai bună ambarcaţiune din bază cînd trebuia să navige contra unui vînt puternic şi a mării furtunoase. Motorul bătea puternic, egal şi ritmic, iar căldura din camera maşinii încălzea bine cabina de comandă. Larsen întinse mîna şi trase în jos un geam ; stropi de apă reci şi săraţi pătrunseră înăuntru stimulîndu-i toate simţurile, şi o bucurie inexplicabilă îl cuprinse. Se simţea plin de o energie care se cerea descătuşată şi destul de puternic pentru a lupta cu ori-

cine şi orice ar putea întîlni. Undeva în prova, în întuneric, era Norvegia, plină de primejdiile neştiute ale unei ţări ocupate.

Ziua începu cu un soare strălucitor şi mare calmă, iar „Siglaos" naviga cu o viteză bună. Uscatul a fost văzut la ora două după-amiază ; Askrova şi Kinn apărură din mare la distanţă de şaptezeci de mile în faţă, bine conturate şi desluşite în aerul ca de cristal. Continuară navigaţia cu toată viteza, dar de-abia către miezul nopţii ajunseră destul de aproape de ţărm pentru a vedea spuma valurilor la coastă, în babord. Îşi verificară poziţia şi, apreciind că sînt chiar în dreptul Askrovei, începură să se strecoare de-a lungul coastei.

Era însă Kinn ; navigaseră prea departe spre nord. Drumul navigabil era foarte dificil pe acolo, plin de nenumărate insule mici şi de stînci ascunse, iar comandantul reduse viteza continuînd să meargă înainte.

Cînd ajunseră la nord de Kinn observară nişte semnale luminoase de la uscat şi îşi dădură seama că cineva încerca să intre în legătură cu ei. Reduseră mult viteza în timp ce aşteptau, vasul rulînd uşor pe marea liniştită. O barcă cu rame, cu patru tineri în ea se apropie şi băieţii se căţărară la bord. Li se păruse ciudat ca o ambarcaţiune să se angajeze în acele ape neumblate şi îşi închipuiseră că mergea spre Anglia. Cînd aflară că tocmai venea din Anglia şi că se va înapoia curînd acolo se grăbiră să o şteargă. Erau patru fraţi : Leif, Olav, Iversen şi Arne Kinn.

Un mic vas de pescuit cu şase oameni la bord îi aştepta la locul de întîlnire. Aceştia erau oamenii care trebuiau să primească încărcătura. „Siglaos" acostă şi descărcarea începu de îndată. Treaba se făcu cu tragere de inimă şi cei patru tineri pescari dădură o mînă de ajutor celorlalţi. Nimeriseră chiar în mijlocul „marii aventuri" şi înţelegeau să arate ce pot. Curînd vasul a fost încărcat pînă la copastie şi se îndepărtă pentru a duce încărcătura în Sunnfjord. Se făcuse noapte şi ei erau şase pe un mic vas plin pînă la refuz cu muniţii ; în timpul zilei erau cetăţeni „supuşi legilor", fiecare cu ocupaţia lui respectabilă şi fără nici o cunoştinţă despre atare traficuri ilegale.

Pasagerii ce urmau să se înapoieze cu „Siglaos" au fost împiedicaţi să vină pînă în ziua următoare ; de aceea comandantul hotărî să se îndrepte spre Vallestad, un golfuleţ la est de Askrova, unde puteau rămîne ascunşi traficului de pe mare. Doi oameni stăteau de veghe în timp ce ceilalţi se odihneau după munca de peste noapte.

Ziua următoare a fost caldă şi însorită, aşa cum sînt unele zile în septembrie, dar ceva din răcoarea de la începutul dimineţii plutea încă în aer ca o prevestire că toamna bate la uşă. Marinarii stăteau pe punte privind la ţărmul de piatră sură ; era tot aşa de cenuşiu ca şi al insulelor Shetland, dar parcă avea totuşi ceva deosebit ; li se părea aproape de necrezut că priveau într-adevăr la Norvegia. O briză slabă bătea dinspre uscat şi vălurele mici clipoceau şi stropeau

uşor în bordul vasului ; mirosul de catran şi de pitură se ridica de pe punte în lumina soarelui, iar mirosul algelor se contopea cu parfumul ferigilor şi al florilor sălbatice de pe mal. Violetul deschis al florilor de mărăcini se întindea ca un covor peste colinele stîncoase, portulace luceau în micile crăpături dintre stînci, hematopode vînătoare de scoici se plimbau printre pietrele de pe plajă, iar pescăruşii se repezeau în jos şi apoi se ridicau îmbătaţi de începutul dimineţii.

După căderea nopţii, o barcă cu rame aduse la bord doisprezece pasageri. Spre mirarea comandantului, printre ei erau şi cei patru fraţi care au insistat să se înapoieze şi care s-au dovedit a fi de un real folos unităţii din Shetland. „Siglaos" ieşi din nou în mare, munţii şi insulele dispărură treptat din vedere, şi în ziua de optsprezece septembrie debarcă pasagerii la Lerwick, înainte de a-şi continua drumul spre Lunna Voe.

În timp ce Larsen urca dealul spre casa de piatră, un fior îl încercă ; atîta timp cît fusese activ la bordul vasului se simţise plin de energie şi ţinuse piept oboselii. Dar acum nu mai era necesar să fie încordat ; se terminase veghea nesfîrşită după avioanele şi navele de război inamice. Va fi plăcut să se odihnească.

Era ciudat să mediteze că se înapoiase din prima sa misiune în ţara natală, acum aflată sub stăpînire inamică. Se aruncă pe cuşeta lui trăgînd mulţumit dintr-o ţigară şi se întrebă dacă şi următoarele sale vizite aveau să fie tot atît de lipsite de întîmplări. Este greu să ne imaginăm

ce tulburare plină de emoţie ar fi simţit dacă ar fi ştiut că, la timpul potrivit, guvernul englez va regreta profund că, fiind străin, nu-i poate acorda cea mai înaltă decoraţie britanică, Crucea Victoria.

2

Naufragiul lui „Nordsjöen"

O dată cu înapoierea lui „Siglaos" din Norvegia intrase în portul Lunna Voe o barjă încărcată cu mine destinate coastei norvegiene. Acum Larsen putea arăta ce învăţase de la subofiţerul Percy.

O ambarcaţiune veche, care multă vreme nu fusese folosită, era pregătită pentru a fi utilizată ca navă puitoare de mine. Era un mic vas englez construit după tipul caravelelor, lung de vreo şaizeci de picioare, numit „Nordsjöen" [1]. Unul dintre marinarii mai în vîrstă din bază avea să fie comandant, iar Larsen şi Karsten Sangolt urmau să conducă lansarea minelor.

„Nordsjöen" nu era nicidecum un vas solid şi avea multe defecte. Unele scînduri din punte erau putrede, iar traversele de lemn erau departe de a fi tari. Dar nu folosea la nimic să dis-

[1] „Marea Nordului".

cuţi asupra alegerii unui vas ; o dată ce un comandant îşi alegea un vas, obiecţiunile nu erau decît vorbe în vînt.

În cala din prova a lui „Nordsjöen" fu tăiată o deschidere mare într-un bord şi în jurul acesteia a fost fixată o ramă de fier. Rama avea ca scop să întărească vasul, însă Larsen o privea cu destulă îndoială ; cîţiva pontili trebuiră de asemenea să fie tăiaţi, ceea ce nu micşoră îndoielile lui asupra proiectului. Dar trebuia să fie o deschidere prin care minele să poată fi lansate în mare.

În timp ce lucrul continua, apăru un nou ofiţer englez în bază. Acesta era Arthur Rogers, căpitan în infanteria marină ; cel puţin, sub acest nume era cunoscut. De fapt, i se spunea Arthur Sclater, dar era căsătorit cu o norvegiană care mai avea rude în Norvegia şi de aceea adoptase acest pseudonim. Rogers conducea baza împreună cu Howarth, acesta din urmă avînd legături mai directe cu echipajele, în timp ce Rogers lucra mai mult la Lerwick.

„Vita", unul dintre vasele din bază, comandat de Ingvald Johannesen, plecase o dată cu „Nordsjöen" pentru a aduce refugiaţi de la Reköy, în extremitatea de nord a Norvegiei. La bază, vasul începuse a fi considerat pierdut. Mult mai tîrziu aflară că fusese capturat de o navă germană la Reköy. Nemţii au fost înştiinţaţi de spioni norvegieni aflaţi în serviciul lor unde avea să acosteze vasul ; stătuseră la pîndă şi îl surprinseseră. Dar Gestapoul nu putu afla mai nimic de la echipaj cu privire la bază şi la felul lor de a

lucra, şi nici un alt vas nu a mai fost surprins vreodată în acest fel. Echipajul vasului „Vita" a fost trimis în Germania şi nu s-a mai întors decît după război.

Cei nouă oameni din compania Linge care veneau de la Londra sosiră în insulele Shetland ; printre ei erau Palmer Björnöy, Nils Nipen şi Otto Pletten. Ei fuseseră instruiţi în lansarea minelor, dar nu de pe vase, şi acum trebuiau să facă practică. „Nordsjöen" ieşea în radă şi oamenii lansau mine de exerciţiu şi le ridicau apoi iarăşi la bord. Minele erau aşezate pe suporţi în cală ; şapte mine legate cu lanţuri una de alta pe fiecare dintre cei şapte suporţi. Doi oameni le împingeau spre deschiderea din bordul vasului, în timp ce Larsen şi Sangolt controlau ca totul să meargă bine şi minele să treacă prin deschidere cu suficientă viteză pentru a fi siguri că vor cădea departe de vas.

Minele urmau să fie lansate într-un anumit punct de pe coasta Norvegiei, în fiordul Edöy, lîngă Kristiansund. Era o distanţă de vreo trei sute şaizeci de mile marine şi vasul trebuia să plece în ziua de duminică 19 octombrie 1941, la ora 2 noaptea.

În seara dinaintea plecării, oamenii stătură să asculte emisiunile de radio ca să afle ultimele ştiri. Comunicate bombastice lansate de *Oberkommando der Wehrmacht*[1] vorbeau de o victorie completă în Rusia (era în timpul marii bătălii de la Briansk—Veazma). Fanfare victo-

[1] Comandamentul suprem al armatei germane.

rioase răsunau la toate posturile germane, Londra însă tăcea. Sufla o briză destul de puternică de sud care le venea din travers cînd schimbară drumul după ce trecură de Lunna Holm, şi asta era exact ce le trebuia, deoarece făceau drum spre nord-est. Palmer Björnöy primi ordin să aibă grijă de motor, ajutat de Nipen ; vela mare şi spinakerul au fost ridicate şi „Nordsjöen" se dovedi a fi un foarte bun şi rapid vas cu vele.

Către prînz, în ziua de 20 octombrie, văzură înălţimile de la Stadlandet la tribord, la o distanţă de douăzeci de mile, ceea ce însemna că aterizaseră mai aproape de coastă decît intenţionau, şi drumul fu schimbat mai spre nord. Era ceaţă, dar putură vedea profilul coastei tot timpul zilei. Cîteva volte la cavilele de la baza catargului se slăbiseră din cauza brizei puternice şi Sangolt împreună cu Pletten le strînseră. Velele fuseseră coborîte, căci făceau ca vasul să fie prea vizibil pentru lunetele germane.

La ora prînzului, veghea anunţă avioane deasupra coastei şi oamenii se repeziră pe punte să le vadă. Într-adevăr, un avion dispărea în depărtare, zburînd jos şi greu de văzut pe fondul cenuşiu al stîncilor. Nu puteau auzi motorul avionului din cauza zgomotului propriului lor motor. Se dădu imediat alarma la bord şi se pregătiră armele ; dacă ar fi fost descoperiţi, aveau să lupte cum trebuie. Dar avionul îşi văzu de cale.

Schimbară drumul mai spre nord şi, după un timp, uscatul dispăru din vedere. În timpul după-amiezii, vîntul se întări şi trecu spre vest. În acelaşi timp, marea deveni mai agitată, iar vizibilitatea mai redusă ; continuă astfel toată noaptea, iar carturile de la timonă deveniră din ce în ce mai obositoare. În dimineaţa următoare văzură din nou uscatul ; de astă dată, se vedeau în prova insulele de la vest de Fröya, ceea ce însemna că ajunseseră prea departe spre nord. Comandantul trasă drumul pe la nord de Smöla şi se îndreptară către farul Haugjegla. Larsen fu cam surprins de această alegere ; ştia că drumul vaselor în acea regiune era impracticabil şi mai devreme înţelesese de la comandant că urmau să intre la Grip.

În jurul Smölei era un şes — şi primul lucru pe care-l văzură au fost cîteva case de-a lungul plajei. Părea că se înălţau direct din mare ; canalul dinspre coastă era foarte dificil şi devenea tot mai rău ; peste tot erau funduri mici, stînci ascunse pe sub apă şi insuliţe stîncoase — „cîmpuri de ciuperci", cum spun marinarii norvegieni acestor treceri. Mereu se vedeau nevoiţi să schimbe brusc drumul, să tatoneze şi să se strecoare printre bancuri. Valurile se spărgeau în jurul vasului şi alge pluteau în spuma lor. Nimeni de la bord nu mai fusese vreodată pe acolo şi Larsen nu se putea opri să arunce priviri spre comandant. Acesta fusese secund pe un vas comercial de cursă lungă şi nu era obişnuit cu astfel de locuri. În cele din urmă trebui să renunţe şi Larsen preluă comanda. Era familiarizat cu navigaţia costieră de pe timpul cînd fusese comandantul unui vas cu motor şi ştia că problema era să se strecoare prin canale şi treceri înguste,

aşteptîndu-se în fiecare clipă să se pomenească în mijlocul bancului de stînci. Dar reuşi să se descurce. În larg de Tjernöy întîlniră, din fericire, doi pescari care îi pilotară spre sud.

În amurg ajunseră la Högöyane, unde ancorară. Luară repede cina, apoi începură treaba.

Minele au fost dezlegate şi trimise spre Arnöy cu viteză redusă. În fiecare mină trebuia să se pună un mecanism de orologerie de cea mai mare precizie. Mecanismul funcţiona timp de două ore, apoi siguranţa cădea şi mina era gata să explodeze de îndată ce un vas îi atingea una din antene.

„Nordsjöen" se îndreptă spre trecerea dinspre sectorul neluminat al farului Kyrhaug de la capătul canalului Trondheim. Era întuneric ca în mormînt, iar vîntul puternic deveni furtună — şi nu parcurseseră un drum lung cînd vasul începu să tangheze şi să ruleze.

De îndată ce ajunseră la locul indicat, începură să lanseze minele. Un rînd de mine fu lansat la apă, după ce Larsen şi Sangolt le împinseră cordial şi le urară „noroc". Se întoarseră şi potriviră alte mine pe calea de lansare, iar doi dintre marinari împinseră suporţii înainte pentru lansarea următoare, dar ruliul deveni foarte tare. Celelalte mine începură să se mişte libere şi patru oameni se repeziră la ele, dar era prea tîrziu. Două mine alunecară de pe suporţi şi căzură pe punte cu un zgomot puternic. Căzuseră de la o înălţime de peste trei picioare, iar în cădere antenele se îndoiră. O clipă, marinarii din cală stătură cu sufletul la gură. Apoi se puseră pe lucru pentru a pune minele în ordine. Erau foarte grele şi ruliul vasului făcea operaţia dificilă. Un mic bec electric atîrna în mijlocul calei, şi lumina lui arunca umbre nebuneşti pe bordajul vasului. Parcă era un joc fantastic. Dacă o siguranţă cădea, cu toţii ştiau ce s-ar fi întîmplat în clipa următoare.

— Fir-ar afurisit ruliul ăsta ! Spune-i să ţină vasul cu prova ceva mai în vînt, strigă Larsen stînd pînă la genunchi în apă, în timp ce trăgea şi se zbătea cu suporţii, iar Nipen alergă în sus pe scară ca să spună aceasta comandantului.

Lucrurile au mers apoi mai bine şi o mină după alta au început să fie împinse prin deschidere în mare. De fiecare dată cînd o mină era lansată, un val năvălea şi o arunca înapoi spre ei. Larsen şi Sangolt întindeau mîinile să o apuce. Greutatea minei îi împingea pe amîndoi înapoi pe calea de lansare şi cădeau grămadă ; apoi alt val enorm se rostogolea înăuntru spumegînd şi ameninţînd, udîndu-i pînă la piele. Dar acum se săturaseră şi mînia îi cuprinse. Suporţii erau antrenaţi de apă şi valurile le împroşcau picioarele pînă sus de tot, dar minele au fost lansate. Uitară precauţiile ; singurul lucru care avea importanţă era să termine operaţia. Ultimele cîteva mine au fost pur şi simplu apucate de antene şi aruncate afară. Apoi închiseră trapa deschizăturii. Ajuns sus pe punte, Sangolt făcu o bezea spre ele ; operaţia fusese executată şi „Nordsjöen" întoarse şi se îndepărtă de cîmpul de mine. Pe fundul mării erau acum aşezate şase lanţuri, fiecare cu cîte şapte mine prinse de el. Mecanismele de oro-

logerie funcţionau şi după două ore siguranţele aveau să fie deblocate. Minele erau aşezate la vreo zece picioare de la suprafaţă aşa că vasele de pescuit şi vasele mici de pasageri puteau trece pe deasupra lor fără primejdie.

Furtuna se întărea şi „Nordsjöen" se îndreptă cu viteză redusă către adăpostul unor mici insule. Pompa de santină trebui să fie ţinută în funcţiune cu toată viteza, căci, după lansarea minelor, era o mare cantitate de apă la bord şi au fost necesare cîteva ore ca să fie evacuată. Trasară drumul pe lîngă Grip ; vîntul trecuse la nord-vest şi furtuna crescuse în intensitate. Vasul trosnea şi se răsucea din toate încheieturile, dar încerca să facă faţă situaţiei cu o adevărată demnitate britanică. Dar era neobişnuit cu o astfel de comportare şi tăietura din bordaj nu uşura situaţia.

Vizibilitatea era foarte redusă. Din cînd în cînd, se întrezărea o lumină slabă printre insule — probabil o lampă cu parafină în dosul ferestrei vreunui paşnic cămin norvegian. Comandantul mărise viteza la maximum ; acum, cînd treaba se terminase, era nerăbdător să se depărteze din regiune cît putea mai repede. Ordinele erau ordine şi nu putea fi vorba să fie discutate, dar cu o mare atît de montată era evident că nu se puteau aştepta la nimic bun.

Totul s-a petrecut la nouă mile de Grip.

„Nordsjöen" tangă cu pupa în sus, cînd un val enorm se abătu peste prova lui. Păru apoi că atîrnă un moment pe creasta valului înainte de a se prăbuşi în gol. Parcă ar fi căzut din aer. Lovi apa cu un bubuit care răsună ca un tunet.

Nipen veni în fugă pe punte.

— Marea năvăleşte în vas ; camera maşinii e inundată, strigă el.

În clipa următoare, motorul începu să bolborosească şi să tuşească, apoi se opri. Fără bătaia lui liniştitoare, zgomotul furtunii părea de zece ori mai puternic.

„Nordsjöen" începu să deriveze. Era imposibil să-l manevreze împotriva furtunii. Valurile inundau puntea şi, pe deasupra, începu o ninsoare atît de deasă şi de viscolită, încît aproape că-i orbise pe marinari. Trebuiau să se ia măsuri rapide.

Aprinseră toate luminile pe punte, nemaigîndindu-se la siguranţa lor proprie, şi ridicară vela mare şi spinakerul pentru ca vasul să poată guverna. Mare noroc că vasul era un bun velier. Se îndreptară din nou spre Grip şi cu vîntul şi marea din pupa reuşiră să facă aproximativ opt noduri.

Furtuna continua şi viscolul crescu în violenţă. Nu aveau mult timp de gîndit. Bocaporţii au fost ridicaţi, un om trudea la pompa de pe punte, iar trei scoteau apa din cală cu ghiordelele. Larsen se tîra jos în camera maşinii şi trecea ghiordelul lui Sangolt. Vasul tanga şi vira, era îngrozitor de frig şi umezeală, dar oamenii n-aveau timp să bage de seamă toate acestea. Pentru toţi era o chestiune de viaţă şi moarte. Bretelele lui Larsen se rupseră cu o plesnitură sub încordarea lui şi pantalonii începură să-i alunece în jos ; nu-i luă în seamă pînă cînd începură să-l încurce în mişcări, apoi şi-i trase în sus, îi legă cu bretelele

în jurul mijlocului şi continuă să scoată apa. Ghiordelele treceau în sus şi în jos, Larsen umplîndu-le şi Sangolt golindu-le.

Dar apa creştea repede şi vasul se scufunda din ce în ce mai mult. Sangolt strigă că ninsoarea era tot atît de deasă, dar că reuşiseră să zărească ţărmul şi că erau acum la travers de Grip. S-ar fi putut, eventual, apropia atît de mult de uscat, încît să nu fie nevoiţi să acosteze la Grip, unde ştiau că germanii aveau un post de observaţie.

Scoaterea apei continua în acelaşi ritm îndrăcit, orice răgaz constituind un pericol imediat de scufundare. Căzură de acord să încerce să ajungă la Ramsöy, la sud de Tustna. Mica bărcuţă pe care o aveau la bord oricum nu i-ar fi putut lua pe toţi pe furtuna aceea, dar poate că ar putea folosi penele de lemn de la mine, ca plute.

Cînd intrară în canalul ce duce spre Kristiansund, stinseră iarăşi toate luminile de pe punte. Aici marea era mai liniştită, iar ninsoarea se mai potolise puţin. Doi oameni din echipaj adunară cîţiva biscuiţi, ciocolată, unt, pîine şi cafea precum şi cîteva haine, şi le îndesară în grabă în nişte saci marinăreşti gata să fie transportaţi imediat.

„Nordsjöen" înainta încet. Rămăsese numai foarte puţin din bordaj deasupra apei. Tot echipajul încetă să mai scoată apa şi se pregăti să părăsească vasul. Apoi dublară un cap şi Ramsöy apăru în provă.

Priviră un moment de-a lungul coastei ; nu se vedea nici o casă. Velele au fost coborîte pe punte fără ca vreunul dintre oameni să se mai ocupe de ele, apoi ancorară. Bărcuţa a fost lăsată în grabă la apă, bagajul fu aruncat în ea, iar oamenii se căţărară peste bordaj şi îl părăsiră pe „Nordsjöen" în voia sorţii. Săltînd fragilă pe marea destul de agitată, mica bărcuţă se îndrepta spre ţărm.

3

Colindînd prin Norvegia

Începuse să se lumineze de ziuă cînd ajunseră la ţărm, traseră bărcuţa pe stînci şi o răsturnară pentru a se adăposti un timp după ea, uzi şi tremurînd în bătaia vîntului rece al începutului dimineţii.

Comandantul nu ştia ce ar trebui să facă. Cînd se lumină mai bine, merseră de-a lungul malului ca să arunce o privire asupra golfului. Vîrfurile catargelor lui „Nordsjöen" se vedeau limpede ieşind din apă acolo unde îl ancoraseră.

Un lucru era sigur : de îndată ce epava va fi văzută avea să înceapă o căutare a echipajului şi nu se ştie ce s-ar fi putut descoperi. Era neapărat necesar să se îndepărteze cît mai degrabă. Nu cunoşteau pe nimeni cu care să intre în legătură la uscat şi întreaga situaţie era extrem de primej-

dioasă. Însă pentru a ajunge înapoi în insulele Shetland, primul obiectiv era să găsească un mijloc de transport.

Bărcuța a fost lansată iar la apă și traseră la rame pe lîngă epava lui „Nordsjöen" către insula Tustna. Pete mari de petrol pluteau în tot golful insulei, dar alte urme ale epavei nu se vedeau.

O dată ce au debarcat pe insulă și au alergat încoace și încolo pînă s-au încălzit, începură să se simtă mai bine. Vremea se făcuse mai frumoasă, deși în larg, către Grip, marea era încă cenușie și montată.

Printr-un acord tacit Larsen luase acum conducerea — și imediat începu să caute o ambarcațiune. Obosiți, dar nu descurajați, plecară să traverseze insula, însă stratul subțire de zăpadă făcea ca oricine să le poată lesne descoperi urmele. În orice clipă putea să apară o patrulă și nu avea să le fie ușor să fugă celor șapte oameni bărboși, cu cizme marinărești în picioare și caschete impermeabile, în uniforme sub mantăile de ploaie. Posturi de observare germane erau instalate pe insule de jur împrejurul lor ; în curînd, telefoanele aveau să sune nebunește și glasuri nemțești aveau să strige ordine către toate posturile ca să-i aresteze.

Björnöy pășea ușor, mic, rotofei și bine dispus, ținîndu-se drept ca un tambur major. Nipen și Pletten făcuseră rost de două bețe pe care le agitau veseli în timp ce mergeau. Erau bine dispuși căci, trecînd de prima colină după ce au părăsit plaja, zăriseră cîteva case strînse grămadă ; merita

să riște pentru o băutură caldă — și idealul ar fi fost o cană de cafea fierbinte. Buna lor dispoziție îi molipsi și pe ceilalți. Sangolt își pierduse în mare impermeabilul și nasturii uniformei sale se vedeau strălucind de la distanță, dar pășea hotărît și nepăsător, fredonînd „Gjest Baardson" [1].

Convoiul se opri în fața primei case și Larsen bătu la ușă. Ieși un bărbat care le dădu bună dimineața.

— Bună dimineața, răspunse Larsen politicos, credeți că ne-am putea adăposti un timp aici ?

Bărbatul privi curios la micul grup.

— Adăpost ? repetă el. O, da, sigur că se poate. Intrați.

Ezitînd oarecum, se dădu la o parte și-i urmări cu privirea pe marinarii care-și scoteau caschetele, își aranjau părul cu mîinile și-și scuturau zăpada de pe cizme.

Omul era pescar, și foarte curînd stătea la taifas cu marinarii bînd împreună cu ei cafeaua pe care soția lui o făcu fără a aștepta să fie poftită. După puțin timp, avură destulă încredere să-i explice situația.

— Mai bine să-ți spunem adevărul. Avem nevoie de ajutorul dumitale. Am venit tocmai din Anglia, iar vasul nostru este pe fundul mării, ceva mai încolo. Știi cumva vreun vas pe care să-l putem împrumuta ?

Pescarul îi privi cu atenție ; în asta nu era însă decît prudența deprinsă din cauza timpurilor

---

[1] Cîntec popular norvegian.

tulburi. Era un om de treabă și după ce i s-a spus cum stau lucrurile, că nu cunoșteau pe nimeni pe acolo și nu știu cum să facă rost de un vas, le promise că va face tot ce-i va sta în putință ca să-i ajute.

Conversația se însuflețise, pescarul și soția lui erau nerăbdători să afle cum mergeau treburile în Anglia, ce făcea regele Norvegiei, dacă era adevărat că prințul moștenitor al Norvegiei urma să comande o armată împotriva Norvegiei, dacă auziseră cumva că norvegienii aveau o mulțime de nave de război.

În odăiță era cald și plăcut. Întrerupînd torentul de întrebări, Larsen spuse în glumă că-i vor dărui pescarului pe „Nordsjöen" dacă le va găsi alt vas.

— Un vas... el ! făcu femeia, cu un dispreț prefăcut. Știu eu pe cineva care diminețile vine în golf să cumpere crabi. Poate că el o să vă ajute.

Nu era sigură de comandantul acelui vas, totul depindea de dispoziția în care se va afla, dar soțul ei fu de părere că merita să încerce.

— Păi, asta-i grozav ! spuse Larsen. Dacă-i ceva de capul vasului, îl putem lua noi înșine.

El și Sangolt hotărîră să coboare și să-l vadă, iar Nipen, Pletten și Björnöy plecară după ei, spre plajă. Merkesdal și comandantul urmau să-și schimbe hainele și să-i urmeze după aceea.

Cum era de așteptat, negustorul de crabi apăru și cei doi negociatori luară o barcă de pe plajă și se așezară la rame. Ambarcațiunea, care aparținea negustorului de crabi, avea vreo patruzeci

de picioare lungime ; în lipsă de altceva, își spuse Larsen, e bună și asta. Vorbi cu proprietarul și-l întrebă dacă i-ar putea lua și pe ei la bord în drumul lor spre sud, explicîndu-i că vasul lor se înecase în canal și că aveau nevoie de ajutor.

— Nu iau pasageri, spuse proprietarul. Era un om ursuz și dezagreabil și se încrunta arțăgos la ei. Sperînd să-l mai îmbuneze, Larsen se grăbi să-l asigure că înțelege foarte bine, dar poate că va face o excepție de data asta ; era atît de greu să găsești o ocazie să pleci de acolo, unde de fapt nu exista nici un trafic costier.

— Am alte griji pe cap. Vasul ăsta are marfă la bord și, în ceea ce mă privește, asta mă interesează. N-am nici loc, nici timp pentru turiști.

Larsen își dădu seama că avea a face cu un încăpățînat ; dar, într-un fel sau altul, vasul trebuia să fie al lor. Traseră la rame înapoi pînă la țărm, uitîndu-se tot timpul cu coada ochiului la vasul negustorului. Merkesdal și comandantul însă nu apăruseră și Nipen fu trimis să le spună să se grăbească. Acesta se întoarse îndată cu vestea că cei doi nu se vedeau pe nicăieri. Să nu fi înțeles ei aranjamentul ?

Toți cei cinci marinari plecară înapoi spre casă pentru a afla ce se întîmplase. În drum le ieși înainte prietenul lor, pescarul, care gîfîia și se bîlbîia de agitat ce era.

— Ștergeți-o... luați-o la fugă cît vă țin picioarele, spuse el. Primarul și nemții vin încoace. Unul dintre vecini le-a telefonat că aici se petrece ceva suspect. Era mînios și încurcat. Idiotul dracului ! bombăni el.

Larsen îl întrebă ce s-a întîmplat cu ceilalţi doi.

— Au plecat spre interior. Spuneau să vă duceţi după ei cît puteţi de repede.

Larsen se gîndi îndată ; vor trebui să renunţe la negustorul de crabi ; ar fi o nebunie să-i ia acum vasul, cu nemţii pe urmele lor. Era totuşi păcat, căci ticălosului de negustor i-ar fi prins bine o lecţie.

Acum, comandantul fiind plecat, Larsen luă comanda de-a binelea. Grupul său se compunea din Palmer Björnöy, Karsten Sangolt, Nipen şi Pletten. Îşi luară ziua bună de la pescar şi se grăbiră să plece, mergînd către est, de-a curmezişul insulei

Ceva mai tîrziu, pescarul primi nişte vizitatori distinşi în persoana primarului şi a unui ofiţer german.

— Am vrea să vă cerem permisiunea de a vă pune cîteva întrebări.

— Este o cinste pentru mine. Vă rog.

— Ar fi neadevărat dacă am spune că aţi avut şi alţi vizitatori în dimineaţa asta ?

— Da, nu pot spune că nu.

— Cîţi erau ?

— Păi... hm... destul de mulţi.

— Dar cîţi ?

— Hm... un grup mic.

— Şi de unde veneau ?

— De unde veneau ? Au spus ceva despre asta, nevastă ? Nu, n-au pomenit nimic.

Primarul punea o întrebare după alta — iar neamţul stătea ţeapăn şi corect alături, prefăcîndu-se că urmăreşte interogatoriul cu toate că nu înţelegea nici o iotă. În cele din urmă, pescarul se necăji şi ceru să i se spună motivul acestei tăieri a firului în patru.

— Nu-ţi dai seama că trebuie să întind întrebările cît pot de mult ? răspunse primarul. Cu cît întind pelteaua mai mult, cu atît mai departe vor ajunge prietenii. Răspunde orice-ţi trece prin cap.

Interogatoriul continuă şi primarul asculta răspunsurile lungi şi detaliate. Neamţul, cu un oftat, se resemnă răbdător. Fără îndoială, ar fi fost o greşeală să-l întrerupă pe primar de la o atît de conştiincioasă îndeplinire a datoriei.

Marinarii din Shetland merseră repede ; către ora şase seara, în ziua de 22 octombrie, au ajuns la un mic lac din mijlocul insulei. Pe malul lacului văzură o colibă de pescari ruinată şi coborîră spre ea, scoaseră din balamale una dintre ferestre şi se strecurară înăuntru. Coliba era echipată foarte simplu, dar avea o sobă. Umblaseră prin locuri umede, printre tufişuri şi lăstari, şi aveau nevoie de căldură. Găsiră nişte lemne lăsate într-un colţ şi curînd focul ardea. Desfăcură sacii, şi alimentele pe care le aduseseră de pe „Nordsjöen" au fost puse pe masă, dar fiertul cafelei mergea încet.

Larsen ieşi să se plimbe puţin, avînd nevoie de linişte pentru a-şi aduna gîndurile. Acum el avea răspunderea şi problema era să găsească

o ieşire din situaţia aceea. Pentru un timp, era primejdios să se apropie de vreo casă locuită. Dar trebuiau să se depărteze de unde erau... La sud de Tustna ar fi trebuit să fie posibil să se găsească o ambarcaţiune, cel puţin ca să traverseze fiordul. De jur împrejurul său se ridicau brazi înalţi şi drepţi, cu cetinile încărcate de zăpadă. Întunericul cuprindea apa, dar încă putea să vadă peisajul oglindindu-se în lac. Era o linişte desăvîrşită, în afară de zgomotul slab de glasuri din interiorul colibei şi de foşnetul domol al zăpezii care cădea de pe brazi. Toate acestea erau foarte diferite de marile întinderi triste de terenuri necultivate din Shetland ; aici totul ar fi trebuit să fie o patrie prietenoasă şi zîmbitoare.

Din pragul colibei cineva strigă că masa este gata. A fost o cină binevenită, care se termină cu o discuţie animată asupra celor mai bune acţiuni ce trebuiau întreprinse după aceea.

— Trebuie să mulţumim stelelor noastre norocoase pentru un lucru, spuse Sangolt. Nu vor trece multe ceasuri şi urmele noastre pe zăpadă vor fi complet acoperite.

— Nu fi atît de sigur, mormăi Björnöy. Şi nemţii au uneori norocul de partea lor.

Larsen aruncă o altă bucată de lemn în foc.

— Aş da orice să ştiu unde sînt comandantul şi Merkesdal, spuse. Dar nu putem face nimic în noaptea asta. Nu ştiu cum vă simţiţi voi, dar eu unul ştiu că al dracului am nevoie de un somn bun.

Se acoperiră cu păturile luate de pe nenorocosul „Nordsjöen" şi adormiră.

Trecură paisprezece ore pînă se deşteptară din nou. Björnöy sugeră că ar putea fi o bună idee să meargă spre sud, acasă la el, în apropiere de Aalesund. Acolo vor găsi desigur un vas. Larsen se grăbi să încuviinţeze şi plecară îndreptîndu-se către partea de sud a Tustnei. Nu aveau nici un semn de la ceilalţi doi. Către prînz ajunseră la fiord. Jos, lîngă plajă, era o casă singuratică şi un mic şopron pentru bărci ; în timp ce se apropiau, un pescar ieşi din casă. Se salutară şi, cînd Larsen se simţi destul de sigur de sine, îi explică situaţia lor foarte pe scurt şi-l întrebă dacă se găsea de vînzare vreo ambarcaţiune, oricît de mică.

Fără ezitare, pescarul arătă spre propria lui barcă cu rame.

— Poftim, spuse el, luaţi-o !

Nevenindu-i să-şi creadă urechilor, Larsen se scociorî în buzunare. Orice vorbă de plată îl jignea pe pescar, dar pînă la urmă acceptă douăzeci de kroner[1] şi treizeci de şilingi englezeşti (aceştia din urmă reprezentau o adevărată comoară în timpul războiului). Încîntat, pescarul le dădu toate informaţiile asupra drumului pe mare spre sud. Se spunea că ar fi nişte baterii germane la Aarsundöy, dar nu ştia dacă erau nave de patrulare sau de pază pe acolo. Cel mai bun lucru era să tragă la rame pînă la capul dintre Aarsund şi Halsefjord, unde se găsea o fermă ; cei de acolo vor fi în măsură să-i ajute.

---

[1] Monedă norvegiană.

— Durează mult ? întrebă Larsen. Observase că băncile bărcii erau neobişnuit de înguste şi se gîndi că va fi destul de greu de tras la rame stînd pe ele.

— O, vreo jumătate de oră, spuse pescarul. O dată ajunşi la fermă, toate vor fi în regulă. Dar eu nu aş face drumul ăsta în timpul zilei. Intraţi să gustaţi ceva... Îmi puteţi spune toate veştile. Adevărat că Londra e numai ruine ? Ştiţi, continuă el în timp ce-i conducea înăuntru, se spune că dacă germanii nu iau Moscova înainte de noiembrie, nu vor mai găsi nici o clădire în picioare ca să-şi incartiruiască trupele.

Nici unul dintre ei nu putea şti că în chiar ziua aceea germanii ajunseseră la numai treizeci şi cinci de mile de capitala Uniunii Sovietice.

Seara, cînd plecară, pescarul le dădu ceva pîine să aibă la ei, şi le ură noroc. A fost o tragere la rame de scurtă durată, dar grea, pînă de cealaltă parte a fiordului, unde ferma fu curînd identificată.

Bătură la uşă şi stăpînul casei apăru în prag înconjurat de un număr de chipuri mici, curioase. Copiii priveau miraţi ; nu aveau deseori vizitatori atît de ciudaţi. Membrii familiei erau binevoitori şi sinceri, iar Larsen simţi că le poate spune fără grijă, în linii mari, care era situaţia. Fermierul nu avea nici o hartă marină, dar găsi o hartă obişnuită a coastei şi le arătă unde erau instalate forturile germane. Este o trecere îngustă, spuse el, între coastă şi Aarsundöy, în care sînt instalate bateriile germane, şi dacă se vor ţine aproape de ţărm, în umbra falezei înalte, se vor putea strecura în întuneric. Singura primejdie era să întîlnească germani trăgînd la rame între fort şi coastă. Larsen primise o haină scurtă de la pescarul care le vînduse barca, iar Sangolt puse peste uniformă impermeabilul lui Larsen şi astfel sperau să scape unei observaţii de la o oarecare distanţă.

Era miezul nopţii cînd trecură pe lîngă locul de acostare pe care-l foloseau germanii, trăgînd la rame cît se putea mai fără zgomot, pe cînd vocile acestora se auzeau plutind clar în jos spre ei dinspre partea de sus a falezei înalte. Ajunşi din nou în fiord, traseră la rame mai cu nădejde. Băncile bărcii erau un adevărat canon şi parcă le tăia carnea în timp ce trăgeau din răsputeri la rame. Puţin înainte de revărsatul zorilor, debarcară în sfîrşit pe ţărmul de nord-est, găsiră o căsuţă şi se întinseră imediat pe podea ca să doarmă.

A doua zi după-amiază, traseră la rame mai departe pînă la Stokke, cu slaba nădejde că vor găsi o maşină ; dar nu găsiră, aşa că făcură din nou penibila traversadă de partea cealaltă. Se stîrnise un vînt puternic care făcea încă mai grea înaintarea. Barca nu era mare şi cei cinci oameni de-abia aveau loc în ea, astfel încît copastia ei era aproape la nivelul apei. Navigaţia a fost teribil de înceată pînă la Heggenes ; acolo merseră la uscat şi găsiră drumul spre Mörk, unde sosiră pe înnoptate. Pe cheu erau doi bărbaţi care le dădură vestea că peste o jumătate de oră avea să vină un mic vas de pasageri în drum spre Eide, în susul fiordului.

Era un mare noroc. De la Eide nu va fi prea greu să ajungă la Fraena Fjord şi apoi lucrurile vor trebui să meargă mai uşor.

Începu să plouă — şi se adăpostiră sub un şopron aflat pe cheu. Nespălaţi şi zbîrliţi, neraşi de cîteva zile, păreau mai degrabă piraţi decît paşnici pescari norvegieni, şi oamenii începură să se uite lung la ei.

— În curînd vom arăta atît de oribil, încît pînă şi nemţii nu vor vrea să aibă a face cu noi, spuse Björnöy mîngîindu-şi fălcile ţepoase.

— Din partea mea, foarte bine, spuse Nipen, dar ce ne facem cu rubedeniile tale ? O să te recunoască ?

Vasul de pasageri se dovedi a fi o ambarcaţiune obişnuită de pescuit. De îndată ce acostă, marinarii noştri se urcară la bord — Larsen şi Pletten în cabina din prova, iar ceilalţi trei pe punte. Bătea un vînt îngheţat şi valurile stropeau teuga.

Haina pe care i-o dăduse pescarul era cam scurtă pentru Larsen şi, cînd porni în jos pe scară, i se ridică lăsînd să se vadă pistolul Colt pe care-l purta la centură. Un tînăr aflat în apropiere făcu o remarcă răutăcioasă — care se pare că n-a fost însă auzită de nimeni — cu privire la armele ce erau purtate de unii oameni ; poate că ar fi trebuit să se atragă atenţia celorlalţi că erau şi nazişti la bord. Larsen se aşeză jos fără să spună o vorbă şi, ca măsură de siguranţă, Pletten se aşeză lîngă tambuchi. Cînd controlorul de bilete făcu controlul îi plătiră, aşa cum se cuvenea, din banii norvegieni ce li se dăduseră la plecarea din Shetland.

Se înnoptase cînd acostară la Eide, un orăşel destul de mare, cu bune legături rutiere. Cei cinci marinari debarcară şi merseră în lungul cheului, făcîndu-şi drum printr-o mulţime de ţărani şi pe lîngă doi soldaţi germani care se părea că se învîrteau pe acolo fără ţintă.

— Ei, spuse deodată Björnöy, de ce n-am lua un taxi ? Dacă e vreunul pe-aici, ar trebui să-l convingem pe şofer să ne ducă pînă unde poate. Haideţi, băieţi, să ne plimbăm puţin !

Şi aşa făcură, călătorind singuri şi confortabil pînă aproape de Fraenafjord şi apoi continuîndu-şi drumul pe jos, pînă la un sătuc de pe malul apei. Cînd trecură pe lîngă o casă, aşezată ceva mai la o parte de celelalte, lumina din ferestre părea că le dă bineţe ; pe meleagurile acelea oamenii nu prea dădeau atenţie camuflajului.

O femeie între două vîrste ieşi cînd bătură în uşă. Nu, nu ştia de nici un vas de vînzare, dar o să-l întrebe pe fiul ei. Nu ar vrea să intre în casă ?

Casa era călduroasă şi plăcută. Femeia era văduvă şi locuia cu fiul şi fiica ei, amîndoi de aproape treizeci de ani. Au fost cam miraţi la apariţia celor cinci marinari cu obrajii lor bărboşi, dar nu i-au întrebat nimic. Oamenii scoaseră nişte biscuiţi din sacii lor şi se aşezară să mănînce, să bea cafea şi să mai schimbe o vorbă. Larsen îl întrebă pe fiul văduvei dacă ştie vreun vas de vînzare şi tînărul răspunse că cunoaşte un om de

pe o insulă din apropiere care ar putea să-i ajute. Plecară pe acea insulă în aceeaşi seară, dar omul nu era acasă, aşa că se înapoiară îndată şi-şi petrecură noaptea într-o colibă de lîngă casă .

Larsen se gîndi că cel mai bine e să fie sincer cu gazda lor şi în dimineaţa următoare o lămuri că era de cea mai mare importanţă pentru ei să ajungă înapoi în insulele Shetland cît mai curînd posibil. Trebuie să avem un vas, spuse el, chiar dacă ar trebui să-l furăm.

Văduva îl privi o clipă.

— Am bănuit noi, spuse ea, după biscuiţi. Fiul meu a spus că sînt la fel cu cei pe care-i aveau soldaţii englezi de la Romsdal.

În ziua aceea stătură la fermă. Era plăcut să se bărbierească şi să se cureţe bine, aşa că arătau din nou ca nişte oameni obişnuiţi. Familia a fost amabilă şi săritoare, iar în ziua următoare, 26 octombrie, fiul văduvei îi luă pentru a face o încercare la un alt prieten al său, care imediat fu bucuros să-i transporte ceva mai spre sud. Nu putea fi vorba să folosească vasul său pentru a traversa Marea Nordului ; era din cale afară de prăpădit, iar motorul semăna cu o maşină uzată de treierat. Mulţumiră tînărului şi-l rugară să transmită salutările lor mamei sale.

După ce petrecură noaptea la bordul vasului, plecară în dimineaţa următoare devreme. Björnöy spuse din nou că cel mai bun lucru ce-l aveau de făcut era să încerce să ajungă la familia lui, la Gamlem. Au fost toţi de acord şi discutară pe unde să meargă.

Proprietarul vasului nu se încumeta să-i ducă pînă la Gamlem, din cauza bateriilor germane care erau ceva mai spre sud, în canal, dar îi duse pînă ceva mai departe, la Vestnes. Fiind duminică, nu puteau merge pe drum în impermeabilele lor marinăreşti, iar Björnöy, care cel mai bine cunoştea locurile, se oferi să intre în Vestnes şi să încerce a găsi o maşină. Reuşi să împrumute o bicicletă de la atelierul unui croitor aflat foarte aproape, dar mai era destul de multă zăpadă pe drum, încît bicicleta nu i-a fost de mare ajutor. Roţile lunecau şi trebui să împingă el bicicleta mai tot timpul ; totuşi, îşi spunea el, bicicleta îl făcea să pară că-i de prin partea locului.

Ceilalţi rămaseră să-l aştepte într-un şopron dărăpănat. Era frig şi foarte neplăcut, ploaia şi lapoviţa răbufnind pe rînd. Rafalele de vînt aruncau ploaia peste ei prin găurile din acoperiş. Din cînd în cînd, unul din ei se ridica să vadă dacă vremea dă semne de îndreptare şi dacă se zăreşte Björnöy. În sfîrşit, îl văzură că vine alunecînd prin zăpada muiată.

Fusese la o cafenea în Vestnes şi întrebase, fără succes, dacă e cineva care să-i ducă cu maşina. Se întunecase cînd, în cele din urmă, putu găsi o maşină. Reuşise de asemenea să cumpere un pachet de ţigări care păreau a avea un gust minunat, căci tutunul de pe „Nordsjöen" se terminase.

La căderea nopţii, ploaia se înteţi. Începuseră să piardă speranţa în maşină, cînd văzură două lumini apărînd la cotitură şi se năpustiră afară să-i iasă înainte, zîmbind iarăşi fericiţi.

— Unde vreţi să mergeţi ?

Pînă să-i întrebe şoferul, Nipen şi Pletten îşi şi ocupaseră locurile în maşină.

— Poţi să ne duci pînă la Gamlem ? întrebă Björnöy.

Şoferul păru o clipă mirat, apoi spuse că nu poate. Nu avea lanţuri pentru maşină şi fără lanţuri nu se puteau trece munţii. Nu, era imposibil. Întoarse maşina şi se înapoie la Vestnes, iar cei cinci marinari îngheţaţi şi istoviţi trebuiră să pornească pe jos spre Gamlem. Porniră unul după altul, în tăcere, mergînd mereu, cu cizmele lor grele marinăreşti care îi sleiau de puteri. Numai Larsen avea pantofi uşori, dar era ud pînă peste genunchi. Pantalonii săi deveniră grei şi ţepeni, iar picioarele îl dureau grozav. Treceau pe rînd în capul şirului, în timp ce ceilalţi înaintau cu greu în urmă.

În zorii zilei de 28 octombrie ajunseră la o fermă şi se strecurară în şopronul de lîngă casă. Îşi scoaseră hainele ude de pe ei, stoarseră cît putură apa din ele şi le întinseră pe fîn să se usuce. Apoi se băgară în fîn şi adormiră.

Era ora nouă şi jumătate cînd, după ce au fost deşteptaţi brusc din somn de fermierul venit să ia nutreţ, porniră din nou la drum. Ploaia se transformase în zăpadă ceea ce le îngreuna şi mai mult mersul. Spre prînz, ajunseră la Fiksdal, şi acolo, în sfîrşit, găsiră un taxi. Şoferul, tot aşa, îi privi cu îndoială cînd auzi că merg la Gamlem. Mai era încă zăpadă la munte, dar va face tot ce se poate. Maşina era destul de veche, cu o capotă de pînză prin care pătrundea ploaia şi un motor astmatic, dar reuşea să facă faţă încărcăturii şi înainta cu hotărîre.

La Vatna era un bivuac german prin care trecea drumul. Se vorbiră să-l ocolească mergînd pe jos, însă toate împrejurimile erau pline de nemţi. Aşa cum erau îmbrăcaţi, aveau să dea îndată de bănuit şi atunci avea să iasă o încurcătură a dracului. De altfel, nu ştiau dacă germanii fuseseră alarmaţi în privinţa lor. Hotărîră să rămînă în maşină.

— Verificaţi-vă pistoalele, spuse Larsen ; Björnöy, tu ştii să conduci. Treci în faţă şi dacă prietenul ăsta al nostru vrea să facă vreo prostie ia îndată volanul. Şi fii cu ochii-n patru la nemţi. Să te uiţi la ei fără mare interes ; nu privi în ochii lor, dacă poţi evita. În regulă, şi-acum să-i dăm drumu. Şoferule, dacă motorul te lasă, eu personal o să-ţi mănînc ficatul.

Maşina zvîcni înainte, săltînd şi hurducînd. Larsen şi Sangolt stăteau pe bancheta din fund ; Nipen şi Pletten ghemuiţi pe fundul maşinii fără să se vadă. Larsen îşi pipăi tocul pistolului pe cînd dădeau după o cotitură şi le apăru tabăra în faţă. Intrară pe poartă zdrăngănind şi horcăind. Şoferul stătea nepăsător la volan, iar lîngă el Björnöy, ca o pisică gata să sară.

O altă maşină se apropie de ei şi şoferul lor trase mai la o parte pentru a-i face loc să treacă. O mulţime de nemţi săriră din ea de ambele părţi. Doi infanterişti stăteau chiar lîngă maşina lor, atît de aproape, încît Björnöy i-ar fi putut atinge doar întinzînd mîna, unul din ei privind

cu un evident dispreţ la maşina de model antic. Camioane mari, greoaie erau parcate în apropiere şi o mulţime de nemţi se plimbau ca nişte cocoşei încoace şi încolo prin faţa barăcilor lor. În maşina lor, cei cinci marinari stăteau cu mîinile încleştate pe pistoale. Ceva lovi parbrizul maşinii făcîndu-i să se aplece instinctiv ; era un bulgăre de zăpadă.

— Porcule ! mîrîi Nipen din fundul maşinii. Să sărim afară şi să-i batem măr. Cred că nu prea au muniţii !

Un adevărat baraj de nemţi începu să coboare întovărăşiţi de hohote de rîs. Sforţîndu-se să rînjească, Larsen şi Björnöy sperau să pară că gustă distracţia.

Apoi, în sfîrşit, maşina cu care se întîlniseră se strecură mai departe iar motorul bătrînei şi prăpăditei lor maşini, cu o smucitură, porni şi el. Parcurseră foarte repede restul taberei, clătinîndu-se primejdios. Norvegienii continuau să chicotească şi să se felicite cînd, după vreo oră, ajunseră la fiord ; de acolo merseră de-a lungul coastei pînă la Soviksnes. Aici locuiau rudele lui Björnöy, cărora nu le venea să-şi creadă ochilor cînd îl văzură intrînd în casă pe neaşteptate. Reuniunea care urmă a fost o sărbătoare pe care tovarăşii lui probabil nu aveau s-o uite. Era pentru toţi ca o înapoiere acasă, cu discuţii prea emoţionante pentru a fi coerente, şi farfurii pline din belşug cu gustări fierbinţi şi delicioase. Björnöy considera că e prea primejdios să se ducă acasă la părinţii săi, dar tatăl lui veni îndată, exultînd de bucurie. Bietul om interzisese dinadins

soţiei sale să-şi vadă fiul ; s-ar fi putut să se tulbure prea mult văzîndu-l ; şi, oricum, băiatul urma să plece din nou. Norvegienii sînt oameni care de obicei nu se emoţionează şi nu-şi arată uşor sentimentele, dar torentul de întrebări avide nu se mai termina. Tatăl lui Björnöy strălucea de mîndrie cînd află de expediţia lor ; el însuşi era membru al unui grup militar secret şi comandant al vasului de pasageri „Regent" care făcea curse între Aalesund şi districtul înconjurător. Trebuia să se facă tot ce se poate pentru a se găsi repede un vas şi echipament, căci cu siguranţă germanii au descoperit între timp epava lui „Nordsjöen".

Un vas dormitor pentru pescari era ancorat în port şi în timpul nopţii se duseră să-l vadă cu o barcă cu rame, dar Larsen se îndoia de posibilităţile acestuia de a ţine marea. Pe de altă parte; nu avea aproape de loc combustibil la bord. Tatăl lui Björnöy îi sfătui să aştepte pînă a doua zi, cînd trebuia să sosească un vas de comerţ. Pentru prima dată după zece zile dormiră în paturi adevărate şi pe pofta inimii.

În dimineaţa de 29 octombrie, vasul de comerţ sosi şi Larsen îşi dădu îndată seama că era ceea ce le trebuie. Se numea „Arthur", avea vreo şaizeci de picioare lungime şi era o construcţie solidă. Nu era de loc sigur că proprietarul avea să-l dea de bunăvoie, de aceea hotărîră că singurul lucru sigur de făcut era să-l fure după căderea întunericului. Fie că era sau nu destul combustibil la bord pentru călătoria lor, trebuiau să rişte.

Stătură în casă mai toată ziua, petrecîndu-şi vremea cu ziarele ; comunicatele germane din Răsărit cu privire la căderea Harkovului, apelurile pentru înţelegerea noii ere, şi cîte altele de acest fel. Dar cînd începu să se înnopteze, deveniră neliniştiţi ; ora H [1] se apropia. Pe cer erau nori trecători, cu lumină de lună întîmplătoare.

Pe la ora nouă se auzi un zumzet slab ce devenea treptat mai tare. Recunoscînd sunetul, se repeziră afară în zăpadă spre un mic promontoriu pentru a urmări reprezentaţia. Aviaţia engleză făcea o vizită. Obiectivul era Aalesund unde se aflau în port cîteva vase germane de comerţ. Timp de o jumătate de oră cerul nopţii fu brăzdat şi încrucişat de proiectilele trasoare antiaeriene, în timp ce văzduhul vuia de exploziile bombelor.

Cîteva minute după întoarcerea lor în casă, uşa se dădu brusc de perete şi mama lui Björnöy intră clătinîndu-se, gîfîind atît de tare, încît trebui să se sprijine de perete.

— Repede ! Plecaţi ! spuse ea cu respiraţia tăiată, în timp ce Björnöy se repezea spre ea. Vine poliţia ! Caută cinci oameni cu mantăi de ploaie. Fugiţi !

Tăcu şi privirea îi trecea de la unul la altul, pînă i se opri asupra lui Björnöy.

— Palmer ! Se îmbrăţişară scurt. Trebuia să te văd, spuse ea cu sufletul la gură. Dumnezeu să te aibă în pază, fiule.

---

[1] Ora de începere a unei acţiuni.

— Fii binecuvîntată, mamă, zise Björnöy liniştit. Haideţi, băieţi. Plecarea !

O lăsară şi plecară în grabă direct la şopronul bărcilor ; era încuiat, dar se repeziră cu umerii în uşă pînă ce lemnul putred cedă la balamale. În vreo două, trei minute o barcă cu rame a fost trasă afară şi lansată la apă.

— Faceţi cît mai puţin zgomot, spuse Larsen. Dacă e cineva la bordul lui „Arthur", va trebui să luptăm.

Ramele se mişcau repede prin apă, însă unul din furcheţi scîrţia îngrozitor.

— Vezi de furchetul acela blestemat, spuse în şoaptă Larsen. Björnöy, dacă-i calea liberă, te duci direct în camera motorului şi-l porneşti. Noi vom avea grijă de echipaj. Nu loviţi pe nimeni mai tare decît e necesar. Uşor acum, uşor.

Ajunseră sub vîntul vasului şi se strecurară în umbra lui, ascultînd. De la mal se auzeau glasurile amestecate cu rîsete ale băieţilor şi fetelor ieşite la plimbarea de seară. Deasupra lor se înălţa vasul „Arthur" ; apa clipocea domol în bordajul lui.

— În regulă, şopti Larsen ; sus cu toţii !

Unul după altul, oamenii se strecurară la bord, aplecîndu-se în dosul bordajului pentru a nu fi văzuţi de la uscat. Apoi, din fericire, luna dispăru după un nor şi se putură ridica fără grijă în picioare.

— Doamne sfinte, zise Pletten, cred că am pus mîna pe el !

— Atunci bucură-te, spuse Larsen, dar să ştii că nu-i timp de pierdut.

Björnöy coborî repede sub punte, iar Larsen se repezi la pupa, în camera hărţilor. Uşa era încuiată şi trebui s-o spargă ca să intre. Se auzi un zgomot tare şi scurt ca un foc de pistol cînd cedă broasca. Stătu o clipă să asculte, dar de la mal nu fu nici o reacţie. Nipen şi Pletten molară lanţul ancorei ; nu era timp să se vireze ancora şi trebuiră să renunţe la ea. În cîteva clipe, Sangolt a fost în măsură să raporteze că nici una din piesele de schimb ale motorului nu fusese dusă la ţărm, că tancurile de petrol erau pline şi că existau şi ceva provizii la bord. Toate păreau promiţătoare.

Din camera maşinii se auzi un fel de fluierătură ; Björnöy aprinsese o lampă de benzină. Larsen stătea la comandă cu mîinile pe timonă ; Sangolt aştepta la pupa, ascultînd cu gîtul întins. Toţi erau încordaţi, gata de plecare. Acum totul depindea de motor ; dacă nu pornea, n-aveau altceva de făcut decît să se întoarcă de îndată la ţărm cu barca cu rame.

Apoi se auziră... cinci sau şase bătăi cu o viteză grozavă, care se transformară într-o pulsaţie ritmică şi puternică. „Arthur" prinse viaţă în timp ce elicea muşca apa şi vasul începea să se mişte înainte.

Larsen se simţi apucat de braţ, se întoarse şi-l văzu pe Sangolt rînjind lîngă el.

— Am făcut-o, exclamă tînărul, sfinte Dumnezeule, am făcut-o ! Acum să vedem cu ce viteză ne poate duce carcasa asta pînă în Shetland.

— Nu te pripi, spuse Larsen. Tatăl lui Björnöy spunea că sînt două butoaie cu petrol pe cheu la Björnöy.

— Nu cumva ai de gînd să ne oprim ca să le luăm ?

— De ce nu ? S-ar putea să avem nevoie de ele. Le putem amara pe punte. Apoi vom dubla de aproape farul de la Synnes şi vom pune prova spre vest, spre casă.

Traversada a fost liniştită şi foarte frumoasă, iar „Arthur" manevra deosebit de bine. Pentru Larsen, cu toate că acum era comandant al unui vas obţinut prin mijloace cam dubiose, călătoria n-ar fi putut fi mai fericită. Cînd, în cele din urmă, văzură insulele Shetland şi ajunseră la travers de Muckle Flugga, Björnöy se pierdu într-atît cu firea, încît îşi părăsi maşinăriile şi se alătură tovarăşilor lui la copastia vasului.

Mergeau cu toată viteza cînd intrară la Lunna Voe, făcură un rondou frumos în jurul insulelor de la intrare şi se îndreptară direct spre geamandura de legare a lui „Nordsjöen". O parîmă lovi apa cu un plescăit triumfător.

Cîţiva marinari din „grup" şi cîţiva ofiţeri stăteau pe micul cheu privind lung la ciudatul vas şi întrebîndu-se cum naiba de cunoştea echipajul acestuia amplasarea bazei secrete. Larsen privea de la distanţă, amuzat, chipurile lor cu gurile căscate şi apoi se aplecă afară din comandă şi strigă :

— Ei, treziţi-vă !

Tabloul de pe mal se transformă îndată în mişcare. Cîţiva oameni săriră într-o şalupă care era folosită în port ; Howarth era printre ei şi stătea în picioare în prova, cu ochii aţintiţi de nedumerire la „Arthur" şi la omul bine dispus care făcea semn cu mîna din comandă. Apoi, cînd distanţa dintre ei se făcu mai mică, îi recunoscură dintr-o dată şi imediat toţi izbucniră în strigăte vesele. Apucînd mîinile întinse de pe vas, cei din şalupă se urcară la bord şi dădură drumul unui torent de întrebări.

— Sînt bucuros că v-aţi înapoiat, băieţi, spuse Howarth zîmbind cu gura pînă la urechi. Nu ne aşteptam să vă mai vedem. Dar ce-i cu ăsta ? adăugă el arătînd spre „Arthur".

— E o priză de război, răspunse Larsen, şi pe el înţeleg să rămîn.

Bucuria nu a fost netulburată în ziua aceea la bază. „Siglaos" fusese plecat şi dusese la ţărm un agent informator. La înapoiere, fusese surprins de avioane inamice şi un om din echipaj fusese ucis ; tocmai îl înmormîntaseră cînd sosise „Arthur".

Veşti despre Merkesdal şi despre comandantul lui „Nordsjöen" veniră abia o lună mai tîrziu. Scăpaseră în munţi şi la timpul potrivit se înapoiară în insulele Shetland împreună cu alţi norvegieni. În ceea ce-i priveşte pe germani, singura lor consolare era o epavă într-un fiord, cu toate că se poate pune la îndoială dacă se simţeau mulţumiţi numai cu atîta.

4

Uraganul

Cîteva zile după întoarcerea lor, Larsen a fost chemat în biroul lui Howarth. Rezervatul şi liniştitul norvegian făcuse o puternică impresie asupra comandantului bazei, maiorul Mitchell. Acesta era tipul de bărbat de care aveau nevoie, şi Mitchell nu-şi pierdea niciodată vremea cînd era să ia o hotărîre. Acum Horwarth îi oferea lui Larsen prilejul de a fi comandant pe un vas ales de el însuşi. Deoarece făceau serviciu ca voluntari, membrii Bandei din Shetland puteau decide singuri dacă voiau sau nu să facă o călătorie, iar comandanţii aveau dreptul să-şi aleagă vasul şi echipajul. De obicei, comandantul rămînea pe acelaşi vas atunci cînd împrejurările nu făceau acest lucru imposibil, iar echipajele făceau la fel.

Pentru Larsen nu a fost nici o dificultate să se hotărască. În largul golfului sta „Arthur", o ambarcaţiune lungă de şaizeci de picioare care parcă plesnea de solidă ce era, cu formele ei suple şi frumoase. Era adevărat că nu o încercase pe vreme rea, dar acesta era un risc pe care Larsen considera că poate să şi-l asume. Motorul ei de cincizeci de cai putere era desigur foarte bun şi ţinea bine marea. Nu ezită nici o clipă... şi îl alese pe „Arthur".

Urmă problema echipajului. Era de la sine înţeles că cei patru marinari care luaseră parte la

traversada cu „Nordsjöen" vor merge cu el ; Björnöy își va păstra postul în camera motorului, iar Sangolt va fi șef de echipaj ; Nipen și Pletten se dovediseră excelenți oameni de punte. Mai erau necesari doi sau trei oameni — și Larsen se gîndi la Kaare Iversen, care se pricepea la mașini marine, și la doi din frații care veniseră cu „Siglaos" : Leif și Arne Kinn ; erau flăcăi zdraveni, gata la orice. Viața de pescar constituia un bun antrenament pentru oricare din cei ce făceau serviciul în Shetland.

Prima treabă era armarea lui „Arthur" și de aceea Larsen îl duse la Lerwick unde fu tras pe cală și verificat de la un capăt la celălalt, apoi i se montă pe punte un postament camuflat pentru o mitralieră grea de tip Lewis. Urmă apoi o scurtă perioadă de exerciții cu armele, cînd traseră efectiv în tot ce plutea pe mare.

Tragerea cu armele era o distracție favorită în bază ; se trăgea îndiferent dacă era necesar sau nu. Echipajele își riscau viața în fiecare traversadă spre Norvegia, iar expedițiile în jurul micilor insule din Shetland constituiau o relaxare ideală. Mergeau în explorare cu o barcă cu rame și scotoceau țărmurile în căutarea rațelor sălbatice, sau uneori — folosind arme cu calibrul de 0,22 țoli ce le aveau pentru antrenament — umblau după iepuri. Harald Albertsen, bucătarul, nu ducea niciodată lipsă de „materie primă".

Dar țintele erau felurite ; nu totdeauna umblau după vînat. Orice le atrăgea privirea împrejur, o piatră albă, o cutie goală, o pată pe cîmp, o ladă plutind în golf, toate erau ținte potrivite pentru

ei. Făceau prăpăd în jurul micilor dealuri punînd în primejdie viața oamenilor și a animalelor. Karlsen, care era de fel din nordul Norvegiei, era principalul răufăcător în această privință. Purta întotdeauna două pistoale la centură și umbla țanțoș, cu mîinile puse reglementar pe tocurile lor. Stoluri de pescăruși se ridicau țipînd de pe stînci, iar oile o luau la fugă behăind și scoțînd sunete ascuțite, agitîndu-și nebunește cozile. Cînd marinarii își aminteau de copilăria lor, pașnicele insule li se păreau că sînt Vestul Sălbatic.

Vase plecau regulat spre Norvegia. Planul original prevăzuse trei traversade în timp de două săptămîni, dar curînd deveni limpede că nu erau suficiente și programul fu modificat. Conform dispozițiilor venite de la Londra, trebuiau duși agenți, puse mine, muniția trebuia să fie predată mișcării de rezistență norvegiene și, adesea pe neașteptate, trebuiau ridicați refugiați din anumite puncte și aduși în Anglia. Ca urmare, cea mai mare parte din timp vasele erau plecate din port, lăsînd echipajelor prea puțină vreme pentru a se ocupa de reparații și de îmbunătățirea instalațiilor. Reparațiile obișnuite erau făcute de baza de la Lunna, dar pentru lucrări mai importante era necesar să meargă pînă la Lerwick. Pe de altă parte, mecanicii din Shetland nu erau obișnuiți cu mașinile norvegiene și aveau nevoie de mult timp. Rezultatul era că deseori vasele erau nevoite să iasă în larg fără a fi trecut pe la atelier ; pe la sfîrșitul lunii septembrie, singurul vas în bună condiție de navigație era „Siglaos". De aceea „Arthur" a însemnat un adaos prețios la mica flotilă.

La ora opt, în seara zilei de sîmbătă 8 noiembrie 1941, Larsen ieşi în mare. În cală erau arme, muniţie şi grenade de mînă împachetate în lăzi cu destinaţia Askrova, la sud de Flövö, port pe care „Siglaos" îl mai vizitase la începutul toamnei. Destinatarul era şi de astă dată Anders Hammerset.

La bord era şi o veche cunoştinţă de la taberele de antrenament din Anglia, locotenentul Karsten Johnsen din Bergen. Venit de la Londra pentru a-i însoţi în călătorie, el urma să aibă o întrevedere cu Hammerset şi să se înapoieze în Anglia cu Larsen. Johnsen era un om practic, cu frumoase aptitudini pentru invenţii mici, ingenioase, şi totodată un foarte bun povestitor ; o dată ce se pornea, nu-l mai puteai opri. Mai tîrziu, el avea să facă multe călătorii în Norvegia.

Se strîngeau nori către nord-vest şi era o hulă mare, rămasă după furtuna din săptămîna anterioară. Se părea că era de aşteptat o perioadă rea. Deşi buletinul meteorologic era bun pentru primele douăzeci şi patru de ore, vremea ce avea să urmeze era greu de prevăzut.

„Arthur" îşi continua cu hotărîre drumul în noapte cu vînt din babord. Vasul parcă era o fiinţă vie, se mişca în ritm cu marea, tăindu-şi drumul prin valuri fără efort. Jos, în camera maşinii, Björnöy îşi mîngîia „iubita", uneori pipăind maşina lucitoare cu un gest ce era aproape o mîngîiere, punînd mîna pe cuzineţi, privind la pompa de ungere, ştergînd o pată de ulei ici şi colo, apoi ştergîndu-şi mîinile cu stupă ; o admira fără margini.

Duminica vîntul căzu, lăsînd o atmosferă foarte grea şi înăbuşitoare. Norii se adunau în mari grămezi imobile şi la o mică distanţă păreau că ating suprafaţa apei. Marea şi cerul căpătară o culoare întunecată, ameninţătoare ; numai apa se mişca, ridicîndu-se şi coborînd.

De-abia după-amiază tîrziu zăriră uscatul, iar la ora şapte, cînd întunericul se lăsase, începură să se strecoare printre stîncile submarine de la vest de Kinn. Urmau să intre prin canalul de nord, pe la sudul strîmtorii, şi apoi în fiord. Dar germanii trebuie să fi stins toate farurile de la intrare ; fără acestea, Larsen nu putea fi sigur de poziţia vasului. În ambele borduri, brizanţii îşi arătau crestele, ca nişte animale sălbatice, peste perfidele stînci submarine, biciuind marea şi acoperind-o cu spumă. Obligat să-şi găsească drumul după văz şi auz, creierul lui Larsen reacţiona instantaneu la orice factor remarcabil de timp şi distanţă. O greşeală cît de mică acum nu mai putea fi îndreptată. Ochii lui se încordau în întuneric, la lucirea albă a spumei. Unele valuri spumegau şi dispăreau aproape imediat ; altele se agitau şi clocoteau aproape fără încetare. Socoti că stîncile, acolo unde valurile nu se sparg, trebuie să fie la adîncime suficient de mare pentru ca vasul să treacă peste ele şi că valul nu se va sparge înainte ca ei să treacă. Este o vorbă din bătrîni că greutatea vasului poate sparge valurile.

„Arthur" înainta cu greu. Marea se deschidea în urma lui ca şi cum ar fi vrut să sugă vasul în adîncul ei albastru-închis. Dar nu reuşi : „Arthur" ajunse cu bine la destinaţie.

Ar fi trebuit să-i aştepte un vas în partea de est a Askrovei, să ia muniţiile la mal. Larsen se uită după el în timp ce schimba direcţia pentru a intra la locul convenit. Nu era nici un vas, însă dinspre mal se auzea apropiindu-se zgomotul făcut de nişte rame. Era chiar Anders Hammerset. Cînd se urcă la bord, spuse că trebuiau să ia alte măsuri ; vasul de transport întîrziase şi încărcătura va trebui să fie dusă la uscat şi depozitată acolo pentru moment.

Pe apă fusese puţină lumină de la mare, dar la uscat era un întuneric ca smoala şi dacă ar fi utilizat lanterne electrice ar fi însemnat să-şi creeze cu bună ştiinţă încurcături. Lăzile au trebuit să fie trase în sus pe o pantă stîncoasă, la vreo şaptezeci de iarzi de la malul mării — şi oamenii le tîrîră trăgînd de ele ca nişte cai de povară. Curgea gîrlă sudoarea de pe ei ; picioarele lor se străduiau să găsească un sprijin în muşchiul alunecos de pe panta abruptă ; pietre ascuţite le tăiau carnea cînd cădeau, jupuindu-le pielea pe la încheieturi şi făcîndu-i să înjure amarnic printre dinţi. Puseră toţi mîna într-o sforţare de a termina cît mai curînd posibil, astfel ca „Arthur" să poată lua marea din nou, la timp. Încet, dar sigur, lăzile dispărură în susul pantei şi în cele din urmă ultima ladă a fost tîrîtă sus şi ascunsă.

Devreme, în dimineaţa următoare, „Arthur" viră ancora şi ieşi din fiord îndreptîndu-se spre Shetland. Marinarii şterseseră cît putură mai bine urmele lăsate. Încărcătura era bine ascunsă într-un loc neumblat, dar germanii aveau spioni

peste tot. Ştiau că se introduc pe ascuns muniţii în Norvegia şi navele lor de pază patrulau adesea de-a lungul coastei pentru a vedea dacă se întîmplă ceva.

La bordul lui „Arthur" echipajul era încă la „posturile de luptă", aşa cum se proceda întotdeauna cînd erau atît de aproape de ţărm. Se renunţase la orice repaos şi fiecare era la postul său, gata pentru orice surpriză din partea inamicului. De fapt, nu puteau face mare lucru într-o luptă liberă cu un trauler înarmat sau cu una din navele mai mici de război pe care le foloseau germanii ; totuşi nu trebuiau să cadă de-a gata în mîna nemţilor.

Cerul era întunecat şi apăsător — şi un simţămînt inexplicabil îi cuprinse. Parcă nici nu s-ar fi gîndit la vreme şi la vînt din clipa cînd ajunseseră la ţărm, pînă cînd ieşiră din nou în larg pe lîngă cele mai îndepărtate insule, după ce îşi terminaseră treaba. Navigaţia de noapte prin ape primejdioase şi descărcarea muniţiilor îi preocupase în întregime. Acum rămăsese numai călătoria de înapoiere, care de obicei mergea uşor, dar de data asta o presimţire îngrozitoare îi copleşea. Vremea era neobişnuit de liniştită, nu bătea nici cea mai slabă briză, nici o adiere. Zorile cenuşii întîrziau venirea zilei. În jurul vîrfului catargului licăreau mici fulgere prevestitoare. Sangolt stătea în picioare pe teugă şi un trăsnet căzu chiar înaintea lui aruncîndu-i o lumină stranie pe faţă, apoi tremurînd o clipă înainte de a se stinge. Sangolt nu observă fenomenul. Aerul vibra încărcat cu electricitate.

— O să ne dea tumba de-a binelea dacă nu ajungem acasă înainte de a ne lovi, spuse Arne Kinn care stătea la copastie, uitîndu-se încruntat la cer.

— E sigur că n-o să ajungem, răspunse fratele lui. Nu se pregăteşte o furtună obişnuită, ia aminte ce-ţi spun.

Fiecare din ei se gîndea cît de îngrozitor de violentă poate fi Marea Nordului şi că vase mult mai mari decît „Arthur" cedaseră furiei ei.

Larsen stătea la timonă rotind din cînd în cînd cîte o cavilă ; sub el, podeaua trepida de bătăile motorului : o senzaţie plăcută, liniştitoare, de care îţi dai seama numai cînd încetează. În siajul vasului, apa răscolită şi spuma se răspîndeau în depărtare şi dispăreau. Numai fumul atîrna nemişcat în urma lor.

Cu o zi mai înainte, cînd făcuseră traversada către Norvegia, valurile veneau dinspre nord-vest, dar acum brizanţii lungi şi greoi, care păreau că se ridică şi se năpustesc înainte, veneau dinspre sud. Schimbaseră drumul în cursul nopţii şi Larsen ştia că furtuna venea din direcţia aceea. Undeva, nu prea departe, era centrul unei furtuni violente care se apropia neabătută, mărind oră de oră mişcarea înceată şi puterea valurilor.

După amiază au fost trimişi cu toţii sub punte să mănînce ; s-ar fi putut să treacă mult timp înainte să aibă iar prilejul, şi era mai bine să aibă stomacurile pline. Înainte de a coborî, se uitară să vadă dacă toate erau bine amarate. Larsen nu spuse nici o vorbă ; toţi ştiau ce au

de făcut. Sangolt, care era şef de echipaj, se uită pretutindeni şi controlă ca tot ce nu era bine legat să fie întărit ca şi cum ar fi înşurubat pe vas. Un singur obiect nelegat putea provoca stricăciuni ireparabile. Era inutil să se înapoieze spre Norvegia acum, nici aşa nu aveau să scape de furtună. Singurul lucru de făcut era să-şi continuie drumul şi să aibă încredere în „Arthur".

Oamenii reveniră pe punte după ce-şi luară masa, iar Sangolt trecu la timonă în locul lui Larsen, astfel ca şi el să poată merge jos să mănînce ceva. Cînd se întoarse pe punte, o jumătate de oră mai tîrziu, Larsen observă imediat o schimbare. Spre sud-vest, culoarea cenuşie continuă era întreruptă de o fîşie de nori siniştri, de un galben murdar, care crescură repede şi se întinseseră peste tot cerul. Orizontul dispăru şi din neantul întunecat valuri mari veneau să se spargă de corpul vasului. Timp de cîteva clipe se părea că vasul alunecă într-un abis ; aerul părea că se încolăceşte în jurul lor, iar bătăile maşinii răsunau asurzitor. Apoi izbucni furtuna.

Cu un muget sălbatic, prima rafală puternică de vînt se năpusti asupra lui „Arthur", canarisindu-l la tribord, aruncînd un nor de spumă peste punte şi tăind respiraţia oamenilor. Ţinu o clipă în strînsoare vasul care tremura şi se clătina, apoi îi dădu iarăşi drumul ca să-şi adune puterile pentru următoarea rafală, care fu încă mai puternică, mai sălbatică. Cerul şi marea deveniră deodată un adevărat cazan al satanei, în clocot. Glasurile oamenilor nu se mai puteau auzi din

pricina urletelor şi vaierelor vîntului. Valurile păreau că se ridică din străfunduri şi se reped înainte pentru a cădea apoi în cascadă peste vasul ce tanga şi peste echipajul lui.

Larsen se afla la postul său pe comandă cînd furtuna se abătuse asupra lor. Fu aruncat jos de o teribilă lovitură de vînt şi pentru moment se părea că violenţa atacului va răsturna vasul ; pereţii de lemn ai comenzii scîrţîiră, iar apa pulverizată pătrunse ca o fîntînă arteziană pe fereastră. „Arthur" fu forţat să intre adînc, foarte adînc în val înainte de a se redresa. Cînd, în sfîrşit, se ridică, apa verzuie se revărsă prin găurile de scurgere.

Oamenii îşi reveniră cu puţin înainte ca întreaga putere a furtunii să se abată asupra lor. Doi dintre ei scăpară ca prin minune să fie aruncaţi peste bord. Acum ştiau ce-i aşteaptă.

Etrava armată în fier era îndreptată spre Lunna Voe, dar acum nu mai brăzda apa cu putere şi hotărîre. Larsen reduse viteza de îndată ce începu furtuna ; ar fi fost o nebunie să încerci să-ţi forţezi drumul pe o astfel de mare. Vasul tanga şi rula în timp ce valurile se ridicau ca nişte munţi întunecaţi de mînie agitată, de o culoare albastră foarte închisă, cu crestele pline de umbre verzui mărginite de spumă fosforescentă. Ar fi trebuit să fie acum plină zi, dar natura parcă îşi modificase cursul. Erau într-un fel de amurg fantastic, de pe altă lume, la o sută de mile de coasta norvegiană. Fiecare om îşi vedea de treabă fără a mai aştepta ordine ; dacă îşi vorbeau, trebuiau să strige din răsputeri, căci vîntul le smulgea sunetele, făcînd să dispară cuvintele în propriu-i urlet.

În camera maşinii, Björnöy se strecura încoace şi încolo cu mişcări care erau ceva între „tîrît" şi „rostogolit", cumpănindu-se cu agilitatea unui acrobat. La un moment dat, podeaua îngustă se înclina în faţa lui ca un tobogan, el rămînînd la capătul de sus gata să alunece în jos spre huruitul şi vîrtejul maşinii ; în clipa următoare, maşina era ridicată deasupra capului său şi apoi cît pe ce să fie aruncat într-un bord. Dar trupul lui Björnöy se mişca într-un echilibru care neutraliza acest dans nebunesc, apucîndu-se de orice mîner sau colţ pentru a se ţine, în timp ce urmărea şi îngrijea fără încetare maşina ; nici unul nu ştia mai bine ca el că, dacă vasul ar fi pierdut puterea să înfrunte furtuna, s-ar fi scufundat în cîteva minute. În jurul lui, în spaţiul său limitat, aerul era rînced şi dezgustător din cauza mirosului tot mai puternic al apei din santină, amestecat cu acela al evacuaţiei motorului şi al petrolului.

Deasupra, valurile se înălţau şi se aruncau peste copastie năvălind apoi ca un torent sălbatic, nedomolit peste punte, repezindu-se parcă cuprinse de furie asupra a tot ce le sta în cale. Întregul vas scîrţîia şi gemea, înconjurat de un cazan spumegînd, în timp ce de pe comandă prova se vedea mereu dispărînd complet sub apă. Întinse aproape să se rupă, sarturile tremurau şi zbîrnîiau la fiecare nou asalt ; ca un straniu contrast, capetele libere de parîmă uneori stăteau la verticală, tremurînd. Se strînse un val, mai mare

şi mai urît ca oricare dintre cele dinaintea lui, apoi izbi puternic peste parapet şi se năpusti să înghită comanda. O clipă se păru că totul va fi măturat. Ceva tare lovi fereastra, spărgînd geamul care căzu zornăind. Cedase o bucată din copastie.

Era nevoie de braţe de fier ca vasul să poată fi ţinut la drum, să nu fie dat peste cap de marea furioasă. Apa se repezea cu violenţă în aşa volum şi cu atîta putere, încît timona tremura şi parcă se zbătea să scape din încleştarea lui Larsen. Cu toată greutatea corpului, el o întorcea din greu întîi într-un bord, apoi în celălalt. Orbit de sudoare şi de apa sărată, nu o putea lăsa nici o clipă pentru a-şi şterge faţa. Fiecare oră părea nesfîrşită în lupta pentru viaţă.

Către seară, furtuna păru că slăbeşte. Marea era desigur, mai puţin furtunoasă şi vasul mai uşor de guvernat. Dar curînd aceasta se dovedi a fi numai un fel de glumă macabră. Nu trecură nici două ore şi furtuna reîncepu cu o putere sporită, devenind uragan.

Ajunseseră la jumătatea distanţei dintre Norvegia şi insulele Shetland, dar era limpede că nu se mai putea ţine drumul. Către seară, vîntul se întări mai mult ; acum, în fiecare clipă vasul era în primejdie să se răstoarne. Talazuri enorme veneau din pupa, din borduri şi din faţă şi în toate direcţiile lucea o spumă care se agita clocotind. Zgomotul părea că e făcut de o sută de partituri diferite ale unei orchestre enorme, înnebunite. Din cînd în cînd, elicea ieşea din apă şi se învîrtea mai repede în aer, apoi pupa

cobora cu un trosnet pentru a se înfunda într-o masă furioasă de apă verde-cenuşie. Vasul se cutremura şi gemea cînd era împins mereu în jos, pentru a se ridica apoi cu greu. Rămînea între valuri ca o stîncă submarină, în timp ce vîrfurile catargelor descriau mari cercuri neregulate pe cerul întunecat al nopţii.

Larsen hotărî să schimbe drumul ceva mai spre nord, către extremitatea nordică a insulelor Shetland. Spre ziuă ar fi trebuit să treacă la cîteva mile de Muckle Flugga şi, dacă reuşeau să ţină vasul contra vîntului, în partea de vest, aveau să ajungă în ape mai liniştite. Nu voia să stea în largul Mării Nordului, derivînd timp de cîteva zile, căci era puţin probabil că furtuna avea să slăbească repede.

Valurile veneau acum mai dinspre prova — tangajul şi ruliul fiind ceva mai mici — şi era mai uşor de ţinut drumul. De nenumărate ori, marea îşi adună toate puterile pentru a-l răpune pe „Arthur", dar de fiecare dată vasul scăpă cu bine. Cît ţinu bezna nopţii, lupta continuă ; ridicară spinakerul şi aceasta ajută vasului să stea mai bine pe linia de plutire. Vîntul căzu puţin, dîndu-le un răgaz scurt, dar binevenit, apoi reîncepu să sufle cu forţă de uragan.

Un curent puternic se făcu simţit cînd începură să se apropie de Shetland ; era din direcţie contrară — şi marea deveni mai agitată, mai neliniştită. Vasul era mai mult sub apă decît deasupra ei ; cel puţin jumătate din timp puntea era acoperită de masa înspumată ce se rostogolea. Mulţi dintre cei care au navigat în apropie-

rea insulelor Shetland au avut a face cu acest curent care poate fi nebănuit de tare, iar de data aceasta avea în uragan un complice foarte puternic. Conduceau dansul împreună, tunînd laolaltă, fierbînd și agitîndu-se, ca două mari armate imobilizate într-un punct mort, dar înțelese să distrugă totul în jurul lor. Neîncetat, aceste supărătoare elemente își adunau forțele pregătindu-se pentru ultima lovitură distrugătoare.

La comandă împreună cu Larsen erau Sangolt și Arne Kinn. Apa curgea șiroaie peste ei prin fereastra spartă, pătrunzîndu-le sub mantăile de ploaie, înțepîndu-le ochii. În micuța cabină din prova, doi oameni stăteau întinși pe cușetele înguste, încercînd să doarmă. Leif Kinn suferea grozav de rău de mare și vomita fiere verzuie, extenuat și prăpădit, dar chiar în starea asta se străduia să-și facă datoria. Locotenentul Johnsen era întins pe cușeta lui Larsen, în cabina din pupa. Ridică de pe podea o revistă udă și ruptă, o răsfoi și privi la o artistă de cinema care avea un zîmbet îmbietor ; părea că aparține unei alte lumi. Johnsen nu era marinar, dar nimeni de la bord nu se bucura de vreun privilegiu, iar el își asumase sarcina de bucătar. Postul echipajului avea o sobiță care acum era inutilizabilă din cauza apei care pătrunsese prin tambuchi ; în orice caz, ar fi fost o nebunie să încerce să o aprindă acum, cînd vasul rula atît de tare. În cabina comandantului era un primus, dar nici acesta nu putea fi utilizat. De aceea era cu neputință să se gătească vreo mîncare sau băutură caldă ; oamenii nu se hrăneau decît cu pîine, iar

Johnsen avea grijă să fie bine aprovizionați cu aceasta. Tocmai se gîndea dacă oamenii n-ar vrea să mănînce pîine, cînd Sangolt intră clătinîndu-se, roșu la față și fluierînd, evident foarte bine dispus.

— Acest „serviciu special" nu-i de noi, generale, spuse șeful de echipaj. Trebuia să ne cerem la submarine. În bidoanele alea de tinichea poți lipăi liniștit pe fundul mării și ai și ceva mîncare caldă.

Nipen își băgă capul pe ușă. Se ducea pe punte din nou, întorcîndu-se dintr-o misiune personală de absolută necesitate, o misiune de loc ușor de îndeplinit pe un vas care tanghează și rulează nebunește.

— Părerea mea este, remarcă el vesel, că nu mai avem nevoie decît de un periscop ca să fim un adevărat sumbarin. Pun rămășag că ăsta-i singurul vas din Shetland în stare să facă traversada pe sub apă.

Uraganul continuă fără să slăbească tot restul nopții de luni 10 noiembrie. Din cînd în cînd, oamenii de pe comandă strigau unul la altul cît puteau. Sub punte, Björnöy și Iversen se tîrau prin micul compartiment al mașinii, îngrijind ca o mamă de copilul ei bolnav, motorul ce devora petrolul, îngrijorați și atenți la orice semn de avarie. Toți erau sfîrșiți de oboseală, cu ochii înroșiți și dureroși, dar fără gînd să cedeze. În bezna neagră care-i învăluia, enorme valuri dezlănțuite îi izbeau fără încetare.

Larsen rămase la cîrmă timp de douăzeci și patru de ore. Palmele îi erau pline de bășici în

urma încleştării cu timona, iar braţele îl dureau şi parcă ar fi fost de plumb, dar ochii îi erau tot calmi şi expresia feţei fermă şi hotărîtă. Alături de el, Sangolt şi Arne Kinn pîndeau primul semn al zorilor. Noaptea fusese înspăimîntătoare şi ar fi fost o mare uşurare să vină o schimbare cît de neînsemnată, chiar de-ar fi fost numai o palidă dungă de lumină între norii de furtună. Stăteau privind ţintă la cer, către răsărit, cînd auziră deodată, în noapte, un zgomot scurt de sfîşiere în spatele lor şi apoi încă unul. Sangolt îşi scoase capul prin deschiderea din dosul camerei hărţilor, iar Larsen, fără a-şi lua ochii din prova vasului, strigă pentru a afla ce se întîmplase.

— Spinakerul a fost sfîşiat de tot, răspunse Sangolt. Mai bine să coborîm verga... se bălăbăneşte al dracului.

— Du-te cu el, Arne, spuse Larsen şi vezi şi tu ce este.

Fără să audă bine din cauza zgomotului, Arne dădu din cap şi se grăbi să-l ajungă din urmă pe şeful de echipaj.

Larsen îşi concentră atenţia asupra cîrmei ; trebuia cît mai bine să ţină drumul. Apucă timona cu toată puterea, spre a reduce tangajul şi ruliul pentru cei doi oameni de la pupa.

Apoi îşi dădu seama că pupa se ridica tot mai mult în calea unui val enorm. Cu toată greutatea corpului se atîrnă de cavilele timonei — dar în zadar. Pupa se ridica din ce în ce mai sus. Pe punte, un obiect oarecare ieşi din legături şi lunecă spre prova ; nu putea vedea ce este. În clipa următoare se păru că prova plonjează perpendicular ; ea plonjă în îngrozitoare neputinţă. Apoi, enormul val explodă cu o violenţă drăcească peste „Arthur", trecînd ca o cascadă peste punte, pe toată lungimea vasului, acoperindu-l în adîncul lui.

Întregul vas se cutremură convulsiv, ca un animal în spasmele morţii. Apoi începu să se afunde în jos, tot mai jos.

Larsen apăsa de timonă, strîngînd-o desperat, cu gura strînsă într-un rictus de suprem efort. În jurul lui nu era decît apă grozav de rece, care se rostogolea. Nu mai vedea şi nu mai simţea ; auzi doar, uluit, un lemn care se rupsese. Apoi îşi reveni, proptindu-se bine pe picioare ca să nu fie măturat de pe comandă o dată cu sfărîmăturile. Păru o veşnicie pînă ce „Arthur", încet, aproape fără să se observe, se ridică iarăşi tremurînd ; puntea deveni vizibilă, apoi vasul apăru din nou la suprafaţă, scrîşnind şi gemînd din toate încheieturile.

Larsen se ridică din genunchi — în această poziţie fusese aruncat de marea înclinare a vasului — se repezi la timonă şi încercă să readucă vasul la drum, spre tribord.

Dar din nou, un val se ridică la pupa, încă mai înalt, mai întunecat, mai sălbatic, apoi ridică pupa sus, în aer, şi se sparse asupra vasului cu un muget nebunesc, aruncîndu-se cu o putere enormă peste fragila ambarcaţiune. Larsen fu smuls de la timonă, apa năvăli în comanda care tremura şi se clătina.

Apoi veni al treilea val, mai înalt decît cele dinainte. Parcă oceanul însuşi ar fi coborît într-o

masă închegată. Din nou vasul fu cu totul acoperit de apă. Toată osatura lui scrîşnea şi tremura ; cu o forţă implacabilă, irezistibilă, apa se revărsa peste toate, acoperindu-le sub greutatea ei excesivă, sufocantă. Nimeni nu putea nici să vadă, nici să audă, nici să respire, toţi se agăţau cu desperare de orice le era la îndemînă şi aşteptau, aşteptau ca vasul să dea un semn de redresare.

Apoi, cînd începu să se ridice, tremurînd şi nesigur, dar ieşind încet din haosul clocotitor, fiecare om din echipaj îşi dădu seama că inevitabilul se întîmplase : era un vas fără viaţă. Maşina, după o luptă inegală, amuţise.

Acesta fusese ultimul talaz. Cei cîţiva oameni care erau în compartimentul din prova veniră în goană la comandă, care fusese grav avariată ; era strîmbată rău, iar cîteva scînduri din pereţi erau sfărîmate, dar încă stătea în picioare.

Ce se întîmplase ?

În prima clipă crezuseră că vasul e pierdut şi se repeziră din cuşete încercînd să vină pe punte. Dar presiunea apei ţinuse uşa tambuchiului înţepenită. Numai după ultimul val reuşiră să iasă pe punte. Compartimentul lor era inundat aproape complet cînd îl părăsiră.

Cineva dinafară smuci uşa şi o deschise. Arne Kinn intră poticnindu-se, alb ca o coală de hîrtie şi cu apa curgînd şiroaie de pe el. Vomită.

— Unde e Sangolt ?

Arne clătină din cap. Nu putea vorbi, ci numai tuşea şi gemea. Sangolt ? Nu, nu ştia.

Oamenii se uitară unul la altul. Îşi dădeau seama ce se întîmplase.

De jur împrejurul lor era întuneric beznă, valurile mugeau, iar uraganul era în plină dezlănţuire. Nu puteau face nimic. Nimeni nu putea face nimic. Undeva, în urmă, tovarăşul lor fusese înghiţit de valuri. Navigau pe un vas curajos, fără maşină, fără velă, fără cîrmă.

Sangolt văzuse primul enormul val şi-i atrăsese atenţia lui Arne. Stătea în picioare pe postamentul parîmelor, legînd nişte fungi din arboradă ; Arne stătea ceva mai jos, lîngă catargul artimon ; nu reuşise să meargă mai departe ; primul val mare îl obligase să se adăpostească între comandă şi arborele artimon. După primul val, reuşise să intre în bucătărie, însă al doilea val umpluse încăperea. După cîte îşi putea da seama, trebuie să fi leşinat din cauza presiunii.

Arne Kinn era extenuat şi nu arăta de loc bine : ochii îi erau injectaţi, era palid ca un mort şi printr-o parte a gurii îi curgea un şiroi subţire de sînge pe bărbia nerasă de cîteva zile.

Björnöy venise din camera maşinii care era plină pe jumătate cu apă. Al doilea val sfărîmase capacul tambuchiului, gros de şase ţoli.

Oamenii stăteau uitîndu-se unii la alţii neputincioşi, îngroziţi de pierderea tovarăşului lor. Larsen lăsă o clipă timona şi coborî pe punte. Era întuneric beznă şi nu se zărea decît spuma albă a valurilor care se spărgeau. Nimeni pe lume nu putea întreprinde ceva în situaţia aceea... Îl luase marea. Tînărul şi veselul Sangolt nu mai era !

În camera maşinii, motorul era rece şi fără viaţă, iar apa plescăia fără rost în jurul lui. De

fiecare dată cînd vasul înfrunta un asalt — şi erau frecvente — apa se năpustea peste bordaj şi ajungea pînă la maşină.

Larsen dădu ordin să fie pusă în funcţie pompa de pe punte, în timp ce cîţiva oameni cu ghiordele au fost trimişi să scoată apa din camera maşinii. Din fericire, vasul era canarisit în bordul de sub vînt, aşa că într-o anumită măsură era posibil să se lucreze, şi ghiordelele erau trase sus unul după altul. Oamenii lucrau la pompă în schimburi, uitîndu-se îngrijoraţi la mare ; fără încetare, valurile ameninţau să umple vasul. Dar norocul era de partea lor şi cu încetul izbutiră să scoată din nou apa din vas.

Era o minune că vasul nu făcea apă de loc ; după cît se putea vedea, era tot aşa de etanş ca şi înainte. Era meritul constructorilor de vase norvegieni, căci atunci cînd se făcu ziuă constatară cît de surprinzător de mici erau avariile.

Uşile şi tambuchiul de coborîre spre cabina din pupa erau sfărîmate. Locotenentul Johnsen dormise în cuşeta lui şi povestea cum fusese acoperit de un val enorm : spunea că era o metodă cam brutală de a trezi din somn pe cineva. Cabina era inundată de apă, santină şi petrol, pe care plutea un amestec murdar de pături, ziare şi reviste, iar pe podea se amestecau farfurii sparte şi cuţite, furculiţe, linguri.

În babord, copastia şi parapetul erau distruse, iar comanda era atît de înclinată, încît numai cu greu puteai să deschizi sau să închizi uşa. Destul de surprinzător, barca de salvare care

fusese amarată pe mica dunetă din pupa era încă acolo, însă cu etrava ruptă : nu mai era bună de nimic.

„Arthur" plutea acum travers pe vînt. Marea în jurul vasului continua să fiarbă şi nu era nici un semn că uraganul avea să slăbească. Pe măsură ce ziua avansa — dacă aceea se putea numi zi — dansul sălbatic devenea mai nebunesc. Slaba lumină cenuşie care se strecura printre nori era aproape mai rea decît dacă n-ar fi fost de loc, căci doar sporea sentimentul de singurătate şi dezolare. Valuri monstruoase se ridicau împotriva lor, umflîndu-se cu o putere neîmblînzită, nesupusă, iar pulberea de apă zbura prin aer în rafale furioase care te udau pînă la piele.

De cîteva ori, un val cu creastă — care se părea că era gata să-i acopere — se despica în două şi se rostogolea urlînd şi spumegînd de partea cealaltă a vasului. Doi oameni continuau să trudească la pompa de pe punte. De cîte ori venea primejdia, săreau să se adăpostească în camera maşinii agăţîndu-se de ea să-şi salveze viaţa, apoi se întorceau la pompă pînă ce un nou val îi silea să se adăpostească.

„Arthur" rula îngrozitor. Un val veni dintr-un bord, fără a da semne de îmblînzire, şi, în timp ce se revărsa spumegînd peste copastie, ridică vasul în sus şi îl împinse lateral pe apă. Şocul fu înspăimîntător, iar oamenii de pe comandă fură aruncaţi jos grămadă, însă Larsen continua să se cramponeze de timonă. O clipă se păru că „Arthur" se va răsturna, însă vasul avea fundul

destul de plat şi acesta era un avantaj. El se lăsa împins peste valuri ; un vaş cu un pescaj mai mare, fără îndoială, s-ar fi întors cu fundul în sus.

În camera maşinii, Björnöy se trudea cu motorul. Era o chestiune de viaţă şi de moarte să-l pună din nou în mişcare şi fiecare secundă era preţioasă. Dar Björnöy ştia că graba strică treaba. Nu-şi pierdu capul nici o clipă ci lucră liniştit şi cu răbdare. Totul depindea acum de el.

Era necesară o ancoră de furtună pentru a înfrîna deriva ; neavînd, trebuiră să facă una. Iversen şi Nipen goliră chesonul de ancoră de pe teugă. Cîteva scînduri, pe care le păstrau pentru eventuale reparaţii, le-au legat de punte lîngă comandă şi au fixat două din ele la cheson ; apoi totul a fost prins bine de un garlin lung de o sută de fathomi. Era o ancoră de furtună nu prea reuşită, dar trebuia să funcţioneze. După ce o aruncară peste bord, vasul începu să-şi menţină mai bine prova în vînt.

În cursul dimineţii, avariile cele mai grave fuseseră reparate. Se tăiase o trecere în peretele dintre cabina lui Larsen şi camera maşinii ; astfel, oamenii puteau veni direct din camera maşinii în micuţa cameră de hărţi din spatele comenzii ; în felul acesta, nu mai erau nevoiţi să treacă peste puntea de la pupa pentru a intra în cabină. Acum stăteau în camera maşinii şi în cabină — cînd nu trebuiau să fie pe punte. În camera maşinii puseră cîteva stinghii de lemn spre a aranja un loc de dormit pentru patru oameni.

Către prînz, vasul era golit de apă şi curînd după aceea Björnöy raportă că maşina era gata

de mers. Parcă reveneau la o viaţă nouă cînd motorul începu să bată. „Arthur" era iarăşi manevrabil, nu mai era un lucru mort.

Însă uraganul nu slăbise. La începutul serii deveni chiar mai puternic, mugind de parcă n-avea să înceteze niciodată. Viteza vasului a fost redusă la minimum. Ancora de furtună dispăruse cu mult mai înainte — şi nici nu putea fi vorba să se încerce a se mări viteza. De fiecare dată cînd vasul cădea de pe creasta valurilor se auzea sub el o lovitură de tunet. Urletul valurilor era întrerupt numai de violentul şi prelungul vaier din arboradă.

Larsen se uita atent în întuneric şi la marea dezlănţuită. Deşi nu putea vedea mai nimic, privea cu atenţie. I se părea că e mai uşor să-şi dea seama ce se întîmplă cu vasul cînd îşi fixa privirea spre prova. Mîinile îl dureau din cauza luptei cu timona, ochii îi erau umflaţi, iar mijlocul şi coapsele ţepene de atîta stat în picioare. Îi era şi foame, căci nu îmbucase nimic de la începutul furtunii. Era însetat şi obosit.

Pentru prima dată predă altcuiva cîrma ; trebuia să mănînce ca să poată rezista. La cîrmă trecu Pletten, iar Larsen îi dădu ordin să ţină vasul cu grijă cu prova în vînt şi să nu se abată prea mult de la drum. Apoi se tîrî în camera maşinii şi în cabină. Arne Kinn stătea întins în cuşetă ; se simţea ceva mai bine, dar era încă palid şi extenuat. Björnöy păzea maşina, care mergea foarte bine. Se rugau lui Dumnezeu să nu vină un alt val mare şi să le-o reducă iar la tăcere.

Nu vorbeau mult. Toţi erau îngrozitor de obosiţi. Se aşezară, aşa, îmbrăcaţi cum erau, şi încercară să se destindă cîteva minute.

Larsen era gata să muşte din bucata de pîine pe care Johnsen i-o pusese în faţă cînd se auzi un trosnet pe punte şi apa se năpusti în jos. Din camera maşinii, Björnöy strigă că comanda a fost luată de apă. Într-o clipă Larsen fu în picioare, trecu prin deschidere şi urcă scara. Pe podeaua comenzii sta întins Pletten, cu uşa peste el. Extenuat cum era, nu reuşise să ţină vasul cu prova în vînt şi un val puternic fusese cît pe ce să-l ia atît pe timonier, cît şi comanda. Dulgherul puse repede uşa la loc şi o bătu bine în cuie.

Pletten, care tremura în hainele lui ude, a fost trimis sub punte să se schimbe. Leif Kinn, deşi suferise mult de rău de mare şi mai tot timpul muncise şi vomitase pe rînd, se simţea acum mai bine, după un scurt somn. Era nevoie la timonă de un alt om, odihnit, şi Leif Kinn îşi zise că va putea s-o ţină, aşa ca Larsen să mai poată prinde puteri.

Numai de-ar fi avut ceva de băut. O cafea tare, fierbinte ar fi fost minunată, dar la ce bun să te gîndeşti la asta? Larsen găsi o cană cu un sediment gros de drojdie, o umplu cu apă şi bău. Drojdia avea o uşoară aromă, care era ca un stimulent. Îmbucă şi un dumicat de pîine şi îşi zise că ar fi putut fi mai rău.

După ce mîncă, urcă să se odihnească puţin în camera hărţilor. Acolo era mai aproape de timonă dacă se întîmpla ceva. Mica încăpere abia dacă era mai mare ca un dulap — avea cam

jumătate de iard pătrat. Se aşeză pe banca îngustă şi îşi puse capul pe braţe, pe masa de hărţi din faţa lui. Nu era o poziţie confortabilă, nu-şi destindea de loc spatele şi şoldurile, dar, cel puţin, îşi odihnea corpul.

Acesta era primul său voiaj în calitate de comandant. Răspundea atît de echipaj cît şi de vas; ar fi fost îngrozitor dacă în prima lui călătorie n-ar fi putut face faţă funcţiei.

Aţipise, cînd a fost trezit de un puternic zgomot surd; se ridică în picioare clătinîndu-se, numai pe jumătate conştient, şi-l găsi pe Leif Kinn lungit pe podea, cu braţele întinse. Cu o mişcare aproape reflexă, Larsen se repezi la timona ce se învîrtea; orice s-ar fi întîmplat, „Arthur" trebuia să-şi ţină drumul. Strigă spre camera maşinii şi apăru locotenentul Johnsen, care îl duse pe Kinn sub punte. Tînărul norvegian, neodihnit, leşinase, doborît de răul de mare.

Larsen îşi reluă postul la timonă. Moţăiala din camera hărţilor îi făcuse oricum bine. Dar oboseala începu să-l cuprindă iarăşi. Trebuia să-şi ţină toate simţurile mereu într-o mare încordare; în orice clipă se putea întîmpla ceva. Valurile se spărgeau ca şi mai înainte, rostogolindu-se fără încetare pe punte. Iarăşi şi iarăşi, ele atacau vasul dintr-un bord. Era de necrezut că rezista.

Pentru Larsen noaptea de 11 noiembrie a fost un lung coşmar. Ochii îi ardeau, palmele pline de băşici îl usturau, vinele de la tîmple îi erau umflate şi simţea în tot corpul dureri chi-

nuitoare. Numai ochii şi mîinile lui trăiau. Nu îndrăznea încă să predea altuia timona. Trebuia să lupte pînă la capăt ; dacă reuşea acum, putea reuşi oricînd. Coji de sare îi acopereau mîinile, lipindu-i strîns pielea de timonă ; de fiecare dată cînd le schimba, mîinile îl usturau de parcă ar fi fost opărite. Cel mai bun lucru era să strîngă bine şi mereu timona, atunci simţea mai puţin durerea.

Noaptea tîrziu, Leif Kinn reapăru. Îl găsi pe Larsen în acelaşi loc. Îi crescuse barba şi era istovit, dar continua să strîngă ferm cavilele timonei. „Arthur" era menţinut cu prova în vînt.

Larsen păşi iarăşi împleticindu-se în camera hărţilor, iar Kinn preluă cîrma. Comandantul simţea încă timona în mîini, iar palmele lui umflate păreau că încă strîng cavilele. Un simţămînt de mînie neputincioasă îl cuprinse în timp ce încerca din nou să se odihnească ; tot restul nopţii, din oră în oră, el şi Kinn se schimbară la timonă.

Cînd apărură zorile, pe comandă stăteau doi oameni cu ochii adînciţi în orbite, privind uraganul. Acum puteau vedea pentru prima dată cît de agitată era marea. De fiecare dată cînd vasul intra între două valuri trebuiau să-şi dea capul pe spate pentru a le vedea crestele. Uraganul lua vîrfurile valurilor, le ridica în aer şi le zdrobea, transformîndu-le în spumă. Era ca o lume nebună, fără pămînt sau fiinţe vii, ca şi cum ar fi fost zvîrliţi înapoi, într-o eră foarte îndepărtată, cînd oceanul cuprindea tot pămîntul.

Dansul macabru al oceanului era măreţ, dar nici unul din ei nu era în stare să-l admire. Se uitară la cerul de un negru-cenuşiu murdar, cu o nuanţă gălbuie ; între nori, nu se vedea nicăieri nici o geană, nici un fir de speranţă de care să se agaţe.

— Astăzi e miercuri, spuse Leif Kinn cu o voce răguşită. Vom vedea ce ne va aduce ziua de vineri.

Cita un vechi proverb care spune că vinerea nu-i o zi ca celelalte. S-ar putea ca vineri furtuna să slăbească.

Erau cîteva scînduri şi bucăţi de lemn legate de şomarul din pupa — şi, pe neaşteptate, una din ele se desfăcuse din legături şi plutea pe punte. O puteau vedea pe fereastra de la comandă. Deodată, scîndura se ridică sus, în aer şi dispăru. Era ca într-un film fantastic, cu deosebirea că nu erau trucaje, ci adevărata realitate.

În afara bordului atîrnaseră nişte baloturi făcute din pături, legate de apărătorile de cauciuc şi îmbibate cu ulei pentru a domoli furia brizanţilor. Vîntul smulse brusc unul din baloturi, îl ridică în aer atît cît permitea lungimea parîmei cu care era legat şi îl ţinu acolo sus, scuturîndu-l, pînă cînd, tot atît de brusc, îl trînti cu zgomot pe punte.

Uraganul se juca în modul cel mai straniu cu orice obiect pe care-l putea apuca. Luă restul de scînduri legate de şomarul din pupa, acum liberate de scîndura smulsă mai înainte. Toată lemnăria fu desprinsă din legături şi un val o împrăş-

ție pe punte și o făcu să danseze un cancan sălbatic înainte de a o arunca în mare. Parcă o mînă uriașă, invizibilă, ar fi smuls tot ce putea distruge.

— Doamne sfinte, exclamă deodată Kinn. Uitați-vă !

Spre vest, la vreo milă, se ridica un val enorm. Venea tot mai mare și mai prăpăstios, păru gata să se spargă, dar nu se sparse. Părea un uriaș ce se apropie de ei, cu capul încoronat de spumă. Se apropia implacabil, rostogolindu-se val-vîrtej. Acum, desigur, se va opri și va dispărea, dar nu, se ridica tot mai sus ; alte valuri i se alăturară și crescuse, se umflase, pînă păru o barieră uriașă ce se ridica în înaltul cerului. Adunîndu-și puterile, înainta repede către ei, ca o dihanie gigantică și fioroasă care nu avea să se oprească pînă ce nu va mătura și distruge totul în calea ei.

— Dacă ne lovește, își spuse Larsen în barbă, s-a sfîrșit cu noi !

În cele din urmă, păru că-și pierde puterea — și un covor larg de spumă clocotitoare fu tot ce rămase pe urma lui.

Larsen privi fără să-și creadă ochilor. Trebuie să fie o halucinație ! Clipi și se uită la podea. Apoi își ridică iar ochii și se uită la mare. Enorma baltă de spumă era încă acolo ; nu era halucinație. Nici un vas nu ar fi putut rezista acelui val.

Mai tîrziu, în cursul dimineții, l-a răpus oboseala. Lăsînd vorbă să fie trezit după două ore pentru a continua să țină cîrma, coborî împleticindu-se în cabină și se prăbuși în cușeta lui. Trecuseră patru zile și patru nopți de cînd dormise ultima oară.

În seara de 12 noiembrie, Arne Kinn și locotenentul Johnsen stăteau cu Larsen pe comandă. Arne se îndoia că vor scăpa teferi din furtună

— Jur că vom scăpa ! strigă Johnsen. Ar fi mare păcat să n-avem prilej să povestim.

Larsen trebui să zîmbească de agitația lui Johnsen. Pasiunea lui Johnsen era să istorisească și nu putea suporta gîndul că acesta ar fi sfîrșitul

În noaptea de miercuri vîntul slăbi puțin și uraganul deveni furtună — și continuă astfel pînă în zori. Joi vremea nu se înrăutăți ; marea era tot atît de agitată, dar începură să simtă primele licăriri de speranță.

Către miezul nopții de joi văzu că vîntul slăbește. De astă dată nu era doar o mică acalmie, la capriciul uraganului. În semiîntunericul cenușiu, o briză răcoroasă sufla dinspre sud — iar vremea era mult mai bună.

Leif Kinn avusese dreptate cu prevederile lui despre ziua de vineri. În cursul după-amiezii, putură merge cu viteză bună, cu toate că vizibilitatea era încă redusă. Oamenii erau acum bine dispuși. Aveau fețele obosite și murdare — nici unul nu se gîndise măcar să se spele în timpul ultimelor zile, aveau bărbi de jumătate de *inch* [1], hainele li se lipeau de corp, dar erau bine dispuși.

---

[1] Unitate de măsură = 2,5 cm.

Un avion apăru către sud-vest — la mică înălţime deasupra apei, şi la o distanţă de numai cîteva sute de iarzi — venind drept spre ei. Sub acest unghi era imposibil să vezi vreun semn distinctiv. Tot ce puteau face era să aştepte, ţinîndu-şi respiraţia. Avionul trecu mugind pe deasupra luînd brusc înălţime şi arătîndu-şi crucile negre. Era un Focke-Wulff Condor cu patru motoare.

— Lewis[1], repede, strigă Kinn.

— Pe dracu, mîrîi Pletten, a căzut peste bord.

— Jos, cu toţii ! strigă repede Larsen. Vine din nou.

Licăriri ca nişte vîrfuri de ace sclipiră din aripile avionului şi o rafală de proiectile se repezi cu viteza fulgerului de-a lungul punţii şi pătrunse prin pereţii de lemn ai comenzii. Zgomotul era asurzitor.

— E cineva lovit ? strigă Larsen. Nimeni. Aduceţi Browningul[2] şi Stenul[3] de sub punte. Ţi-arătăm noi, ticălosule !

Se uitară după avionul care întorcea ca să mai treacă o dată. Zgomotul motoarelor lui deveni insuportabil cînd trecu din nou deasupra lor. Larsen repezi cu violenţă timona într-un bord şi proiectilele avionului ridicară adevărate fîntîni ţîşnitoare în tribord. Ţinîndu-se bine cu o mînă ca să se sprijine, Johnsen şi Kinn răspunseră cu

---

[1] Mitralieră grea.

[2], [3] Mitralieră uşoară.

mitralierele uşoare. Nu prea aveau efect asupra avionului, însă tot erau ceva.

— Fir-ar a dracului ! exclamă Kinn după două rafale scurte. Drăcia asta s-a blocat.

Însă avionul se îndepărta şi urletul motoarelor lui descreştea pe măsură ce pierea în negură.

Marinarii rămaseră uitîndu-se cu atenţie după el, întrebîndu-se ce va urma şi dacă se va întoarce. Dar dispăruse, şi din fericire nimeni nu fusese rănit.

Spre seară, marea se linişti destul pentru ca „Arthur" să poată naviga cu toată viteza. Larsen făcu punctul şi aprecie că sînt la douăzeci şi cinci sau treizeci de mile nord de Shetland. Cu viteza aceea, către sfîrşitul dimineţii următoare ar fi putut atinge extremitatea de nord a insulelor.

Noaptea trecu fără întîmplări deosebite şi la revărsatul zorilor văzură uscatul în prova tribord. „Arthur" schimbă drumul şi ceva mai tîrziu se desluşi, la intrarea în golful Lunna, silueta farului Fetla. Erau la numai cinci mile de coastă şi în curînd aveau să intre în port.

Marinarii stăteau de vorbă şi glumeau, căci se apropiau de casă. Mulţime de pescăruşi ţipau în preajma coastei abrupte, iar brizanţii tunau la picioarele stîncilor.

Bărbatul de pe comandă se simţea extenuat. Ochii lui sticloşi priveau ţintă drept înainte, în prova, faţa îi era brăzdată şi epuizată. Era obo-

sit, dureros de obosit. Dar nici uraganul, nici nemţii n-au fost în stare să-l răpună.

Toţi cei de la bază urmăriseră îngrijoraţi drumul uraganului peste uscat şi peste mare. Îşi dădeau perfect seama că vasele mai mici şi bărcile nu vor putea să reziste furtunii, nici să ţină drumul pe o mare atît de rea. Pescarii din vestul Norvegiei spun că atunci cînd sînt furtuni mari, apa din bălţile şi micile lacuri din interior se mişcă în ritmul valurilor oceanului. Lucrul s-ar fi putut verifica în timpul acestei furtuni. Nici unul dintre marinarii bazei nu trecuse vreodată prin ceva asemănător ; cît vedeau cu ochii, marea era acoperită de spumă albă, iar cînd brizanţii se năpusteau asupra uscatului li se părea că pînă şi stîncile de la ţărm se clatină şi tremură Pe o distanţă de cîteva mile în interior, stropii de apă, tîrîţi de vînt ca nişte nori groşi, se aşezau pe ochiurile de geam făcîndu-le lipicioase şi opace. Aerul era plin de sare, de te usturau buzele şi gîtlejul, iar puterea vîntului era de necrezut. În locurile deschise, oamenii trebuiau să se arunce la pămînt şi să se agaţe de orice găseau la îndemînă, ca să nu fie tîrîţi.

Patru dintre vasele ce aparţineau bazei fuseseră aruncate pe uscat. Stătuseră la ancoră în port, la adăpost de marea deschisă şi avuseseră şi legături suplimentare, dar uraganul le dăduse gata.

„Arthur" şi „Blia" erau în larg. Cei de la bază sperau că s-au reîntors spre coasta norvegiană şi

şi-au găsit un adăpost acolo. Altminteri soarta lor ar fi fost pecetluită.

Îngrijorarea era întipărită pe feţele tuturor. Majoritatea oamenilor din bază erau pescari, de generaţii învăţaţi cu marea. Nu le era teamă de ea, dar o respectau şi ştiau ce poate cînd se mînie. Marea dăduse familiilor lor hrană şi alte mijloace de trai, dar şi răpise pe mulţi dintre ei. Marea cere întotdeauna o plată.

Zile în şir furtuna continua ca turbată şi mulţi dintre oamenii bazei stăteau în vîrful dealurilor şi în alte locuri de veghe, privind prin binocluri. Sălbăticia acestei grandioase drame li se părea de neînţeles. În locuri unde nimeni nu credea că va pătrunde, marea se agita şi fierbea mai rău ca un cazan.

Stînci submarine respingeau apa din adîncuri pînă la suprafaţă, cu mugete ca de tunet ; apa se aduna ca şi cum ar fi vrut să se arunce spre cer, apoi forţa gravitaţiei o atrăgea din nou în jos, cu un zgomot asurzitor. Valuri enorme se spărgeau de micile insule şi de stîncile de sub apă, năpustindu-se asupra lor de parcă ar fi vrut să le smulgă din temelii. Întîi apa era aspirată în jos şi spre larg, încît stînci ce se aflau acolo de cînd lumea, dar nu fuseseră niciodată văzute de ochi omeneşti, rămîneau dezgolite şi cenuşii, acoperite de alge ; apoi marea se arunca peste ele acoperind totul într-o îmbrăţişare sălbatică. Marinarii nu-şi puteau crede ochilor. În fundul mării, forţe neştiute se jucau cu stînci mari cît casele, le rostogoleau încoace şi-ncolo, le ridicau în sus şi apoi le lăsau să cadă ; la suprafaţă, du-

huri infernale jucau o horă turbată, urlînd şi tunînd ; iar deasupra mării, vîntul biciuia norii de furtună dîndu-le forme tremurînde ca într-un delir. Fiinţele omeneşti păreau mici, foarte mici.

Vineri uraganul slăbi puţin, ca pentru a se odihni, iar în timpul nopţii vîntul scăzu simţitor. Sîmbătă dis-de-dimineaţă, cînd oamenii urcară dealul la punctul de observaţie, vremea era mult mai liniştită. Nu aşteptau nici un vas, voiau numai să vadă cum arată marea. Era încă întuneric cînd ajunseră pe culme, dar curînd începu să se lumineze puţin cu acea lumină cenuşie, stranie, care urmează după o furtună puternică. Marea era însă tot atît de agitată.

Se pregăteau să coboare din nou, cînd, deodată, careva înjură de uimire. Stătea cu binoclul la ochi, privind în larg, cam neîncrezător, în timp ce făcea semne celorlalţi să se apropie. Toţi aşteptau sceptici, pe cînd el cerceta din nou faţa mării răscolite. Nu se vedea nimic. Luă binoclul de la ochi, îi şterse lentilele şi se uită încă o dată. Nu, trebuie să se fi înşelat. Era de necrezut...

Ba da, iată-l ! Se apropia ceva, din depărtare. Apoi îl pierdu din ochi. Dar nu părea să fie o epavă. Parcă era un vas mic... navigînd cu mijloace proprii.

Tulburat, omul privi la tovarăşii săi. Era aproape fantastic. Dacă oricine altul i-ar fi povestit acest lucru, ar fi pus prinsoare pe propriul său suflet că e minciună. Un vas care să vină din mare după vremea asta ? Cu neputinţă ! Dar iată că acum şi ceilalţi oameni, aţintindu-şi privirile, puteau vedea micul vas, ridicîndu-se pe creste de valuri

înalte. Toţi priviră neclintit pînă cînd le obosiră ochii ; era greu să nu-l pierzi din ochi, căci mereu enormele valuri îl ascundeau, iar cînd reapărea era în alt loc. Aşteptară ca împietriţi.

La bordul lui „Arthur" maşina era pusă cu toată viteza înainte, către uscat. Valurile îl ridicau mult în sus un moment, ca în cel următor să dispară în golul dintre ele, pentru a reapărea apoi. Marea clocotea în jurul provei, în timp ce vasul îşi tăia drumul prin valuri, aruncîndu-se înainte ca un cal sălbatic, scuturîndu-şi apa de pe punte în ambele borduri. Pe teugă, echipajul stătea privind înainte : o mînă de oameni în impermeabile ude leoarcă.

Neluînd în seamă locul său de ancoraj, Larsen se îndreptă drept spre cheu. Toţi cei din bază erau acolo cînd sosiră şi mîini îndatoritoare îi ajutară să acosteze. Întrebările nu mai conteneau ; celor de la uscat le venea greu să-i creadă că stătuseră timp de cinci zile în largul insulelor Shetland, chiar la uşa de intrare, ca să zicem aşa.

— L-am pierdut pe Sangolt !

Larsen apăruse pe punte. I se păru că ţipase aceste cuvinte ; poate că aşa făcuse. Sangolt era unul din cei mai buni marinari pe care îi aveau, şi tocmai el nu se întorsese. Oamenii din bază văzuseră că lipsea, dar nu spuseseră nimic. Îşi înclinară capetele cînd Larsen le spuse pe scurt ce se întîmplase.

Apoi „Arthur" a fost ancorat în largul portului şi marinarii merseră la uscat. Faptul că simţeau pămîntul sub picioare li se păru la început

ciudat; se obişnuiseră într-atît cu mişcările vasului, încît le venea greu să-şi ţină echilibrul. Albertsen aduse cea mai bună hrană ce o putea oferi popota, inclusiv un pahar mare de whisky pentru fiecare — ceea ce făcu minuni. Apoi toţi plecară să se culce.

Cînd se deşteptară în ziua următoare, furtuna mugea din nou peste port şi casă. „Blia" nu venise, şi nici n-a mai venit. Vasul se scufundase în timpul furtunii cu întregul echipaj, plus cei treizeci şi cinci de refugiaţi pe care îi aducea din Norvegia. Plecase din Shetland cu o zi după Larsen şi s-a pierdut fără urmă. Niciodată nu s-a găsit nici cea mai mică bucată din epava ei.

Pe un mic dîmb din faţa casei de piatră, Larsen stătea fumînd, simţindu-se încă ameţit şi obosit. În port, celelalte echipaje munceau din greu pentru a readuce pe apă vasele aruncate pe uscat şi a le repara pe cele avariate la ancoră. Avea să treacă timp înainte ca mica flotilă să fie iarăşi în stare să ţină marea.

Larsen îşi ridică privirea şi-l văzu pe Howarth uitîndu-se în jos, la el. Îl cuprinse un sentiment puternic de afecţiune pentru acest ofiţer englez care muncea cu o energie extraordinară pentru a ţine flotila în stare de luptă şi care, obligat să rămînă în bază, resimţea fiecare dezastru sau succes chiar mai profund decît echipajele care armau vasele.

— Cum te simţi, Leif? întrebă Howarth.

— O, perfect, răspunse Larsen. Se uită atent la faţa brăzdată, obosită a lui Howarth, bănuind ce trebuie să fi simţit în timpul ultimelor zile.

— Vrei să-ţi faci acum raportul?

— Raportul? Ce să raportez? Am predat încărcătura, am fost în mare timp de cinci zile pe vreme furtunoasă, şi l-am pierdut pe bietul Sangolt.

— Asta-i tot ce poţi spune? Howarth se aşeză obosit. A fost cea mai puternică furtună din ultimii patruzeci de ani. Patru vase au fost aruncate pe uscat aici, cinci la Catfirth. Pe uscat, maşinile de-abia se puteau mişca, iar un camion al armatei a fost aruncat de vînt peste ţărmul stîncos. Dumnezeu ştie ce s-a întîmplat cu „Blia", ai scăpat ca prin minune şi tot ce poţi spune este... O, nu-i nimic. O să mai vorbim mîine.

Stătură un moment în tăcere. Deodată, Larsen îşi strivi ţigara şi o aruncă cu un gest mînios.

— Te-ai uitat la „Arthur"? întrebă el.

— Desigur. Parapetul a fost rupt în mare măsură în ambele borduri, totuşi, lucru curios, toţi pontilii copastiei sînt intacţi. Comanda pare puţin beată, iar uşile şi tambuchiurile s-au dus pe apa sîmbetei. Totul e talmeş-balmeş sub punte. Dar, în general, avariile sînt surprinzător de uşoare.

— Cît va dura pînă va fi iarăşi în bună stare?

— Greu de spus... sînt atîtea alte lucrări de făcut în urma furtunii. Dar îl vom duce la Lerwick... şi în scurt timp băieţii de-acolo o să-l pună în ordine.

— Bine. Aş vrea să plătesc o datorie în amintirea lui Sangolt.

5

Agenți, arme și recunoașteri

Ziua de 7 decembrie 1941 — cînd, pe neașteptate, escadrile de bombardiere japoneze au dat un atac concentric și nimicitor asupra marii baze navale americane de la Pearl Harbour, în Hawai — a marcat intrarea în război a Statelor Unite ale Americii ca beligerant activ. De-abia își reveniseră aliații de pe urma acestei lovituri și bazele militare de pretutindeni începură să fiarbă de zvonuri și presupuneri. Lunna nu era o excepție. Acum, cînd formidabilele resurse ale Americii erau angajate oficial în luptă, ce n-ar putea fi posibil ? Desigur că se vor pune la cale cele mai teribile operațiuni militare. În insulele Shetland se vorbea mult de o iminentă invazie a Norvegiei ; desigur, erau unele semne ale unei activități mai intense și nu puțini erau cei ce pretindeau că știe că începuseră chiar să se adune convoaie de nave pentru transport de trupe în anumite puncte din largul Scoției. Însă „Banda din Shetland", cu micile ei vase de pescuit, avea încă multă vreme să-și continuie misiunile numai în latitudinile nordice.

Pentru Larsen și echipajul său, decembrie a fost o lună liniștită, fără nici o misiune. Totdeauna era cîte ceva de făcut în port, însă toți considerau aceasta mai degrabă un fel de divertisment. Principala distracție era vînătoarea de iepuri — și împușcăturile răsunau neîncetat pe dealurile din jur : echipajele de pe diferitele vase aflate în reparație după uragan se antrenau. Dacă fiecare împușcătură și-ar fi atins ținta, astăzi n-ar mai fi mulți iepuri în insulele Shetland.

Din fericire — sau, poate, din nenorocire — asta nu se întîmpla prea adesea. Un ghinionist, aplecîndu-se printre tufișuri să culeagă afine, primi o împușcătură în acea parte a anatomiei sale care oferea o țintă mai mare. Țipetele ce au urmat, întovărășite de un dans însuflețit în timpul căruia se ținea de partea dureroasă, îl făcură îndată pe neîndemînaticul său atacant să izbucnească într-un rîs nestăpînit. Cel vătămat nu gusta însă caraghioslîcul situației, stăpînindu-se cu greu, el voia să știe ce gînduri avea camaradul său. Nu putea cu nici un chip să se înapoieze la tabără cu o rană atît de rușinoasă. Era neapărat necesar un tratament drastic. Adunînd un braț de fîn, și-a aranjat un culcuș rudimentar, pe care s-a culcat cu fundul în sus. Printr-un mare noroc, glonțul nu intrase adînc și o operație rapidă, deși dureroasă, a fost făcută printr-o bine socotită incizie cu un briceag. Cei doi hotărîră că ar fi mai bine ca întîmplarea să nu fie divulgată. Totuși, curînd pățania fu aflată, spre hazul întregii baze — și deveni o anecdotă de care ambii tovarăși erau deosebit de mîndri.

Persoana cea mai ocupată de la Lunna în timpul acestor cîteva săptămîni era bucătarul. Crăciunul se apropia și el era hotărît să ofere băieților un ospăț demn de Gargantua. Pe mă-

sură ce grămezile de prăjituri creşteau, marinarii nu se puteau opri să-l tachineze. Voia să-i ucidă prin prea multă hrană şi plăceri ? L-au ştiut dintotdeauna un om cumpătat, dar acum începeau să se îndoiască. Ori aceasta era doar îndoparea animalelor înainte de tăiere ?

Cărţi şi reviste erau destule în bază, totuşi nu se prea citea. Nu era uşor să găseşti linişte şi confort pentru a citi, în schimb, mesele de joc erau tot timpul ocupate, mai ales de amatorii de poker. Nici unul din oameni nu pleca din insule de Crăciun, aşa că nu prea aveau ce face cu banii şi adesea jucau pe sume mari. Cînd se plictiseau de joc, puteau oricînd face o plimbare cu unul din vase la Whalsey sau la Mossbank. Fetele din insulele Shetland erau mari amatoare de dans şi nu se putea spune că nu le plăceau marinarii.

Ajunul de Crăciun oamenii l-au petrecut la Lerwick, unde reuşiră să obţină o sală mare. La înapoierea din Norvegia, unul dintre vase adusese un brad de Crăciun, care a fost aşezat în mijlocul sălii. Se închinară nenumărate pahare şi pe măsură ce noaptea înainta, cîntecele deveniră din ce în ce mai zgomotoase. Toate acestea păreau destul de ciudate marinarilor ; în viaţa de toate zilele îşi aveau soarta în mînă, aproape fără a se gîndi la asta, dar să ţină toasturi şi să cînte li se părea obositor peste măsură. Însă, fără îndoială, seara a fost un succes, în ciuda neobişnuitului amestec de veselie şi solemnitate, iar Albertsen şi ajutoarele sale păreau să aibă rezerve inepuizabile de mîncare şi băutură.

Martin Linge venise de la Londra să ia parte la petrecere. După trei zile avea să fie omorît de către germani la Maalöy, în timpul unui raid al trupelor de comando.

Anul Nou era aproape, însă nu era nici un semn că războiul s-ar sfîrşi, iar posibilitatea ca aceşti oameni să apuce a vedea pacea nu părea prea mare dacă evenimentele aveau să continue ca pînă atunci. În timpul jocurilor de cărţi vorbeau despre noroc, soartă şi planuri de viitor. Unii gîndeau că Larsen avusese atît de mult noroc în ultimul timp, încît cu greu se putea aştepta să mai aibă. Larsen nu era de acord ; e bine să ai norocul de partea ta, însă un plan îngrijit şi o execuţie atentă îşi aveau rolul lor. Un plan bine gîndit şi înfăptuit cu o oarecare îndrăzneală şi curaj avea mai mulţi sorţi de succes decît un proiect făcut în grabă care ar conta mai mult pe noroc. Fără îndoială, se poate întîmpla orice, însă el unul nu credea că avea să-şi încheie atît de curînd acţiunile.

Baza era acum în legătură cu un atelier de reparaţii din Scalloway, care putea să preia unele lucrări de la Lerwick. Acum, de întreţinere şi de reparaţii răspundea baza, nu amiralitatea, cum fusese pînă atunci. Cu puţin înaintea Crăciunului venise din Norvegia un vas — şi printre pasagerii lui erau doi ingineri pricepuţi, care preluară lucrările mecanicilor din Shetland. De asemenea, se adăugase unităţii o echipă de dulgheri, conduşi de Severin Roald, care, în anii următori, aveau să lucreze cu multă tragere de inimă.

Agenţii secreţi care veneau în Shetland pentru a fi trecuţi în Norvegia soseau de obicei cu avioane ale uneia dintre cele două linii care serveau insulele : Linia Aeriană Scoţiană, cu sediul la Inverness şi Linia Aeriană Aliată de la Aberdeen. În acest fel, agenţii evitau ceea ce era adesea o neplăcută călătorie pe mare şi soseau în insule din timp pentru a avea o zi sau două de aclimatizare şi pentru a-şi verifica echipamentul. Sosirile şi plecările agenţilor necesitau o planificare foarte atentă, în parte din cauza posibilităţilor limitate de cazare, dar mai ales din motive de securitate. Agenţilor le era interzis să aibă vreun contact între ei, iar cei ce erau în misiune nu trebuiau să se întîlnească cu cei care se întorceau din misiune. Se puteau produce indiscreţii şi astfel vieţile agenţilor puteau fi periclitate la sosirea lor în Norvegia. Pentru a se reduce la minimum posibilitatea unor astfel de întîlniri, baza înfiinţase un birou la Aberdeen, în Scoţia. Acolo agenţii erau primiţi, încartiruiţi pe la hoteluri şi apoi trimişi în insulele Shetland în conformitate cu ordinele de la bază. Acest birou funcţiona de asemenea ca un centru de informaţii pentru oamenii din Shetland cînd erau în concediu.

O călătorie spre Norvegia putea fi adesea contramandată din cauza vremii rele sau a unei schimbări a situaţiei din acea ţară. Erau necesare vreo trei săptămîni pentru a se pregăti totul, dacă trebuia să se obţină un echipament de la Londra ; acesta venea cu trenul la Aberdeen, de unde era trimis cu un vas la Lerwick. De obicei, vasele nu plecau zilnic de la Aberdeen încît destul de ades materialul sosea prea tîrziu la Lerwick, chiar dacă ajunsese din timp la Aberdeen. Mai tîrziu, baza organiză un serviciu — cu un vas de aprovizionare — de la Aberdeen în Shetland. În 1944, acest vas (un trauler englez) a fost retras pentru a fi destinat flotei de invazie, şi de atunci baza a folosit unul dintre vasele proprii, „Andholmen". Avioane engleze patrulau continuu între Aberdeen şi insulele Shetland şi drumul urmat de vasul de aprovizionare era considerat absolut sigur. Nu era înarmat — avea doar o singură mitralieră — dar nici nu a fost vreodată atacat.

În luna ianuarie vasul „Feie" a fost pregătit pentru Larsen, în timp ce „Arthur" era încă în reparaţie. De astă dată, călătoria se făcea spre districtul Kristiansund, unde Larsen trebuia să debarce un agent de siguranţă a cărui misiune era să instaleze un post de radio la uscat ; omul luase cu el un post de emisie şi un motor cu benzină pentru acţionarea transmiţătorului.

În timpul traversadei către Norvegia, marea fusese agitată şi agentul suferise grozav de rău de mare. Nu se depărtaseră mult de Shetland, cînd acesta începu să aibă îndoieli că va izbuti în misiunea sa ; pînă la urmă, îşi zise că va fi imposibil să se ajungă la locul indicat fără a fi interceptaţi de germani şi că va fi mai sigur să acosteze undeva, mai la sud ; de acolo ar putea trece pe un vas de pescuit mai mic, pentru a merge spre nord. Spunea că i se dăduse o foarte mare libertate de acţiune în ceea ce priveşte modul de a

ajunge la destinaţie, iar Larsen consideră că era mai bine să-l lase să facă după cum crede. De aceea, drumul vasului a fost schimbat spre Maalöy, la sud de Stad, iar în seara de 24 ianuarie intrară la Vettviks, unde rămaseră peste noapte.

Devreme, în dimineaţa următoare, îşi continuară drumul spre sud, către Kinn, pentru a încerca să găsească un vas potrivit. Acum agentul îşi revenise şi, plin de entuziasm, stătea cu Larsen pe comandă. Deoarece nimic nu fusese aranjat înainte, se vedeau nevoiţi să găsească pe cineva care să-i ajute. Era o situaţie cam ciudată ; în plin război, marinarii norvegieni din insulele Shetland navigau de-a lungul ţărmului ţării lor ocupate, pregătindu-se cu voioşie să se tocmească cu oricine ar fi dispus ca, fără a pune întrebări, să transporte un pasager de-a lungul coastei.

Ziua trecu fără întîmplări deosebite. Văzură o mulţime de vase, însă nici unul nu li se păru potrivit. Trecu pe lîngă ei un trauler german, un vas frumos, dar oamenii rezistară ispitei de a-l striga şi a cere o cuşetă.

La Kinn au fost de asemenea dezamăgiţi, însă Larsen avea un om de încredere la Stavenes şi decise să-şi continuie drumul spre sud, ca să discute cu el. Omul trăia singur, iar Stavenes era chiar în canal şi totodată un port vizitat de vapoare de pasageri.

Se părea că norocul nu-i părăsise. În timp ce discutau amănuntele cu omul de legătură, sosi un vas pescăresc lung de vreo treizeci de picioare şi care era cam ceea ce le trebuia.

Pe acest mic vas erau doi oameni — şi Larsen intră în vorbă cu comandantul, întrebîndu-l de starea vremii şi încotro merge. Ceva mai tîrziu îi spuse că avea un om la bord care ar vrea să stea de vorbă cu el ; făcea o inspecţie în regiune, spuse Larsen, şi avea nevoie de un mijloc de transport.

Comandantul îl privi lung.

— Călătorie de inspecţie, zici ? mormăi el. m ! Nu vine, cumva, dinspre vest ?

Larsen ezită, apoi se decise să rişte.

— Păi... da, spuse el. De fapt, chiar de-acolo ne.

Comandantul se scărpină în cap, gînditor.

— Adu-l mai bine aici, spuse el în cele din urmă. Să schimb o vorbă cu el.

Vorba se dovedi foarte lungă. În timp ce aştepta, Larsen începu să fie îngrijorat ; vasul „Feie" atrăgea grozav atenţia — singur la cheu alături de micul vas pescăresc — cînd în orice clipă putea să apară vreun vas german de patrulare, în obişnuitul control înainte de lăsarea serii.

În cele din urmă, agentul reapăru. Lucrurile nu se desfăşuraseră aşa cum sperase. Comandantul îi spusese că vasul era prea mic şi nu în destul de bune condiţii pentru a merge pînă la Stadhavet ; pe de altă parte, trebuia să se gîndească la familia sa. Probabil că argumentele agentului nu au fost destul de convingătoare ; în acelaşi timp însă, Larsen nu putea să nu fie de acord cu comandantul.

Agentul nu mai era atît de entuziasmat de misiunea sa. Se părea că îndoielile comandantului

slăbiseră propriul său zel și curaj. Respinse o sugestie a lui Larsen că s-ar putea descurca mai bine dacă ar fi debarcat și se hotărî să încerce a intra în legătură cu superiorii lui de la Londra înainte de a merge mai departe ; Larsen încuviință, întrucîtva mirat, și postul de emisie a fost curînd instalat în cabină, făcîndu-i-se legătura cu motorul de benzină care era în camera mașinii. La început, evacuația motorului se făcu în afara bordului, printr-un tub de cauciuc — ceea ce producea un zgomot puternic, încît tubul a fost scos ; dar chiar așa, camera mașinii nefiind bine izolată fonic, motorul făcea să se audă un zgomot teribil, foarte caracteristic, care ușor putea atrage atenția. Magazia de la mijlocul vasului părea un loc mai potrivit, așa că motorul a fost mutat acolo și, după ce capacele au fost închise bine pentru a înăbuși zgomotul, motorul fu pornit din nou. Doi oameni rămaseră acolo să aibă grijă de el, în timp ce agentul se așeză în cabină, puse postul în funcțiune și își transmise mesajul. Nu primi nici un răspuns. Chemă din nou. Nici un răspuns. Transpirînd puțin, deoarece minutele treceau, își aranjă din nou lungimea de undă, verifică dacă aparatul emite cum trebuie și reîncepu să repete mereu un lung șir de combinații de litere.

Larsen începuse să se sature de toată această treabă. Tocmai se îndrepta spre magazie să vadă cum merg lucrurile, cînd Iversen ieși împleticindu-se. Spuse că se simte atît de rău, încît crede că trebuie să fi avut un fel de colaps. Avea o paloare cadaverică, transpira și făcea spume

la gură. Larsen își dădu îndată seama că era o intoxicație cu gaze. Ordonă unui om să aibă grijă de Iversen și din două sărituri fu în magazie. Trebuia să-l scoată repede pe celălalt, dar, slavă Domnului, acela nu era acolo ; îl urmase pe Iversen prin trecerea spre camera mașinii și acum se străduia să urce scara spre punte.

Larsen smulse capacele. Dacă le lăsa închise, gazele ar fi pătruns peste tot și i-ar fi otrăvit pe toți — încet, dar sigur. Cei doi oameni au fost tîrîți pe teugă, unde au primit îngrijiri. Stăteau întinși ca morți ; numai respirația slabă și spumele de la gură arătau că mai există viață în ei.

Larsen se lăsă în genunchi peste Iversen, făcîndu-i respirație artificială, cînd și el începu să simtă amețeli. Stătuse jos, în magazie, numai două minute, dar era destul. Picioarele nu-l mai ținură și corpul parcă-i era pe jumătate paralizat. Trecu altcineva să se ocupe de Iversen, iar Larsen se duse împleticindu-se spre copastie și apoi la mal. Trebuia să se miște și merse clătinîndu-se ca un om beat pe cheu, mișcîndu-și brațele și încercînd să respire cît putea de adînc. Valuri de amețeală îl cuprindeau, dar mișcarea îi făcu bine. Alergă pe acolo timp de un sfert de oră, după care se simți destul de bine pentru a merge din nou la bord.

Björnöy primi ordin să se pregătească de plecare. Agentul încercase tot timpul să intre în legătură cu Londra, dar fără nici un rezultat. Nu se părea că e chip să găsească un vas, iar mai mult nu puteau zăbovi acolo. Aveau să încerce iarăși altă dată.

Ninsoarea rece de iarnă îi întîmpină cu o forţă reînnoită cînd „Feie" ieşi din strîmtoare. Aerul era îngheţat şi umed, dar asta făcea bine celor doi oameni de pe teugă, care treptat îşi reveniră în simţiri îndeajuns pentru a putea fi ajutaţi să meargă jos, în cabină. Privirile le erau încă rătăcite şi era limpede că aveau nevoie de o lungă odihnă înainte de a putea începe din nou să lucreze.

Călătoria de înapoiere nu a fost dintre cele mai plăcute. Începu o furtună, iar frigul îngheţa stropii de apă. Un timp, crezură că vasul va fi cu totul acoperit de gheaţă. Se îngreunase şi pierdea viteza, intrînd mult în apă. Dar, din fericire, timpul se mai îndreptă şi traversada se încheie cu bine.

Fusese o călătorie urîtă.

În ziua de 8 februarie, Larsen plecă din nou de la Lunna Voe, de astă dată cu „Arthur" şi o încărcătură de arme.

Vremea furtunoasă de la sfîrşitul toamnei şi din timpul iernii smulsese un mare număr de mine care acum erau în derivă peste tot. Minele derivante constituiau unul dintre pericolele de care trebuiau mereu să se ferească ; ele făceau parte integrantă din primejdiile acceptate, însă de astă dată gluma se îngroşase. Le puteau vedea sărind pe valuri, în ciorchini mari. În timpul zilei nu erau grozav de periculoase, deoarece făceau mereu de veghe, dar noaptea era cu totul altceva. Nu le mai rămăsese decît să tragă nădejde că totul va merge bine.

Cîmpurile de mine germane erau o nimica toată pe lîngă acestea. Faimosul serviciu englez de informaţii îi avertiza mereu. Mulţi din agenţii transportaţi în Norvegia de „grupul din Shetland" aveau legături cu această organizaţie, iar notarea cîmpurilor noi de mine era una dintre principalele lor îndatoriri. Orice încunoştinţare despre vreun nou cîmp de mine era imediat transmisă la Londra, iar foarte puţin timp după aceea, afla de existenţa lor şi baza din insulele Shetland.

În această călătorie printre membrii echipajului era şi tînărul Karlsen, de fel din nordul Norvegiei, un om căruia pur şi simplu îi plăcea foarte mult să tragă la ţintă şi avea pe conştiinţă un enorm număr de iepuri din insulele Shetland. La bord avea o mulţime de ocazii să sloboadă pistoalele — şi cele două arme ale sale nu erau aproape niciodată în tocurile lor. Nu se aventurau ei chiar sub nasul germanilor ? Deci, omul trebuie să ştie să umble repede cu trăgaciul ; totul este antrenamentul, spunea Karlsen. Şi Karlsen se antrena. Se antrena trăgînd în pescăruşi şi în mine, în stropii de mare şi în petele de spumă. Pistoalele lui nu aveau odihnă.

Cei de la bord nu erau cu toţii entuziasmaţi de tragerile lui — şi printre aceştia era Odd Hansen. Ori de cîte ori Odd îşi punea în gînd să tragă un pui de somn în timpul zilei, era nevoit să renunţe. De fiecare dată, cînd să adoarmă, putea fi sigur că tragerea va reîncepe. „Gălăgiosul ăsta din nord, care nu-i lasă pe oamenii cumsecade să doarmă liniştiţi !" mormăia el.

Apoi se întîmplă ca Hansen să intre de cart la aceeaşi oră cînd Karlsen se cobora să se odihnească în cuşeta lui. Odd avu o idee. Acum venise rîndul lui Karlsen ; o să fie o distracţie grozavă. Rînji drăceşte spre comandă, unde Larsen şedea urmărind cu interes pregătirile. Cu grijă şi fără zgomot, Odd se apropie în vîrful picioarelor de tambuchi, îşi scoase revolverul din centură şi trase tot încărcătorul, făcînd un zgomot îngrozitor, deoarece detonaţiile se repercutau în tot vasul. Apoi, triumfător, făcu cu ochiul spre Larsen... iar în clipa următoare sări să se adăpostească, deoarece o apariţie izbucni din tambuchi trăgînd de zor cu pistoalele în dreapta şi în stînga.

— Unde-s ? Unde-s ? urlă Karlsen care-şi golise încărcătoarele. Le arăt eu, ticăloşilor !

Odd o şterse pe furiş, dezamăgit la culme.

În a doua zi de mare, începu o furtună puternică dinspre sud-vest care îi ajută din pupa să înainteze repede. Sosiră la locul de întîlnire în a patra seară şi găsiră pe destinatar aşteptînd. Nu era posibil să se trimită imediat încărcătura mai departe, în fiordul Trondheim, aşa că deocamdată trebui să fie ascunsă. Această parte a operaţiei nu a fost uşoară. Lăzile cu arme erau extrem de grele pentru a fi tîrîte în sus pe o pantă abruptă pînă la o crăpătură între stîncile unei mici insule, dar în cele din urmă toate lăzile au fost stivuite, acoperite cu prelate, apoi cu pămînt şi cu brazde de iarbă. Larsen se putu înapoia la Lunna pentru a raporta executarea satisfăcătoare a unei misiuni.

Cea mai mare parte a traversadelor din prima jumătate a anului 1942 au fost făcute pentru a stabili depozite de arme în locuri unde forţele din rezistenţă să le poată găsi mai tîrziu şi lua cele de trebuinţă. Aceasta era considerată cea mai sigură metodă de predare, care însă nu avu mare succes, iar mai tîrziu a fost părăsită. Depozitele ascunse erau adesea descoperite de ţărani bine intenţionaţi care, desigur, vorbeau între ei şi mai curînd sau mai tîrziu aflau şi germanii. De asemenea, ploaia şi umezeala stricau parte din arme. Aşa că a fost reluată metoda de livrare a muniţiilor la cerere şi unor destinatari anume.

Întreţinerea şi reparaţiile care pricinuiseră foarte multe dificultăţi la bază, erau acum, din fericire, în grija dulgherilor norvegieni şi a noului atelier de la Scalloway. Singurul necaz era lipsa de cale ; era numai una în Shetland — cea de la Lerwick — şi aceasta era ocupată, uneori cu săptămînile, de un singur vas. După insistente şi repetate cereri la amiralitate, se decise ca „Grupul din Shetland" să aibă propria sa cală la Scalloway. Dar timpul trecea şi nu se făcea nimic în această privinţă ; în cele din urmă, baza ceru aprobarea să-şi construiască ea însăşi cala. Lucrările nu puteau începe înainte de luna august şi urmau să fie făcute de oamenii din bază.

Lunile de iarnă şi primăvară ale anului 1942 au fost foarte active, iar în aprilie şase vase erau în mare în acelaşi timp.

Ultima deplasare din sezon a fost făcută de Larsen în luna mai. O dată cu apropierea verii,

nopţile deveniseră prea luminoase ca vasele să traverseze pînă la coasta Norvegiei.

Administraţia lucra la planuri pentru mutarea bazei la Scalloway — o idee care mai fusese discutată. Acum aveau un atelier de reparaţii la Scalloway şi urmau să aibă curînd o cală, iar experienţa iernii pleda în favoarea propunerii. Una dintre necesităţile cele mai importante pentru o activitate continuă şi pentru misiuni reuşite era o bună întreţinere ; în această privinţă, Lunna era foarte rău dotată, avînd loc puţin atît pentru echipaje cît şi pentru vase. E adevărat că Scalloway era aşezat de partea opusă a insulei, mai dificilă pentru deplasările spre Norvegia, însă avea avantajul că era mai uşor de apărat împotriva atacurilor aeriene sau a debarcărilor pe ţărm decît Lunna — şi de aceste posibilităţi trebuia să se ţină seama. De fapt, germanii n-au bombardat niciodată insulele Shetland şi cît a durat războiul nu au trimis decît ocazional un avion de recunoaştere.

În consecinţă, în cursul verii, baza a fost mutată de la Lunna la Scalloway — Lunna fiind reţinută pentru anumite grupuri de agenţi şi pentru experienţe speciale.

Baza suferise de asemenea o schimbare în conducere. În aprilie, englezii, în colaborare cu autorităţile norvegiene din Marea Britanie, căzuseră de acord ca personalul norvegian să ia parte la munca de stat-major, concentrîndu-se mai cu seamă asupra unei organizări mai regulate a misiunilor de traversare a Mării Nordului.

Un ofiţer norvegian mai în vîrstă din armata regulată veni la Shetland să ia o comandă. De-abia pusese piciorul pe insulă că şi începu să-şi facă simţită prezenţa în toate privinţele. Adevărata conducere a războiului părea să fie un detaliu fără importanţă ; lucrul important era disciplina în bază. Cel puţin aşa li se părea marinarilor care acum primiseră ordin să-i salute pe ofiţeri, să se îmbrace în ţinută militară şi să stea drepţi cînd se adresează unui superior. Galoanele, emblemele şi celelalte semne ale gradelor nu însemnaseră niciodată mare lucru pentru ei şi nici acum nu prea însemnau. Nu trecu mult şi îşi arătară limpede preferinţa pentru comandantul englez ; iar după o lună sau două, ofiţerul norvegian se înapoie de unde venise. Locotenentul Lief Hauge fu numit în locul său ; după noua reglementare, englezii comandau prin locotenentul Hauge, iar poziţia oarecum neobişnuită a marinarilor era recunoscută printr-o nouă „constituţie". Partea norvegiană a bazei era acum denumită „Unitatea navală independentă norvegiană", sau N.N.I.U. după iniţialele în limba engleză.

Începînd din primăvara aceea, flotila era dotată cu aparate de radioemisie, însă telegrafiştii făcuseră o instrucţie mult prea grăbită şi de aceea aparatele de radio nu au fost de mare folos. Fiecare vas a fost dotat — în fiecare bord, la mijloc — cu cîte o mitralieră grea Lewis perfecţionată, camuflată sub butoaie de petrol şi în plus cu cîte o mitralieră dublă şi una simplă. Comenzile şi alte părţi proeminente ale vaselor au fost întărite cu plăci ascunse de beton sau de oţel, motoarele

au fost verificate cu de-amănuntul, iar cu oamenii se făcură exerciţii de tragere ce se extindeau dincolo de vînătoarea de iepuri.

În luna august începură lucrările la cala din Scalloway — şi în octombrie aceasta era gata. I s-a dat numele „Cala prinţului moştenitor Olav" — şi prinţul însuşi a fost prezent la inaugurare.

Noul sezon părea că va fi foarte activ, iar Larsen constată aproape imediat că impresia nu era de loc înşelătoare.

6

Misiunea „Titlu"

Neştiind ce să mai scrie, Larsen puse o semnătură neciteaţă în josul hîrtiei şi o întinse peste birou. David Howarth, care aşteptase răbdător, îşi aruncă ochii pe ea, zîmbi uşor la menţiunea „Nimic de semnalat" şi se lăsă pe spate în scaunul său. Timp de vreun minut se uită în tăcere la tînărul norvegian, apoi arătă spre o cutie cu ţigări de foi, care sta deschisă lîngă o mapă cu rapoarte şi formulare de cereri.

— Serveşte-te, spuse el. Cu toate că, Dumnezeu mi-e martor, nimeni nu ar spune, din cele ce ai scris, că ai merita-o.

— Mulţumesc, spuse Larsen. Alese o ţigară, îi muşcă vîrful şi o aprinse, urmărind cu satisfacţie fumul albăstrui care se încolăcea în aerul cald

din birou. Nu-i rea, zise. Nu-i de loc rea. Face să te întorci în Shetland, de n-ar fi decît pentru ţigările astea speciale, Howarth.

Niciodată nu-şi vorbeau pe un ton oficial, nici ei, nici ceilalţi din bază.

— Ei, ce zici de situaţie ? întrebă Howarth, afectînd o indiferenţă nu prea convingătoare.

— Te gîndeşti la situaţia generală ? Cred că e destul de bună. Oricum, spuse Larsen, tu o cunoşti mult mai bine decît mine.

Howarth începu să bată toba cu degetele în mapa din faţa sa.

— Fără îndoială, i-am dat ceva de furcă neamţului, spuse. Acum îşi ascunde toate navele grele cuirasate în Norvegia pentru că e convins că se va face o încercare de debarcare acolo. Dacă stai să te gîndeşti, e un frumos compliment pentru micile noastre acţiuni. Dar mai e şi cealaltă faţă a monedei. Atîta timp cît viperele acelea stau frumuşel ascunse în fiorduri, convoaiele noastre din Atlanticul de Nord trebuie să aibă o protecţie suplimentară, preluînd o mulţime de nave de escortă care ar putea foarte bine fi utilizate în altă parte... şi asta numai pentru cazul cînd vreo „nemţoaică" mare şi uricioasă ar îndrăzni să se strecoare afară din fiordul ei, să tragă cîteva salve şi apoi să se furişeze înapoi. Marina de război nici nu doreşte alta decît să le atragă pe toate „nemţoaicele" în larg şi să le tragă o chelfăneală, însă ticăloasele nu sînt dispuse la aşa ceva. De la scufundarea lui „Bismarck", Hitler nu mai vrea să rişte nimic.

— Înţeleg ce vrei să spui, zise Larsen. Va trebui să inteţim programul de minări. Să le ţinem toate navele imobilizate în bîrlogurile lor.

— M...da. Howarth se ridică şi îşi luă şapca. Dar ştii tot atît de bine ca şi mine că oricît de repede am pune blestematele astea de mine, nemţii draghează treceri. Supărător pentru ei, dar nimic mai mult. Afară de asta, numai navele lor cele mai uşoare sînt cu adevărat periclitate de mine. Aşa că îşi iau toate precauţiile, dragînd bine pase de trecere pentru navele mari. Nu... mă întreb numai dacă n-am putea întreprinde ceva mai îndrăzneţ. Avem în bază cîţiva băieţi isteţi foc şi care s-ar putea să nu fie împotriva unei acţiuni îndrăzneţe. Se îndreptă spre uşă : Gîndeşte-te la asta cînd bei un pahar la popotă. Cred că pentru tine nu-i prea greu să pui la cale un plan.

Ridicîndu-se să-l urmeze, lui Larsen îi căzură ochii pe mapa de pe birou — şi se aplecă pentru a se uita la desenul de pe ea. Era o navă de luptă. Privi la ea o clipă, pierdut în gînduri. Apoi se răsuci brusc.

— Ei, o clipă ! exclamă el. Ce-ai zice de „Tirpitz" ?

Howarth se opri, cu o mutră foarte serioasă :

— „Tirpitz" ? repetă el. Păi, e cea mai mare navă de război a nemţilor. Echipaj circa o mie cinci sute de oameni, deplasament patruzeci de mii de tone, cuirasă şaisprezece mii de tone, cu patru avioane şi două catapulte, lungime... circa opt sute de picioare...

— Lasă astea, se răsti Larsen nerăbdător. Nu i-am putea trage una ?

— M-da... cred că da. Bună idee, n-am ce zice. O să transmit o telegramă lui Dönitz [1], să-l invit la un meci amical. „Admiral Tirpitz" contra lui „Arthur" într-un meci de trei reprize. N-ar strica totuşi să-ţi ungi mitraliera. Ai să consumi multă muniţie.

— Pentru numele lui Dumnezeu, strigă Larsen. „Tirpitz" e în Norvegia, nu-i aşa ?... În adîncul fiordului Trondheim.

— Parcă-mi amintesc că acolo e, da.

— Păi... n-am putea... ? Larsen urmărea cu înfrigurare o idee. N-am putea ajunge cumva la el ? Una dintre „putinile" noastre ar fi tocmai ceea ce trebuie... un nevinovat vas de pescuit. Ei, nu mai te holba aşa la mine, ca un... un...

Howarth rînji. Apoi îşi aruncă şapca într-un colţ şi se repezi înapoi la birou.

— Crezi că s-ar putea ? întrebă.

— Ar fi o încercare grozavă.

— Cine va fi atît de neghiob să meargă la o „petrecere" ca asta ?

— Băieţii mei... „Arthur", desigur.

— Apoi, cred că s-au încercat pe lumea asta lucruri şi mai nebuneşti. Să vedem care-i situaţia. Howarth deschise un dulap şi scoase cîteva hărţi pe care le întinse pe birou. Aşa... iată. „Tirpitz" e aici, la Aassenfjord, mult în adîncul fiordului Trondheim, cum spui. Stă acolo încă de cînd

[1] Amiralul Dönitz, şeful marinei militare germane în timpul ultimului război.

ruşii i-au vîrît o torpilă între coaste, în Marea Barenţ. Dar e oricînd posibil să simtă iar nevoia aerului de mare, şi dacă o va face, o să aflăm şi noi. Partea proastă e că nu prea primeşte turişti la bord. Aassenfjord nu e prea departe de Shetland şi în apele acelea e o mişcare destul de mare de vase... Cu acte de bord potrivite, am putea trimite un vas prin punctele de control, numai că...

— Dar dacă l-am umple pe „Arthur" cu trotil, i-am pune un focos în „nas" şi l-am pintena ? Ne-am putea da la el.

— Va trebui să te dai al dracului de mult... nici măcar n-ai să ajungi în fiord. Fiecare vas e inspectat atent la intrare. „Tirpitz" stă ca un păianjen gras în mijlocul unei pînze, înconjurat de nave de pază, plase minate, artilerie antiaeriană şi cîte şi mai cîte. După cîte văd, singura noastră nădejde este credinţa neamţului că fiordul e inexpugnabil... Hitler se laudă că nimeni nu-l va putea răpune pe „Tirpitz". Cînd inamicul e atît de încrezut, mai putem avea sorţi de izbîndă. Iar... în ceea ce priveşte navigaţia pînă la Aassenfjord... Howarth se opri, se uită în jur şi-l văzu pe norvegian privindu-l ţintă, cu o suspiciune crescîndă.

— Ce şiret eşti... Larsen căuta un cuvînt pe măsura indignării sale. Tu te-ai şi gîndit la toate astea.

— Nicidecum, protestă Howarth. Regret, dar uite că nu m-am gîndit. Sînt însă cîteva probleme destul de grele în această mică operaţie.

— Vrei să-mi spui că încă nu te-ai ocupat de ea în detaliu ?

— Ei, mi-a trecut prin minte...

— Ţi-a trecut prin minte ! A fost, desigur, o simplă coincidenţă că aveai la îndemînă toate hărţile necesare şi numai întîmplător ai citit cu atenţie rapoartele informative asupra lui „Tirpitz"...

— Linişteşte-te, Larsen. Va trebui să ne gîndim bine. Probabil că Londra rumegă ideea asta de luni de zile.

În clipa aceea Björnöy intră în birou. Larsen îşi stăpîni izbucnirea. Smulse de pe mapă schiţa navei de luptă, o făcu ghem şi o aruncă într-un coş de hîrtii. Cei trei bărbaţi stăteau în picioare uitîndu-se unul la altul. Deodată, ideea însăşi de a opune pe „Arthur" uneia dintre cele mai puternice şi mai bine păzite nave de luptă din lume i se păru lui Larsen o perspectivă nespus de comică şi de amuzantă. Ce minunată e viaţa ! Izbucni într-un hohot de rîs, dădu o palmă zdravănă în spatele nedumeritului său şef de echipaj, şi spuse :

— Hai, beţivule... te fac un rom.

Björnöy privi lung după el.

— Marii şerpi-de-mare care suferă [1], îi şopti el lui Howarth. În sfîrşit, poate începe. E demn de compătimit. Totuşi, nu putem pierde o asemenea ocazie. La revedere.

Şi plecă grăbit pe urmele lui Larsen.

[1] Zicală marinărească engleză.

Veni vara, dar Larsen nu mai auzi nimic despre proiect. Aviaţia militară engleză făcu două raiduri de noapte asupra lui „Tirpitz", însă avariile pricinuite au fost slabe şi au putut uşor fi reparate. Din cînd în cînd, Larsen mai vorbea cu Björnöy despre planul acela ; nu şi-l putea scoate din cap şi îl discuta cu prietenul şi confidentul său. Dar ce puteau face ? În definitiv, era oarecum o obrăznicie să se aştepte ca Marele Cartier al armatei să ia proiectul în serios.

În iulie, Larsen obţinu un concediu de cîteva săptămîni în Anglia. Avea nevoie de odihnă, după munca din timpul iernii, iar în Shetland erau prea puţine prilejuri de distracţie.

Stătu un timp la Londra şi se duse de asemenea la proprietatea de la Fowley Court, unde erau încartiruiţi oamenii lui Linge. Localnicii erau oameni cumsecade şi Larsen făcu cunoştinţă cu mulţi din ei. Ca pe toţi englezii, îi interesa marea şi tot ce este în legătură cu ea, iar Larsen trebui să le istorisească ce ştia despre viaţa în insulele Shetland. Nu le putea spune nimic despre misiunile vaselor pescăreşti, dar ei îşi dădură seama că staţiunea aceea din nord avea legături cu Norvegia, iar Norvegia devenise foarte populară în ultimul timp. Larsen se bucurase totdeauna de multă consideraţie din partea acestor oameni şi petrecu printre ei cîteva săptămîni fericite şi fără griji.

În august, nopţile începură să crească ; noul sezon era aproape. Baza se mutase acum la Scalloway şi marinarilor le plăcea acolo. Scalloway e situat în partea opusă a insulei principale faţă de Lunna şi era mai populat, avînd trei sau patru sute de locuitori. Era una dintre aşezările cele mai vechi din insulele Shetland, iar la Blackness, în apropiere, erau nişte ruine de vreo cîteva sute de ani. Mai departe, în golf, era atelierul lui Jack Moore, situat chiar lîngă cheu. Aici baza îşi repara vasele, iar alături de atelier se instalaseră dulgherii norvegieni. Peste drum, o clădire mare adăpostea personalul bazei şi echipajele vaselor pescăreşti. Ceva mai departe era o pensiune, în care mai tîrziu locuiră ofiţerii norvegieni.

La intrarea în golful Scalloway englezii aveau un mic fort, iar soldaţii fortului şi marinarii norvegieni dominau localitatea, locuitorii de acolo devenind o minoritate. Relaţiile dintre localnici şi norvegieni fuseseră întotdeauna dintre cele mai bune ; străvechile lor legături nu fuseseră uitate. Localnicii ştiau ce fel de misiuni îndeplineau vasele acelea pescăreşti, însă cînd în port intra vreun vas, singura întrebare ce se punea marinarilor, şi aceea în glumă, era dacă pescuitul a fost bun. Cei mai mulţi erau pescari şi îşi petreceau mare parte a timpului pe cheu, unde le plăcea să stea la taifas cu norvegienii. O figură populară era bătrînul Joe, care putea fi mereu văzut pe ţărm. Era un bătrînel amabil, cu ochii ca două mici crăpături în faţa sa zbîrcită. Dacă un vas întîrzia, devenea îngrijorat, iar dacă nu se mai întorcea era foarte întristat. „Erau băieţi buni !" atît spunea cînd se întîmpla aceasta.

Larsen se întorsese la Scalloway în august. Nu mai auzise nimic de „Tirpitz şi aproape că

uitase toată povestea cînd, într-o zi, a fost chemat în biroul maiorului Mitchell.

— Bună dimineaţa, Larsen. Şezi, te rog. Mitchell îi strînse mîna ; era foarte bine dispus şi Larsen îşi dădu seama că ceva deosebit pluteşte în aer. Mitchell scoase un dosar pe care sta scris „Strict confidenţial", se aşeză şi începu să-i întoarcă foile. Larsen văzu că hîrtiile se refereau la „Tirpitz" şi tresări, dar se stăpîni şi stătu privind cît putea mai indiferent.

— Vreau să înţelegi — spuse ofiţerul comandant cu vocea sa liniştită, rezervată — că ceea ce o să-ţi spun este strict secret. Cred că nu mai trebuie să-ţi explic ce înseamnă aceasta. A trecut destulă vreme de cînd amiralitatea studiază cum să scape de ameninţarea lui „Tirpitz". Chiar dacă nu va mai ieşi niciodată din fiordul Trondheim, el încă va aduce servicii foarte importante lui Hitler, obligînd marina de război engleză să ţină nave de luptă în apele Atlanticului de nord. Este extrem de greu să fie bombardat cu eficacitate din aer, atît de bine e apărat în fiord, aşa că atacul trebuie dat pe mare. Navele de război obişnuite nu vor pătrunde niciodată sistemul de apărare al navei de luptă germane, aşa că trebuie născocite metode noi, şi amiralitatea s-a ocupat de o armă care se crede că ar putea face să reuşească şiretlicul.

Este un fel de submarin în miniatură, atît de mic şi de manevrabil, încît ar trebui să fie în stare să treacă de plasele minate. Detalii nu-ţi dau deocamdată. Chestiunea care ne priveşte pe noi

acum este că aceste ambarcaţiuni nu au suficientă rază de acţiune pentru a merge pînă în Norvegia cu mijloace proprii ; şi chiar dacă ar putea, este de cea mai mare importanţă ca echipajul să fie perfect odihnit cînd începe acţiunea. Deci, submarinele trebuie să fie transportate în Norvegia — şi aici intervenim noi. Amiralitatea consideră că unul din micile noastre vase ar fi ideal pentru treaba asta. Mă întreb, Larsen... te atrage ideea ?

Larsen deschise gura să răspundă, însă Mitchell ridică mîna ca să-l oprească.

— O clipă, înainte să răspunzi. Misiunea va fi, probabil, mult mai periculoasă decît bănuieşti. Ai să întîmpini dificultăţi formidabile ; numai elementul surpriză va fi de partea, ta. „Tirpitz" este o navă de luptă excelentă, dotată cu armamentul cel mai greu şi cel mai avansat din punct de vedere tehnic din toată lumea. Este un lucru de preţ, pe care germanii îl păzesc foarte, foarte cu grijă, căci ştiu şi ei cît ar vrea amiralitatea noastră să-l scoată din acţiune. Aşa că îţi poţi da seama ce răspundere îţi vei lua. Ei, n-ai vrea să meditezi cîteva ore la ce ţi-am spus ?

Larsen îl privi drept în ochi. Aceasta era ocazia pe care o aştepta.

— Nu, spuse el. Primesc.

Mitchell zîmbi, îşi scoase ochelarii şi îşi şterse ochii cu mîna. Apoi se ridică în picioare.

— Mulţumesc, Larsen, spuse el. Mă aşteptam să spui asta. Ar fi mare păcat dacă n-am accepta cererea amiralităţii. Acum o să-l chem pe Ho-

warth şi vom analiza toate datele disponibile. Apoi ar fi bine să te pregăteşti să pleci cu avionul la Londra mîine dimineaţă.

Cînd avionul ateriză la aeroport, Larsen găsi o maşină care aştepta să-l ducă la cartierul general secret de la Chiltern Court. Acolo a fost întîmpinat de colonelul Wilson şi maiorul Ram, care-i dădură mai multe detalii asupra planurilor. Începu să-şi dea seama că, deşi englezii sînt poate înceţi în luarea hotărîrilor, o dată luate, acţionează imediat, tot spiritul lor înnăscut de organizare arătîndu-se într-o meticuloasă şi neobosită grijă pentru detalii.

Noile submarine erau undeva, în Scoţia ; orice echipament pe care-l considera necesar pentru transportarea lor în Norvegia urma să-l comande el însuşi. De asemenea, urma să-şi aleagă vasul. Chestiunea era considerată foarte urgentă.

Avea o mulţime de lucruri de făcut şi mesaje circulau într-un sens şi în celălalt între Londra şi Shetland. Mai întîi, alegerea vasului, ceea ce nu era lucru uşor ; i-ar fi plăcut „Arthur", dar se îndoia dacă anumite piese de schimb necesare ar putea fi obţinute la timp din Anglia. În afară de „Arthur" mai erau alte două vase care ar fi putut fi utilizate, „Siglaos" şi „Bergholm". Cel dintîi aştepta de asemenea o importantă piesă de schimb, iar „Bergholm" era cam prea mare ; avea şaptezeci de picioare lungime, cu zece picioare mai mult decît celelalte două ; puţine vase de tipul lui erau folosite în Norvegia,

ceea ce însemna că ar putea atrage atenţii nedorite. Pentru orice eventualitate, Larsen ceru ca toate trei vasele să fie pregătite.

Rămase la Londra timp de patru zile şi apoi se înapoie la Scalloway. Acolo află că piesele de schimb vor sosi la timp din Anglia, ceea ce însemna că îl putea avea pe „Arthur".

Şase englezi urmau să călătorească cu „Arthur". Aceştia răspundeau de submarine, însă Larsen avea să-şi aleagă echipajul pentru vas. De obicei, lua între şase şi opt oameni într-o călătorie, dar acum socoti că este mai bine să ia cît mai puţini, căci la nevoie puteau şi englezii da o mînă de ajutor. Ceru un mecanic şi doi marinari de punte şi îi alese pe Björnöy, Johannes Kalve şi Roald Strand. Kalve mai fusese cu Larsen în cîteva traversade şi Larsen avea o încredere desăvîrşită în el ; Strand era un radiotelegrafist cu experienţă şi urma să manipuleze postul de emisiune de pe „Arthur".

Larsen nu putea să divulge celor trei oameni obiectivul misiunii, însă le atrase atenţia că expediţia era neobişnuit de primejdioasă şi că şansele de înapoiere nu erau prea mari. Nici unul nu avu ceva de obiectat şi nici unul nu renunţă.

În timpul traversadei spre Norvegia, submarinele aveau să fie aşezate pe punte. Fiecare submarin cîntărea două tone, ceea ce era prea mult pentru gruiul vasului. Trebui să se aducă o nouă instalaţie de ridicare, montată de atelierul din Scalloway, iar Larsen consideră că cel mai bine ar fi să-l iniţieze pe Severin Roald în privinţa planului. Roald era, după cum am arătat

mai înainte, şeful dulgherilor şi un om de nădejde. Fiind complet informat, ar fi fost mai uşor pentru el să găsească o explicaţie dacă i s-ar fi pus întrebări. Pentru a fi siguri că instalaţia va putea ridica greutatea, îi făcură proba cu două blocuri mari de beton turnate anume în acest scop, cîntărind fiecare o tonă. Omul de la atelier era foarte curios la ce aveau să servească aceste blocuri, însă Roald pregătise o explicaţie : erau pentru ancorarea vaselor în port, iar „Arthur" urma să le transporte la locul lor. Mai tîrziu, aceste blocuri de beton au şi fost folosite în acest scop.

Parte din cala vasului a fost despărţită printr-un panou de lemn pentru a se face o cabină secretă în care oamenii submarinelor să se poată ascunde cînd aveau să ajungă în apele norvegiene. Cabina se întindea pe toată lăţimea vasului şi avea ceva mai mult de un iard şi jumătate lăţime. Intrarea se făcea prin camera maşinii şi era greu de desluşit în lumina slabă de sub punte, mai ales după ce uşa peretelui despărţitor a fost bine acoperită cu murdărie şi ulei.

La sosirea lui „Arthur" pe coasta Norvegiei, submarinele urmau să fie ridicate de pe punte, lăsate la apă şi remorcate în pupa sub apă, legate într-un anumit fel, cu parîme de oţel, de chila vasului. Două buloane solide cu ocheţi au fost făcute, avînd capetele ghiventuite astfel încît să poată fi înşurubate unul într-altul, însă montarea lor nu putea fi făcută la atelier. Totuşi, dacă trăgeau vasul pe cală, ar fi însemnat să atragă prea mult atenţia. Aşa că vasul a fost dus într-un mic golf dinafara bazei şi pus pe uscat la maree înaltă. Acolo puteau lucra netulburaţi, fără a fi văzuţi nici dinspre uscat, nici de pe mare. La reflux, vasul rămase pe ţărmul mai mult sau mai puţin uscat, iar Larsen, care dorea să facă el însuşi această treabă foarte importantă, se băgă sub el, în timp ce Kalve, Björnöy şi Howarth lucrau ca ajutoare ale sale. A fost făcută o gaură dintr-o parte în cealaltă a chilei şi bulonul fu montat acolo. Chila era de stejar şi foarte tare. De fiecare din cei doi ocheţi ai bulonului a fost fixată cîte o parîmă groasă de oţel, iar capetele lor au fost trase în sus, peste cele două borduri ale vasului şi legate de sarturi, gata să fie utilizate.

Era o muncă istovitoare să stai în frig ore întregi, sub fundul vasului. Larsen stătea întins, pe jumătate în apă, şi nu avea loc să umble cu sculele ; a fost bucuros cînd, în sfîrşit, termină. Montarea bulonului era de cea mai mare importanţă, deoarece avea să suporte tracţiunea submarinelor în timpul remorcajului.

Oamenii din bază erau foarte intrigaţi de acele sîrme groase care atîrnau în ambele borduri ale vasului ; trăgeau uneori de ele şi-şi dădeau seama că erau fixate de chilă. Părerea generală era că trebuie să fie vreo invenţie ciudată — şi se făceau multe presupuneri anapoda. Larsen blestema în sinea lui greşeala ce o făcuse lăsînd să se vadă capetele sîrmelor. Ar fi fost mai bine să le fi lăsat să atîrne libere sub apă, cu toate că ar fi fost greu să le ridice iar după plecarea din bază. Fără îndoială, problema securităţii avea să fie din ce în ce mai dificilă.

La începutul lunii octombrie 1942 „Arthur" era gata să plece în Scoţia, şi Larsen primi ordin să vină la Loch Broom, pe coasta de nord-vest. Convinşi că acum avea să înceapă o acţiune specială norvegiană, oamenii din bază se îngrămădeau în jurul marinarilor din echipaj urîndu-le noroc ; cînd Larsen încercă să le explice că destinaţia lor era doar Scoţia, fu întîmpinat cu hohote sceptice de rîs. Totuşi, atunci cînd vasul ieşi din port şi făcu rondoul îndreptîndu-se către sud, un neiniţiat nu putea bănui că era pregătit pentru ceva neobişnuit. Un pescar cu experienţă poate că ar fi observat solidele sarturi suplimentare de la catargul din prova, însă acestea fuseseră unse cu un amestec de ulei şi catran ca să nu pară prea noi.

În larg, Larsen le-a destăinuit oamenilor ce misiune aveau ; Björnöy se şi întrebase dacă nu cumva ţinta lor era „Tirpitz", însă ceilalţi doi nu avuseseră nici o bănuială. Pe lîngă echipaj era la bord şi Howarth, ca ofiţer de legătură între bază şi staţiunea de submarine de la Loch Broom.

Făcură drum pe la vest de insulele Orkney şi în cursul dimineţii depăşiră capul Wrath. Echipajul nu mai fusese niciodată prin locurile acelea şi urmărea cu interes noul peisaj al coastei. Golfuri mici şi estuare pătrundeau în interior către munţii înalţi, amintindu-le, la prima vedere, coasta Norvegiei.

Marinarii se întrebau ce fel de primire li se va face la Loch Broom şi dacă englezii vor binevoi să se uite la mica lor ambarcaţiune ; îşi aruncau ochii la pavilionul norvegian care flutura în

vîrful catargului şi cu asta se mai îmbărbătau. Dacă englezii vor socoti că vasul e prea mic, dezamăgirea lor va fi fără margini. Dar Larsen îi asigură că n-au de ce să fie îngrijoraţi. Englezii aveau acum deplină încredere în norvegieni, iar amiralitatea ştia bine ce face.

„Arthur" naviga cu viteză bună şi în cursul după-amiezii ajunseră la Gruinard Bay şi se îndreptară spre Loch Broom, în partea de sud a insulei Priest. Staţiunea de submarine era situată departe, în interiorul îngustului estuar, cu localitatea Loggie spre sud. În larg de Cairn Deirg, o navă de gardă făcu să sclipească, de pe puntea ei de semnale, o lampă Davis.

— Ce vas sînteţi ?

„Arthur" se identifică. Semnalul a fost transmis unei a doua nave de gardă de la intrarea braţului din fundul estuarului şi de acolo postului de gardă de la staţia de submarine.

— Continuaţi, veni în sfîrşit răspunsul.

Estuarul în care intrară avea un aspect mai puţin arid decît coasta pe lîngă care trecuseră, amintind întrucîtva fiordul norvegian Hardanger. Munţi înalţi se ridicau de ambele părţi, păduri verzi de brazi creşteau pe coline, iar ici colo se vedeau mici ferme bine îngrijite. Pe apă era puţină mişcare.

Loch Broom, utilizat ca un fel de port secret de rezervă pentru flotele din Atlantic şi din Marea Nordului, era un excelent loc pentru probele submarinelor de buzunar. Experienţele erau ţinute strict secret şi foarte puţini ştiau cîte ceva despre această armă nouă. Ideea „cărucioa-

relor" — aşa cum erau poreclite ele la început — fusese împrumutată de la italieni, care construiseră una sau două ambarcaţiuni de acest tip şi scufundaseră cu ajutorul lor o navă engleză în Mediterana.

Aproape de ţărm, sta la ancoră un gigant de oţel cenuşiu. Era nava de luptă „Rodney", unul dintre veteranii marinei militare engleze. Englezii o trimiseseră în nord la Loch Broom pentru antrenament, iar atacurile de probă urmau să se facă împotriva ei. Dincolo de nava de luptă era nava-atelier „Alecto", de circa trei mii de tone.

Liniştit şi calm — de parcă ar fi fost ceva foarte obişnuit pentru „Arthur" să treacă pe lîngă nave de linie şi crucişătoare — Larsen manevră prin port pe lîngă „Rodney" către „Alecto". În timp ce se apropia cu un oarecare simţămînt de teamă la gîndul importantei misiuni în care se angajase, Larsen nu se putu opri să-şi arunce privirea în sus, la enormele turele ale turnurilor de pe nava de luptă. La bordul lui „Alecto" fu prezentat comandorului „Tiny" [1] Fell, care, împreună cu comandorul Sladen conducea experienţele cu submarinele de buzunar. Fell era pe punte în salopetă, cu faţa şi mîinile murdare şi pline de ulei şi cu părul zburlit în bătaia vîntului ; un bărbat pe placul lui Larsen. El lua parte activă la lucrările ce se făceau cu micile lui submarine favorite şi, ca şef al experienţelor, era prezent peste tot, urmărind cu atenţie cele mai mici detalii. Fiecare om are cea mai bună părere de copiii săi

[1] Micuţul.

— şi Fell nu era o excepţie ; era convins că aceste submarine sînt minuni ale tehnicii, dar ele încă nu fuseseră încercate în operaţii. Acum problema era să ajungă cît mai aproape cu putinţă de perfecţiunea mecanică, astfel încît absolut nimic să nu dea greş cînd se vor îndrepta spre ţintă : cea mai importantă navă de război a flotei germane.

„Arthur" sosise către sfîrşitul după-amiezii, iar probele urmau să înceapă în ziua următoare. Larsen îşi spunea că totul va merge bine. Se părea că nu vor fi nici un fel de ceremonii şi formalităţi inutile. Se cam temuse de oarecare recepţie oficială, însă Fell era un bărbat hotărît şi practic, care nu se gîndea decît la datorie şi evita orice fel de ceremonie militară.

Dar ceva neprevăzut îi aştepta în dimineaţa următoare. Howarth se întoarse de la „Rodney" cu veşti alarmante. Comandantul şef al submarinelor engleze, amiralul Sir Claude Barry, sosise de la Londra şi era acum la bordul navei de luptă. Voise să-şi manifeste interesul pentru încercarea împotriva lui „Tirpitz" şi era pe punctul să inspecteze pe „Arthur".

Lui Larsen îi venea să se arunce peste bord. Observase pavilionul amiralului la catargul lui „Rodney", dar mai apoi nu se mai gîndise la aceasta. Acum se afla în mare încurcătură. „Arthur", cu pavilionul său de război, era acum un vas militar norvegian şi trebuia să se comporte ca atare. Întregul echipaj se agita într-o grabă înfrigurată să spele şi să frece puntea, să lustruiască, aşa cum cerea obiceiul, puţinele alămuri

pe care le aveau. Apoi, cu un mormăit descurajat, Larsen își aduse aminte că trebuie să-i facă amiralului o primire convenabilă. În conformitate cu tradiția navală, echipajul trebuia aliniat pe punte, iar amiralului să i se dea onorul cu sifleele cînd vine la bord. Dar ce putea face „Arthur" cu un echipaj de patru oameni, inclusiv comandantul ? Dacă amiralul ar fi știut ce consternare și panică pricinuia vizita sa, desigur că ar fi fost destul de înțelegător ca să renunțe la idee.

Făcură o repetiție pe punte, adăugînd cîțiva din oamenii submarinelor, ca să fie mai mulți. Nu era loc suficient, iar sfîrșitul întregii afaceri a fost hotărîrea ca Larsen, Howarth și doi dintre ofițerii submarinelor să-l primească pe amiralul Barry fără a da onorul cu sifleia. Echipajul urma să stea sub punte — și era încîntat să nu fie amestecat în treaba asta. Björnöy avea să lucreze în camera mașinii și să dea impresia că e foarte ocupat, iar Kalve și Strand urmau să stea în cabină. Trebuiau să-și facă de lucru pe acolo, dacă amiralul va coborî sub punte. Un singur lucru nu trebuiau să facă — și anume, să stea culcați și să doarmă.

Așteptarea a fost teribil de enervantă. Pentru ocazie, Larsen îmbrăcase hainele cele mai bune și avea impresia că așteaptă să apară în fața curții marțiale. Pîndea tot timpul pe vizitator, iar echipajul se ascunse.

La ora anunțată, șalupa amiralului se apropie, splendidă cu covoarele ei roșii și cu mahonul

sclipitor. În prova sta un marinar în poziție de drepți și în pupa altul. Atmosfera începea să devină apăsătoare.

Însă Larsen și-ar fi putut evita îngrijorările. Amiralul se dovedi a fi un om extrem de plăcut și fără ocolișuri, care puse un picior pe copastie și păși peste bord fără nici o altă formalitate. Stătu prietenește de vorbă și se arătă foarte interesat de ambarcațiunea lor, dovedind cunoștințe complete în toate detaliile. Jos în cabină vorbi puțin cu Strand și cu Kalve. Cei doi marinari erau în mare încurcătură, neștiind ce trebuie să facă ; cabina era atît de strîmtă și scundă, încît era greu să stea drepți și să salute cum se cuvine. Însă amiralul îi ajută să treacă prin toate dificultățile.

Cînd amiralul plecă, Larsen își șterse fruntea de sudoare și mormăi către Howarth :

— După „treaba" asta, „Tirpitz" va fi un fleac.

Mai tîrziu, în cursul zilei, se duse la bordul lui „Alecto" și stătu de vorbă cu comandorul Fell. Unul din submarinele pitice se îndrepta spre ei în golf. Primul lucru pe care-l văzu Larsen au fost două capete — sau ceva care părea să fie două capete — care se mișcau prin apă. Intrară un timp sub apă, apoi apărură iar la suprafață, de astă dată mult mai afară din apă. Dacă ar fi fost la Loch Ness [1], ar fi putut fi luați drept monstrul [2] de acolo. Doi oameni stăteau călare pe un

[1] Lac din Scoția
[2] Monstru antediluvian care, după cum se spunea pe atunci, ar fi existat în acel lac

submarin. Îl manevrară acostînd lîngă „Alecto", apoi ambarcaţiunea a fost ridicată la bord.

Submarinul arăta ca un trabuc cu un capăt tăiat. Avea douăsprezece picioare lungime iar la capătul tăiat era prins conul de război cu încărcătura de exploziv. Conul de război forma restul trabucului şi avea o lungime de opt picioare. Pe corpul submarinului, chiar în spatele conului de război, era un tablou de bord în formă de semicupolă, prevăzut cu cadrane fosforescente, astfel ca submarinul să poată fi manevrat sub apă şi în întuneric. În spatele tabloului de bord era un loc pentru conducător, care stătea călare pe vas, iar în spatele lui o butelie pentru aer comprimat. Apoi venea locul ajutorului, iar în extrema pupa era o trapă deasupra unui mic compartiment pentru scule şi magneţi. În timpul atacului, magneţii erau fixaţi în partea din faţă a conului de război şi îl lipeau de ţintă ; apoi corpul submarinului era detaşat de conul de război şi echipajul putea să dispară cu vasul lor înainte ca explozia să se producă. Motoarele erau electrice şi nu făceau aproape nici un zgomot.

Cei doi oameni care alcătuiau echipajul acestor vase erau îmbrăcaţi în costume speciale care îi fereau de orice contact cu apa. Pe cap purtau o cască, înzestrată cu un geam de sticlă în dreptul feţei, şi care era dintr-o bucată cu costumul. De cască era ataşat un tub în legătură cu un aparat uşor de oxigen, fixat în afara costumului. Acest aparat purifica şi reînnoia aerul şi permitea oamenilor să rămînă sub apă pînă la şase ore fără întrerupere. Bocancii, care făceau de asemenea parte din costum, aveau tălpi groase de plumb pentru a reduce flotabilitatea pozitivă. Singurele părţi expuse ale corpului erau mîinile. Cînd oamenii intrau în mare cu aceste costume, erau în situaţia unui înotător care „calcă" apa şi puteau folosi numai braţele pentru a se mişca în sus ori în jos. Făcuseră numeroase exerciţii şi manevrau submarinul cu multă siguranţă. După fiecare exerciţiu, experţii le luau în primire şi le demontau complet pentru a studia eventualele defecte sau insuficienţe.

Acum se făcea cu „Arthur" primul exerciţiu pentru a se încerca remorcarea submarinelor. Intenţia iniţială fusese să fie remorcate în pupa, însă după cîteva încercări s-a constatat că cel mai bine era să lase sîrmele de remorcaj atît de scurte, încît submarinele să stea aproape sub fundul vasului, într-o parte a chilei, cînd sînt remorcate.

După aceasta, urma să se simuleze un atac. Prima încercare a fost făcută într-o zi, pe la mijlocul lui octombrie ; corpurile submarinelor au fost aşezate pe punte, iar conurile de război în cală — şi „Arthur" ieşi în mare. Condiţiunile fuseseră alese aşa încît să fie cît mai apropiate de cele din Norvegia.

În larg de Ru Coigach, „Arthur" făcu un rondou şi traversă spre un golf din apropierea insulelor Summer. Acolo corpurile submarinelor au fost lăsate la apă şi li s-au montat conurile de război ; în sfîrşit, submarinele au fost legate de parîma de oţel de sub chilă. În vîrful conurilor de război era un bulon pentru acest scop.

Submariniştii aşteptau în costumele lor de scafandru. Erau aceiaşi oameni care aveau să întreprindă atacul real din Norvegia, Percy Brewster şi Robert Evans, care erau conducătorii celor două submarine, Billy Tebb şi „Shorty"[1] Craig, ajutoarele lor, în timp ce „Slim"[2] Brown şi Malcolm Causer, născut în Brazilia, aveau să-i întovărăşească în calitate de mecanici. Aşa cum stăteau acolo în echipamentul lor bizar, aşteptînd să treacă peste bord, păreau nişte monştri fantastici.

Brewster, un tînăr scoţian serios, era ofiţer activ de marină cu gradul de sublocotenent ; ceilalţi, cu excepţia lui Craig care era ofiţer de rezervă, erau marinari calificaţi. Evans era un tînăr englez înalt şi deşirat în vîrstă de douăzeci şi doi de ani, iar Tebb, sau Billy, cum i se spunea de obicei, era un *cockney*[3] tipic, cu o faţă mică şi îngustă, spiritual, totdeauna bine dispus, tot atît de ager la minte ca şi la lucru. Curînd, el fu acela care tot timpul distra grupul.

Totul merse bine, instalaţia de ridicat se dovedi perfectă, iar după ce Evans şi Brewster se lăsară la apă şi fixară conurile de război, submarinele au fost gata pentru exerciţiu.

Björnöy porni din nou maşina şi „Arthur" se îndreptă spre intrarea în golf. La miezul nopţii intrară în estuar la locul stabilit şi acolo se făcură pregătirile finale. Costumele de scafandru au

[1] Scurtul.
[2] Slabul
[3] Londonez.

fost controlate, iar comandorul Fell verifică dacă totul e în ordine. Toate fuseseră pregătite în detaliu şi acum erau aşa cum trebuia. Totuşi, pregătirile acestea pentru prima încercare de atac se însoţeau cu o aşteptare plină de încordare.

Cu patru plescăituri succesive, submariniştii intrară în marea întunecată şi dispărură. La bord era o tăcere mormîntală, în timp ce oamenii lucrau sub fundul vasului dezlegînd submarinele. Cu toate că nu era ceva real, totuşi era emoţionant. Singurul lucru care se vedea era o licărire fosforescentă a apei care clipocea în jurul lui „Arthur".

Apoi unul din submarine apăru la o mică distanţă, la traversul vasului de pescuit. Evans şi Craig erau în bordul celălalt, străduindu-se să se urce pe al lor şi îndată după aceea apăru al doilea submarin.

Motoarele electrice începură să bîzîie, submarinele se îndreptau către „Arthur" şi oamenii semnalară că totul e în regulă. Fell le făcu un semn cu mîna şi micile submarine se îndepărtară tăcute de „Arthur" şi dispărură în întuneric. Atacul împotriva lui „Rodney" începuse.

Trei plase împotriva torpilelor înconjurau nava de luptă, prin care submariniştii trebuiau să pătrundă — şi în acest scop erau echipaţi cu foarfeci hidraulici pentru a tăia sîrma groasă de oţel a plaselor. Conurile de război urmau să fie aplicate pe carena lui „Rodney", apoi avea să urmeze manevra îndepărtării fără a fi văzuţi. Pe puntea navei de luptă fuseseră puşi de veghe şaptespre-

zece oameni, care scrutau întunericul cu privirea. Aceştia ştiau ce avea să se întîmple şi erau cu ochii în patru.

Larsen intră în port şi-l acostă pe „Arthur" lîngă „Alecto" de îndată ce văzuse submarinele îndepărtîndu-se. Aveau să treacă vreo cîteva ore pînă să afle vreo veste, aşa că oamenii se culcară să se odihnească. Fusese o zi grea şi aveau mare nevoie de somn.

Dimineaţa li s-au comunicat rezultatele. Totul mersese perfect şi dacă atacul ar fi fost real, „Rodney" ar fi fost cel puţin grav avariat. Oamenii de veghe nu văzuseră nimic şi micile submarine se îndepărtaseră fără a fi descoperite.

Însă comandorul Fell nu se mulţumise cu o singură încercare ; ea a fost repetată în diferite condiţii de vînt şi vreme. Într-o noapte veghea descoperi unul din submarine cînd acesta apăru în interiorul razei plaselor contra torpilelor. Cerul era plin de nori duşi de vînt şi chiar în momentul cînd submarinul ieşi la suprafaţă, o rază de lună îl lumină şi strică exerciţiul.

Continuară antrenamentele un timp, repetînd remorcajul şi atacul de nenumărate ori pînă cînd, în sfîrşit, Fell a fost satisfăcut, încît în a doua jumătate a lui octombrie, după ce făcuseră exerciţii timp de aproape trei săptămîni, declară că antrenamentul de la Loch Broom era terminat. Ultimele exerciţii urmau să fie făcute în Shetland, deoarece ţărmurile stîncoase ale acelor insule aveau o mai mare asemănare cu cele ale coastei norvegiene, iar submariniştii mai aveau să-şi perfecţioneze atît navigaţia la suprafaţă cît şi în imersiune. Submarinele au fost ambarcate pe „Titania", un vas de pasageri recondiţionat, care avea să le transporte în insulele Shetland şi să rămînă acolo pînă la începerea acţiunii.

Li se părea ciudat să revină la vechea bază din care de atîtea ori plecaseră spre Norvegia. Întotdeauna se simţiseră bineveniţi cînd se înapoiau ; micile vase aflate la ancoră îi salutau şi aerul era plin de zgomotul motoarelor ; uneori era o mică pădure de catarge în largul golfului. Acum locul părea gol şi pustiu ; în afară de „Titania" care sosise de mai înainte, dintre vechile vase pescăreşti, numai „Arthur" era prezent.

Mitchell îi aştepta cînd debarcară. Radia de satisfacţie pentru rezultatele exerciţiilor.

Mai rămăsese de rezolvat o chestiune foarte importantă : pregătirea documentelor care, se spera, îl vor trece pe „Arthur" prin punctele germane de control. Baza avea informaţii precise cu privire la actele necesare unui vas de comerţ care naviga de-a lungul coastei. Agenţii care veneau din Norvegia aduceau diferite formulare şi baza cunoştea întotdeauna numele şi semnăturile germanilor din diferitele porturi. Ori de cîte ori germanii numeau undeva un om nou, faptul era imediat comunicat în Shetland. Nu-i însă mai puţin adevărat că germanii modificau adesea documentele şi s-ar fi putut întîmpla ca acte valabile într-o zi să devină fără valoare în ziua următoare ; lucru care putea produce o mulţime de încurcături oricui avea ceva de ascuns.

„Arthur" urma să ia la bord o încărcătură de turbă în chip de camuflaj. Actele trebuiau să certifice că încărcătura fusese îmbarcată la Smöla ; de acolo, „Arthur" avea să treacă drept un vas de comerţ, pe cînd în timpul traversadei spre Norvegia urma să joace rolul unui vas de pescuit. Lista de mărfuri trebuia să specifice mărfurile pe care vasul le transportase mai înainte, de unde erau aduse şi unde au fost livrate precum şi numele expeditorilor şi ale primitorilor, iar staţiunile de control prin care trecuse vasul trebuiau să fie confirmate de semnăturile germane. Datele care însoţeau semnăturile trebuiau să corespundă exact, ca să nu dea naştere la bănuieli.

În timpul cît Larsen a stat la Londra, a discutat mai multe chestiuni importante cu un agent numit Danielsen, care fusese adus din Norvegia. Un alt agent, Odd Sörlie, fusese rechemat în Shetland şi venise cu un avion special, prin Suedia, aducînd cu el ultimele informaţii. Consulul Nielsen, bunul prieten de la Stockholm al tuturor oamenilor lui Linge, a fost de asemenea adus pentru a fi consultat. După atac, echipajele de pe cele două submarine şi de pe „Arthur" urmau să treacă în Suedia, iar de acolo Larsen şi echipajul său aveau să se înapoieze cît mai curînd în Anglia, pentru a raporta.

Consulul Nielsen dădu instrucţiuni lui Larsen asupra felului cum trebuiau să se poarte el şi ceilalţi după sosirea lor în Suedia, pentru a evita să fie internaţi. Larsen gîndea că ar putea ajunge la Stockholm pe căi ilegale, însă a fost stăruitor

sfătuit să n-o facă ; dacă încerca s-o facă şi era prins, cu siguranţă avea să fie internat pe toată durata războiului. În ceea ce-i priveşte pe oamenii de pe submarine, aceştia purtau uniforme şi nu se puteau aştepta să fie trimişi acasă.

Cînd aveau să ajungă în canal, submarinele urmau să fie lăsate la apă şi legate de chilă. Germanii aveau principala staţie de control la Agdenes, în partea de sud a intrării în fiordul Trondheim ; dacă treceau de aceasta, alte controale era probabil să li se facă numai de către nave de patrulare şi nu aveau să fie prea severe. Din momentul cînd submarinele aveau să fie luate la remorcă şi pînă treceau de Agdenes, englezii trebuiau să stea în cabina secretă şi, dacă era necesar, aveau să rămînă acolo şi după aceea.

„Arthur" urma să transporte submarinele pînă la intrarea în fiordul Aasen. Prima plasă contra torpilelor se întindea drept de-a curmezişul intrării ; imediat în afara plasei urmau să fie lăsate la apă. Sosirea la locul indicat era fixată către miezul nopţii. Vasul trebuia să navige cu toate luminile stinse şi cu viteză redusă în timpul ultimei părţi a călătoriei, astfel încît să nu fie văzut sau auzit de germani. Dacă submariniştii treceau prin plasă şi reuşeau să execute atacul asupra lui „Tirpitz", urmau să meargă apoi la uscat dincolo de Saltöy unde norvegienii din mişcarea de rezistenţă aveau să-i întîmpine şi să-i ajute mai departe.

Nu putea fi vorba de a-l scoate pe „Arthur" din fiordul Trondheim, după atac. Toate staţiu-

nile de pază germane ar fi fost puse în stare de alarmă între timp și desigur ar fi fost prinși. Urma deci ca vasul să fie înecat de îndată ce își va fi îndeplinit rolul în acțiune, iar cei patru norvegieni și cei doi mecanici englezi aveau să meargă cu barca cu rame pînă la Vikhamar, la circa nouă mile spre est de Trondheim. De acolo se aranjase transportarea lor pe o oarecare distanță pînă la Stjördal, iar apoi urmau să meargă mai departe singuri, peste frontieră, în Suedia, de unde consulul Nielsen avea să asigure, cel puțin lui Larsen, înapoierea la Londra, cît mai repede posibil.

Pentru participanții la „Misiunea Titlu" — așa cum era denumită între cei inițiați — această perioadă a fost deosebit de activă. Pentru prima dată în istoria bazei, un vas urma să facă o trecere forțată de cealaltă parte a unei stațiuni germane de control.

Actele au fost întocmite și verificate în cele mai mici detalii, iar într-o seară Larsen, Howarth și Rogers se întîlniră cu consulul Nielsen și cu agentul norvegian Sörlie la Flemington, „reședința de la țară" a lui Mitchell, situată mai în interiorul insulei, pentru a pune la punct ultimele detalii ale acțiunii.

Cu o săptămînă înaintea plecării lor în misiune a avut loc o mare reuniune la „Casa Norvegiei" din Scalloway. Veniră prințul moștenitor Olav și generalul Hansteen, comandantul-șef al forțelor norvegiene, care, împreună cu alți ofițeri superiori, călătoriseră pînă în insulele Shetland pentru această ocazie. Toți erau bine dispuși, însă oamenii de pe „Arthur" trebuiră să plece mai

devreme pentru a se înapoia la Lunna unde mai aveau de făcut o mulțime de lucruri.

La 25 octombrie 1942, a doua zi după începerea ofensivei lui Montgomery de la El Alamein, erau cu toții gata ; plecarea fusese stabilită pentru ziua următoare, la ora nouă.

Între-acestea, veni o veste de la Trondheim. Era un raport obișnuit, însă informația pe care o conținea îl făcu pe Larsen să se teamă că lista de mărfuri pe care o pregătiseră n-o să mai fie bună. Trebuiau făcute unele modificări și era necesar să o scrie toată din nou. Deoarece el însuși întocmise „originalul", nu voia să-l dea altcuiva să-l refacă. Mai erau și alte lucruri de făcut la bordul lui „Arthur", însă Fell promise să se ocupe de ele.

Stabilirea noilor date și aducerea lor să coincidă cu locurile de încărcare și descărcare era o treabă foarte laborioasă. Severin Roald — care era pescar și navigase mult de-a lungul coastei norvegiene, înainte de a veni în Anglia, și deci cunoștea perfect chestiunea — stătu cu Larsen aproape toată noaptea ca să-l ajute. Cu mare grijă și răbdare se trudiră pînă la capăt verificînd datele de sosire și plecare din fiecare localitate pe care se presupunea că „Arthur" le vizitase de-a lungul coastei.

Pe la patru dimineața, Larsen pica de somn. Dormise foarte puțin în ultimele nopți și acum hîrtiile parcă pluteau în fața ochilor săi. Urmau să plece peste cîteva ore și trebuia să se odihnească puțin înainte de plecare, căci nu putea risca să se obosească într-atîta, încît să-i slăbească atenția și să facă vreo greșeală. Așa că se

duse să se culce, iar Roald şi Mitchell terminară punerea hîrtiilor în ordine. Mitchell era oarecum foarte priceput la scrierea de mînă şi cunoştea toate stampilele norvegiene şi germane care trebuiau să fie folosite.

La ora opt dimineaţa, Larsen era iarăşi în picioare şi controlă vasul pentru ultima dată. La ora stabilită, totul era pus la punct pentru plecare. Björnöy coborî în camera maşinii, schimbară cîteva cuvinte cu Fell şi Mitchell care stăteau pe cheu, apoi, cu o ultimă fluturare de mînă, parîmele fură molate şi „Arthur" plecă încet. „Misiunea Titlu" începuse.

În largul golfului sta „Titania", cu maşinile sub presiune, gata să se înapoieze la Loch Broom. Trecînd pe lîngă ea, Larsen confirmă primirea semnalului prin care li se ura noroc, şi mulţumi. Se uită încă o dată la micul său vas şi, vreme de o clipită, toate cîte se petrecuseră în ultimele luni i se părură prea de necrezut pentru a fi adevărate.

7

Ţinta: nava „Amiral Tirpitz"

Un vînt de nord-est sufla cu rafale violente — şi vasul înainta cu o viteză de numai cinci noduri, rulînd şi tangînd.

Brewster şi Evans se uitau mereu spre „jucăriile" lor favorite : submarinele pitice, care erau

pe punte, ascunse sub prelate şi plase pescăreşti. În cală, sub încărcătura de turbă, erau puse conurile de război gata armate.

Larsen trecu prin Colgrave Sound, între Fetler şi Yell. Cu vela mare ridicată şi cu vîntul şi valurile mai mult din tribord, viteza era mărită puţin. Navigară printre insulele stîncoase timp de vreo oră, însă cînd dublară Urie Lengey şi ieşiră în larg între Fetler şi Unst, îi întîmpină iarăşi vîntul de nord-est. Se simţea un curent puternic cu direcţia nord şi combinarea acestuia cu vîntul făcea ca marea să fie destul de agitată. Erau dezamăgiţi ; li se pronosticase vreme frumoasă şi Larsen ştia că dacă marea nu se schimbă vor ajunge în Norvegia prea tîrziu pentru ca actele vasului să mai fie valabile, deşi îşi luaseră o bună rezervă de timp pentru călătorie.

„Arthur" mergea bine, încălecînd frumos valurile mari. Încărcătura îi dădea o mai mare stabilitate ca de obicei şi nu rula prea tare. Însă englezii nu erau obişnuiţi cu micile vase pescăreşti, iar ritmul brusc cu care dansa vasul îi indispunea considerabil, încît după puţin timp toţi sufereau de rău de mare. Mai spre larg, marea era mai agitată ; trebuiră să reducă viteza, iar vasul tanga violent.

Billy urcă pe comandă, la Larsen. Faţa sa avea o culoare cadaverică, iar clocotitorul său umor cockney dispăruse ca prin farmec ; veselul londonez era de nerecunoscut. Fără a spune o vorbă, stătea uitîndu-se lung la Larsen, arzînd de nerăbdare să ştie cît o să mai ţină canonul.

— Curaj, Billy ! spuse Larsen. Asta-i numai începutul ! Curînd o să fie mai rău !

Pe fața lui Billy se citea o mare suferință. Dădu să spună ceva, însă în clipa aceea „Arthur" tangă luînd apă cu prova. Asta fu prea din cale-afară pentru bietul Billy. Ieși repede din comandă clătinîndu-se pe picioare ; și pînă în apropierea coastei norvegiene nimeni nu l-a mai văzut.

La vreo cincizeci de mile de insulele Shetland vremea se îndreptă puțin, iar vasul începu a merge cu viteză mai bună. Percy Brewster avea rău de mare ca și ceilalți englezi — nici el nu era deprins cu micile vase pescărești — însă cu toate astea se oferi să treacă la timonă pentru ca Larsen să poată trage un pui de somn cît mai erau încă în largul mării. Larsen îl privi lung și dădu din cap. Bietul Percy avea și el nevoie de odihnă și somn, însă nu voia să se dea bătut și insistă, cu încăpățînarea lui înnăscută, să treacă la timonă.

Obosit după toată munca din ziua și noaptea precedentă, Larsen adormi îndată. Nu-l deranjă nimeni și dormi fără întrerupere timp de zece ore — după care veni iar pe punte.

Era miercuri 28 octombrie ; marea se arăta calmă și aerul aproape mîngîietor ; sufla doar o briză slabă de nord. Larsen se gîndi cu simpatie la meteorologi. Se părea că avea să fie vreme frumoasă. O pîclă ușoară făcea mai puțin probabil ca avioanele germane de recunoaștere să-i poată descoperi.

Johannes Kalve îl schimbase pe Brewster și era acum la timonă. Cu Kalve la cîrmă, Larsen se simțea întotdeauna în siguranță. Drumul fu schimbat ceva mai spre est ; era mai bine să vadă uscatul înainte de a se înnopta.

Către ora patru după-amiază apăru prin pîclă vîrful unui munte în prova tribord ; făcea parte din lanțul de munți de la Bud, de dincolo de Hustadvicks. Veniră puțin mai către est, deoarece Larsen voia să vadă farul de la Ona și să ia niște relevmente, însă se înnoptă prea repede. El aprecie că distanța de la Bud era de cincisprezece mile, puse punctul pe hartă și schimbă drumul către nord-vest.

Brewster, care fusese din nou de cart, ținu un timp tovărășie lui Larsen înainte de a se retrage. Aveau timp berechet. Le convenea să se apropie de coastă în zorii zilei de joi, așa că nu se grăbeau. Brewster studie harta și urmări drumul cu degetul de la locul în care se aflau atunci, pe lîngă Grip și mai departe, pînă la „cîmpurile de ciuperci" din largul Smölei. O dată trecuți de Edöy, de unde se considera că luaseră la bord încărcătura de turbă, aveau să-și continue drumul ca orice vas de comerț, cu acte potrivite. Însă era desigur riscant să vii dinspre Marea Nordului, și trebuiau să încerce să evite stațiunea germană de la Grip. Fața lui Brewster era îngrijorată și emoționată, și din cînd în cînd își arunca ochii la ceas ; se întreba cum vor reuși să ajungă într-o poziție pentru a se apropia de canal înainte de a se lumina de ziuă și să scape fără a fi văzuți

de nemţii de la Grip. Dacă reuşeau, ziua următoare avea să fie o zi grea pentru el şi ceilalţi submarinişti. Spuse noapte bună şi se duse la culcare.

Noaptea era întunecoasă, fără lună, însă marea era calmă şi „Arthur "aproape că nu avea nevoie de cîrmă ; Larsen se uita doar din cînd în cînd la vas. Marea se prelingea calmă pe lîngă etravă şi lumina fosforescentă a apei spintecate lucea straniu. Un mic vas pescăresc norvegian apropiindu-se pufăind dinspre Marea Nordului, cu misiunea de a scufunda una dintre cele mai puternice nave de luptă din lume !

Oamenii au fost deşteptaţi la ora şapte şi englezii se uitară emoţionaţi la Larsen cînd apărură pe punte. Era ciudat să te apropii de o coastă inamică pentru prima dată, fără altă protecţie decît o mitralieră şi cîteva pistoale. Se gîndeau la navele germane de patrulare, la posibilitatea de a fi capturaţi şi la alte asemenea lucruri, însă bărbatul de pe comandă părea foarte calm şi netulburat cînd le strigă bună dimineaţa şi arătă către pupa. În tribord, farul de la Grip se înălţa ca o umbră pe cerul sur al dimineţii. Trecuseră de Grip şi acum „Arthur" se grăbea către Lyngvaer cu toată viteza pe care o putea realiza Björnöy.

Curînd începu să se lumineze şi se dădu comanda „la posturile de luptă", pentru orice eventualitate ; puteau să apară avioane sau nave germane de patrulare şi trebuiau să fie pregătiţi. Dar nu se întîmplă nimic. Englezii erau bucuroşi

că au scăpat de largul mării ; preferau să lupte cu germanii decît cu răul de mare, susţinea Billy. Îi revenise buna dispoziţie şi făcea comentarii vesele cu privire la tot ce vedea. Causer, de fel din Brazilia, privea mirat la munţii albi de la Tustna ; pentru prima dată vedea zăpadă.

Un vas pescăresc ieşi de după un cap şi trecu pe lîngă ei la o distanţă de vreo cincizeci de iarzi. Englezii erau în ţinute de luptă care, chiar la o mică distanţă, puteau fi luate drept salopete, aşa că nu erau îngrijoraţi. Pe comanda celuilalt vas erau doi oameni ; aruncară o privire spre „Arthur", dar nu-i dădură o importanţă deosebită.

După o oră, „Arthur" ancoră în strîmtoarea dintre insulele de la vest de Edöy. Acolo urma ca submarinele să fie luate la remorcă.

După o gustare cu ouă la capac pe slănină, luată în grabă, şi după ce pufăiră puţin din pipe, marinarii traseră plasele de pe submarine, dezlegară parîmele şi urcară sacii cu turbă din cală pe punte, ca să poată ajunge la conurile de război. Locul în care se aflau era pustiu şi nu puteau fi văzuţi de pe canalul principal dinafară. Dacă vreun vas s-ar fi apropiat, l-ar fi auzit din timp, însă pentru orice eventualitate puseră un om de veghe. Lucrau cît puteau de repede şi tocmai eliberaseră unul din conurile de război cînd omul de veghe strigă : „Avion !"

— Plasele la loc, strigă Larsen. Acoperiţi bocaporţii !! Cu o grabă febrilă totul fu repus la loc, tocmai cînd un avion coborî repede deasupra fiordului, părînd că va trece cam la vreun sfert de milă spre sud de ei. Dar îşi continuă drumul

— şi marinarii aşteptau să dispară din vedere, cînd deodată se întoarse şi veni drept spre ei. Pilotul îl zărise pe „Arthur" şi hotărîse să-l vadă mai de-aproape.

Marinarii încercară să se poarte ca pescarii; se ocupau de plase, ca să dea impresia că vor să vadă dacă sînt în regulă, iar unul dintre ei se îndreptă spre copastie şi îşi descheie pantalonii. Cu mîna cealaltă îşi umbrea ochii şi privea distrat în sus, la avionul care se apropia. Numai Billy cedă o clipă ispitei şi se repezi spre cabina unde era pregătită mitraliera.

— Ce dracu faci? Stai pe loc, neghiobule! strigă Larsen peste umăr cît putu de tare. Păstrează-ţi energia pînă-l atacăm pe „Tirpitz". Şi nimeni să nu mai mişte, strigă el în timp ce avionul trecea mugind pe deasupra lor.

Avionul nu descoperi nimic şi se depărtă. Însă nu dispăru cu totul; cîteva mile mai încolo începu să se învîrtească şi să facă exerciţii de picaj, continuînd să facă aşa ore întregi, de le venea să creadă că nu va termina niciodată. De fiecare dată cînd credeau că în sfîrşit pleacă, reapărea după vreo două minute şi continua să picheze. Opriseră cu totul treaba — şi de-abia după-amiază avionul dispăru definitiv.

Oamenii oftară uşuraţi şi tocmai se pregăteau să reînceapă treaba cînd auziră zbîrnîitul altui avion. Era un zgomot aspru, pătrunzător şi zăriră apropiindu-se un Messerschmidt[1]. Zbură jos,

[1] Avion de luptă german

cu foarte mare viteză către larg, trecu pe deasupra valurilor ca o umbră cenuşie şi apoi luă brusc înălţime. Se părea că pilotul se distra făcînd pe grozavul. Însă acest avion pleca în patrulare şi în curînd dispăru din vedere. În sfîrşit, se puteau pune pe treabă.

Scripetele special fu fixat la grui şi după puţin timp primul submarin şi conul de război care îi aparţinea au fost lăsate la apă. Acum erau foarte expuşi pînă cînd Brewster avea să monteze aceste două părţi. Era o treabă de numai cîteva minute, însă o briză puternică montase puţin marea şi în strîmtoare era un curent slab. Uşoara agitare a mării era suficientă pentru a face treaba dificilă — şi nu-şi puteau permite să piardă mult timp. Dacă apărea un alt avion, aveau să fie prinşi asupra faptului. Timpul devenea din ce în ce mai preţios. Potrivit planului ar fi trebuit să înceapă deplasarea în interiorul fiordului Trondheim înainte de a se înnopta.

Hotărîră că trebuie să găsească un loc mai bun şi Björnöy porni maşina. După puţin timp, găsiră un loc ceva mai în interior. Era în dosul unui cap şi marea era calmă, însă stîncile ţărmului cădeau abrupt în apă şi era greu să acosteze. În cele din urmă, traseră ancora sus pe ţărm, într-o crăpătură, iar parîma din pupa o duseră cu barca de cealaltă parte a trecătoarei şi-i fixară gaşa acolo. Pînă să termine aceste manevre, se făcu prea întuneric pentru a termina cu submarinele, de aceea celelalte treburi şi plecarea din noul loc unde erau ascunşi au fost amînate

pentru ziua următoare. Considerau că erau în destulă siguranţă în dosul promontoriului.

Noaptea trecu în linişte şi la 30 octombrie dis-de-dimineaţă Brewster şi Evans începură să monteze conul de război la corpul submarinului. Treaba merse repede şi apoi celălalt submarin a fost lăsat la apă şi pregătit în acelaşi fel. Motoarele au fost încercate în timp ce submarinele stăteau lîngă „Arthur", iar tablourile de bord au fost verificate pentru a se vedea dacă totul funcţiona bine. Apoi ieşiră afară în golf şi ancorară. Submarinele erau sub apă, legate cu parîmele de sîrmă aşa fel ca să stea la vreo şapte picioare sub linia de plutire, chiar lîngă „Arthur". O parîmă era legată de pupa lor, astfel că stăteau orizontal în apă şi nu atingeau fundul.

Larsen stătea în cabină şi vorbea cu cîţiva marinari, cînd intră Björnöy şi le spuse că un pescar venea la rame cu o barcă în susul trecătoarei. Părea un bătrîn inofensiv, dar nu poţi fi sigur niciodată. Englezii rămaseră jos, iar Larsen şi Björnöy se urcară pe punte să se uite la vizitator. Acesta acostase şi stătea pe una din băncile bărcii lui cu rame, agăţat de balustrada lui „Arthur".

— Ce fel de marinari sînteţi voi de vă băgaţi pe-aici ?

Desigur că nu se găseau în fiecare zi străini de partea locului, cu care să intre în vorbă. Era un bătrînel, îmbrăcat într-o salopetă uzată şi peticită, cu o barbă de cîteva săptămîni. Ochii îi luceau de curiozitate şi se vedea cît de colo că i-ar plăcea să stea la taifas.

Larsen îi spuse că sînt pescari şi că aveau o avarie la maşină, aşa că au fost nevoiţi să intre acolo să o repare.

Omul stătea tăcut, însă privirile îi umblau bănuitoare peste toată puntea. Se uită cu interes la micile plase pescăreşti pe care le văzu acolo.

— Va să zică asta-i, spuse el în cele din urmă. Voia să ştie ce fel de peşte au prins şi Larsen îi spuse că ieşeau să vîneze rechini. Se întreba cum ar putea scăpa de el, cînd pescarul văzu parîma de sîrmă care atîrna peste copastie pentru a ţine submarinele aproape. Arzînd de curiozitate, întinse mîna şi trase de parîmă. Simţi că e fixată de ceva dedesubt şi începu îndată să cerceteze. În marea calmă putea uşor vedea submarinul care era ataşat de parîmă, subţire, de forma unei ţigări de foi. Se aplecă peste bordul bărcii sale pînă aproape dădu cu nasul în apă, cu gura căscată a mirare.

— Ce-o mai fi şi drăcovenia... ?

Larsen începu să fie bănuitor. Nu ştiau ce fel de om era, ori cu cine simpatiza, însă Björnöy se aplecă şi-i şopti la ureche : Trebuie să-l facem să creadă că lucrăm pentru germani.

Bătrînelul se uită lung la cei doi marinari, atît de fascinat, încît uită să-şi mai mestece tutunul din gură.

— E o chestie pe care o folosim ca să explodăm minele, spuse Larsen.

Bătrînul găsi asta foarte interesant. Auzise de mine şi ştia că germanii le adunau pe cele care erau derivate în interiorul canalelor. Foarte inte-

resante lucruri. Cei doi marinari de pe „Arthur" începeau să se întrebe dacă bătrînul avea să stea toată ziua aplecat peste copastie.

— Lucraţi pentru nemţi cumva ?

— Ai ghicit, fu răspunsul. Pescarul privise în sfîrşit destul la drăcia aceea bizară de sub apă şi se decise să mai se uite o dată la vas. Ochii i se plimbară de la prova la pupa, oprindu-se la fiecare obiect. Era într-adevăr ceva neobişnuit. În cele din urmă vorbi :

— Nemţii sînt acum la bord ?

Björnöy se grăbi să-l asigure că sînt sub punte şi că dorm, pe cînd el şi Larsen sînt de cart. Încerca să-l oprească de a se invita la bord. Şi aşa situaţia era destul de proastă. Bătrînul continua să stea acolo şi să-şi mestece tutunul privind un timp la cei doi marinari. Era evident că îi umbla ceva prin minte.

— Teribil ce greu găseşti o bucăţică de unt în ziua de azi, spuse în cele din urmă. În ceea ce-l priveşte, el nu mai văzuse unt de multă vreme, însă ei, desigur, nu duceau lipsă de nimic acolo, la bord.

Era o insinuare destul de transparentă, şi Björnöy dispăru în grabă şi reveni cu o bucată mare de unt. Pescarul radia de bucurie ; era prea mult, el n-a vrut de loc să spună aşa ceva. Dar, oricum, multe, multe mulţumiri.

Pescarul văzuse prea multe ; dacă se întîlnea cu cineva, ceea ce desigur se va întîmpla, va vorbi de întîlnire, şi apoi nu va trece mult pînă ce nemţii îşi vor vîrî coada. Hotărîră să încerce să-l înfricoşeze într-un fel sau altul, astfel încît

să-şi ţină gura cel puţin un timp, atît cît le trebuia ca să-şi execute misiunea.

Bătrînul era foarte amator de vorbă şi Larsen îl întrebă unde locuia. Le spuse, adăugînd : stau de unul singur.

— O, nu te simţi izolat ?

— Nu, de loc. Fiica sa, măritată, locuia destul de aproape şi putea merge cu barca să o viziteze cînd dorea.

Din ce trăia ? Avea o fermă sau se ocupa numai cu pescuitul ?

Bătrînul rîse la această întrebare — o fermă, dacă avea o fermă ? O, nu ! trăia din pescuit, însă erau aşa de puţini peşti în ultimul timp, că marea parcă se golise cu totul.

După puţin timp, Larsen aflase destule pentru a fi în măsură să-şi joace rolul cu oarecare succes, şi atunci dădu lovitura :

— Dacă spui cuiva ce-ai văzut aici, nu vei mai avea multe ore de trăit după aceea, nu, şi nici fiica ta. Ştiu unde locuieşti tu şi rubedeniile tale, aşa că te putem găsi destul de repede dacă vrem. Şi acum, cară-te ! Cît mai repede ! urlă Larsen ultimele cuvinte la el, în felul obişnuit al germanilor.

Bătrînul fu înspăimîntat de moarte la această ultimă „salvă" ; căzu pe banca bărcii şi apucă ramele privind cu gura căscată de frică spre Larsen şi Björnöy. Aceştia nu-şi puteau stăpîni un sentiment de regret pentru el, acum, cînd buna lui dispoziţie se transformase în adevărată teroare. Bîlbîindu-se şi gîngăvind că nu va spune o vorbă, nici o singură vorbă nimănui, se de-

părtă de „Arthur" trăgînd grăbit la rame și ieși din strîmtoare. Din cînd în cînd se oprea, se lăsa pe rame și se uita țintă spre vas, apoi deodată, înnebunit de spaimă, striga din nou că nu va vorbi și reîncepea să tragă de zor la rame. Curînd dispăru după un promontoriu.

Englezii rămăseseră jos în cabină împreună cu Strand și Kalve ascultînd „reprezentația" de afară. Rîseră din toată inima cînd Björnöy le istorisi ce se întîmplase, și găsiră deosebit de amuzant că au fost luați drept germani. Însă deocamdată bătrînul pescar și vizita lui trebuiau să fie lăsate la o parte ; acum aveau să se pună pe treabă.

Tot ce ar fi putut da naștere la bănuieli din partea nemților trebuia să fie înlăturat și întregul vas controlat. Nici un fel de obiect de origină engleză nu trebuia să fie văzut, nici o hîrtie, nici măcar un pachet gol de țigări. Lucrurile mărunte pot atrage atenția, așa că făcură un control foarte amănunțit. Mitraliera a fost dusă în cabina secretă și depozitată acolo împreună cu costumele de imersiune și alte lucruri ce aparțineau submarinelor. Dacă germanii descopereau camera secretă — totul era pierdut.

La începutul după-amiezii porniră mașina și „Arthur" ieși din strîmtoare. Transmițătorul de radio trebuia să fie folosit numai în caz de primejdie în cursul traversadei spre Norvegia, și aveau ordin să-l arunce în mare cînd vor începe să remorcheze submarinele. Strand îl adusese din cabină și aștepta un semnal al lui Larsen ca să-l arunce peste bord. Îi părea rău să se despartă de un aparat atît de scump, dar trebuia aruncat. Un semn făcut de Larsen cu capul însemna că apa era destul de adîncă și, cu o împroșcare, transmițătorul dispăru în mare.

Acum măriră viteza și se îndreptară spre extremitatea de sud a Smölei. Era de cea mai mare importanță să pară că vin de la Edöy, unde, după cum indicau actele lor, luaseră la bord încărcătura de turbă. Vremea era foarte frumoasă și luminoasă, așa că puteau vedea bine oamenii de pe țărm și chiar ce făceau aceștia. Fiordul era liniștit, doar o briză ușoară încrețea suprafața apei. Trecură pe lîngă bateria de la North Edöy, dar nu zăriră nici un german, cu toate că erau aproape siguri că aveau lunetele îndreptate spre ei. În tot timpul acesta, englezii erau jos, în cabina secretă de unde nu puteau să iasă pînă nu treceau de stațiunea de control de la Agdenes.

În drumul său către fiordul Trondheim, „Arthur" trecu pe lîngă mai multe vase mari de comerț. Toate erau dotate cu tunuri antiaeriene și oameni de veghe umblau încoace și încolo pe punte. Două nave de coastă făceau exerciții de semnale și pavilioanele fluturau și se legănau în lumina soarelui. Totul părea atît de pașnic !

Larsen și Kalve făcură pe rînd de cart la timonă în timpul drumului spre interior. Sub punte însă, Björnöy lucra de zor. Începuse să se audă un zgomot ciudat, care nu-i plăcea, și, cum era de așteptat, curînd mașina începu să scoată fum și să-și încetinească mersul. S-ar fi putut să fie doar un fleac, care putea fi repede reparat, dar putea fi și o avarie mai serioasă. Björnöy fă-

cea tot ce putea să descopere cauza, dar nu găsea nimic. Era înfierbîntat și îngrijorat. Viteza era acum redusă la jumătate. Era cel mai îngrozitor lucru ce li se putea întîmpla.

Să stopeze acolo, în fiord, ar fi fost un adevărat dezastru ; trebuiau să-și continue drumul atîta timp cît elicea se mai învîrtea. Leoarcă de năduşeală, Björnöy verifică totul din nou. În orice caz, maşina mergea, deşi încet. Era sigur acum că trebuie să fi plesnit pistonul şi se urcă la comandă să discute cu Larsen ce ar fi de făcut. Tocmai pentru o atare situaţie, Sörlie îi dăduse lui Larsen numele unui om de încredere, un anume Nils Ström, care ţinea o prăvălie în satul Hestvik situat la nord-est de Hitra, şi hotărîră să încerce a ajunge acolo. În situaţia aceea nu puteau încerca să intre în fiordul Aasen ; nici nu se angajaseră încă în fiordul Trondheim.

Ceva mai departe urmau să treacă printr-un baraj de mine pus chiar de-a curmezişul fiordului ; acolo toate vasele trebuiau să treacă printr-un canal special, de a cărui orientare Larsen nu prea era sigur. Însă de obicei minele nu sînt aşezate la imersiune atît de mică, încît să poată fi periculoase pentru „Arthur". Cel mai rău lucru ar fi dacă maşina s-ar opri în mijlocul barajului de mine şi germanii ar decide să vină să-i scoată de acolo. Din fericire, un vas care mergea în aceeaşi direcţie trecu pe lîngă ei tocmai cînd se apropiau de barajul de mine ; merseră în urma lui, cum putură mai bine, şi reuşiră să treacă.

Maşina avea rateuri, scotea un fum negru şi gros prin tubul de evacuaţie, dar continua să funcţioneze, iar Björnöy o tot ungea şi mîngîia fără încetare. Acum era sigur că se avariase pistonul şi ştia că asta înseamnă o reparaţie de durată. Ar fi atras atenţia dacă s-ar fi putut ascunde după vreun promontoriu ; trebuia însă să o ţină în funcţiune într-un fel sau altul pînă ajungeau la Hestvik.

Se înnoptase de mult şi englezii erau pe punte.

— Larsen, spuse Evans gînditor, dacă maşina ne lasă de tot n-am putea porni cu submarinele de oriunde se va întîmpla să fim ?

— Nici o speranţă, răspunse comandantul. Ştii tot atît de bine ca şi mine că submarinele nu au suficientă rază de acţiune. Dar nu fi îngrijorat... ieşim noi cumva din încurcătură.

Orele treceau cu greu şi maşina continua să funcţioneze tuşind. Era o adevărată minune că Björnöy reuşea să o ţină în funcţiune. Ceilalţi vedeau totul în negru, însă Björnöy se jura că la nevoie va învîrti el însuşi elicea !

Se descurcară şi, cam pe la unsprezece, ancorară la Hestvik. Era tocmai la timp, căci în ultima parte a drumului de-abia avuseseră viteză suficientă ca vasul să guverneze. În golf era o adîncime de zece fathomi şi nu era pericol ca submarinele să atingă fundul şi să se avarieze. Adăpostul era mult în afara drumului navigabil şi avea stînci înalte împrejur, astfel că nu era nici o primejdie să fie descoperiţi de nave care ar trece mai spre larg.

Björnöy şi Kalve începură să demonteze maşina, în timp ce Larsen şi Strand se duseră cu barca cu rame la ţărm să-l găsească pe Nils

Ström. Era noaptea unei sărbători naţionale şi un grup de tineri umblau încoace şi încolo pe drum. Larsen îi întrebă de prăvălia satului ; spre norocul lor, printre tineri era chiar fiul negustorului. Larsen îi spuse că erau de pe un vas aflat în golf şi că aveau mare nevoie de provizii. Va putea tatăl său să-i ajute, cu toate că era atît de tîrziu şi zi de sărbătoare ?

Fiul negustorului spuse că totul se va aranja şi că adesea veneau marinari la ore tîrzii. Se oferi să-i conducă pe Larsen şi Strand către casă.

Ström era acasă şi încă nu se culcase ; le spuse că e gata să facă tot ce se poate pentru ei, adăugînd că avea puţine provizii, deoarece nemţii îi luaseră cea mai mare parte din ele. Îşi puse haina şi coborî cu ei în prăvălie.

Larsen se uită la rafturi. În adevăr, erau puţine provizii, părînd a consta mai ales din chibrituri şi praf de spălat. Aşteptă în timp ce Ström aduse cinci sau şase pîini şi puţină făină, urmărindu-l cu atenţie pe cînd le împacheta.

— Ai cumva nevoie de turbă ? întrebă Larsen. Aceasta era parola pe care trebuia să o folosească, iar răspunsul ar fi trebuit să fie : Nu, am destulă.

Ström lăsă să-i cadă din mîini ceea ce ţinea şi se întoarse plin de interes.

— Turbă ! Desigur că am nevoie. O să iau tot ce aveţi.

Larsen fu cam surprins ; nu era răspunsul aşteptat. Să fi fost două prăvălii în sat, ambele proprietatea unor oameni numiţi Ström ? Nu părea

probabil, iar dacă ar fi fost aşa, i s-ar fi spus acest lucru. Explicaţia trebuia să fie că parola nu fusese comunicată negustorului ; dar era mai bine să fie prudent.

— Ei, păi... am puţină, însă de fapt încărcătura aparţine lui Sörlie, aşa că nu-ţi pot da mare lucru.

Lui Larsen i se păru că l-a văzut pe Ström tresărind uşor cînd a pronunţat numele agentului, însă nu prea era sigur.

Negustorul stătu uitîndu-se la el un timp, apoi întrebă de probă :

— Vorbeşti de Andreas Sörlie de la Orkanger ?

Omul nu era un neghiob. Larsen cu greu îşi stăpîni un zîmbet. Era în adevăr destul de hazliu cum stăteau amîndoi încruntaţi, suspectîndu-se unul pe altul.

— Nu, spuse el, vorbesc de Odd Sörlie de la Trondheim.

Această frază avu efectul dorit şi fu apoi în măsură să-i explice cum stau lucrurile. Dădu cărţile pe faţă, mărturisind că se duceau în susul fiordului cu o misiune secretă, însă aveau o avarie la maşină. De aceea îl deranjaseră la ora aceea tîrzie din noapte.

Ström s-a arătat îndată gata să-l ajute şi, împreună cu fiul său, îl urmară pe Larsen în port să-l vadă pe „Arthur". Björnöy şi Kalve scoseseră între timp capacul motorului şi se dovedi ceea ce bănuise Björnöy : avaria era la piston. Era crăpat rău, iar evacuaţia se făcea prin lăcaşul arborelui cotit. Era de mirare că mai funcţionase maşina.

Björnöy făcea găuri în crăpătură şi le canela ca să poată băga buloane filetate, însă sculele lui nu erau destul de tari pentru capacul de fontă al pistonului şi capetele buloanelor se rupeau. Sculele pe care le folosea fuseseră procurate pentru această călătorie, însă nu erau de prima calitate.

— Astea nu-s bune de nimic, Larsen. Să-mi găseşti scule ca lumea, ca să pot lucra.

Ström fu de părere să vorbească cu fierarul satului. Locuia destul de aproape şi probabil că le va putea da ceea ce le trebuia. Era tîrziu noaptea, dar ce puteau face la o nevoie ca asta ?

Björnöy se duse cu barca la ţărm împreună cu Ström şi fiul acestuia şi plecară după fierar. Şi fiindcă în casa fierarului mai locuiau şi alte persoane, nu îndrăzniră să bată la uşă. Ström ştia în care cameră dormea fierarul ; luă cîteva pietricele şi i le aruncă în geam. Se auzeau din casă sforăituri puternice. Fierarul însă se părea că nu are somnul uşor, aşa că au fost nevoiţi să repete încercarea cu „muniţie" ceva mai grea ; în cele din urmă se deschise o fereastră şi se auzi o voce somnoroasă ; era fierarul.

— Cine-i acolo ?

— Vino pînă jos.

Fierarul recunoscu glasul lui Ström şi îşi dădu seama că nu-l deştepta în puterea nopţii pentru nimica toată. Închise încet fereastra şi după cîteva minute era lîngă cei de afară. Björnöy îi spuse de ce anume aveau nevoie, iar fierarul, fără a-i întreba nimic, îi duse în fierărie şi le dădu sculele. Timpul trecea repede, aşa că cei

trei bărbaţi se grăbiră să se înapoieze la vas cît mai degrabă. În lipsa lor, Kalve se zbătuse cu sculele pe care le avea, dar nu fusese în stare să facă mare lucru. Björnöy începu lucrul din nou şi după vreo două ore fixase atît de multe buloane, încît îşi spuse că o să meargă. Nu putea garanta nimic, dar în orice caz ar fi putut ajunge în fiordul Trondheim. Aceasta era destul pentru Larsen ; oricum, „Arthur" urma să fie scufundat de îndată ce ajungeau în fiordul Aasen.

Era aproape ora şapte dimineaţa, iar englezii urmăreau cu mare interes cum merge treaba. Era o variaţie plăcută pentru ei şi nu puţin se mirau de oamenii de pe „Arthur", care se dovediseră în stare să facă rost de scule la miezul nopţii, pe teritoriul inamic. Billy spuse că asemenea oameni ar fi în stare să repare şi submarinele, chiar dacă ar fi făcute bucăţele. Englezii erau treji cu toţii după ce se odihniseră bine mai înainte, însă Larsen şi echipajul său dormiră doar vreo două ore înainte de a pleca din nou, la ora nouă.

Maşina funcţiona bine, iar Ström, care coborîse pe cheu, le ură drum bun cînd plecară din golf. Treaba mersese mult mai bine decît îndrăzniseră să spere, iar în timp ce oamenii lucrau la maşină Larsen verificase cu atenţie împreună cu Ström certificatul său de comerţ şi alte acte şi le compară cu actele pe care le avea Ström pentru propriul său vas. Stampilele şi semnăturile erau identice în toate privinţele.

Aveau cîteva ore de navigaţie de la Hestvik la Agdenes, înainte de a intra în fiordul Trond-

heim. Pentru a menaja maşina şi a evita alte avarii, mergeau cu viteză redusă. Curînd întîlniră o navă germană de patrulare, care se apropie încet de ei, dar nu-i chemă. Echipajul german se mulţumi să privească nepăsător la „Arthur".

În larg de Agdenes era un cîmp de mine, de aceea se ţinură spre nord, aproape de uscat. Pe coastă erau cîteva posturi germane de sentinelă, dar se părea că vasul nu le atrage de loc atenţia. S-ar fi spus că inamicul lua viaţa foarte uşor în ziua aceea.

Făcură drum pe un arc larg în jurul fortului Agdenes, unul dintre cele mai importante de pe coastă, şi care apăra intrarea în fiord şi accesul spre Trondheim. O navă de control stătea în mijloc ; era un trauler cu un tun pe teugă, şi toate vasele care se apropiau trebuiau să acosteze la el şi să prezinte actele.

Larsen îşi aruncă ochii pe puntea lui „Arthur" şi nu văzu nimic care ar fi putut da naştere la suspiciuni.

Se întoarse apoi către Kalve :

— Du-te jos, spuse el, şi asigură-te că englezii sînt închişi în cabina lor. Spune-le să aibă mitraliera pregătită, dar să nu se arate dacă nu aud împuşcături. Controlează ca toţi marinarii noştri să aibă pistoalele sub haină.

Puse capul drept spre nava de control şi scoase actele de bord, verificîndu-le pentru ultima oară. Atunci Kalve dădu buzna din nou în comandă.

— Blestemată briză ! exclamă el A căzut... priveşte !

Cu o bruscă strîngere de inimă, Larsen privi peste bord. Ajunseseră într-un loc unde apa era perfect calmă, transparentă ca sticla.

— Submarinele, spuse repede Kalve, şi un orb le va vedea !

Larsen nu spuse nimic. Făcu o apreciere mintală fulger asupra căilor posibile de acţiune.

— De îndată ce reducem viteza vor ieşi la suprafaţă ca nişte caltaboşi umflaţi, continuă Kalve repede. Drace, nu putem acosta cu ele agăţate de noi şi nu e timp să filăm cablurile !

— N-o să filăm cablurile, spuse Larsen calm. Du-te pe punte şi pregăteşte-te să dai o parîmă.

Marinarii germani stăteau aplecaţi peste copastie, privind lung la „Arthur". Pentru ei timpul trecea încet acolo în fiord — şi singura lor distracţie era să cerceteze vasele care treceau. Cunoşteau mare parte din vase, însă „Arthur" era o „cunoştinţă" nouă şi făcea să-l privească cu atenţie. Un marinar aştepta să prindă parîma, iar în faţa suprastructurii un ofiţer se pregătea să vină la bord.

Larsen se urcă pe teugă cu actele în mînă, în timp ce Björnöy preluă timona pentru a acosta la nava germană. Era un moment groaznic. Vasul german era mai înalt decît „Arthur" şi o scurtă privire în apă ar fi fost de ajuns. Larsen încerca să atragă atenţia asupra lui ridicînd mîna şi salutînd pe ofiţer, strigînd tare şi clar : „Guten Morgen" [1]. Nemţii se uitară o clipă la el, apoi îşi

[1] Bună dimineaţa *(germ.)*.

îndreptară din nou privirile asupra vasului. Acum mai aveau să parcurgă zece iarzi, elicea era stopată și vasul aluneca încet spre bordul navei germane. Li se păru o veșnicie pînă să acosteze... opt iarzi... șase iarzi. Kalve stătea cu parîma în mîna dreaptă, gata să o arunce. Marinarul german care aștepta să o prindă făcu un pas înapoi, pregătindu-se, și în clipa aceea o privire mirată apăru pe fața unui tînăr german care stătea lîngă el. Nu era decît un băiețandru de vreo șaisprezece sau șaptesprezece ani care sta privind în apă. Apoi își ridică brusc capul, se uită din nou la „Arthur" și se întoarse către marinarul de lîngă el ca să-i spună ceva. Dar păru că se răzgîndește în ultima clipă și nu vorbi Poate că avea doar o închipuire, iar obiectul bizar pe care crezuse că-l vede în apă nici nu exista ; trebuia să fie sigur înainte de a vorbi, să nu se facă de rîs. Se întoarse să mai privească o dată, dar Kalve aruncă parîma. Văzuse privirea băiatului și acționă instantaneu. Gașa parîmei zbură prin aer și căzu șerpuind exact în jurul gîtului băiatului.

Un hohot de rîs izbucni printre ceilalți germani de la bord. Era comic, foarte comic, pentru cei care nu erau victime ale acestei situații. Bietul tînăr murea de rușine așa cum sta ca un vițel prins în laț, roșu la față ca focul, în parte din cauza loviturii parîmei și în parte din cauza hazului camarazilor săi. Timp de cîteva secunde stătu nemișcat, apoi o expresie de furie teribilă îi apăru în ochi și, țeapăn, jignit în mîndria lui,

aruncă marinarului parîma și dispăru sub punte. În aceeași clipă „Arthur" atinse bordul vasului german.

Plin de sine, ofițerul păși peste copastie și Larsen îi prezentă actele. De obicei, germanii aruncau o privire la hîrtiile mai importante și se mulțumeau cu asta ; Larsen spera că așa vor face și acum. Însă acesta era mai meticulos. Era un tip mic și îndesat, cu mustață, iar uniforma sa încheiată strîns se bomba de mîndrie și îngîmfare. Cu nasul în sus, păși pe punte aruncîndu-i lui Björnöy, care de pe comandă se uita pe furiș la el, o privire scurtă, superioară. Se îndreptă către cabina din pupa și coborî scara, urmat de Larsen.

Larsen se simți mai stăpîn pe situație cînd se văzu în cabină, singur cu neamțul. Ofițerul se așeză pe banchetă, deschise o servietă pe care o avea la el și scoase niște hîrtii. Larsen îi puse în față actele vasului și ofițerul se uită la ele. Nu se grăbea și continua să se uite și la hîrtiile lui. Asta îi luă mult timp și Larsen începu să se întrebe ce gînduri are. Neamțul nu spunea nici o vorbă, ci continua să citească pe îndelete și cu grijă bifînd și luînd note.

Documentele obișnuite nu-l satisfăcură și Larsen trebui să scoată permisul special emis de germani și conosamentele din călătoriile anterioare. Timpul trecea și Larsen se gîndea cu îngrijorare la submarine și la tînărul de pe vasul german. Dacă tînărul se răzgîndea și spunea ce văzuse ?

— Deci, veniţi de la Kristiansund, nu-i aşa ? Neamţul se tot uita la conosamente şi se părea că găsise ceva interesant. Expresia arogantă îi dispăru de pe faţă, deveni ceva mai omenos, aproape ca o persoană obişnuită. A dracului slujbă şi asta, gîndea Larsen, să fii mereu nevoit să-ţi aduci aminte de poziţia şi de gradul tău.

— Îl cunoşti pe căpitanul de port de acolo ? Este prietenul meu, Ormann. Sîntem concetăţeni în Germania.

Larsen se învioră :

— O, da, desigur că-l cunosc pe căpitanul Ormann. Un om minunat ! Ofiţerul deveni elocvent şi vorbi îndelung despre frumoasele însuşiri ale minunatului Ormann. Amîndoi fuseseră împotriva războiului, însă acum erau atît de bucuroşi că puteau apăra pe norvegieni de atacurile englezilor !

Rămase multă vreme în cabină, deşi se părea că nu-l mai interesau actele. Făcînd tot ce putea să se stăpînească, în timp ce neamţul continua să flecărească, vorbind un amestec de germană şi norvegiană, Larsen era foarte atent să nu-i scape cumva vreun cuvînt englezesc. La sfîrşit erau cei mai buni prieteni, iar neamţul scrise un bileţel pe care Larsen urma să-l arate la căpitănia portului din Trondheim ; avea un prieten acolo şi considera că o să-i facă plăcere lui Larsen să-l cunoască.

Ceilalţi oameni din echipaj stăteau nervoşi pe punte, aşteptîndu-se la lucruri îngrozitoare. Şederea prelungită sub punte a neamţului nu le putea prevesti nimic bun. Aproape că-şi pierdu-

seră orice speranţă cînd acesta reapăru. Nasul lui cîrn şi-l ţinea tot în sus ca mai înainte, în timp ce traversa puntea cu paşi măsuraţi. Marinarii ridicaseră bocaporţii gata pentru inspecţia încărcăturii şi turba se vedea în cală, băgată în saci. Totul arăta foarte corect. Ofiţerul le ordonă să desfacă sfoara unuia dintre saci ca să poată controla ce conţine, apoi, după ce aruncă o scurtă privire în camera maşinii, se înapoie pe vasul de patrulare. Făcu un salut indiferent către Larsen şi dispăru în cabina de pe punte. Björnöy nu pierdu nici o secundă şi porni maşina ; o clipă după aceea, răscolind marea într-o vîltoare albă-verzuie, „Arthur" se depărtă de vasul german.

Se îndreptară spre fiord şi nu mai întîlniră vase germane de patrulare care să-i oprească. Cei şase englezi ieşiră din „închisoarea" lor, dar nu li se permise să vină pe punte. O mulţime de avioane germane zburaseră pe acolo în timpul zilei şi ar fi putut fi văzuţi cu uşurinţă de sus. Englezii însă erau foarte bine dispuşi după trecerea atît de reuşită prin control. Mai ales Billy exulta ; glumea, făcea calambururi, întrecîndu-se pe sine. Are două fete grozave la Londra, le spunea el, şi la întoarcere o să aibă ce le povesti.

Cerul era cam îndoielnic, iar în timpul după-amiezii începu să bată un vînt de nord-est, însă se ţinură aproape de uscat în partea de nord a fiordului şi vîntul nu-i supăra prea mult. Din cînd în cînd, în timp ce treceau prin dreptul unei văi, îi lovea o rafală care prevestea o schimbare a timpului.

Era multă mişcare de vase ce treceau în ambele sensuri prin fiord şi depăşiră sau au fost depăşiţi de cîteva cargoboturi şi vase de cabotaj. Vase pescăreşti şi mici vase de mărfuri treceau în sus şi în jos, unele încărcate la limită, probabil cu cărămizi şi nisip ; nemţii rechiziţionau vase de transport din toate părţile pentru lucrările lor de construcţii. Un distrugător german de tonaj mijlociu ieşi din fiord despicînd apa cu viteză maximă şi făcînd să ruleze periculos vasele mai mici în urma lui.

La căderea nopţii li se permise din nou englezilor să iasă pe punte, iar Brewster şi Evans le vorbiră celorlalţi despre rolul lor în atac. Peste vreo trei ore ar fi trebuit să ajungă la intrarea în fiordul Aasen, şi îndată ce vor trece de prima plasă contra torpilelor, aceea dintre Haugan şi Rokke, urmau să plece cu submarinele. Trecerea prin plase n-ar fi trebuit să fie prea dificilă ; ceea ce avea să urmeze era o treabă obişnuită. Nu era lumină de lună ; condiţiile erau perfecte. Cei doi conducători ai submarinelor se uitară pentru ultima oară pe hartă şi apoi începură să vorbească de lucruri fără importanţă.

Era întuneric cînd „Arthur" trecu de Stadsbygd. Pînă atunci navigaseră în strîmtori, acum însă aveau în faţa lor întreaga lărgime a fiordului Trondheim. Cam la jumătatea distanţei între Stadsbygd şi Aasenfjord este situat Trondheim, în tribord ; şi cînd se uitară în fiord către oraş, li se păru că acesta este luminat feeric, deşi era de aşteptat să fie camuflat. În mijlocul fiordului

simţiră puterea vîntului ; după nu prea mult timp semne prevestitoare ale unei furtuni ajunseră pînă la ei.

Vasul începu să ruleze şi să tangheze pe valurile care creşteau şi Larsen hotărî că era mai prudent să reducă viteza. Maşina nu era prea zdravănă după reparaţiile ce i se făcuseră, iar englezii se putea să fie iar apucaţi de rău de mare, ceea ce n-ar fi fost o glumă în momentul acela. În consecinţă, cei şase englezi au primit ordin să rămînă pe punte la aer curat. Dar, din fericire, ei nu dădeau încă semne că se simt rău şi, judecînd după violenţa cu care izbucnise vîntul, foarte curînd s-ar fi putut să cadă din nou.

Se părea că totul merge conform planului ; erau în mijlocul fiordului, în faţa portului Trondheim, cu drumul trasat direct spre plasele contra torpilelor, cînd o zguduitură puternică se simţi în tot vasul ; apoi o alta. Se părea că ceva lovise elicea, astfel că maşina tremură şi aproape se opri.

Lui Larsen, care se afla pe comandă, îi veni în minte un gînd oribil ; instinctiv reduse viteza la foarte încet. Însă maşina începu din nou să ia viteză. Puse toată viteza înainte, făcu un rondou la tribord, apoi unul la babord. Nu mai era nici o îndoială : submarinele se detaşaseră. Numai cîteva mile încă, nu mai mult decît poate înota un înotător bun... si acum partida era pierdută ! Era de nesuportat !

Brewster deschise brusc uşa comenzii şi privi întrebător la Larsen. Simţise zguduitura şi îşi dădea seama că se întîmplase ceva. În spatele său

era Kalve. Un simțămînt de cumplită descurajare și dezamăgire îi cuprinse pe marinari ; soarta fusese de partea inamicului. „Arthur", care cu cîteva clipe mai înainte constituise o amenințare de moarte pentru cea mai mare navă germană de luptă, redevenise acum un mic și obișnuit vas pescăresc norvegian, cu o ridicolă mitralieră într-o cabină. Zadarnice fuseseră pregătirile făcute în ultimele luni : micile submarine care trebuiau să producă panică la cartierul general german stăteau acum la cinci sute de fathomi adîncime.

Strand trecu la timonă, iar Larsen, Kalve, Björnöy și englezii se duseră la pupa să discute ce e de făcut. Planul fusese ca cei patru norvegieni și cei doi englezi care rămîneau la bord să-l scufunde pe „Arthur" ceva mai spre larg în fiord, îndată după plecarea submarinelor și apoi să se ducă cu barca de salvare la Vikhamar. Urmau să aștepte într-o casă nelocuită, iar de acolo Sörlie aranjase să fie duși la Stjördal.

Desigur, acum acest plan nu mai era valabil. În loc de șase oameni erau zece, iar barca de salvare nu putea transporta atît de mulți, chiar pe vreme bună. Dacă încercau să-l scufunde pe „Arthur" în larg de Vikhamar, riscau ca vîntul să-l împingă pe țărm înainte de a se umple pe jumătate cu apă, și ar fi fost periculos să-l lase pe mal. Germanii l-ar descoperi îndată și ar porni să caute echipajul.

Discutară dacă să se întoarcă înapoi și să iasă iarăși din fiordul Trondheim ; întrucît nu se produsese nici un atac, nu avea să fie alarmă ; ar fi

fost însă imposibil să treacă prin controlul de la Agdenes ; nu aveau acte pentru călătoria de întoarcere. Le-ar fi trebuit un act pentru livrarea încărcăturii, care se presupunea că a fost predată organelor din Trondheim ale Ministerului Combustibilelor, și nu ar fi putut explica de ce o predaseră în mijlocul nopții. În afară de aceasta mai era și problema mașinii, care îi putea lăsa oricînd.

Larsen sugeră să se îndrepte către partea de nord a Frostalandului și să-l scufunde pe „Arthur" lîngă Tautra, și așa hotărîră. De acolo urmau să plece împreună în Suedia.

Se îndreptară spre Tautra, în drum aruncînd peste bord încărcătura de turbă. Exista riscul ca germanii să descopere sacii în mare, însă aceasta nu avea să atragă imediat atenția, așa cum ar face-o un vas scufundat pe jumătate, și considerară că, avînd un avans de vreo două zile, ar putea să reușească. Cu încărcătura de turbă la bord, vasul nu s-ar fi scufundat. În timp ce se făcea acest lucru, cîțiva dintre marinari adunară provizii și muniții în micii lor saci marinărești.

Vîntul căzu tot atît de pe neașteptate cum începuse, și cînd ajunseră în larg de Tautra mai sufla doar o briză răcoroasă. Deciseră să debarce pe coastă în fața Tautrei și se îndreptară într-acolo. Navigaseră cu luminile stinse tot drumul de la Stadsbygd, așa că puteau considera că nu fuseseră văzuți.

Ajunși în umbra coastei, se apropiară pînă la circa o sută de iarzi de țărm, și acolo Bob Evans își puse costumul său de scafandru și sări peste

bord. Înainte de a-l părăsi pe „Arthur", Larsen voia să știe cauza întîmplării cu submarinele și dorea neapărat să aibă martori englezi.

Se constată că buloanele de la conurile de război nu rezistaseră la efort; se rupseseră și ochetii atîrnau încă de cablu. Legătura la chilă rezistase.

Barca de salvare a fost lăsată la apă și Kalve transportă la mal cinci oameni. Larsen îl duse pe „Arthur" ceva mai spre larg și-i deschise vanele de fund. Marinarii rămași își luară, triști, rămas bun de la micul vas. Îl luaseră din Norvegia cu un an mai înainte, și acum îl aduseseră înapoi însă nu așa cum doriseră ei să fie.

Barca de salvare se hîrșîi de bolovani și ei săriră pe mal. De aci înainte, „Misiunea Titlu" avea să fie o luptă pentru supraviețuire.

8

O călătorie desperată

Din cer cădea o ploaie rece, biciuitoare, pe care vîntul le-o arunca în față. Englezii erau în ținută de luptă, iar ceilalți în pantaloni de salopetă și jachete civile; nu puteau folosi impermeabilele marinărești în călătoria prin țară. Vîntul și ploaia își uniseră forțele pentru a le face viața insuportabilă. „Arthur", care le dăduse călдură și siguranță, se balansa în larg; acum stăteau singuri pe țărm, urmărindu-l cum se scufundă.

Englezii erau nerăbdători să plece, să-și mai dezmorțească picioarele umblînd. Neastîmpăratul Billy sărea în sus, suflîndu-și în mîini și mișcîndu-și brațele. Traseră barca de salvare pe țărm și o lăsară acolo.

Întrebarea era încotro s-o ia acum. Era imposibil să urmeze ruta care fusese prevăzută; se aflau într-o regiune a țării cu totul diferită — și în loc de două grupuri era acum un grup mare, de zece oameni. Primul lucru era să se depărteze cît mai mult de locul unde debarcaseră, înainte de a se face ziuă.

Era întuneric beznă cînd își săltară rucsacurile în spinare și plecară cu Larsen în cap, poticnindu-se în terenul necunoscut. La o mică depărtare de țărm era o fermă pe lîngă care trebuiau să treacă. Părea o fermă mare și o ocoliră pe departe; un cîine i-ar fi putut simți și le-ar fi trădat prezența. O dată ferma depășită, ajunseră la o pădure în care intrară. Mergeau greu, însă era mai sigur decît în cîmp deschis. Oamenii erau furioși de ghinionul cu submarinele și foarte prost dispuși. Nu așa își imaginaseră ei că va decurge călătoria, cu toate că avuseseră în vedere și posibilitatea unui eșec. Dormiseră prea puțin în ultimele zile și erau obosiți și cătrăniți. Ar fi fost cu totul altceva la bordul vasului, însă acum se aflau la uscat și-i aștepta o călătorie lungă și grea. Toți erau marinari și nici unul, cu

excepţia lui Larsen, nu prea avea multă experienţă la mersul prin păduri şi peste munţi.

Noaptea pe întuneric înaintau cu greu, posomorîţi şi dîrzi. Buruienile înalte şi tufişurile erau încărcate de ploaie şi-i udau de la genunchi în jos. Din cauza apei pantalonii se îngreunaseră şi se înţepeniseră. Crengi îi loveau pe întuneric, zgîriindu-le feţele ; frunze căzute, alunecoase şi buturugi putrede de pomi îi făceau să cadă mereu, cît erau de lungi. Era un marş îngrozitor.

În zorii zilei se opriră sub un pîlc de pomi, rupseră cîteva crengi ca să le aştearnă pe jos şi să se aşeze pe ele şi îmbucară cîţiva biscuiţi. Ardeau de dorinţa să bea ceva cald, însă nu îndrăzneau să aprindă un foc.

Rămaseră acolo pînă după-amiază, unul din ei făcînd de pază mai la o parte în timp ce ceilalţi făceau tot ce le sta în putinţă să se odihnească, cu rucsacurile sub cap şi cu jachetele trase pînă peste urechi. Era frig şi umed pe pămîntul moale, dar trebuiau să îndure. Atîta timp cît nimeni nu-i descoperea şi nu-i pîra nemţilor, trebuiau să se simtă mulţumiţi.

Odihna şi puţinul ce-l mîncară le-a fost de mare ajutor. Perspectivele de viitor li se luminară şi începură să creadă că vor învinge şi aceste greutăţi ; întotdeauna începutul e anevoie.

Larsen avea o busolă şi o hartă a regiunii pînă la frontiera suedeză, şi se aşeză să studieze pe unde ar trebui să o ia. Regiunea era destul de populată pînă la şirul de munţi dintre Verdal şi Stjördal. De-a lungul frontierei germanii aveau

posturi de sentinelă şi o staţiune de pază la Sandvika. Înainte de a porni mai departe, discutară situaţia şi hotărîră că cel mai bun lucru era să nu-şi facă deocamdată nici un plan, ci să-şi continue marşul către est şi apoi să vadă ce va mai fi de făcut.

Billy îşi recăpătase buna dispoziţie şi făcea glume despre toate cîte-i treceau prin cap. Larsen trebui să-l mai tempereze : aceasta nu era o excursie de duminică. Însă buna dispoziţie a lui Billy îi molipsi pe ceilalţi şi începură cu toţii să meargă mai vioi. Larsen îşi zîmbea în barbă ascultînd glumele tînărului cockney. În clipele acelea, Billy valora greutatea lui în aur.

Ocoliră un mic lac şi — în cursul după-amiezii, la vreo două ore după ce părăsiseră locul unde se odihniseră sub copaci au fost în măsură să stabilească unde se află. Către sud-est puteau vedea extremitatea de nord a fiordului Aasen unde o mare navă de războ[i] stătea înconjurată de un număr de ambarcaţiuni mici. Era „Scharnhorst"[1]. Submariniştii deveniră agitaţi cînd văzură nava, iar Billy începu să vorbească de tunul de patrusprezece inci[2] pe care ar fi dorit să-l aibă lîngă el. Se întunecă la faţă de mînie şi părea că e gata să coboare, să atace nava cu mîinile goale.

— Ei drăcie, mormăi el, ce-aş mai scuipa de-aici pe blestematul ăla de colo !

[1] Navă de luptă germană.
[2] 350 mm.

„Tirpitz" nu se vedea de unde erau ei, ceea ce era bine ; vederea lui ar fi făcut să se reverse cupa amărăciunii lor.

Regiunea prin care treceau era destul de populată şi de aceea trebuiau să înainteze cu mare grijă ca să nu atragă atenţia. Mai tîrziu hotărîră să se despartă în două grupuri, deoarece zece oameni mergînd într-un singur grup era deosebit de suspect ; de asemenea, avea să le fie mai uşor să se descurce. Larsen conducea un grup compus din Kalve, Bob Evens, Billy Tebb, „Shorty" Craig ; acest grup decise să se îndrepte întîi spre nord, apoi spre est, şi în cele din urmă să întoarcă către sud. Brewster, care era ofiţer, avea să conducă celălalt grup, iar Björnöy, cu toate că nu era obişnuit cu regiuni muntoase, urma să-i fie adjunct. Restul acestui grup era compus din Strand, Malcom Causer şi „Slim" Brown. Aceştia urmau să meargă direct spre est, prin Markabygd.

Cele două grupuri îşi împărţiră proviziile şi muniţia, îşi urară noroc şi se despărţiră.

Tîrziu, în seara de 1 noiembrie, cei cinci oameni din grupul lui Larsen ajunseră la o fermă lîngă Ronglan. Au mers cît au putut de repede, veghind mereu să nu fie văzuţi. Ţinutul era muntos şi, din fericire, nu prea populat.

Ferma la care ajunseseră era situată la o parte de drum şi oamenii se gîndiră că şi-ar putea trece noaptea într-un grajd de lîngă casă. Pentru a ajunge la grajd, trebuiau să treacă prin faţa casei ; fiind însă întuneric beznă, trăgeau nădejde să ajungă fără a fi văzuţi.

Totul merse bine pînă în faţa uşii de intrare a casei, cînd Evans păşi greoi pe o cracă uscată care era pe jos. Aceasta se rupse cu un zgomot scurt. Marinarii se opriră şi ascultară. Auziră o uşă deschizîndu-se şi fermierul ieşi.

— E cineva acolo ?

Oamenii stăteau în întuneric şi fermierul nu-i putea vedea, crezură însă că ar fi mai bine să se arate. Îi spuseră fermierului că s-au gîndit să treacă noaptea în grajdul său şi-l întrebară dacă le dă voie, făgăduindu-i că nu vor deranja nimic şi că în zori vor pleca mai departe. Binevoitor, omul le spuse că pot să doarmă în grajd şi îi întrebă dacă, după ce au umblat pe o vreme atît de vitregă, n-ar vrea să se ospăteze şi să se încălzească. Zicea că nu se puteau culca nemîncaţi şi îi pofti în casă.

O căldură plăcută şi o lumină strălucitoare i-au întîmpinat pe marinari cînd au păşit pragul bucătăriei, pe care fermierul şi familia sa o foloseau ca o cameră de zi. Soţia fermierului stătea lîngă maşina de gătit şi spăla, iar bătrînul său tată sta lîngă masă făcîndu-şi de lucru cu pipa şi cu nişte frunze verzi de pe masă. Cînd străinii intrară, îşi ridicară privirea şi făcură ochii mari la vederea englezilor în ţinută de luptă.

Femeia aduse scaune şi-i pofti pe marinari să ia loc. Trebuie să le fie frig după ce au umblat pe o vreme ca asta ; să-şi tragă scaunele mai lîngă sobă.

Larsen şi Kalve intrară în vorbă cu cei din casă, iar englezii stăteau şi priveau în jurul lor. Intraseră pentru prima dată într-un cămin norvegian

și păreau mirați de curățenia deosebită și confortul din casă. Dușumeaua era din scînduri albe de lemn, nevopsite și frecate cu peria, apă și săpun, iar pereții de butuci aveau o lucire aurie în lumina lămpii. Deasupra mesei din bucătărie era un raft cu cupe de lemn nevopsit pentru lapte, iar sub acestea un șir de farfurii albe și albastre de porțelan. O pisică se strecură de sub sobă, se întinse leneșă și păși către englezi ; după o clipă, sări pe genunchii lui Evans, unde se încolăci și începu să toarcă.

Fermierul mai aruncă niște lemne în foc, iar soția sa puse masa. Billy se uita curios la frunzele verzi cu care bătrînul își tot făcea de lucru.

— Ai cumva de gînd să fumezi drăcia aceea, tăticule ? întrebă el. Poftim, ia niște *Navy Cut* [1]. Chestia aceea e otravă curată.

Scociorî în rucsac, scoase o cutie de tablă și o îndesă în mîinile bătrînului, care o ridică în sus ca pe ceva de mare preț și citi eticheta încîntat.

— Tutun... bun !

N-ar fi putut primi un dar mai grozav.

Soția fermierului prepară o cană mare de ciocolată din pachetele pe care le primi și marinarii nu întîrziară să se așeze la masă. Pentru prima dată luau o masă adevărată de cînd părăsiseră pe „Arthur", iar cei de la fermă nu le refuzau nimic ; vedeau că oamenii erau flămînzi și-i îndemnau să mănînce după pofta inimii.

---

[1] Marca unui tutun englezesc de pipă.

După-masă, pipe și țigări au fost scoase și începură să taifăsuiască. Căldura din bucătărie și mîncarea bună le dăduse celor cinci oameni un sentiment de tihnă și de bunăstare, iar Larsen simți că datorează fermierului o explicație. Nu puteau spune doar „mulțumesc" și apoi să dispară ca niște pușcăriași evadați. Dar nici nu le puteau dezvălui întregul adevăr. Le spusese că el și Kalve lucrau la Stjördal, dar fugiseră ca să-i ajute pe englezi să treacă frontiera. Băieții erau din aviația militară engleză și căzuseră lîngă Frosta.

Fermierul se însufleți cînd auzi aceasta. Așadar, ei erau. Auzise de un avion care căzuse cu cîteva zile mai înainte, dar ce se întîmplase ? Credea că au căzut în mijlocul unei păduri.

Larsen se văzu luat pe neașteptate. Știa în adevăr fermierul de avionul care se prăbușise ? Era greu de spus dacă fusese norocos ori nenorocos în alegerea poveștii ; în orice caz, acum n-o mai putea întoarce. Răspunse fermierului că avea dreptate. Căzuse în mijlocul unei păduri, dar acum va cere unuia dintre aviatori să le istorisească despre asta.

Billy atît aștepta ca să-i dea drumul. Această ocazie să istorisească ceva îl încînta ; într-un amestec de cockney, cu cele cîteva cuvinte norvegiene pe care reușise să le rețină, gesturi largi, o mimică expresivă și zgomote ciudate, el explică drama. Avionul se repezise uite-așa în coasta muntelui (Billy își aruncă palmele mîinilor către fermier)... ceață deasă... vizibilitatea zero... pilotul văzuse prea tîrziu de ce se apropia. A încercat el să evite, dar una din aripi s-a lovit de

o stîncă... şi s-a rupt... uite-aşa (aici Billy lăsă să-i cadă în jos fără viaţă o mînă lîngă corp)... apoi avionul a zburat mai departe numai cu o aripă. Vîrfurile copacilor se apropiau... crescînd ameninţător spre ei pe cînd se uitau afară... apoi au intrat în pomi... trosc, crrr, bang !... o harababură grozavă... s-a apucat de ce era la îndemînă... era o cracă (Billy îşi deschise ochii)... în sfîrşit, a reuşit să ajungă jos la pămînt. Acolo erau şi ceilalţi, teferi.

Familia fermierului a fost foarte impresionată de această pantomimă. Bătrînul rămăsese cu pipa neaprinsă în gură ; nu înţelesese prea multe din cele ce spunea Billy, însă demonstraţia accidentului şi imitarea zgomotului motoarelor îl fascinaseră de-a binelea. Marinarii de pe „Arthur" tuşiră, străduindu-se să-şi ţină rîsul.

Stătură de vorbă pînă tîrziu, în noapte. Fermierul cunoştea bine regiunea şi le dădu o mulţime de sfaturi asupra drumului pe care să-l urmeze. Numai că li se făcuse somn, iar după ce fermierul le aranjă locuri confortabile de dormit într-un staul gol, se acoperiră cu fîn şi adormiră.

Dimineaţa la ora şase plecară din nou. Ploaia încetase şi aerul se răcise. Cîtă vreme mai era încă întuneric merseră pe drum, gata să dispară dacă ar fi întîlnit pe cineva, însă de îndată ce începu să se lumineze se ţinură departe de drum. Larsen avea impresia că sînt urmăriţi şi-şi îndemna oamenii cît putea.

Cînd traversară drumul la Holte era încă devreme şi deciseră că ar fi mai bine să caute un loc să se ascundă pînă seara. Între drum şi calea

ferată era o pădure deasă şi hotărîră să rămînă acolo. Aveau cu toţii pistoalele pregătite pentru cazul cînd ar fi surprinşi şi puseră permanent un om de pază. Dar nimeni nu i-a deranjat. Treceau vehicule pe drum şi trenuri pe calea ferată, dar ei erau bine ascunşi. Unul din englezi avea în buzunar un pachet de cărţi de joc şi jucară poker pe chibrituri, ca să-şi omoare timpul. Ziua trecu încet şi au fost bucuroşi cînd se lăsă seara şi-şi putură continua drumul. Nu se odihniseră cum trebuie ; totuşi, după somnul bun de peste noapte, nu se simţeau obosiţi.

Larsen voia să ajungă cît mai departe către est şi în munţi înainte de a se crăpa de ziuă. Pe drum era puţină mişcare sau aproape de loc, şi puteau auzi de la mare distanţă vehiculele care se apropiau. Larsen şi Kalve mergeau înainte, cam la o sută de iarzi în faţa englezilor. Aranjaseră aceasta astfel pentru că lui Larsen şi Kalve, fiind norvegieni, le era mai uşor să se descurce la nevoie şi ar fi putut de asemenea să-i avertizeze pe ceilalţi.

Continuară drumul în grup strîns prin cartierul de construcţii noi de lîngă Markabygd ; altfel ar fi putut fi surprinşi separat. De acolo porniră în sus printre munţi ; totul merse bine pînă cînd Larsen observă că englezii şchiopătau de durere. Aveau picioarele umflate rău şi nu putea fi vorba să meargă mai departe. Larsen insistă ca grupul să se odihnească.

În zori ajunseseră la ultima fermă, tocmai sus, la Traetli, la jumătatea drumului între Verdal şi Stjördal. Şi de astă dată fermierii s-au dovedit

buni norvegieni, care nu ţineau seama de riscuri dacă era vorba să ajute pe alţii — şi marinarii au fost poftiţi în casă. Li se puse la dispoziţie o cameră, unde se odihniră bine. Cei de la fermă nu ştiau ce să mai facă pentru ei, le dădură să mănînce şi să bea şi le încălziră apă ca să se spele.

Stătură acolo timp de patru ore, să se odihnească, iar la plecare fermierul le arătă drumul pe care să-l ia în sus, pe munte, între două văi. Ceva mai sus de fermă era zăpadă şi mersul deveni mai greu, însă vremea era încă frumoasă. Frigul se înteţise.

Regiunea dinspre munte era prăpăstioasă şi grea pentru mers, şi cu cît se străduiau să urce, cu atît le venea mai greu. Zăpada era viscolită în grămezi enorme în crăpăturile dintre stînci, iar în unele locuri trebuiau să meargă într-o parte pentru a găsi cît de cît un sprijin la picioare, pe cînd jos, în depresiuni, înotau în zăpadă pînă la brîu. Curînd se simţiră istoviţi şi cu încheieturile înţepenite. Oricît blestemau, nu le ajuta la nimic ; singurul lucru de făcut era să strîngă din dinţi şi să meargă înainte. Sudoarea curgea pe ei în timp ce se luptau să urce. Dacă zăpada era destul de tare ca să-i susţină pe o mică distanţă, puteau fi siguri că vor ajunge curînd într-un loc unde se vor înfunda. Oamenii erau încălţaţi cu bocanci marinăreşti obişnuiţi, numai Larsen avea pantofi uşori care adesea îi ieşeau din picioare cînd se înfunda în mormanele de zăpadă.

Cînd ajunseră pe creasta muntelui şi porniră peste podiş, ninsoarea le bătea în faţă. La început

era răcoare şi plăcut după lungul şi fierbintele urcuş, dar în curînd frigul începu să se simtă. Corpul le era ud de sudoare şi ninsoarea le pătrundea prin haine, răzbindu-i pînă în măduva oaselor. Cel mai mult îi supăra spatele, pe care sudoarea le stătea ca o pătură udă, rece ca gheaţa, lipită strîns de-a lungul şirei spinării.

Oamenii se grăbeau, aproape alergau, pentru a se mai încălzi. Aici era mai uşor de mers şi zăpada era destul de tare pentru a-i susţine. Nu văzură nici ţipenie de om ; erau singuri în imensitatea de zăpadă.

Către seară ajunseră la Storfossen şi aleseră un mic bordei de păstor drept adăpost pentru noapte. Uşa era încuiată şi trebuiră să o scoată din ţîţîni ; era un vandalism, dar au fost nevoiţi s-o scoată, ca să nu moară de frig în timpul nopţii.

În colibă era o sobă bună şi o mulţime de lemne uscate, şi în curînd un foc bun pîrîia vesel. Îşi smulseră hainele de pe ei şi se frecară unul pe altul pînă cînd li se făcu pielea roşie ca focul şi se încălziră, iar muşchii îi furnicau. Era un simţămînt minunat, iar masajul energic îi scăpă pe toţi de o răceală gravă. Billy făcu supă şi rasol din proviziile pe care le aveau la ei. Fu uimit de cantitatea mare de zăpadă pe care trebui să o care înăuntru şi s-o topească pentru a obţine o cantitate foarte mică de apă cu care să gătească.

Studiară harta. Larsen era de părere să încerce să se îndrepte peste Hermansaasa spre Brennvoll, iar de acolo pe la sud de Kraaksjöen ca să ajungă în Suedia peste muntele Merraskar. Dacă gerul continua toată noaptea, zăpada va căpăta o

crustă destul de tare ca să-i susţină, astfel că nu vor fi nevoiţi să repete efortul. Aveau de făcut un marş lung : întîi urcuşul pînă la platoul din partea de nord a muntelui Hermansaasa înalt de aproape patru mii de picioare[1] şi apoi de-a curmezişul platoului.

De-a lungul pereţilor colibei erau fixate în cuie nişte cuşete şi în una sau două erau pături. Păturile miroseau a mucegai şi umezeală, dar erau mai bune decît nimic ; trebuiau să se învelească cu ceva. Afară era un ger grozav şi toată noaptea puseră lemne în foc ca să nu se stingă. Căldura era foarte bună atîta timp cît ardea focul, dar îndată ce începea să se stingă, dispărea prin pereţii subţiri.

Oamenii au fost treziţi în timpul nopţii de un fum gros care aproape îi sufoca. Se pusese un vînt care sufla pe coş în jos şi omul care avea grijă de foc adormise şi nu observase nimic.

Uşa a fost dată imediat de perete ca să intre aer curat — şi în colibă se făcu rece ca gheaţa. Le-a fost imposibil să mai doarmă tot restul nopţii.

Dimineaţa plecară devreme după ce făcură ordine şi curăţenie cît putură mai bine. Evans spuse că era bine să arate proprietarului colibei că „hoţii" au fost oameni cumsecade. Provizia de lemne se redusese considerabil, însă nu aveau cum să le pună la loc.

Vremea era întunecată şi neplăcută şi un vînt tăios le bătea în faţă. Billy păşi pe zăpadă, să vadă dacă îl ţine. Merse cît putu mai uşor, dar

[1] Aproximativ 1200 m.

deodată zăpada cedă. Un picior intră adînc, iar cînd păşi cu piciorul celălalt, zăpada cedă şi acolo. Avea să fie o treabă grea.

Ca să poată ajunge la ţintă fără a se istovi, oamenii trebuiră să organizeze pîrtia pe care aveau să meargă. Se aşezară în şir unul după altul, cel dinainte călca şi bătătorea zăpada pe o distanţă de vreo zece iarzi, apoi era înlocuit de următorul. Treaba asta le lua mult timp şi era grea, în unele locuri zăpada ajungîndu-le pînă la brîu. Pe pantele mici, omul din cap trebuia să facă trepte în zăpadă cu bocancii ca să nu alunece înapoi, iar în unele locuri aveau nevoie de o jumătate de oră ca să parcurgă o distanţă pe care în împrejurări obişnuite ar fi acoperit-o în cîteva minute. Zăpada li se lipea de corp pînă la mijloc cînd se afundau în ea, le pătrundea în bocanci, făcea ca mişcările să le fie ţepene şi greoaie, le intra pe la brîu în pantaloni şi se topea în contact cu corpul înfierbîntat şi asudat. Din cînd în cînd, puteau înainta ceva mai uşor ; pe culmile stîncilor şi pe pantele colinelor, zăpada, în parte spulberată de vînt sau bătătorită, le înlesnea mersul, apoi însă dificultăţile începeau din nou. Se tîrau cu încetul în sus şi înainte, luptînd din greu. Sudoarea le şiroia pe tot corpul cînd se aflau în partea de jos a colinelor unde zăpada era mare, iar pe înălţimi vîntul tăios îi pătrundea îngheţîndu-i pînă în măduva oaselor. Nu aveau nici mănuşi, nici şepci de iarnă.

Continuară lupta ore întregi, urcînd pas cu pas versantul de nord al muntelui Hermansaasa.

Englezii nu erau obişnuiţi cu astfel de teren, nici cu troienii de zăpadă ; aveau încălţăminte bună, însă bocancii le erau mari, largi în picioare şi nu le susţineau bine gleznele. Ciorapii subţiri, milităreşti se distruseră repede, ba şi perechea de rezervă pe care o aveau la ei a fost îndată făcută bucăţele. Şireturile bocancilor se rupeau mereu din cauza eforturilor urcuşului şi erau nevoiţi să le înnoade tot mai jos. Aceasta mărea distanţa în jurul gleznelor, iar bocancii le frecau neconte-nit călcîiele şi tălpile goale.

Cu fiecare pas, puterile le slăbeau tot mai mult ; în cele din urmă reuşiră să ajungă pe culmea lui Hermansaasa. De fiecare dată cînd poposeau ca să-şi mai tragă sufletul, le venea greu să se ridice, aşa că popasurile se făceau tot mai lungi. Era mai rău pentru englezi. Nu se plîngeau, Larsen însă citea extenuarea în ochii lor întunecaţi şi sticloşi care nu exprimau decît o deznădejde fără margini. În faţa lor se întindea platoul alb-cenuşiu, un monstru tăcut care, încet dar sigur, avea să-i sleiască de puteri. Kalve se descurca ceva mai bine dar şi el începu să se moaie. Larsen încerca să-i îmbărbăteze : nu mai aveau mult de mers şi se vor putea odihni ca lumea. Oamenii zîmbiră slab şi porniră din nou mai cu tragere de inimă. Dar apoi oboseala îi cuprinse iar ca o boală istovitoare. Pînă şi Billy devenise neobişnuit de tăcut. Cel mai mult suferea înaltul, sfrijitul Evans ; corpul său lung şi deşirat nu era făcut pentru un marş ca acesta.

Vîntul se întări în timpul zilei, biciuindu-i fără milă. Mîinile le erau roşii, înţepenite de frig ; zadarnic încercau să şi le încălzească suflînd în ele. Nu-şi mai simţeau de loc urechile, iar nasul şi bărbiile li se păreau că sînt bucăţi de gheaţă lipite pe piele.

Pe măsură ce se luptau să avanseze, înaintarea devenea din ce în ce mai înceată. Era atît de plăcut să te aşezi jos, să te întinzi pe spate cu capul pe zăpadă şi să închizi ochii ! Aşa nu simţi vîntul, nici durerea din membre. Ochii ţi se închid fără să vrei, somnul te amăgeşte ca o femeie frumoasă, ca un înger care te va apăra de frig şi de zbuciumul cel îngrozitor. Trebuiau să-şi vină în fire şi să se sustragă ispitei, să se ridice greoi pe picioare şi să meargă mai departe. Mai departe, mai departe...

Se lăsă seara şi gerul era parcă mai aspru. Ce ger blestemat, ce zbucium blestemat ! Oamenii îşi urau soarta, blestemau şi înjurau, dar nici o vorbă nu le ieşea din gură. De multă vreme renunţaseră să mai vorbească şi, cu spinările arcuite, îşi tîrau picioarele clătinîndu-se unul după altul, mişcîndu-şi picioarele ca nişte automaţi în timp ce traversau platoul. Larsen mergea în capul şirului cît putea mai mult timp, apoi îi îndemna pe cei mai extenuaţi împingîndu-i, dîndu-le ghionţi în spate şi, uneori, prefăcîndu-se supărat. Din cînd în cînd, unul dintre ei cădea cît era de lung şi rămînea întins ; atunci Larsen făcea semn unuia dintre oameni şi împreună îl ridicau şi-l suţineau un timp pînă ce picioarele celui căzut îşi reluau mişcările ce deveniseră acum automate. Larsen era cuprins de o hotărîre

fanatică să nu piardă nici un om ; își vor termina marșul pe brînci dacă va fi necesar, însă nimeni nu se va pierde !

El însuși era frînt de oboseală și o apăsare îngrozitoare părea că i se furișează în ceafă amenințînd să-i paralizeze mușchii spatelui. Coapsele îl dureau violent din cauza neîncetatei bătătoriri a zăpezii, îndeajuns ca să sleiască de puteri pe cel mai încercat alpinist. Pete ciudate de lumină îi jucau în fața ochilor. În ultimele două ore, mersese în capul coloanei, dar acum puterile îl părăseau repede. Cercuri roșii și negre se năzăreau pe dinaintea ochilor, ca un adevărat sistem solar. Apăsarea din ceafă îi amorțea creierul, începu să se simtă amețit și indiferent. În spate, pe urmele lui, se tîrau ceilalți, cu corpurile grele ca plumbul. Ultimul venea Kalve, nesigur pe picioare. Căderea întunericului făcu să nu se mai vadă om cu om.

Larsen se opri și își aruncă sacul jos, din care scoase harta și busola. Nu, nu puteau merge pe unde intenționau ; între Tvervola și Brenvoll era o pantă lungă și desigur că n-ar putea să o urce. Oamenii ședeau strînși în spatele său cu ochii sticloși — și el însuși se simțea sleit de puteri.

Alese o altă cale : în jos, spre Risvath și apoi mai departe spre Brenna. Le ceru să se ridice în picioare, înjurîndu-i ca să-i mai înviorleze... acum vor merge la vale.

Grupul prinse curaj cînd Larsen schimbă direcția ; își dădeau seama că va fi mai ușor și picioarele începură să li se miște mai repede la vale și apoi pe partea de est a micului lac Ristvath, pînă cînd, în cele din urmă, la sfîrșitul sfîrșitului zăriră primele licăriri de lumină de la Brenna, lumini care însemnau locuințe omenești. Ultima parte a drumului o făcură repede ; chiar întîmplătoarele troiene în care intrară pe neașteptate nu li se părură prea rele. Odihna era aproape.

Era ora șapte cînd traversară rîul Inna și ajunseră la primele case. Primul fermier cu care intrară în vorbă era un om ursuz și neprietenos, care s-a încruntat, bănuitor, la marinarii murdari și bărboși, iar cînd auzi că doreau să doarmă în grajdul său se scuză spunînd că nu era destul fîn și că vor muri de frig în hainele lor ude. Se părea că puțin îi pasă dacă ar fi murit cu toții acolo, în fața lui.

Nu mai întîlniseră un asemenea om și nu-și mai pierdură timpul să discute cu el. Larsen îi întoarse spatele și micul grup își continuă drumul.

La ferma următoare îi întîmpină o bătrînă arțăgoasă. Cînd auzi ce doreau, le spuse că sînt niște vagabonzi și pierde-vară care umblă de colo pînă colo și mănîncă pîinea altora. Bătrîna se iritase și ochii îi luceau de mînie în timp ce le arunca o ploaie de ocări și blesteme. Englezii priveau uimiți la această creatură ciudată. Larsen încercă să răspundă, dar mai bine nu s-ar fi ostenit. Femeia deveni din ce în ce mai agitată și în cele din urmă îi amenință cu pumnii. Trebuiră să renunțe.

Stătură în drum să discute ce să facă. Într-un fel sau altul, trebuiau să-și găsească un adăpost

ca să-şi refacă puterile şi a doua zi să poată trece în Suedia ; în cele din urmă, hotărîră să meargă mai departe pînă vor ieşi din sat şi apoi să intre la prima fermă izolată care le va ieşi în cale, oricum ar fi primiţi.

Drumul pe care mergeau era şoseaua spre Sandvika, la frontiera cu Suedia, unde germanii aveau o tabără mare. De o parte şi de alta a drumului erau păduri dese — şi găsiră nişte beţe pe care le folosiră să se ajute la mers. Se simţeau cu toţii mult mai bine cu pămînt solid sub picioare în loc de zăpadă groasă, nesigură, iar beţele le erau de mare ajutor. Mergeau în tăcere, tîrîndu-şi picioarele şi gîndind la ceea ce-i mai aştepta. Apoi deodată cineva strigă :

— Halt ! [1]

Tocmai trecuseră de o cotitură şi două siluete le apărură în faţă, ca nişte năluci. Grupul a fost luat cu totul pe neaşteptate ; erau încă la cîteva mile de frontieră şi nu se aşteptau să întîmpine nici o încurcătură. Epuizaţi cum erau după zbuciumul din munţi, le slăbise vigilenţa. Acum stăteau privind ţintă la două revolvere îndreptate asupra lor, pistoalele lor, fiindu-le cu totul inaccesibile în buzunarele de la spate.

Unul dintre cei doi care le ieşiseră înainte purta o uniformă nemţească verde-cenuşie, cizme şi o curea peste umăr. Celălalt era într-un costum civil albastru-închis, sau poate într-o uniformă de culoare închisă, iar degetul i se crispa pe trăgaciul revolverului.

[1] Stai ! *(Germ.)*

— Unde vă duceţi ? întrebă el.

— Cine întreabă ? spuse Larsen calm, proţăpindu-se chiar în faţa lui. Poliţistul militar german mută ţeava revolverului său spre capul lui Larsen, evident fără a arăta vreun scrupul să-l folosească.

— Tacă-ţi gura ! ţipă omul în haine albastre. Eu întreb ! Aruncaţi beţele ! Avea un glas strident şi tremura uşor. Larsen îşi dădu seama că neamţul era tot atît de înfricoşat ca şi oamenii de pe „Arthur". Exerciţiile de comando, de jiujitsu îi fulgerară prin minte. O clipă îşi îndoi corpul, îşi contractă muşchii şi, ca un resort, sări la cei doi nemţi izbindu-i violent cu toată greutatea trupului şi doborîndu-i pe spate. După o secundă sau două auzi din spate o împuşcătură ; Billy îşi scosese pistolul şi neamţul în haine închise se prăbuşi grămadă. Însă cel în uniformă reuşi să tragă nebuneşte spre ei în timp ce sărea într-o parte din drum. Ceilalţi oameni ai grupului îşi scoaseră între timp pistoalele şi trăgeau după neamţul care fugea în josul pantei pînă dispăru în beznă.

Bob Evans era întins pe pămînt. Un glonte îi sfîrtecase rău pulpa piciorului drept. Era singurul care fusese lovit. Îl examinară şi Larsen îşi dădu seama că va trebui să-l lase acolo ; puteau fi şi alţi germani prin apropiere şi trebuiau să plece cît mai repede cu putinţă, acum, peste munţi, în loc de a merge prin Sandvika.

Evans era în uniformă, şi cînd făcuseră în Anglia planul atacului luaseră în considerare că

într-un caz ca acesta membrii englezi ai grupului vor fi tratați ca prizonieri de război. Situația norvegienilor era diferită: erau îmbrăcați în haine civile și nu puteau risca să fie prinși. Dădură în grabă mîna cu rănitul și apoi coborîră în goană spre Inna, care curgea pe lîngă drum.

Curentul era prea puternic ca să-l poată traversa și merseră un timp de-a lungul rîului încercînd să găsească un loc de trecere prin vad. Kalve și Craig mergeau ceva mai înaintea lui Larsen și a lui Billy. Cum umblau împiedicîndu-se de-a lungul rîului, auziră niște zgomote suspecte dinspre drum și crezură că s-ar putea să fie neamțul care fugise, așa că Larsen și Billy îi lăsară pe ceilalți și urcară să facă o recunoaștere. Ce bine ar fi fost să-l poată găsi pe neamț!

Umblară un timp căutînd încoace și încolo, dar nici nu auziră, nici nu văzură pe nimeni, și se înapoiară din nou la rîu. Îl găsiră acolo pe Craig care îi căuta, însă Kalve plecase mai departe. Mai încolo dădură de urmele lui pe zăpadă, ducînd spre pădure, însă apoi le pierdură. Kalve trebuie să se fi dus să vadă ce este, așa cum făcuseră Larsen și Billy, și trebuie să fi trecut unii pe lîngă ceilalți prin întuneric. Îl strigară cu băgare de seamă de cîteva ori, dar neprimind nici un răspuns, au renunțat. Acum micul grup pierduse doi oameni, deși Kalve era robust ca un cal și părea să aibă șapte vieți; însă nu avea busolă și alimentele erau toate în rucsacul lui Craig. Kalve era pescar și nu era obișnuit cu pădurile și munții, dar chiar așa

Larsen nu era prea îngrijorat de soarta lui; știa că este dintre cei care întotdeauna se descurcă.

Continuară să caute un loc să treacă rîul, însă apa lui rece ca gheața nu era de loc îmbietoare. Obosiți și înghețați, nu le prea venea la socoteală să-și scoată hainele și să treacă rîul înot. De aceea Larsen se gîndi la un nou plan. Era aproape sigur că neamțul care fugise ceruse întăriri și, dacă era așa, aveau să vină pe drum de la Sandvika. Dacă urmau drumul spre Sandvika aveau să audă pe germani apropiindu-se și puteau să se ascundă repede în pădure lăsînd pe germani să treacă.

Era mai ușor de mers pe drum, așa că merseră repede, ținînd pistoalele pregătite. La o mică distanță înaintea lor auziră ceva ca un huruit venind spre ei, așa că se refugiară între copacii dintr-o parte a drumului și așteptară. Era un fermier care venea tîrziu acasă; stătea în căruță cu două bidoane de lapte goale care făceau zgomot lovindu-se unul de altul ori de cîte ori căruța trecea peste un hop sau bolovan.

Mergeau cît puteau de repede, cu mîinile pe tocul revolverelor; după ce mai străbătură însă vreo milă și ceva au fost nevoiți să intre iarăși în pădure. Se apropia de ei, în plină viteză, o mașină ale cărei faruri aproape că îi orbiră, însă erau bine ascunși în dosul unor trunchiuri de pom și n-au putut fi văzuți. Părea să fie un vehicul mare. De îndată ce acesta trecu, își continuară marșul.

Nu mai era circulație și, după ce mai străbătură vreo două mile, dădură de un pod peste rîu.

Se uitară la hartă şi constatară că se aflau aproape de străvechea „Vale a Regilor", care era la o milă şi ceva în susul apei şi deciseră să meargă pe mal pînă în Suedia.

Pînă la drum era un urcuş greu, pe o pantă abruptă, iar rănile de la picioare îi făcuseră aproape schilozi. Străvechiul drum era acoperit de zăpadă şi năpădit de tufişuri şi copaci în aşa măsură încît aproape că îl trecură fără să-şi dea seama că ajunseseră la el. Părea că nu fusese folosit de foarte multă vreme. Sfîntul Olav mersese pe el spre bătălia de la Stiklestad în anul 1030, iar opt sute de ani mai tîrziu Carl Johan călătorise de-a lungul lui pentru a se încorona în catedrala de la Nidaros. Acum străvechiul drum conducea trei refugiaţi istoviţi către libertate.

În dimineaţa de 5 noiembrie trecură frontiera. Hotărîseră să-şi continue drumul pînă la Skalgstugan în Suedia, unde Larsen era sigur că vor găsi locuinţă şi li se va arăta solicitudine. Însă o dată frontiera trecută, nu mai era necesar să se grăbească şi nu se mai osteniră peste puterile lor. Primul lucru pe care îl văzură cînd ajunseră la Skalgstugan a fost o baricadă antitanc pusă de-a curmezişul drumului. Părea ceva cu totul rudimentar.

Ceva mai departe era o tabără militară suedeză, care îi întîmpină cu lumini la ferestrele necamuflate. Nu se vedea nici o sentinelă ; totul era liniştit şi paşnic ; cei trei oameni merseră

înainte către una din barăci şi se uitară pe furiş pe o fereastră. Cîţiva soldaţi dormeau înăuntru, iar lîngă o sobă încinsă un tînăr învîrtea nişte tigăi. Larsen bătu în geam şi tînărul soldat îşi ridică privirea surprins spre fereastră. Fu foarte interesat de cei trei oameni şi, o dată introduşi în baracă, îi asaltă cu întrebările. Larsen îi spuse povestea pe care şi-o pregătiseră de comun acord : că englezii naufragiaseră în largul coastei norvegiene cu o vedetă torpiloare şi că el fusese în mişcarea de rezistenţă la Trondheim şi că îi întîlnise pe englezi în fuga lui spre Suedia. Nu le putea spune adevărul. Faptul că o armă nouă fusese încercată împotriva flotei germane nu trebuia să se afle.

După un timp, soldaţii din jur începură să se trezească, iar cînd se sună deşteptarea, barăcile se însufleţiră. Suedezii îşi împărţiră cu dragă inimă raţiile lor de mîncare cu cei trei oameni şi le dădură căni mari cu ceai fierbinte. Tinerii soldaţi erau foarte prietenoşi şi făceau tot ce le sta în putere să-i ajute, scoţîndu-le bocancii şi atîrnîndu-i să se usuce, dîndu-le ciorapi călduroşi. Unul sau doi din ei profitară de ocazie pentru a arăta că învăţaseră engleza la şcoală şi vorbiră cu Billy şi Craig. Camarazii lor ascultau într-o tăcere respectuoasă şi erau, evident, foarte impresionaţi de atîta competenţă lingvistică.

Soldaţii raportară superiorilor lor despre cei trei oameni şi ceva mai tîrziu au fost conduşi la baraca ofiţerilor. Era atunci ora opt şi ei merse-

seră de la Storfossen, unde dormiseră în coliba păstorului, pînă la Skalgstugan fără întrerupere : un marş de douăzeci şi patru de ore teribile.

Nu trecu mult şi germanii de la Sandvika telefonară la tabăra suedeză spunînd că nişte norvegieni de la Verdal comiseseră o crimă şi că probabil au reuşit să treacă peste frontieră. Dacă vor apărea la tabără trebuiau să fie arestaţi îndată şi trimişi înapoi. Locotenentul suedez care vorbise la telefon cu nemţii îl întrebă pe Larsen ce ştia de aceasta, însă Larsen şi englezii protestară spunînd că nu fuseseră pe nicăieri prin apropierea locului unde se comisese crima. Larsen dădu aceeaşi explicaţie ofiţerului ca şi soldaţilor însă cu datele necesare şi informaţii mai detaliate. Era greu de spus cît au crezut suedezii din povestea lor, dar în tot cazul nu i-au predat germanilor.

Englezii au fost internaţi, şi deocamdată urmau să rămînă în tabără, însă Larsen a fost instalat într-o pensiune dintr-un oraş la o depărtare de cîteva mile, unde urma să aştepte alte dispoziţii. Se despărţi de Billy şi Craig îmbrăţişîndu-i din toată inima şi plecă în cursul după-amiezii cu un autobuz. Aşa cum se cuvine, Larsen recunoscu calităţile faimosului *smörgaasbord*[1] suedez, apoi făcu o baie şi trase un somn lung şi bun în frumoase cearşafuri albe.

În dimineaţa următoare, Kalve sosi la aceeaşi pensiune şi, bineînţeles, avu loc o emoţionantă

[1] Micul dejun.

întîlnire, Larsen începuse să se teamă că fusese capturat. Kalve a fost adus la pensiune sub escortă poliţienească ; după cîte înţelesese Larsen, Kalve nu putuse da nici o explicaţie satisfăcătoare, căci habar n-avea de povestea pe care o spusese Larsen. Acum Larsen garanta pentru el. Kalve urmase aproape aceeaşi rută ca şi ceilalţi şi sosise la tabăra din Skalgstugan la vreo şapte ore după ei, îndată după plecarea lui Larsen.

Acolo rămaseră pînă în ziua următoare, cînd au fost trimişi cu trenul la Kjesäter, la nord de Stockholm, pe unde trebuiau să treacă toţi norvegienii care se refugiau în Suedia. Pe drum, la o staţie de cale ferată, îi întîlniră pe Billy şi Craig, care veniră în compartimentul lor însoţiţi de un poliţist suedez. Cei doi englezi se resemnaseră la gîndul că vor fi internaţi în Suedia pe toată durata războiului şi nu păreau să ia lucrurile prea în tragic. Billy avea sub braţ o cutie mare cu bomboane de ciocolată, din care le împărţea cu dragă inimă la toţi. Era zburdalnic ca un mînz. Munţii acoperiţi de zăpadă, oboseala, gerul cumplit şi tot zbuciumul fuseseră uitate. Accentul lui de cockney răsuna în tot compartimentul, trezindu-i la viaţă pe pasagerii suedezi, de felul lor mai gravi.

Cei doi submarinişti ajunseră la destinaţie seara tîrziu şi plecară însoţiţi de poliţist. Ultima imagine pe care Larsen o reţinu despre Billy a fost aceea cînd camaradul său umbla încoace şi încolo pe peron, dînd din cap şi zîmbind reprezentantelor sexului frumos suedez.

Kjesäter era un loc plictisitor pentru marinarii de pe „Arthur". Nu erau deprinşi să stea la coadă, la rînd cu femei şi copii, să se supună la grave consultaţii medicale care să decidă dacă au păduchi sau nu, şi să aştepte ore întregi pe la uşile birourilor. La Kjesäter trebuiră să treacă prin toate încercările, iar pe deasupra să mai şi zîmbească. Hrana era cam pe sponci pentru nişte bărbaţi ca ei, cu poftă de mîncare ; era bună, dar nu şi destulă. Larsen şi Kalve se obişnuiseră în Shetland cu multă carne şi rasoluri mari, iar aici trebuiau să se mulţumească doar cu cartofi. Enormul lor entuziasm pentru cartofi era adesea un prilej de zîmbete dispreţuitoare pentru ceilalţi.

Toţi refugiaţii erau puşi să muncească şi lui Larsen i se dădu un petec de pămînt să-l sape şi să-l cureţe de buruieni, în timp ce Kalve a fost pus să sape un şanţ pentru o conductă de canalizare. Kalve era pescar şi marinar şi considera că această muncă este pentru el o insultă. Blestema şi bombănea în sinea lui şi, de supărare, săpă atît de repede şi de furios, încît sfîrşi treaba îndată. Apoi i se dădu sarcina să cureţe şi să spele una din barăcile femeilor.

Larsen ceru permisiunea ca, mai tîrziu în cursul după-amiezii, să iasă la raportul comandantului taberei, Högberg. Cererea i-a fost aprobată şi el îi ceru permisiunea să meargă la Stockholm. Högberg îl întrebă cu cine voia să se întîlnească acolo şi Larsen îl numi pe consulul Nielsen, după care Högberg îl întrebă dacă veniseră din Anglia, iar Larsen trebui să mărturisească că de-acolo veneau.

N-au putut pleca îndată, însă comandantul promise să aranjeze chestiunea pînă într-o zi sau două. Între timp, Larsen trebui să se înapoieze la peticul lui de pămînt.

Ca toţi ceilalţi refugiaţi norvegieni, el şi Kalve trebuiră să fie anchetaţi de poliţia norvegiană. Larsen dădu celor de la poliţie o versiune oarecum diferită a întîmplărilor prin care trecuseră, fără a pomeni de englezi. Le spuse că fusese lucrător forestier la Tröndelag şi că trebuise să fugă din cauza unei încălcări a legii.

Kalve a fost interogat după Larsen. El protestă, spunînd că nu mai poate suporta atîtea minciuni. Mai mergea, cînd era vorba de germani şi chiar, la nevoie, de suedezi, însă aceşti poliţişti erau nişte norvegieni de treabă. Cînd unul dintre poliţişti îl întrebă deodată dacă veneau din Anglia, el le răspunse să-l întrebe pe Larsen. Ieşi de la interogatoriu foarte indispus de gafa pe care o făcuse, însă după cum spunea el, „Dracu s-o ia, trebuie să se termine odată cu toată necinstea asta !" Larsen fu nevoit să dea o explicaţie pentru amîndoi.

Veniseră la Kjesäter în ziua de 7 noiembrie şi rămaseră acolo timp de trei zile. Larsen săpa mereu pămîntul şi găsea munca asta o schimbare binevenită. În tot cazul, nu se putea spune că era deosebit de periculoasă.

Roald Strand sosi la Kjesäter în ultima zi şi de la el aflară ce se întîmplase cu grupul lui Brew-

ster. Călătoria lor fusese tot atît de extenuantă ; urmaseră un drum mai către sud, de-a lungul părţii de nord a lui Faeren şi trecuseră frontiera pe la Storsjöen. Din cauza gerului intens din munţi, lui Björnöy şi lui Causer le degeraseră degetele de la picioare. Causer se făcuse repede bine, însă lui Björnöy trebuiră să-i amputeze cîteva degete, şi rămase într-un spital din Suedia timp de nouă luni înainte de a se înapoia în Shetland.

Larsen şi Kalve au fost întîmpinaţi în gara din Stockholm de consulul Nielsen, căruia îi făcură o scurtă dare de seamă asupra misiunii, şi care în cîteva zile aranjă transportul lor în Anglia pe calea aerului.

Bineînţeles, la cartierul general de la Londra era o mare dezamăgire cu privire la rezultatul misiunii. Îşi dăduseră seama mai de mult că ceva nu mersese bine. Însă Larsen a fost elogiat pentru felul cum îşi îndeplinise rolul său în misiune ; cu excepţia lui Bob Evans, toţi participanţii la „Misiunea Titlu" erau teferi.

Mai tîrziu avură veşti despre Evans. Căzuse prizonier la germani, care l-au internat într-un spital şi l-au îngrijit pînă s-a făcut bine. După ce s-a restabilit complet a fost dus într-o pădure, împreună cu cîţiva soldaţi dintr-o echipă de comando a unui planor care fusese nevoit să aterizeze în timpul unei acţiuni împotriva uzinei de apă grea de la Rjukan. Oamenii din grup au fost aliniaţi şi împuşcaţi. Această crimă a constituit unul dintre principalele capete de acuzare în cazul amiralului Dönitz la procesul de la Nürnberg.

Moartea lui Evans a fost o lovitură grea pentru marinarii de pe „Arthur". Fusese un foarte bun camarad, care luase parte la toate bucuriile şi necazurile lor. Le zîmbise curajos atunci cînd se despărţiseră în mare grabă de el în drum, şi ei nu uitaseră zîmbetul acela. Fusese o despărţire scurtă şi aproape brutală, însă necesară.

9

Oameni de pe mare

Războiul intrase în al patrulea an, cu nelinişte şi emoţie crescînde : locuitorii de pe coasta Norvegiei ar fi putut spune multe poveşti ciudate despre vasele pescăreşti care veneau pe ţărmurile lor dinspre vest. Veneau noaptea şi dispăreau o dată cu noaptea. Puţini erau acei care ştiau ceva mai mult decît zvonurile care se vînturau ; cei care cunoşteau adevărul îl păstrau pentru dînşii

Germanii nu subestimau de loc acest trafic peste Marea Nordului. Nu era doar un fir de praf în ochii lor ; era un factor de care trebuiau să ţină seama. Agenţi care trimiteau rapoarte asupra poziţiei navelor germane şi a forturilor

lor secrete, depozite de arme care creşteau neîncetat în insule şi în fiorduri, mine care le închideau pe neaşteptate importante căi maritime... cineva trebuie să le fi comunicat ! Mereu poliţia secretă germană îşi vedea victimele smulse de sub nasul ei. Putea merge pe urmele lor pe uscat, către vest, dar acestea dispăreau în mare.

După un timp, s-au luat măsuri mai serioase pentru a încerca să se oprească mişcarea vaselor pescăreşti, însă furtunile şi vremea rea constituiau adesea o ameninţare mai mare decît germanii.

La baza din insulele Shetland veneau adesea multe ştiri triste din Marea Nordului, iar lunile decembrie 1942 şi ianuarie 1943 au fost o perioadă deosebit de rea.

În ziua de 6 decembrie, un echipaj a luat marea cu vasul „Aksel" şi a ajuns fără dificultăţi în districtul Kristiansund ; dar în timp ce se înapoia, baza recepţionă o radiogramă prin care cerea ajutor. Mesajul dădea poziţia vasului la aproximativ două sute de mile nord de insulele Shetland. Un hidroavion Catalina şi o vedetă torpiloare au fost trimise să-i caute, însă hidroavionul nu-i găsi decît în ziua următoare. Echipajul era în barca de salvare, iar vasul gata să se scufunde. Marea era prea rea pentru ca hidroavionul să poată ameriza şi să ia oamenii, iar vedeta torpiloare trebuise să se întoarcă la bază din cauza lipsei de benzină. Mai tîrziu nu putură găsi barca de salvare şi echipajul — cu toate că un distrugător, două vase pescăreşti aparţinînd

bazei şi un număr de avioane căutară timp de cîteva zile. Fusese o furtună destul de puternică în timp ce „Aksel" se înapoia spre bază, însă vasul mai navigase în misiuni pe vreme rea şi întotdeauna scăpase cu bine. Baza nu a putut afla niciodată dacă această pierdere a fost pricinuită de furtună, de un avion german sau de vreo mină. Comandantul lui „Aksel" era unul dintre veteranii bazei, iar echipajul era dintre cele mai bune şi de încredere ale „Bandei". Pierderea acestor oameni a lăsat un gol dureros în rîndurile echipajelor experimentate.

Două zile după ce „Aksel" plecase din bază în misiunea lui fatală, un alt vas ieşi în mare. Era „Sandöy" — şi comandantul lui pleca în prima sa misiune cu acest vas. Nici „Sandöy" nu s-a mai înapoiat. Mult timp după aceea, baza a aflat că vasul fusese atacat de avioane germane şi scufundat cu tot echipajul.

La începutul lunii ianuarie 1943, comandantul Ole Grotle plecă în misiune cu vasul „Feiöy". De astă dată plecă de la Burgh Head din Scoţia, care era folosit ca o bază auxiliară. „Feiöy" nu a ajuns niciodată în Norvegia şi nici nu s-a mai auzit nimic de el. A fost singurul vas despre care nu s-a mai aflat nimic după ce a ieşit în larg.

Aceste dezastre au rărit considerabil rîndurile „Bandei din Shetland", iar pentru a-i înlocui nu s-au făcut eforturi. Se părea că autorităţile norvegiene nu mai voiau să trimită oameni pentru acest serviciu special. Poate că respectabilii domni de la Londra considerau că marinarii din insulele

Shetland aveau frîul prea liber şi preferau să-şi ţină oamenii sub un regim militar mai strict.

După pierderile din decembrie şi ianuarie, care au făcut o adîncă impresie, unii începură să creadă că misiunile vaselor pescăreşti nu vor mai continua multă vreme. Însă moralul oamenilor nu era afectat şi nimeni nu a ezitat vreodată să plece în misiune. Dacă cineva ar fi ezitat ar fi găsit o perfectă înţelegere, atît din partea ofiţerilor cît şi a autorităţilor.

În timpul toamnei anului 1942, englezii rechiziţionaseră patru vase pescăreşti foare bune din Islanda şi le aduseseră la Scalloway. Printre acestea, „Sandöy" şi altul, „Bergholm". Cînd Larsen se înapoie după încercarea asupra lui „Tirpitz" i s-a dat comanda lui „Bergholm". Acesta era un cuter lung de şaptezeci de picioare, puternic, solid, şi în perfectă stare să facă faţă năprasnicelor furtuni de iarnă din Marea Nordului.

Vasul a fost dotat cu mitraliere şi pregătit să plece în misiune. Tancurile de combustibil au fost umplute şi s-au adus proviziile la bord ; nu aveau să ia nici o încărcătură. În ziua de 20 decembrie 1942 ieşi în larg avînd la bord, pe lîngă echipajul obişnuit, pe locotenentul Leif Hauge, ofiţerul norvegian de legătură al bazei, care urma să vadă personal cum erau conduse aceste misiuni. Se duceau la Bremnes, la sud de Bergen, unde aştepta un grup de refugiaţi.

Ludvig Bech, directorul din Bergen al căilor ferate de stat norvegiene, adoptase înainte de război doi copii evrei din Viena. Părinţii copiilor

reuşiseră să scape în timpul persecuţiei evreilor şi în 1939 au emigrat în China, unde s-au stabilit la Shanghai. Copiii — Carla, de cincisprezece ani, şi George, de cinci — erau de atunci în Norvegia şi urmau să fie duşi la părinţii lor la Shanghai, cînd lucrurile se vor mai linişti.

Apoi germanii ocupară Norvegia şi în 1942 începură să-i adune pe evrei. Urmară arestări în masă în toată ţara, însă nu se ştie din ce pricină ordinul nu a ajuns niciodată la poliţia din Hardaland ; iar Bech, care locuia lîngă Bergen, aparţinea acestui district.

Bech şi soţia sa erau îngrijoraţi de soarta celor doi copii pe care-i adoptaseră. Auziseră că la Bergen şi în alte oraşe evreii fuseseră arestaţi şi deportaţi şi erau siguri că în curînd le va veni rîndul şi copiilor adoptaţi. Bech se duse la Clason, şeful poliţiei partidului nazist norvegian, pentru a afla care e situaţia. Temerile lui se adeveriră. Din cauza unei greşeli a administraţiei centrale, ordinul nu ajunsese la poliţia din Hardaland, îi explică Clason. Era ordin ca toţi evreii în vîrstă de peste şaisprezece ani să fie arestaţi.

Carla avea acum optsprezece ani, şi Bech întrebă dacă s-ar putea face unele excepţii, susţinînd că o fată de vîrsta ei nu poate fi periculoasă. Clason spuse că dacă Bech va înainta o cerere că o să supravegheze fata, el va face ceva ca să se aranjeze chestiunea.

Bech voia să facă tot ce poate ca să-i salveze pe cei doi copii şi hotărî să urmeze sfatul lui Clason. Înaintă o cerere la biroul poliţiei de stat

şi îndată după aceea fu chemat pentru a da detalii. I se spuse că şi copiii sub şaisprezece ani aveau să fie arestaţi.

Se duse din nou la Clason, care se arătă tot atît de doritor să-l ajute ca şi mai înainte, şi care îl sfătui să facă o cerere şi pentru băiat, spunîndu-i să nu mai fie îngrijorat de treaba asta.

Zvonuri despre cruzimi şi atrocităţi împotriva evreilor şi celor ce-i adăposteau veneau din toate regiunile ţării, şi Bech simţi că nu se poate încrede în asigurările lui Clason. Înaintă o nouă cerere, însă în acelaşi timp luă şi alte măsuri. Familia Bech se pregăti să fugă şi, prin conducătorul local al organizaţiei rezistenţilor, trimise un raport comandamentului de la Scalloway. Cînd poliţia îl convocă din nou la 21 decembrie, Bech, soţia sa şi cei doi copii evrei erau la bordul micului vas de pasageri „Ternen" în drum spre Bremnes.

Era cea mai scurtă şi mai întunecată zi a anului, iar vremea era friguroasă şi cu lapoviţă. Fumul ce ieşea din coşul micului vas de pasageri se învolbura în timp ce acesta înainta din greu de la un cap al coastei la altul ; mereu stropi de mare erau spulberaţi de vînt peste teugă. Aerul cald de la maşină se ridica în tambuchiuri, iar pasagerii care nu încăpeau în micuţa cabină se strîngeau acolo să se încălzească. Dar cu toate acestea, toţi păreau fericiţi. Cei mai mulţi erau orăşeni care mergeau să serbeze Crăciunul cu prieteni şi cunoştinţe la ţară şi erau încîntaţi la gîndul că nu vor mai vedea pretutindeni nemţi, aşa cum era la oraş.

Seara, „Ternen" sosi la Rubbestadnes, în insula Bömlo, unde Martin Stavland, unul dintre conducătorii mişcării de rezistenţă, aştepta pe cheu pentru a-i transporta pe Bech şi familia sa. Bech îl cunoscu după descrierea ce i se făcuse şi-i spuse parola.

Stavland avea un camion care aştepta, însă cînd văzu că în grup erau două femei şi un băieţaş, hotărî că nu putea să-i ia într-un camion deschis, în lunga călătorie pînă la Finaas, de cealaltă parte a insulei, unde urmau să stea deocamdată ascunşi. Tot ce avea ca să-i apere de frig şi lapoviţă era o prelată aspră. Însă găsi o soluţie : se duse la cel mai apropiat telefon şi chemă pe doctorul din satul învecinat.

— Doctorul Hus ? Este aici un bolnav. Te rog să vii să-l iei cu maşina dumitale.

— Bolnav ? E urgent ?

— Da. Vino îndată.

Lui Bech şi familiei sale li s-a spus să plece pe jos, pe drum ; nu va trece mult şi vor fi luaţi într-o maşină. Martin mergea cu camionul puţin mai înainte, uitîndu-se mereu la ceilalţi pînă avea să sosească maşina doctorului. Nu trecu mult şi apăru o maşină particulară, care opri o clipă lîngă camion, apoi îşi continuă drumul trecînd de refugiaţi ca să întoarcă. Uşa fu deschisă cînd se apropie din nou de refugiaţi şi, fără o vorbă, Bech şi familia sa se urcară repede în maşină.

Farurile proiectau fîşii înguste de lumină în întunericul din faţa maşinii şi luciri metalice asupra copacilor şi a oamenilor pe lîngă care

treceau. În maşină era cald şi plăcut după vremea îngheţată de afară, iar zumzetul monoton al motorului îi făcuse pe copii să adoarmă. Merseră mult timp fără ca cineva să vorbească. Doctorul conducea.

— Mergeţi spre vest ? spuse el jumătate întrebător, jumătate afirmativ.

— Da.

Nu pentru prima dată doctorul Hus ajuta pe refugiaţi.

Maşina intră în curtea vicariatului din Finaas, iar doctorul se duse în casă şi vorbi cu pastorul. Se aranjă ca Bech şi băiatul să locuiască acolo pînă la plecarea în Anglia, iar doamna Bech şi tînăra fată să stea la un vecin. În casa vicarului mai erau doi bărbaţi care aşteptau un vas din Anglia, iar vecinul găzduia de asemenea doi bărbaţi. Locuiau în remiza bărcilor ; unul venise tocmai din Australia. Cînd Norvegia fu atacată, îşi lăsă treburile în grija soţiei şi plecă spre patrie pentru a lupta împotriva ocupanţilor germani, însă vasul cu care călătorea a fost capturat de nemţi în largul coastei africane. Fu trimis spre Europa împreună cu vreo mie de alţi prizonieri, însă cînd vasul-închisoare ajunse în Biscaia se scufundă în apropierea coastei, iar cea mai mare parte a prizonierilor reuşiră să ajungă în Franţa. Dar şi acolo erau germani, iar norvegianul din Australia a fost aruncat în închisoare împreună cu mulţi alţii, iar de acolo a fost trimis la o altă închisoare, în Germania. Mai tîrziu fu eliberat şi îşi continuă drumul către Norvegia. O dată în patrie, încercă să ajungă în Anglia şi

umblă de-a lungul coastei pînă în nord la Narvik ca să găsească un vas, dar numai cînd, mai tîrziu, ajunse la Bremnes se păru că ar avea în sfîrşit şanse de reuşită.

Refugiaţii stătură în casă toată ziua de 22 decembrie, iar gazdele lor îi făcură să se simtă foarte bine, dar chiar aşa orele treceau greu. Doamna Bech era foarte nervoasă, fiind sigură că germanii şi poliţia erau pe urmele lor. I se părea o veşnicie de cînd plecaseră de acasă ; fuga lor trebuie să fi fost descoperită şi se aştepta să audă bătăi puternice în uşă. Cel mai neînsemnat zgomot în casă sau pe stradă o făcea să tresară şi inima începea să-i bată puternic. Încerca să se gîndească la alte lucruri, dar zadarnic, gîndurile i se învîrteau în jurul aceluiaşi lucru : teama că nemţii îi vor prinde.

Bech, vicarul şi băiatul evreu se duseră seara la vecin să cineze împreună. Vicarul era calm şi neînfricoşat ; îşi dădea seama că doamna Bech era nervoasă şi făcea tot ce putea să o linişească. Totul va merge bine, o asigura el. Atîţia alţii făcuseră traversarea de la Bremnes în Anglia şi niciodată nu se întîmplase nimic.

În timp ce-şi luau masa de seară una dintre fiicele vicarului intră grăbită.

— A venit vasul ! spuse ea.

„Bergholm" aştepta într-un mic golf. Larsen sosise în timpul nopţii şi auzise că refugiaţii aveau să fie gata cam pe la ora nouă în seara următoare. Cîţiva marinari debarcaseră să caute un brad de Crăciun pentru popota de la Scal-

loway ; vor face un Crăciun norvegian în Anglia, chiar dacă brazii erau acum în stăpînirea nemţilor, spuneau marinarii.

Refugiaţii se ridicară imediat de la masă. Martin Stavland aştepta afară cu o maşină. Nu aveau decît să se îmbrace şi să plece. Traversară cu maşina în partea opusă a insulei şi se opriră la o pantă ce cobora spre ţărm. Vîntul îngheţat le aruncă în faţă rafale de lapoviţă cînd deschiseră uşa maşinei, iar din întuneric apărură doi bărbaţi zdraveni care luară bagajele şi pe cei doi copii. Povîrnişul către mare era abrupt şi alunecos, însă cei doi bărbaţi erau solizi şi siguri ca nişte stînci.

Refugiaţii au fost înghesuiţi în mica barcă cu rame care aştepta, iar Martin făcu un scurt semnal luminos către „Bergholm" care abia se zărea la distanţă, unde stătea cu toate luminile stinse. Mica barcă se depărtă de mal. Marea era destul de rea şi barca tangă un timp cu prova în valuri pînă cînd, mai tîrziu, acostă într-un bord al vasului. Marinarii îi aşteptau pe punte şi braţe vînjoase îi apucară pe cei doi copii şi îi ridicară la bord, după care ceilalţi au fost ajutaţi să se urce pe vas.

— Ăsta o să fie un bun marinar, spuse unul din marinari ţinîndu-l pe George în braţe.

Pasagerii suferiră grozav de rău de mare în timpul traversadei. Marea era furtunoasă şi vasul rula şi tanga. Larsen interzisese refugiaţilor să iasă pe punte, căci ar fi putut fi uşor luaţi de valuri şi în ninsoarea deasă ce cădea ar fi fost aproape imposibil să-i salveze. De aceea au fost

nevoiţi să rămînă sub punte, iar acolo tangajul vasului se simţea mult mai rău. Se părea că o forţă irezistibilă ridica vasul înainte şi în sus, tot mai sus, în timp ce podeaua se înclina treptat pînă la o poziţie aproape verticală. O clipă vasul rămînea aşa, după care prova se apleca în jos şi cu o mişcare bruscă vasul era zvîrlit în gol, pentru ca apoi mişcarea să se repete iarăşi şi iarăşi.

Lui Bech şi familiei sale li se dăduse cabina din pupa, pe care o împărţiseră Larsen şi locotenentul Hauge, iar ceilalţi rămaseră în prova. În timpul nopţii, maşina se opri un moment, apoi porni din nou. Puţin după aceea se opri de-a binelea, vasul începu să deriveze, iar radiotelegrafistul care se afla în cabina lui Bech fu privit întrebător. Se oprise maşina ?

— Nu, noi am oprit-o. Aşa facem întotdeauna cînd urmează să ridicăm vela.

Pasagerii aveau moralul ridicat. Găseau că oamenii de la bord sînt atît de calmi şi de hotărîţi, atît de netulburaţi, încît nu le putea fi teamă. Comandantul coborî sub punte să-şi vadă pasagerii şi le spuse că acum se pusese puţin vînt. Nu aveau de ce să fie îngrijoraţi. Mîine vor fi în port.

În camera maşinii se lucra nebuneşte să se pornească motorul. Curînd, bătăile lui liniştitoare se auziră din nou şi vasul începu să înainteze.

Vîntul slăbi puţin în timpul zilei următoare şi din cînd în cînd o rază de soare apărea printre norii cenuşii. Larsen trasă drumul spre Lerwick,

unde urmau să fie debarcaţi refugiaţii, însă portul se închidea la căderea nopţii şi ei nu ajunseră acolo la timp, aşa că trebuiră să ocolească insula pînă la Scalloway. Devreme, în dimineaţa din ajunul Crăciunului, „Bergholm" acostă uşor la cheu cu opt refugiaţi la bord, obosiţi dar fericiţi. Darul lor de Crăciun a fost *libertatea*.

„Tirpitz" era acum în fiordul Alta, însă englezii nu renunţaseră la planurile lor cu submarinele pitice şi intenţionau să mai încerce o dată. Larsen a fost întrebat dacă e dispus să facă o nouă încercare şi el răspunse imediat că e de acord. Riscul nu putea fi mai mare de data aceasta. Însă vasul „Bergholm", pe care îl alese acum, se dovedi a nu avea suficientă putere pentru a remorca submarinele şi trebui să se renunţe la încercare. De-abia în noiembrie 1944 englezii reuşiră să-l răpună pe „Tirpitz".

10

Pe viaţă şi pe moarte

În apropierea Cercului Polar, dincolo de Traena, un membru suedez al companiei Linge, căpitanul Sjöberg, stabilise un post de comandă pentru organizarea unor baze militare. Un mesaj cifrat al său ajunse prin radio la cartierul general de la Chiltern Court din Londra, prin

care cerea să se mai trimită arme, muniţii şi noi instructori. Mai erau necesare şi provizii, iar Sjöberg cerea ca încărcătura să fie livrată unui om de încredere de la Traena care urma să o trimită mai departe. În consecinţă, la baza din insulele Shetland se primi la timp o telegramă, care fixa data plecării pentru ziua de miercuri 17 martie 1943. Vasul „Bergholm" a fost pregătit şi Larsen luă comanda lui.

Pînă la Traena era o călătorie lungă, vreo mie de mile dus şi întors, de aceea el făcu o verificare amănunţită a vasului pentru a vedea dacă totul e în ordine. Carena fusese piturată din nou şi un număr de parîme înlocuite, motorul fusese controlat şi două butoaie suplimentare cu petrol au fost amarate pe punte. Călătoria putea fi făcută într-o săptămînă, însă ei se pregătiră pentru două săptămîni şi poate chiar mai mult. Nu numai vremea rea, ci poate vreun alt factor neprevăzut i-ar fi putut întîrzia. Larsen nu-şi îngădula să lase nimic la voia întîmplării.

Palmer Björnöy era încă în spital în Suedia şi în locul său a fost ales ca mecanic Andreas Faeröy. Odd Hansen, care era şi el mecanic, urma să fie radiotelegrafist. Johannes Kalve făcea de astă dată parte din echipaj, împreună cu unul dintre veteranii bazei, William Enoksen. Larsen mai avea nevoie de încă trei oameni şi alese pe Nils Vika, un tînăr de nouăsprezece ani, care fusese instruit ca mitralior în aviaţia militară, însă trecuse voluntar în „Banda din Shetland", şi doi băieţi din Oslo, Finn Clausen şi Gunnar

Clausen. Aceştia doi din urmă făcuseră serviciul de curieri între Norvegia şi Suedia ; acum aveau să fie marinari.

Toţi oamenii erau bine instruiţi la trageri şi încercaseră cele două mitraliere uşoare instalate una în prova tribord şi cealaltă în pupa, precum şi cele două mitraliere grele Lewis montate la mijlocul vasului în borduri, înaintea comenzii. Tot armamentul era în ordine şi oamenii îl manevrau perfect. A fost ambarcată muniţie suficientă în lăzi de lemn, care au fost depozitate în cele două cabine.

„Bergholm" era gata de plecare în ziua de 17 martie, încărcătura era la bord şi tancurile de petrol şi apă erau pline. Faeröy pornise motorul şi Larsen era pe comandă cînd maiorul Rogers şi locotenentul Hauge coborau spre cheu. Veneau să le ureze drum bun, însă Larsen, care nu putea suferi scenele de despărţire, dădu ordin să se moleze parîmele şi se depărtă de cheu înainte ca cei doi ofiţeri să sosească. N-aveau decît să-şi facă semne de despărţire unul altuia pînă se va întoarce vasul. De politeţe, Larsen îşi ridică mîna la şapcă în timp ce „Bergholm" trecea din nou prin dreptul cheului, îndreptîndu-se spre ieşire. Îl cuprinse deodată sentimentul că mult timp nu avea să-i mai vadă pe Rogers şi pe Hauge ; se întoarse brusc şi îşi concentră atenţia asupra timonei.

Se întuneca în timp ce treceau de insula Oxna şi se îndreptau spre nord, de-a lungul coastelor de vest ale insulelor Shetland. Noaptea era calmă şi înstelată, iar vremea părea să fie de astă

dată destul de stabilă. O umbră întunecată dinspre uscat se întindea pe apă şi ei se ţineau în afara ei. Clocotul siajului tăia o brazdă albă în marea sumbră, care acum clipocea la baza coastelor abrupte, sinuoase, cu o blîndeţe amăgitoare.

Nu era nimic deosebit de făcut, aşa că se retraseră să se culce, lăsînd de cart pe mecanic şi pe timonier. Atît de aproape de ţărm nu aveau a se teme de nici o primejdie din partea submarinelor sau a avioanelor şi, deocamdată cel puţin, maşina funcţiona perfect. Jos în cabină erau cîteva ziare, iar marinarii discutară ultimele evenimente înainte de a adormi. Era interesant să afli ce se întîmplă în lume : în America avusese loc un cutremur de pămînt, iar în sudul Angliei o femeie născuse patru gemeni.

Vremea continuă să fie frumoasă în timpul zilelor următoare. Era aproape prea frumoasă ; aerul era limpede ca cristalul, astfel că avioanele de recunoaştere îi puteau uşor zări de la o mare distanţă. Joi erau la optzeci de mile vest de Stad, şi continuară să navige către nord la această distanţă de uscat pînă ce trecură de Tröndelag. Apoi drumul a fost schimbat mai spre est şi către amiază, în ziua de vineri 19 martie, apăru Vega în tribord. Pe la ora două observară un avion care patrula de-a lungul coastei ; îl puteau vedea uşor în aerul limpede, dar, din fericire, avionul nu-i zări şi dispăru către sud.

Spre seara de 20 martie ajunseseră foarte aproape de Traena. Întunericul se lăsă repede şi oamenii de cart făceau o veghe atentă atît către coastă cît şi spre larg, căci încurcăturile

puteau veni din ambele părţi. Ca întotdeauna cînd se apropiau de uscat şi vreo situaţie neaşteptată putea cere o acţiune rapidă, Larsen trecu el însuşi la timonă ca să nu lase răspunderea altcuiva.

Lanţul cîrmei huruia uneori atunci cînd învîrtea timona ca să ţină vasul la drum ; din bucătărie se auzea zgomotul farfuriilor pe care le spăla bucătarul de serviciu ; singurele zgomote care se mai auzeau erau cele ale apei tăiate de prova şi ţăcănitul motorului. Era atît de obişnuit cu bătaia regulată a maşinii, încît nu-şi dădea seama de ea decît atunci cînd stopa.

Creierul său lucra fără încetare, înregistrînd inconştient tot ce se întîmpla în jur. Într-o fracţiune de secundă se putea întîmpla ceva care să necesite o reacţie imediată. Erau în război, în ape ocupate de inamic, şi trebuiau să fie mereu de veghe, să nu se destindă niciodată.

Se întoarse şi aruncă o privire pe fereastră spre larg, apoi tresări violent. O secundă sîngele îi îngheţă în vine. Privi din nou, mai atent. Luna plină, ce răsărea din mare, îl înşelase. Părea un rug imens, iar nu un astru îndepărtat şi inofensiv. Larsen se blestemă pentru greşeala lui, atît de stupidă, însă totodată cu greu se stăpîni să nu-şi rîdă în barbă. Nu pentru prima dată îl surprindeau lucruri nevinovate. Lucruri nerecunoscute puteau fi uşor puse în legătură cu o formă sau alta a activităţii inamicului ; lumina unei case de pe ţărm putea să apară ca nişte semnale misterioase ; o stea ce clipeşte pe un

cer nesigur putea fi luată drept luminile de poziţie ale unui avion. Într-o noapte, în larg de Aalesund un marinar veni cu sufletul la gură pe comandă şi spuse că un submarin îi urmărea cu toată viteza. Vasul întorcea în jurul unei insule şi Larsen văzu de asemenea periscopul submarinului în tribord. Însă nu era decît un semn de navigaţie pe lîngă care treceau. Semnul de piatră era aşezat pe o stîncă joasă şi arăta exact ca periscopul unui submarin, şi, deoarece vasul întorcea, părea că îi urmăreşte.

„Bergholm" îşi continua paşnic şi liniştit drumul. Cum luna se ridicase, mare şi prietenoasă, văzură Traenstaven drept în prova, iar către ora zece trecură printre insule fără a se întîmpla ceva care să le pricinuiască vreo îngrijorare. Acostară în partea de sud a Traenei şi un marinar a fost trimis la uscat să găsească oamenii de legătură. Se hotărî ca încărcătura să fie dusă pe una din insulele situate mai departe spre nord şi îşi continuară drumul către acea insulă.

Aveau un mare număr de lăzi ce conţineau diferite lucruri, şi întrucît era sîmbătă seara era de dorit să pună la adăpost toată încărcătura înainte de sfîrşitul nopţii. Urma ca aceasta să fie ascunsă într-o remiză de bărci care era la o mică distanţă de ţărm — şi „Bergholm" fu manevrat să acosteze la un mic ponton de lemn, situat mai jos de remiză. Era o treabă de lungă durată şi obositoare ; lăzile cu muniţie erau grele şi dificil de manipulat, dar oamenii erau deprinşi cu munca. Remiza era plină de scule

pescărești, plase, oale de prins lobsteri [1], balize de sticlă și alte unelte, care trebiură să fie puse toate într-o parte, astfel ca să poată avea loc să stivuiască încărcătura.

Cînd ultima ladă a fost așezată în stivă se lumina de ziuă, dar Larsen nu voia să iasă din nou în mare într-o duminică. „Bergholm" trecea drept un vas pescăresc, iar vasele de pescari norvegiene stau în port duminica, în afară de cazul cînd sînt folosite pentru a duce oameni la biserică sau cînd transportă pasageri. Hotărî să aștepte pînă seara. Golful era îngust și închis spre larg ; era imposibil să fie văzuți de pe mare fără a trece chiar prin dreptul intrării și aproape că nu treceau vase prin apropiere.

Locuiau acolo cinci sau șase familii, și bărbații coborîră la țărm să stea de vorbă cu marinarii de pe „Bergholm". Mai fuseseră pe acolo vase din Shetland, așa că erau la curent cu misiunile lor. Larsen a fost poftit acasă la cel care răspundea acum de încărcătură, iar mai tîrziu în cursul zilei cîțiva oameni veniră la bord, dornici să vadă vasul. Erau cu toții norvegieni de încredere, iar naziști sau ceva de acest fel nu se găseau pe întreaga insulă. Echipajul și localnicii stătură bucuroși de vorbă împreună, iar marinarii de pe vas le împărțiră cu dragă inimă tutun și alte bunătăți. În afară de tutun, articolul cel mai prețuit era cafeaua.

Scurte plimbări la uscat îi ajutară pe marinari să se destindă după zilele petrecute la bord.

[1] Raci de mare.

Nils Vika făcu cîteva plimbări suplimentare mai lungi printre lăstari și mai departe, pe promontorii. Susținea că se respiră mai ușor în Norvegia decît în Shetland și dorea să simtă buruienile și pietrele țării lui natale sub picioare înainte de a pleca iarăși.

Tîrziu, în cursul dimineții, un vas german de patrulare ieși de la coastă în larg. Era un vas polar norvegian pe care îl luaseră germanii și îi montaseră un tun pe teugă. Vasul începu să patruleze încoace și încolo la est de insulă și Larsen puse un om de veghe pe vîrful unui deal ca să-l urmărească tot timpul. O dată veni atît de aproape de uscat, încît omul de veghe dădu alarma. Părea că va trece prin partea de nord a insulei și astfel avea să-l vadă pe „Bergholm". Toți oamenii au fost chemați la bord, mitralierele au fost pregătite și s-a pornit motorul, căci poziția vasului într-un spațiu limitat de apă nu-i oferea loc suficient să manevreze în eventualitatea unei lupte. Însă vasul de patrulare făcu un rondou și ieși din nou în larg fără să fi observat ceva. Oamenii lui Larsen avură un sentiment de depresiune și dezamăgire ; începuseră să se aștepte la o luptă și își imaginau panica nemților dacă „Bergholm" ar fi ieșit din ascunzătoarea lui trăgînd de zor cu toate mitralierele. La mică distanță, înainte ca armamentul mai greu al inamicului să poată deschide focul, i-ar fi putut pricinui avarii destul de serioase. Lui Larsen nu-i era de loc teamă de o încăierare, însă dispozițiile pe care le primise erau categorice : nu trebuiau niciodată să atace primii. De altfel, ar fi

fost fără sens să le dea nemţilor de veste că existau legături între Traena şi insulele Shetland.

Localnicii urmăriseră cu emoţie pregătirile de luptă şi îşi luaseră posturi de observaţie pe micile dealuri din apropiere. Acum neamţul avea să primească o chelfăneală bună ! Acest vas de patrulare îi necăjise multă vreme, căci mereu îşi băga nasul cînd erau în mare cu vasele lor. Erau încîntaţi la gîndul că-l vor vedea bătut măr, şi au fost grozav de dezamăgiţi că nu s-a întîmplat nimic.

Vasul de patrulare dispăru tîrziu după-amiază şi de îndată ce începu să se înnopteze, „Bergholm" ieşi în mare. Fuseseră avertizaţi de omul cu care luaseră contact să navige cu mare atenţie şi cît mai la larg. Le spuse că în timpul din urmă germanii fuseseră deosebit de activi în aer, patrulînd în sus şi în jos de-a lungul coastei şi controlînd toate ambarcaţiunile care li se păreau suspecte.

Luna era sus cînd se strecurară afară din micul golf, iar vremea era tot atît de frumoasă şi limpede cum fusese în timpul traversadei către Norvegia. Marea se întindea înaintea lor ca un necuprins lac negru, pe care luna arunca o cărare de aur strălucitor. Valurile uşoare ale mării dădeau viaţă priveliştii, transformînd în realitate misterioasa scenă. Cît puteau cuprinde cu ochii, nu vedeau decît marea, avîndu-l pe „Bergholm" în stăpînirea ei.

Noaptea trecu fără nici un incident şi oamenii se deşteptară odihniţi în zorii zilei următoare. Acum erau departe, în largul mării, uscatul nu se mai zărea — şi tot singuri pe marea albastră. Soarele începu să încălzească aerul şi marinarii, foarte bine dispuşi datorită vremii frumoase, stăteau pe punte bucurîndu-se de soare şi fumînd. Odd Hansen istorisea o anecdotă unuia dintre marinari şi tocmai ajunsese la poantă, care trebuia spusă cu un haz deosebit, cînd bîzîitul slab al unui avion le ajunse la urechi.

Oamenii săriră în picioare şi, punîndu-şi mîinile streaşină la ochi, priviră atenţi spre est de unde se auzea sunetul. Un avion de recunoaştere cu două motoare se îndrepta către ei. Cînd ajunse destul de aproape se înclină pe o aripă şi făcu un larg arc de cerc în jurul lui „Bergholm".

Fuseseră descoperiţi. Nu mai folosea la nimic să încerce a se preface că sînt nişte pescari norvegieni obişnuiţi ; erau prea departe în largul mării şi navigau într-o direcţie care nu putea fi explicată plauzibil, aşa că singurul lucru de făcut era să înceapă îndată lupta. Mitralierele grele Lewis au fost aduse pe punte şi aşezate la postul lor, distanţa era însă prea mare ca să deschidă focul. Ţinîndu-se mult în afara bătăii mitralierelor, avionul făcu două cercuri deasupra lor, apoi se îndepărtă înspre Trondheim.

Se aflau la aproximativ o sută de mile marine nord-vest de Fröya. Era două după-amiaza şi socoteau că după vreo două ore se pot aştepta la mai multe avioane. Nu se ştia cîte vor veni, însă avionul de recunoaştere trebuie să fi observat ce armament aveau şi să fi raportat situaţia.

Vasul fu pregătit pentru luptă şi tot armamentul verificat. Toată muniţia a fost adusă pe punte

pentru a fi la îndemînă, şi în cele din urmă traseră cîteva rafale de probă. Nu avea nici un rost să schimbe drumul ; cu viteza lor comparativ redusă, în nici un caz nu puteau ieşi din raza de acţiune a avioanelor. De asemenea, nu folosea la nimic să încerce a obţine ajutor din Shetland, căci erau prea departe spre nord pentru a putea primi vreo asistenţă la timp. Singura şansă era ca avioanele să nu-i poată găsi înainte de căderea nopţii, în care caz ar fi reuşit să scape.

De îndată ce toate pregătirile au fost terminate, oamenii au fost trimişi sub punte să ia masa, atît cît mai aveau posibilitatea să o facă. După-amiaza părea nesfîrşită ; aşteptau îngrijoraţi şi emoţionaţi ; neînfricoşaţi, dar fără a-şi face iluzii asupra rezultatului probabil. Vasul constituia o ţintă mică, însă avioanele puteau să zboare la mică înălţime şi să măture puntea cu focul mitralierelor. Echipajul nu se putea mişca decît pe puntea descoperită şi nu avea nici o protecţie contra gloanţelor ; pe „Bergholm" nici comanda nu era protejată.

Doi marinari primiră sarcina să alimenteze armamentul cu muniţii în timp ce ceilalţi făceau cu rîndul la mitraliere. Orele treceau şi începură a crede că întunericul se va lăsa înainte ca germanii să sosească, însă către ora şase apărură două avioane la orizont, către est. Zburau la mică înălţime şi ţineau acelaşi drum ca şi „Bergholm", dar mult mai spre nord. Timp de cîteva clipe se păru că n-au văzut vasul. Apoi se apropiară unul de altul şi zburară pe deasupra lui cu mare viteză, zgomotul lor strident încordîndu-le

nervii. Zburau jos şi erau uşor de recunoscut : hidroavioane mari cu două motoare. Primul făcu un arc larg de cerc în tribordul vasului, iar celălalt îl urmă puţin mai în urmă. Pe „Bergholm" marinarii le urmăreau mereu, cu degetele gata pe trăgaci.

O hulă uşoară ridica şi cobora vasul. Larsen stătea la timonă manevrîndu-l cu toată viteza în cea mai bună poziţie de tragere, fără a-şi lua o clipă ochii de la avioane. Socotea bine în gînd timpul necesar avioanelor ca să întoarcă, faţă de cel necesar lui „Bergholm" cînd Kalve strigă : „Mină drept în prova !" Larsen puse cîrma banda şi vasul se înclină într-un bord permiţîndu-i să vadă bine sfera masivă, uricioasă, legănîndu-se pe valuri. În clipa aceea mugetul motoarelor avioanelor deveni mai puternic în timp ce se năpusteau în picaj. Veneau din tribord ca două păsări de pradă furioase, implacabile, crude şi teribil de puternice.

— Foc ! strigă Larsen.

Finn, de la mitraliera grea din tribord, fu primul care deschise focul, însă trasorul său trecu mult în urma primului avion. Kalve, trăgînd cu mitraliera uşoară din prova, avu un noroc de necrezut : era evident că nimerise cel puţin două lovituri din prima rafală, căci două sau trei mici bucăţi au putut fi clar văzute rupîndu-se din avion. În pupa William trăgea de zor, trasoarele lui încadrînd ţinta, însă departe de ea.

Apoi primul avion trecu ca un fulger chiar pe deasupra lor.

Larsen văzu bombele căzînd. Nu folosea la nimic dacă încerca să schimbe drumul. Şase explozii violente urmară repede una după alta, înăbuşind o clipă tunetul motoarelor avioanelor. Trombe de apă se ridicară, făcînd vasul să balanseze, însă nu suferiră nici o avarie.

După o clipă se năpusti asupra lor al doilea avion. Tot armamentul care era în situaţia de a putea trage asupra lui deschise focul cu un zgomot furios şi înnebunitor. Din nou bombele porniră alene în jos, părînd că se îndreaptă exact spre comandă. Larsen se crispă, dar rămase la post. O altă serie de şase proiectile încadră vasul în ambele borduri, asurzindu-i pe oameni cu exploziile şi împroşcîndu-i cu apă. Se cramponară bine în timp ce valurile produse de explozie loveau vasul. William începu să sîngereze mult la o mînă, însă rămase la post ; era singurul rănit.

Larsen urmări cu privirea avioanele care luau înălţime şi făceau un cerc larg pentru a ataca din nou.

— Fiţi atenţi, băieţi, strigă el, probabil că au terminat bombele şi de data asta vor mitralia. Să le arătăm ce sîntem în stare.

Aşteptă ca avionul din cap să înceapă picajul şi în clipa aceea puse cîrma banda. Următoarele cîteva secunde trecură într-un infern de zgomote şi eforturi. Uitînd cu totul de propria lor siguranţă în dorinţa aprigă de a-şi dovedi iscusinţa de a contraataca puternic, oamenii de la mitralieră menţineau o neîntreruptă cortină de foc, străduindu-se ca nişte posedaţi să stăpînească reculul armelor. Apa năvălea pe punte, gloanţele se înfigeau în corpul vasului sau şuierau ricoşînd nebuneşte, smulgînd bucăţi din scîndurile punţii. Aerul era plin de plumb şi aşchii de lemn.

Cu urechile ţiuind şi toţi nervii încordaţi, marinarii urmăreau avioanele care deveneau tot mai îndrăzneţe. Iară şi iară avioanele se roteau deasupra vasului şi, venind dinspre tribord, treceau ca o vijelie cît îndrăzneau de jos pe deasupra catargelor, violentul curent de aer produs de elicele lor, adăugînd dramei încă un element. Fără îndoială, era o distracţie bună pentru mitraliorii avioanelor să împroaşte cu gloanţe micul, dar obraznicul „ciubăr“ de sub ei.

Larsen rămase tot timpul pe comandă, fără a-şi lua nici o clipă mîinile de pe timonă. Din cînd în cînd striga un ordin oamenilor săi ; altminteri toată atenţia îi era concentrată asupra avioanelor şi a timonei. Comanda era ciuruită de gloanţe şi proiectile de 20 milimetri, geamurile erau sparte, iar un glonte lovise timona între mîinile lui. La fiecare revenire a avioanelor, o nouă ploaie de gloanţe răzbeau prin pereţii de lemn şi se înfigeau în podea. De pe punte se auzea un zăngănit produs de încărcătoarele goale care erau aruncate la o parte şi de cele noi tîrîte peste scînduri. După fiecare atac, aerul era greu şi înţepător din cauza exploziilor.

Odd decise să încerce a transmite o radiogramă la bază şi se furişă jos în cabina unde era montat aparatul de emisie. Între timp, pe punte lupta continua pe cînd „Bergholm“ se tîra încet pe marea albastră şi luminoasă. Pentru că tocmai

se terminase un atac, oamenii profitau de scurtul răgaz pentru a-şi şterge sudoarea de pe faţă şi a reîncărca mitralierele. Kalve şi William trăseseră bine, căci unul din avioane avea, evident, dificultăţi. Acesta întrerupse lupta şi se îndepărtă către est, zburînd la mică înălţime spre coastă. De-abia se uitaseră puţin după el, cînd Odd se întoarse pe punte.

— Nu merge, spuse el dînd jalnic din cap. De fapt, găsise transmiţătorul făcut bucăţele.

Larsen, care nu se gîndea decît la luptă, nu observase că Odd coborîse sub punte ca să transmită un mesaj. El făcu o mişcare cu capul spre avionul care dispărea.

— Merge foarte bine ! răspunse Odd.

În timp ce al doilea avion lua poziţie pentru un nou atac, Finn se lupta nebuneşte cu mitraliera sa, trăgînd şi căznindu-se cu mecanismul ei care, lovit de o schijă, nu mai funcţiona. Gunnar se ghemuise pe punte, agăţat de copastie cu o mînă şi cu cealaltă apăsînd o rană la abdomen. Ochii săi priveau fix în sus din cauza durerii, iar cu dinţii îşi muşca buza inferioară ca să nu ţipe. Dar cel care o păţise cel mai rău era William. Larsen îl văzu împleticindu-se pe punte cu sîngele curgîndu-i şiroaie pe faţă dintr-o rană deschisă la frunte ; ambele sale mîini păreau nişte bucăţi de carne crudă, iar una din pulpe îi era rău sfîrtecată.

— Nu cred că mai pot face ceva, Larsen, şopti el parcă scuzîndu-se.

Nu era timp de pierdut. Gunnar şi William au fost duşi jos în cabină, iar Faeröy trecu la mitraliera lui William. Pe teugă Kalve, calm, punea un nou încărcător la mitralieră, folosind numai o mînă ; cealaltă îi atîrna inertă lîngă corp. Sub punte nimeni nu avea grijă de răniţi ; în tot cazul, erau destul de puţine materiale pentru acest lucru, căci conţinutul dulapului de medicamente al vasului era cu totul rudimentar.

Mugind, avionul tăbărî din nou asupra lor şi Kalve îşi propti mitraliera în umăr şi ochi, cu o lumină ucigaşă în privire. Finn, care îl ajutase să încarce, fu nevoit să se depărteze. Se părea că gloanţele loviseră aripile avionului, dar fără rezultat. Concentrîndu-se asupra comenzii, mitraliorul avionului trase o adevărată grindină de gloanţe. Sfărîmături plouară în jurul lui Larsen, dar el îşi încleştase dinţii şi continua să manevreze. Hotărît să scoată din luptă acest mic vas, avionul luă înălţime şi se năpusti încă o dată la atac, trăgînd acum în mitraliori. Din nou se deschise focul atît din avion cît şi de pe vas. De astă dată Faeröy fu lovit şi rănit grav. A fost trimis sub punte. Nu era timp pentru îngrijiri atente, aşa că fu mai mult tîrît în jos pe scară. Nils trecu la mitraliera lui. Pînă atunci aprovizionase pe ceilalţi cu muniţii ; acum, în sfîrşit, i se ivise şi lui prilejul. Era un mitralior instruit şi ardea de dorinţa să tragă.

Avionul mai execută cîteva atacuri şi de fiecare dată asupra lui „Bergholm" se abătea o ploaie de foc şi oţel. Răvăşit de rafalele mitralierelor şi de tunetele tunurilor, vasul era acum o jalnică arătare. Sarturile atîrnau bălăbănindu-se în aer, corpul era ciuruit şi apa năvălea

înăuntru. Se părea că atacurile vor continua fără încetare, totuşi sfîrşitul nu putea fi departe.

Kalve îşi blestema mitraliera care se blocase ; o schijă îi lovise mecanismul. Pe de altă parte, era şi el rănit ; îşi ridicase un picior şi se uita la el, întrebîndu-se ce să facă şi negăsind răspuns.

Pentru ultima dată avionul se repezi în jos. Din nou gloanţele începură să frămînte marea puţin mai departe şi apoi trecură repede peste oameni şi vas, sau ce mai rămăsese din el. La pupa, Nils, mitraliorul de nouăsprezece ani, aştepta neclintit ; apoi fără ezitare îşi ridică mitraliera, apăsă pe trăgaci şi goli tot încărcătorul, cu părul zburlit de curentul de aer făcut de elicele avionului în timp ce gloanţele lui piuiau în sus. Era rafala decisivă. Un fum negru, des, ieşea din motorul din dreapta şi lăsa o dîră murdară negricioasă în timp ce avionul întorcea brusc şi se îndepărta.

Nils Vika, sprijinindu-se de mitraliera sa şi cu faţa iluminată de focul luptei, strigă cu ardoare :

— Aţi văzut cum l-am lovit, băieţi ? Aţi văzut ?

Îşi aruncă privirea în jos, se uită o clipă nedumerit la o mare baltă de sînge de sub el, apoi scoase un scurt strigăt de mirare. Piciorul stîng îi era tăiat de la gleznă. Larsen sări jos de pe comandă, însă ajunse prea tîrziu ca să-l împiedice să se prăbuşească pe punte. Se aplecă deasupra tînărului norvegian care nu-şi pierduse cunoştinţa şi era foarte calm.

— E în regulă, Nils, nu fi îngrijorat, spuse Larsen. Te ducem jos imediat. Haide, băieţi, puneţi mîna. Uşurel. Şi cineva să aducă un capăt de saulă să facem o legătură.

Lupta durase exact treizeci şi cinci de minute, cu toate că oamenilor li se părea că ţinuse toată ziua, şi vacarmul le suna încă în urechi. Din cei opt marinari numai doi nu fuseseră răniţi, Odd Hansen şi Finn Clausen. Larsen avea o schijă de obuz în coapsă, însă gîndea că rana nu e serioasă şi o ignora.

Se înserase şi nu mai era pericol să apară alte avioane. Maşina continua să funcţioneze, iar Larsen legă timona înainte de a coborî sub punte. Pe vremea aceea frumoasă şi calmă nu era necesar să fie cineva de cart pe punte ; cei care erau în stare să o facă trebuiau să îngrijească răniţii în primă urgenţă.

William şi Faeröy stăteau pe podea spate la spate. Amîndoi arătau destul de rău, însîngeraţi şi sfîrtecaţi. William avea o rană serioasă în frunte unde începe părul, mîinile lui erau într-o stare oribilă, unul din muşchii piciorului îi fusese tăiat profund şi în corp avea nenumărate schije de obuz. Starea lui Faeröy nu era mult mai bună ; un şrapnel îi sfîşiase partea de jos a corpului, îndeosebi coapsa stîngă, iar braţele lui aveau răni serioase. Gunnar fusese lovit de un glonte în stomac, însă era o rană destul de superficială. Cel care scăpase cel mai uşor era Kalve. Avea un braţ şi un picior complet scoase din funcţiune, însă îi asigura pe toţi că se va descurca foarte bine şi că se simte perfect.

Cele cîteva rulouri de bandaje pe care le aveau nu le-au fost de ajuns şi le-au completat

cu fîşii din cearşafuri şi feţe de pernă. Spălară rănile cum putură cu apă şi Odd se dovedi a fi tot atît de priceput ca un medic în ce priveşte îngrijirea răniţilor. După un timp răniţii îi fură daţi în seamă şi curînd începură să arate ceva mai bine. Făcu totul pentru a trata şi piciorul lui Nils ; acesta nu se plîngea că-l doare, ci numai zîmbea uşor celor care-l îngrijeau.

Cei care scăpaseră teferi se uitau la cei răniţi. Cu puţin mai înainte erau cu toţii sănătoşi şi puternici ; trecuse numai o zi de cînd petrecuseră cu tinerii din Traena şi glumiseră cu fetele de acolo. Acum toate păreau uitate. Luptaseră într-o încăierare pe viaţă şi pe moarte şi erau la bordul unui vas care se scufunda departe, în largul oceanului. Nimeni, în afară de germani, nu ştia unde se aflau.

William blestema mereu. Era culcat pe podea alături de Faeröy, pe nişte pături aşternute de ceilalţi sub ei. Apoi Finn îşi înfipse o ţigară în gură şi îndată se calmă şi păru mai fericit. Nils stătea foarte liniştit pe o cuşetă, uitîndu-se în tavan cu o privire pierdută. Lîngă scară, Kalve se clătina pe piciorul teafăr, sprijinindu-se cu o mînă ; nu spunea nimic, însă respira greu şi privea posac înaintea lui.

Larsen aprinse o ţigară. Era mai bună decît orice ţigară pe care o fumase vreodată şi un timp se destinse, uitînd de toate.

— Ce dracu o mai fi şi asta ? spuse deodată Odd. Ascultară. Două sunete distincte ajungeau pînă la ei : curgerea şi bolboroseala apei şi un zornăit ciudat şi rău prevestitor.

— Sînt lăzile de cartuşe, spuse Clausen. Se rostogolesc dintr-un bord în altul pe punte.

— Maşina, îl întrerupse Larsen, a stopat.

Tustrei se repeziră sus pe punte — şi Kalve îi urmă. Mergea încet, dar stăruia să se descurce singur ; cu singurul său braţ teafăr se trase în sus pe scară şi merse şchiopătînd spre pupa, în urma celorlalţi.

Vasul parcă era mort. Sarturi şi bucăţi de parîmă atîrnau încurcate plesnindu-se de catarge sau zăceau pe punte. Fixaseră biga înainte de începerea luptei ; acum ea atîrna balansîndu-se încoace şi încolo, scîrţîind plîngător de fiecare dată cînd vasul se mişca pe valuri. Puntea era pătată de sînge care se coagulase repede. Era aproape imposibil să faci un pas fără să calci pe tuburi goale de cartuşe. Tot ce mai rămăsese din comandă era cadrul şi nişte scînduri rupte ce atîrnau în cuie.

Mica barcă de salvare era singura lor speranţă şi se duseră să o controleze. Era într-o stare mai bună decît îndrăzniseră să spere. Proiectilele tunurilor de pe avioane făcuseră şapte găuri în ea, însă scîndurile bordajului erau din lemn nou şi bun şi puteau fi reparate.

Larsen şi Finn Clausen se puseră îndată pe lucru. Găurile erau de aproape o palmă lăţime şi nu aveau cu ce să le repare în afară de bucăţi de pînză de la vele şi frînturi de tablă din cutiile goale. Barca trebuia să ţină pînă ajungeau în port, căci nu putea fi vorba să-i poată face reparaţii în largul mării. Umplură găurile cu bucăţi de velă şi după aceea le unseră bine cu vaselină ca

să le facă etanşe. Apoi puseră cîte un petec de velă de fiecare parte şi bătură în cuie cîte o bucată de tablă peste acestea, ca să le fixeze.

Treaba aceasta le luă cîteva ore ; între timp, Odd adună îmbrăcăminte şi provizii. Luară cîteva pături şi cîte o haină groasă pentru fiecare om, plus două sau trei haine şi şepci îmblănite. Proviziile au fost puse într-o cutie şi într-un geamantan şi constau din pîine, biscuiţi cu unt şi cîteva pachete de ciocolată, ţigări şi tutun de pipă. Apa de băut o puseră în două damigene şi o cratiţă. O parte din romul din damigeană a fost golit într-o sticlă, pentru uz medical, iar restul fu aruncat ca să aibă unde pune mai multă apă. Instrumente de navigaţie, un catarg, vele şi rame de rezervă completau echipamentul bărcii.

Cînd treaba a fost terminată, Larsen coborî sub punte să vadă cum se simt răniţii şi să studieze hărţile. Era aproape de miezul nopţii şi Nils moţăia în cuşeta lui. Se trezi cînd intră Larsen, dar nu spuse nimic, ci numai îşi întoarse capul pe pernă şi privi inexpresiv şi lung spre Larsen şi ceilalţi. Prin spirai se strecura lumina palidă a lunii aruncînd o rază rece şi ireală peste oamenii întinşi pe jos, înfăşuraţi în bandaje însîngerate. Aceştia întrebară cum merg treburile pe punte şi Larsen le spuse că în curînd vor trece în barca de salvare. Totul va fi în regulă... numai să nu-şi piardă curajul.

Odd şi Finn pregătiră curenţii palancurilor pentru a lăsa barca la apă, iar Kalve îi ajută cu mîna cea teafără. Era foarte energic, deşi nu

putea folosi decît o mînă şi un picior. Erau doi oameni la fiecare parîmă, însă barca era grea, iar puntea pe care stăteau nesigură, găurită peste tot aşa cum erau toate, şi trebuiau să fie cu grijă să nu le scape picioarele în găuri. La început, parîmele erau încurcate şi pierdură destul timp pînă să ridice, să scoată barca în afară şi să o lase apoi la apă, astfel încît să o poată încărca cu provizii, apă şi echipament. Coapsa rănită a lui Larsen se înţepenise şi îi venea greu să se mişte repede, însă Odd şi Finn, care erau nevătămaţi, munceau zdravăn. Apoi veni rîndul celor mai grav răniţi ; Nils fu ridicat cu grijă de pe cuşeta lui si scos din cabină pe scară în sus. Era slăbit din cauză că pierduse mult sînge, dar nu scoase nici un cuvînt. Numai cînd îl coborîră în barcă şi îl întoarseră ca să-l aşeze la locul său în pupa, leşină o clipă. Îşi reveni aproape imediat şi, cu un zîmbet forţat, le ceru să-l ierte că este atît de neputincios.

Veni apoi rîndul lui William şi al lui Faeröy. William fu aşezat alături de Nils. Era mai greu de umblat cu ei fără a le pricinui dureri. Amîndoi aveau răni de şrapnele peste tot şi erau atinşi grav, atît la braţe cît şi la picioare. Trupurile lor erau grele şi neputincioase şi a fost o adevărată luptă să-i ducă în barcă. La început Kalve stărui să fie lăsat să se descurce singur, dar pînă la urmă trebui să accepte o mînă de ajutor. Fu nevoit să admită că, în definitiv, treaba era prea grea pentru o jumătate de om !

Marţi 23 martie 1943, către ora două noaptea, erau cu toţii în barca de salvare, gata să părăsească

vasul. Înainte de a pleca, Larsen verifică totul, apoi se îndepărtară încet. „Bergholm" stătea greoi şi fără viaţă în lumina lunii, afundîndu-se din ce în ce mai mult, iar huruitul cartuşelor goale pe punte era prohodul lui. În cîteva ore avea să dispară. Se simţea o briză uşoară de nord-vest şi le-ar fi fost de ajutor să ridice vela, însă era loc atît de puţin în barcă şi nu voiau să-l mişte pe Nils, căci i-ar fi provocat dureri prea mari, aşa că renunţară şi scoaseră ramele. Puţin după aceea briza căzu. Larsen, Odd Hansen şi Finn Clausen se aranjară să tragă pe rînd la rame, cîte doi o dată. Fiecare trăgea timp de patru ore şi se odihnea două ore.

Cînd părăsiră pe „Bergholm", Larsen nu hotărîse ce drum să urmeze. Se gîndea în primul rînd la insulele Shetland şi îndreptă prova în direcţia lor. Ramele se mişcau ferm şi în cadenţă, iar mica barcă plutea încet pe enorma întindere de apă. Marea fosforescentă scînteia în jurul ramelor şi în siajul ce dispărea în urma lor. Nici unul nu avea chef de vorbă, aveau cu toţii destule la care să gîndească. Un timp îl putură vedea pe „Bergholm" legănîndu-se în lumina lunii — singurul punct vizibil pe imensa întindere neagră de apă din jurul lor. Apoi vasul dispăru treptat din vedere şi rămaseră singuri.

Poziţia lor la plecare era 64°46′ latitudine nordică şi 6°00′30″ longitudine estică, iar distanţa de la Shetland trei sute şi cincizeci de mile faţă de nouăzeci de mile de la Fröya, care era localitatea cea mai apropiată de pe coasta Norvegiei. Larsen stătu să se gîndească bine la distanţe, barcă şi echipaj, şi după două ore de tras la rame îşi dădu seama că şansele lor de a ajunge în insulele Shetland erau extrem de reduse. Barca nu avea mai mult de şaisprezece picioare lungime şi era atît de încărcată, încît intra în apă aproape pînă la copastie. Dacă ar fi început să bată chiar un vînt slab, în scurt timp s-ar fi umplut cu apă. Trebuia de asemenea să se gîndească la răniţi ; ar fi fost o suferinţă de nesuportat pentru ei să mai rămînă pe mare, poate chiar cîteva săptămîni. Dar nici spre Fröya nu dorea să se îndrepte. Ştia din experienţă că acolo nu aveau multe şanse să găsească un vas care să-i ducă înapoi, în Shetland, şi avea puţini oameni de legătură în regiunea aceea. Şansele erau mai bune în districtul Aalesund, iar distanţa pînă acolo era de o sută şi patruzeci de mile.

Se gîndi mult timp la ceea ce aveau de făcut. Un alt motiv pentru a se îndrepta către Norvegia erau germanii. Trebuiau să ţină seama de avioanele ce aveau să fie trimise în zorii zilei pentru a-l găsi pe „Bergholm". Erau necesare cîteva ore unui vas de mărimea lui ca să se scufunde, iar dacă germanii îl vor găsi aveau să vadă că barca de salvare îi lipseşte şi, foarte probabil, o vor căuta spre sud-vest. Dacă erau descoperiţi, apoi nu mai avea să fie nici o luptă.

Se hotărî, barca făcu un rondou şi se îndreptară către Aalesund.

Ceasurile treceau unul după altul şi perioadele de odihnă pentru omul care nu trăgea la rame nu păreau lungi. Locul pe care îl ocupa după

rîndul său la rame era atît de mic, încît nici nu putea sta jos cum trebuie, iar ca să stea întins nici vorbă nu putea fi. Însă cu timpul oboseala îl răpunea şi trăgea cîte un pui de somn.

Nils Vika era întins în prova sub primul banc, înfăşurat în pături pe fundul bărcii ; în stînga lui, William stătea pe jumătate întins, sprijinit de bordaj. Cei doi care trăgeau la rame ocupau primul banc. Între acesta şi cel următor erau un fel de banchete de-a lungul bordajului şi în perioada de odihnă omul care nu trăgea la rame stătea pe cea din babord. Pe aceeaşi banchetă erau ramele de rezervă, catargul şi vela, aşa că nu prea era loc să stai confortabil.

O banchetă era de-a curmezişul bărcii la pupa şi se prelungea puţin în fiecare bord ; pe ea stăteau Gunnar în babord, Kalve în mijloc şi Faeröy lîngă el. Kalve ţinea o cutie goală de tinichea în mîna sa validă şi scotea cu ea în mod automat apa care intra în barcă prin cîrpituri. El nu putea trage la rame, însă dintre răniţi era singurul în stare să scoată apa, ceea ce trebuia să se facă fără încetare ca să nu se umple barca. Îşi urmărea mişcările cu o privire ştearsă. Uneori se părea că aţipeşte şi braţul i se mişca mai încet ; atunci unul din cei de la rame striga la el şi începea iarăşi lucrul cu toată viteza ; jos, la fundul bărcii, apoi peste bord, jos, sus, jos, sus, mecanic şi fără oprire. Barca avea două chesoane de aer sub banchetele din borduri, însă unul fusese ciuruit de gloanţe în timpul atacului.

Toţi oamenii erau bine îmbrăcaţi cu haine groase, unele căptuşite cu blăniţe de miel. Cei

mai mulţi aveau şepci îmblănite — numai Faeröy era cu capul gol, căci el niciodată nu purta ceva pe cap. Larsen, ca de obicei, era încălţat cu pantofi subţiri ; voia să se mişte uşor şi repede şi prefera pantofii, deşi se uda la picioare. Ceilalţi aveau bocanci marinăreşti.

Echipamentul lor de navigaţie se compunea dintr-o busolă, un sextant şi cîteva hărţi. Acestea erau puse pe al doilea banc, iar pe bancheta din tribord între cele două bancuri erau damigenele şi cratiţa cu apă, pe cînd lada şi geamantanul conţinînd proviziile fuseseră aruncate în fundul bărcii împreună cu nişte pături şi haine de rezervă. Era loc foarte puţin şi greu să te mişti.

Nils stătea liniştit întins, sub păturile lui. O dată sau de două ori ceru apă şi o cană fu umplută. Nu putea să bea singur şi trebuiră să-i toarne apa în gură. Era foarte slăbit, dar se părea că nu are dureri.

Aurora boreală pîlpîia fantastic pe cer ca nişte flăcări reci, culorile ei vii schimbîndu-se repede după ce se ridicau de la orizont pentru a rămîne tremurînd în benzi late, arcuite, care se transformau deodată în noi forme stranii.

Aerul era limpede şi transparent, cu un fel de sclipiri lichide. Nu se simţea nici un suflu de vînt, o hulă uşoară ridica barca şi o ducea uşor înainte. Singurul sunet era lipăitul ramelor şi cel al apei pe care Kalve o arunca peste bord. Unul din răniţi cerea puţină apă, apoi stătea întins liniştit din nou. Ceasurile treceau astfel.

La cinci dimineaţa, Larsen se întoarse sa se uite la Nils. Murise !

Cît vedeau cu ochii marea se întindea în jurul lor, liniştită şi aproape nemişcată. Priveliştea părea cu totul ireală, parcă ramau printre lumini colorate, spre veşnicie. Nici unul dintre ei nu simţea că toate acestea i se întîmplau cu adevărat. Totul nu părea decît un coşmar fantastic; din care aveau să se trezească în curînd.

Un zgomot aspru întrerupse tăcerea. Kalve începuse iar să scoată apa, răzuind fundul bărcii cu cutia de tablă şi golind apa peste bord. Zgomotul îi readuse la realitate, la mare şi la barca de salvare.

Îl acoperiră pe Nils şi-l lăsară unde era. Faeröy şi Gunnar care stăteau în pupa erau îngheţaţi şi tremurau. Faeröy era complet neputincios ; dacă stătea prea mult într-o poziţie, începea să simtă dureri mari şi trebuia să şi-o schimbe. Nu putea să o facă singur şi Gunnar trebuia să-l ajute.

Ramele se mişcau necontenit şi sigur, iar fîşîitul apei în prova dovedea că înaintează. În curînd nu vor mai avea întunericul care să-i ascundă. Zorile nu erau departe şi mai aveau o lungă distanţă de parcurs.

Ziua de marţi 23 martie începu cu vreme frumoasă. Pe la ora opt dimineaţa văzură un avion către sud-vest care zbura spre nord. Probabil că era german şi Larsen dădu ordin să nu mai tragă la rame cînd avionul ajunse aproape de ei. Strălucirea soarelui pe ramele ude putea să-i trădeze.

Avionul trecu aproape pe deasupra şi zbură mai departe în aceeaşi direcţie, iar oamenii din barca de salvare respirară uşuraţi şi începură

să tragă din nou la rame. Ceva mai spre nord, avionul întoarse şi începu să se rotească deasupra mării. Părea că ar căuta ceva şi marinarii de pe „Bergholm" îşi dădură seama că pornise în căutarea bărcii de salvare. Avionul continuă să caute timp de cîteva ore, zburînd destul de sus, aşa că îl vedeau cu ochii liberi la o mare distanţă. Continua să tot facă cercuri deasupra mării, apoi zbura cîteva mile mai spre vest şi se întorcea. Faptul că schimbaseră drumul în cursul nopţii se dovedise a fi fost salvarea lor.

În ziua aceea, marinarii traseră la rame din răsputeri, dar nu prea aveau viteză. Marea ajungea pînă aproape de furcheţi şi de aceea era greu de vîslit, iar barca era canarisită într-un bord. De mai multe ori avionul veni atît de aproape, încît trebuiră să stopeze tragerea la rame. O dată se îndreptă direct spre ei şi se apropie atît de mult, încît involuntar marinarii se ghemuiră unul într-altul, aşteptînd rafalele. Însă la vreo două sau trei sute de iarzi depărtare de barcă întoarse brusc şi zbură către vest. Se uitară nedumeriţi unul la altul : în definitiv, Providenţa trebuie să aibă un sens.

Către sfîrşitul după-amiezii, avionul dispăru din vedere spre vest şi dus a fost timp de cîteva ore, dîndu-le un bun prilej să se îndepărteze cît puteau de mult. Apoi se înapoie şi începu iar să se rotească în văzul lor pînă către ora şapte. În cele din urmă renunţă definitiv. Acum puteau să-şi permită o mică relaxare şi scoaseră alimen-

tele. Mîncară biscuiţi cu ciocolată şi băură apă, iar ţigara care urmă îi învioră din nou.

Noaptea le aduse aceeaşi vreme frumoasă, luminoasă, înstelată şi calmă. În lumina lunii vedeau învolburarea pe care ramele o făceau în apă în urma lor. Cei trei care ramau pe rînd erau ţepeni şi obosiţi ; de fiecare dată cînd se schimba marinarul care tocmai se odihnise trebuia să intre iar în ritmul trasului la rame şi trecea destul timp pînă cînd înţepeneala cea rea dispărea şi muşchii nu mai protestau.

Luaseră cu ei o busolă cu alidadă, al cărei cadran era luminat de un bec cu baterie. Fu aşezată pe bancul din pupa, aşa că unul din cei care trăgeau la rame putea să o aibă mereu sub ochi şi să verifice dacă ţin bine drumul. După un timp, încordarea ramării îi făcu nervoşi şi supărăcioşi. Cînd rama Larsen, nu se spunea nimic, însă Odd şi Finn se certau de multe ori cînd ramau împreună ; cel care avea busola în faţă şi urmărea dacă se ţine bine drumul, mereu găsea că celălalt nu ramează cum trebuie... ori trage prea slab ori prea tare. Orice fleac îi irita.

Noaptea trecu încet, oră cu oră, iar ramele se cufundau neîncetat în apă, împingînd barca puţin mai departe, pe oceanul fără margini. William se simţea rău ; stătea liniştit, blestemîndu-se că e neputincios. Bandajele din jurul rănilor sale se înţepeniseră din cauza sîngelui coagulat, dar nu puteau face mai nimic pentru el şi nu mai aveau medicamente.

Spre dimineaţă, un vînt slab începu să bată dinspre nord-vest şi mai tîrziu se întări. Puseră ramele în barcă şi ridicară vela. Era o velă pătrată, un fel de velă latină şi nu puteau s-o manevreze. Nu era loc pentru a folosi echea, aşa că foloseau o ramă atunci cînd era necesar. Barca înainta repede cu vela sus şi era încurajator să audă apa tăiată de etravă, un sunet continuu care se înteţea atunci cînd barca aluneca în jos pe panta unui val şi apoi se îndrepta spre creasta celuilalt. Marea continua să fie moderată, însă barca era atît de încărcată încît uneori nu puteau scăpa de improşcări de apă peste bord, iar Kalve avea mult de lucru cu cutia lui de tinichea. Braţul său valid părea că nu oboseşte niciodată.

În ziua de 24 martie, spre seară, vîntul căzu şi reîncepură să tragă la rame. Odd şi Finn erau iarăşi în dezacord în privinţa ritmului ; odihna din timpul zilei nu le ajutase prea mult. Nu se puteau întinde şi trebuiau să se înghesuie unul într-altul pe banchetă. Îi durea baza şirei spinării, palmele le erau pline de băşici. Îşi vărsau necazul asupra ramelor, apucîndu-le strîns şi trăgînd tare, fără să vorbească.

Pe la mijlocul nopţii văzură o lumină chiar în prova şi se îndreptară direct spre ea. Larsen se gîndi că trebuie să fie un vas pescăresc care ieşise departe în larg şi decise să vadă ce este. Marinarii îşi descoperiră noi rezerve de energie cînd văzură vasul apărînd din întuneric. Se dovedi că este un vas pescăresc obişnuit care tocmai îşi scotea plasele la lumina lămpilor de pe punte.

— Alo, cei de pe vas!

Barca de salvare acostă lîngă vasul pescăresc și dădură o parîmă. Pescarii erau foarte surprinși de această vizită, deoarece nu observaseră de loc barca. Se auzi un tropăit de cizme marinărești pe punte și fețe mirate apărură privind peste copastie. Larsen strigă că erau marinari de pe un vas torpilat și cei de pe vasul pescăresc se uitară la ei cu interes. Era întuneric în umbra de acolo și nu puteau să vadă bine, dar întrebară dacă erau teferi.

— Avem cu noi niște răniți.

Larsen stătea în picioare, cu o mînă pe copastie și arăta cu cealaltă în jos, spre barca sa. Corpul lui Nils era bine acoperit, iar cîteva bandaje albe ale celorlalți se puteau vedea în întuneric. Le spuse că aveau nevoie de îngrijiri și că doreau să se întoarcă în Anglia. Puteau să-i ducă pînă în Shetland?

Comandantul, un bărbat între treizeci și patruzeci de ani, era dispus s-o facă, dar socotea că nu are destul petrol; nemții nu le dădeau niciodată mai mult decît rația de petrol pentru o zi, astfel ca să nu încerce să traverseze Marea Nordului. Nu avea destul petrol nici să ajungă pînă în Aalesund, însă se oferi să-i ducă pînă la Kristiansund. Puteau pleca îndată, iar răniții vor fi tratați la spitalul de acolo.

Însă Larsen refuză, spunînd că nu erau atît de grav răniți, încît să fie necesar un ajutor imediat și crede că vor fi în măsură să se descurce singuri.

Oamenii din barca de salvare au fost decepționați cînd au auzit că nu vor fi luați și duși înapoi în Shetland și că vor trebui să continue a trage la rame. Nu se potrivea cu planurile lui Larsen să meargă la Kristiansund; avea puțini oameni de legătură acolo și nu credea că vor fi în măsură să evite a fi descoperiți de germani.

Începură din nou să rameze. Larsen aflase de la comandantul vasului pescăresc că se găseau la aproximativ șaizeci de mile de coastă și această informație era valoroasă; în timpul cît trăseseră la rame nu aveau nici o idee, cît de vagă, cu ce viteză înaintau.

Mai tîrziu, în cursul nopții, văzură un alt vas pescăresc pe care îl strigară, însă aceeași poveste: nu aveau petrol suficient, dar se oferiră să ia oamenii la bord și să-i ducă la Kristiansund. Era ispititor să dea răniților o îngrijire medicală serioasă, însă Larsen avu tăria să refuze oferta. Într-un spital, nemții puteau ușor pune mîna pe ei.

Nu mai văzură nici o ambarcațiune, iar ziua următoare aduse aceeași vreme frumoasă. Se părea că zeii vremii erau de partea lor. Dacă ar fi bătut doar un vînt moderat, mica barcă s-ar fi umplut cu apă cît ai clipi din ochi și nimic nu i-ar fi putut salva. Așa cum era vremea, înaintau încet, dar sigur.

Către sfîrșitul dimineții zăriră uscatul. În lumina vie a soarelui și în aerul transparent, contururile munților se vedeau limpede și păreau foarte aproape; totuși, mai aveau cale lungă.

Corpul lui Nils era încă în barcă ; speraseră să-l înmormînteze pe o insulă ca să se odihnească în pămînt norvegian. Nils dorise atît de mult să ia cu el în insulele Shetland senzaţia ierburilor şi pietrelor norvegiene ! Cu toate acestea, nu mai era posibil să-l ţină la bord şi pe la amiază încetară să rameze. Nils a fost înfăşurat în pături şi doi dintre marinari îl ridicară cu grijă. Se descoperiră cu toţii într-un ultim bun rămas şi Nils, mitraliorul, fu rostogolit peste bord, în mare.

Tot timpul acelei zile au auzit motoarele unei flote de pescuit care era undeva, în prova lor. Zgomotul venea clar spre ei, părînd să umple aerul ; totuşi, oricît de atenţi priveau, nu puteau vedea nici un vas. Orele treceau şi încă puteau auzi ţăcănitul a numeroase motoare, dar se părea că niciodată nu ajungeau mai aproape. Distanţa pînă la uscat era mai mare decît crezuseră, dar se aflau atît de aproape de suprafaţa apei, încît nu puteau vedea departe.

Dacă vremea continua tot aşa, erau multe şanse să ajungă la coastă în ziua următoare şi oamenii traseră din greu la rame tot timpul celei de a patra nopţi. Către miezul nopţii făcură o pauză de jumătate de oră ca să mănînce ; aceasta a fost singura lor odihnă din noaptea aceea. Era mai întuneric decît în nopţile anterioare, luna era în descreştere şi nu se mai vedea aurora boreală care să lumineze cerul, însă fosforescenţa apei era mai stranie ca oricînd ; unde băgau ramele, apa întunecată se transforma într-un foc auriu, strălucitor şi în clocote.

Zăriră din nou uscatul cînd se lumină de ziuă ; acum era mult mai aproape. Se vedea lanţul de insule din faţa Onei ; după ce studie harta, Larsen îndreptă barca spre intrarea dintre Fjaertoft şi Skulöy. Pe la ora opt dimineaţa văzură flota de pescuit ieşind în larg. Era cea pe care o auziseră cu o zi mai înainte. La vreo cinci mile de uscat, vasele stopară ca să scoată plasele.

Faptul că se găseau exact în mijlocul flotei nu era lucrul cel mai bun pentru oamenii din barca de salvare, dar nu era nimic de făcut. Se aflau în vederea flotei şi deciseră să rameze pînă lîngă primul vas.

Comandantul acestuia era un bărbat de vreo cincizeci de ani, şi Larsen îi spuse povestea cu vasul torpilat. Părea un om de treabă şi se oferi îndată să-i remorcheze pînă la Aalesund, însă ceva îi spunea lui Larsen că trebuie să fie prudent. Nu-i indicase unde doreau să meargă şi era gata să accepte oferta, dar se reţinu. Vor reuşi să parcurgă singuri ultima bucăţică de drum, spuse el, şi nu voiau să strice planurile din ziua aceea ale comandantului. Stătu un timp de vorbă cu el şi-l întrebă dacă avea o hartă a apelor din acea parte, de care s-ar putea lipsi. Comandantul, binevoitor, scoase o hartă a regiunii de la nord de Aalesund şi îl asigură pe Larsen că putea să o păstreze. Larsen îi mulţumi spunînd că este tocmai ce-i trebuie. Hotărîse să intre la Gamlem, în apropiere de Aalesund, şi nu prea era sigur de apele acelea. Comandantul considera că chiar harta aceea îi va fi de ajuns ; avea una pentru regiunea de la sud de Aalesund, spuse el, dar,

desigur, pe Larsen nu-l interesa aceasta... Larsen aruncă o privire asupra hărţii şi spuse că aveau ce le trebuie. Văzuse ce dorea şi acum avea în minte o imagine a detaliilor de care avea nevoie.

Oamenii de pe vasul pescăresc prăjiră pentru ei nişte peşte proaspăt într-o tigaie, iar Odd şi Finn îl împărţiră la toţi şi îi ajutară pe răniţii care nu se puteau servi singuri. Era necesar să le dea peştele chiar în mînă, iar lui William trebui de fapt să i se dea în gură bucată cu bucată ca unui copilaş neputincios.

În timp ce stăteau în barcă şi gustau din peştele fierbinte stînd de vorbă cu oamenii de pe vasul pescăresc, un avion german trecu la o mică distanţă zburînd aproape de suprafaţa apei. Dar din fericire trecu prin bordul opus al vasului şi nu putu vedea barca de salvare.

Stătură acolo timp de o oră şi în mai tot acest timp Larsen rămase pe bordul vasului vorbind cu comandantul şi cu oamenii lui. Comandantul era foarte interesat să afle cum reuşiseră să vină din largul mării şi cît timp le-a trebuit, însă Larsen nu avea de spus multe lucruri asupra acestui subiect. Nu se putea debarasa de sentimentul că trebuie să fie deosebit de prudent.

Presimţirile sale se dovediră foarte întemeiate cînd se depărtară de vas, cam pe la ora unsprezece. Comandantul veni lîngă copastie şi le spuse fluturînd mîna la despărţire :

— Noroc ! Şi nu uitaţi să raportaţi germanilor cînd veţi debarca... au nevoie de marinari ca voi pe navele lor !

Cuvintele propriu-zise puteau fi luate în sens ironic, însă tonul cu care au fost spuse făcea clar înţelesul lor. Bunul comandant nu era deosebit de inteligent, însă putea fi destul de periculos. În tot cazul, era bine că arătase clar de partea cui era.

Traseră la rame toată ziua aceea, însă au fost întîrziaţi mult de un puternic curent dinspre nord şi trebuiră să muncească din greu ca să înainteze cît de cît ; acum comandantul şi ceilalţi oameni de pe vas ştiau ceva despre ei, deci trebuiau să ajungă la uscat cît mai repede posibil.

Tocmai se apropiau de una dintre primele insule, cînd auziră zbîrnîitul unui avion care apăru deodată de după Nordöyane zburînd spre sud. Schimbă direcţia şi veni către barcă.

Soarele strălucea pe elicele lui în timp ce se apropia, iar zgomotul celor două motoare se auzea din ce în ce mai puternic. Avionul veni direct spre ei, picînd oblic. Oamenii din barcă încercau să pară că au ieşit la pescuit, cei trei care nu erau răniţi ridicîndu-şi mîinile peste bord ca şi cum ar fi ţinut undiţe. Avionul se apropia din ce în ce mai mult ; în orice clipă pilotul putea să vadă răniţii de la bord şi să-şi dea seama despre ce e vorba. Apoi avionul luă înălţime şi îşi continuă drumul chiar pe deasupra lor, evident fără a observa nimic suspect. După o jumătate de oră, se apropie un convoi care naviga spre nord. Avionul fusese într-o misiune de patrulare antisubmarină.

Tîrziu după-amiază debarcară la Skulöy ; prima parte a aventurii fiind acum terminată, era timpul ca toată lumea să se odihnească. Fiecare marinar bău o duşcă de rom din sticla care trecea din mînă în mînă.

Planul lor era să ajungă la Gamlem, sau la Sörviksnes, unde locuiau rudele lui Björnöy. Ultima dată cînd Larsen fusese acolo îl luase pe „Arthur" şi se înapoiase cu el în Anglia ; de aceea nu se îndoia că şi de astă dată va putea să facă rost de un vas. Ştia că vor fi bine primiţi acolo şi că răniţii vor fi îngrijiţi cît se poate de bine.

Rămaseră la Skulöy pînă pe înserat, apoi îşi continuară drumul. Un mare număr de mici vase de pasageri şi de marfă circulau pe acolo şi trebuiră să aibă grijă să nu fie scufundaţi. După ce trecură de Haugsnes, Larsen nu mai trase la rame, ci se concentră asupra cîrmei, căci în întuneric era uşor să se rătăcească.

În jurul localităţii Aalesund, germanii concentraseră multe proiectoare ; deodată, toate acestea se aprinseră. Erau îndreptate spre nord şi lungile fascicule de lumină măturau marea încoace şi încolo. În acest timp, barca de salvare era ceva mai jos de Gamleshaug şi ieşea dintr-o strîmtoare îngustă. Două proiectoare îşi îndreptară fasciculele luminoase asupra stîncilor care erau chiar deasupra lor, zăboviră acolo un timp şi apoi trecură din nou mai departe. Îndată după aceasta, fasciculele reveniră şi de astă dată rămaseră acolo mai mult timp. Această manevră a fost repetată de mai multe ori, fasciculele re-

venind mereu în acelaşi loc, iar oamenii de pe „Bergholm" începură să se întrebe ce se întîmplă. Se părea că germanii bănuiesc că sînt acolo şi încearcă să-i găsească. Încetară să rameze şi rămaseră complet nemişcaţi. Coasta, în partea de sud unde erau amplasate proiectoarele, era mai înaltă, astfel că fasciculele de lumină ale nemţilor treceau peste capetele lor în timp ce ei se ţineau în întuneric. Dar chiar aşa, lumina reflectată de stîncă era atît de puternică încît ar fi putut să citească un ziar.

După vreo jumătate de oră, proiectoarele se stinseră tot atît de pe neaşteptate cum se aprinseseră, iar barca de salvare se furişă din nou afară. Era aproape de miezul nopţii şi nu aveau timp de pierdut. Larsen îi îndemna cît putea pe cei doi oameni care trăgeau la rame, şi pentru a ajuta să aibă viteză, luă una din ramele de rezervă şi ramă cu ea de pe bancheta din pupa. Odd şi Finn trăgeau la rame din răsputeri. Mîinile îi dureau grozav după atîtea zile şi nopţi de tras la rame şi această neprevăzută cursă de viteză aproape că îi dădu gata. Începură să simtă gustul sîngelui în gură şi cereau mereu apă. Aceasta îi întîrzia foarte mult şi în cele din urmă Larsen refuză să le mai dea să bea ; trebuiau să ajungă la destinaţie, şi pe furiş de astă dată. Puteau să bea pe săturate după aceea.

Se presupunea că la nord-vest de Björnöy germanii amplasau o baterie ; auziseră aceasta în Shetland şi înaintară cu precauţie cînd trecură pe acolo. Însă totul era liniştit şi ca mort ; nu putură vedea nimic, nici clădiri, nici oameni.

•

La 27 martie, pe la ora două din noapte, mica barcă de salvare acostă la cheu la Sörviksnes după o navigaţie de peste o sută treizeci de mile pe Marea Nordului. Somnul li se părea cel mai de dorit lucru din lume.

Ceilalţi rămaseră în barcă, în timp ce Larsen se duse la uscat, umblînd cu băgare de seamă, căci orice mişcare bruscă îl făcea să simtă nişte ace înroşite în foc pătrunzîndu-i în muşchii coapsei. Îl cuprinse oboseala în timp ce se apropia clătinîndu-se de o remiză pentru bărci ; se sprijini de peretele remizei, pradă ameţelii, şi stătu un timp aplecat, cu fruntea pe scîndurile cenuşii.

Nu erau mai mult de o sută de iarzi pînă sus, la casa lui Lars Sörviksnes, dar în noaptea aceea lui Larsen i se păru un drum lung şi greu. Picioarele nu-i mai dădeau ascultare ; şovăiau şi tremurau şi erau gata să se prăbuşească sub el la fiecare pas.

Merse înainte împleticindu-se pînă la uşă şi iarăşi trebui să se oprească pentru a răsufla şi a-şi regăsi echilibrul. Nu se putea arăta în starea aceea.

Trebui să bată cu pumnul în uşă mult timp pînă să audă pe cineva mişcîndu-se în casă. Toţi dormeau buştean şi nu se aşteptau la vizitatori la ora aceea din noapte. În cele din urmă găsi o piatră cu care să bată, temîndu-se totuşi să nu trezească pe toţi vecinii cu zgomotul pe care îl făcea. Apoi văzu aprinzîndu-se o lampă în casă şi auzi pe cineva umblînd. Fereastra de la bucătărie se deschise şi cumnata lui Lars îşi scoase capul afară. Nu-l recunoscu şi glasul ei părea speriat :

— Cine-i ?

Făcu un mare efort ca să răspundă cît mai normal :

— E Leif Larsen.

Uşa se deschise degrabă şi femeia îl ajută să intre. Stătea în faţa lui în cămaşă de noapte şi se vedea bine că era mirată. Nici Larsen nu arăta cum trebuie ; faţa sa era murdară, brăzdată şi albă ca varul de epuizare. Ea îi dădu un scaun şi Larsen se prăbuşi pe el, de-abia trăgîndu-şi sufletul.

De unde Dumnezeu venea ? Era singur ? Sau veniseră şi Palmer şi ceilalţi cu el ?

Curînd, ceilalţi ai casei veniră jos, iar Lars a fost tot atît de uimit ca şi ceilalţi cînd îl găsi pe Larsen în bucătărie. Larsen le spuse în cîteva cuvinte ce se întîmplase ; discutară situaţia şi ce era de făcut. El ar fi preferat să-l găsească pe tatăl lui Björnöy, însă era prea tîrziu să meargă cineva să-l aducă fără a atrage atenţia. I-ar vedea alţi oameni, iar Larsen nu putea aştepta pînă la ziuă. Trebuia să ia o hotărîre rapidă.

În cele din urmă, deciseră să meargă cu barca spre sud pînă la Torholm şi să-l găsească pe Lars Torholm care locuia acolo. El aparţinea aceluiaşi grup din rezistenţă ca şi tatăl lui Björnöy. Oamenii ar rămîne acolo pînă ce grupul va reuşi să pună mîna pe un vas care să-i ducă pînă în Shetland.

Cei ai casei voiră să pregătească mîncare pentru marinari, dar Larsen nu avea timp de pierdut. Aveau nevoie de o oră ca să ajungă cu barca cu rame pînă la Torholm și trebuiau să se grăbească. Lars nu putea merge cu ei, dar avea să vină mai tîrziu.

Deplasarea pînă la Torholm se făcu fără incidente. Larsen cunoștea bine regiunea și nu avu nici o dificultate să-și găsească drumul. Aceasta era ultima călătorie la rame și de aceea oamenii care ramau nu se cruţară.

Acostară în partea de nord a micii insule și Larsen urcă panta abruptă ce ducea la casă. Era foarte întuneric, de aceea se poticni și căzu de multe ori. Nu era nici drum, nici cărare și trebuia să-și găsească drumul pe care să meargă.

După ce bătuse un timp, o tînără femeie deschise ușa și-l întrebă ce caută.

Larsen dorea să-l găsească pe Lars Torholm.

Să-l găsească pe Lars acum, în puterea nopții ? De ce atîta grabă ?

Apoi apăru Torholm. Auzise bătăile în ușă și conversația care a urmat. Se uită bănuitor la Larsen. Ce însemnau toate astea ? Dar își schimbă repede tonul cînd Larsen se identifică și-i explică situația, menționînd că jos, în barca de salvare, avea oameni care aveau nevoie de îngrijiri. Torholm își aruncă hainele pe el și spuse surorii lui să pregătească de mîncare și multă apă fierbinte.

— Unde-ți sînt oamenii ? Să-i aducem la uscat chiar acum.

Plecară în jos, către barcă. Lars Torholm fugea de-a binelea și Larsen abia se ținea de el, șchiopătînd.

Oamenii din barcă se înviorară cînd auziră că aveau să ajungă sub un acoperiș. Trecuse de ora patru și curînd avea să se lumineze de ziuă. Deoarece era greu să-i ducă pe răniți în susul pantei din partea de nord, Torholm propuse să se ducă cu barca în partea de est a insulei de unde drumul era mult mai ușor. Încă o dată ramele au fost scoase, însă de data asta marinarii se putură odihni, căci la rame trecu Torholm.

Faeröy și William trebuiră să fie purtați pe brațe pînă în casă. Gunnar voia să umble singur, făcu cîțiva pași, se clătină pe picioare și se prăbuși ; așa că restul drumului se tîrî. Kalve de asemenea voia să se descurce singur. Luă echea de la barcă să o folosească drept cîrjă, însă ideea nu se dovedi bună. Brațul stîng și piciorul drept nu le putea folosi de loc, dar Kalve nu se dădea bătut... dacă Gunnar putea, apoi va putea și el. Muta „cîrja" dintr-o parte în cealaltă, însă rămînea pe loc ; părea un pește enorm, aruncat pe uscat.

În toiul acestei tragicomedii, Larsen rîdea cu hohote de el, și Kalve se opri în străduințele sale ca să asculte... Ce era zgomotul acela oribil ? Apoi începu să încerce din nou. În cele din urmă își puse echea sub coaste și se tîrî mai departe.

Mama lui Lars și două fete aprinseră focul în bucătărie cînd veniră marinarii, și puseseră masa cu sandviciuri și cafea fierbinte aburind. Era ora cinci dimineața cînd se adunară în jurul

mesei : şapte bărbaţi murdari, bărboşi şi însîngeraţi într-o mică şi paşnică bucătărie de ţară.

Prietenia caldă a acestor oameni le merse marinarilor drept la inimă. Simţeau că, în sfîrşit, au ajuns acasă, iar gazdele nu-i tulburau cu întrebări dificile ; trebuiau să-şi ajute compatrioţii şi asta era destul pentru ei. Oamenii uitară de foame şi de epuizare, de răni şi de înspăimîntătorul zbucium prin care trecuseră, de luptă şi de lunga călătorie în barca deschisă. Acolo, în confortabila bucătărie, printre oameni prietenoşi, toate necazurile lor păreau că au dispărut ; acum vor putea să se spele şi să se cureţe cum trebuie. Pînă şi William şi Faeröy, care erau într-o stare atît de rea, încît trebuiau să fie hrăniţi ca nişte copii, se înviorară. Ajunseseră, erau în siguranţă.

Larsen şi Torholm discutară ce să facă cu barca de salvare. Nu putea rămîne acostată la ponton. Germanii o puteau uşor descoperi şi în acest caz totul se ducea pe copcă. Poate că cel mai bine era s-o scufunde. Însă Torholm considera că pentru moment ar putea fi trasă sus, în remiza de bărci şi să se decidă mai tîrziu ce e de făcut cu ea. Coborî şi făcu de îndată aşa. Nici Larsen, nici vreunul din ceilalţi n-au fost nevoiţi să meargă cu el ; aceştia trebuiau să se odihnească. Torholm avea un vinci în rezima de bărci, aşa că putu să facă treaba singur.

Au fost pregătite două camere la mansardă şi cea mai mică fu dată lui William şi Faeröy, numai pentru ei. Era greu să-i urce pe scară ; marinarii nu erau îndemînatici la aşa ceva, însă aveau simţ practic şi răniţii au fost duşi sus fără a li

se pricinui prea multă durere. Celorlalţi răniţi li se dădură paturi adevărate, iar celor trei care nu erau răniţi li s-au aranjat culcuşuri confortabile pe podea. Era un sentiment minunat să te poţi întinde cît eşti de lung, să simţi că ţi se odihnesc membrele şi să ştii că nu mai ai nevoie să tragi la rame, să scoţi apa din barcă sau să pîndeşti avioanele naziste. Stăteau culcaţi pe spate şi se întindeau cît puteau. Lumina cenuşie a zorilor pătrundea pe fereastră ; iar jos, duşumeaua de lemn scîrţîia şi picioarele femeilor se auzeau mergînd grăbite încoace şi încolo pînă ce, treptat, totul se contopi într-un sunet îndepărtat, proteguitor, simplu şi oamenii adormiră. Deveniseră iar copii şi alţii le purtau de grijă.

11

Salvare din coşmar

Cînd se deşteptară, soarele intra strălucitor pe fereastră ; Odd începu să trateze pe răniţi unul cîte unul. Extrase schijele cele mai rele şi spălă rănile cu apă călduţă, aranjă şi cusu plăgile şi dovedi cunoştinţe doftoriceşti care îi făcură pe ceilalţi să rămînă cu guriie căscate... şi să înjure. Odd nu se prea bucura de simpatii şi marinarii nu ezitară să spună ce gîndeau despre el, în expresii pitoreşti şi nereţinute. Dar tratamentul era

necesar şi Odd nu se dădu bătut. Cu toate înjurăturile, era înconjurat de feţe zîmbitoare şi fericite cînd chinul se termină.

Germanii reapărură în dimineaţa aceea. Se auzi deodată zbîrnîitul şi trepidaţiile unui avion care se apropie şi după aceea trecu repede chiar prin faţa ferestrei. Se roti pe deasupra micilor insule de primprejur şi cercetă fiecare părticică a coastei înainte de a dispărea. Era evident că îi caută.

Tatăl lui Björnöy se duse sîmbătă la Aalesund şi raportă organizaţiei militare norvegiene din rezistenţă asupra marinarilor de pe „Bergholm". Radiotelegrafistul organizaţiei de acolo era Karl Johan Aarsether, pe care Larsen îl adusese în Norvegia în ultima sa traversadă înainte de a fi scufundaţi ; acum Aarsether transmise un mesaj cartierului general de la Chiltern Court. Olav Björnöy trimise un mesaj lui Torholm, relatîndu-i ce a descoperit la Aalesund. Comandantul care-i dăduse harta lui Larsen era un nazist norvegian şi raportase germanilor despre întîlnirea pe care o avusese în largul coastei ; fusese văzut în oraş în aceeaşi dimineaţă împreună cu un ofiţer german. Comandantul nu ştia altceva decît că erau marinari de pe un vas torpilat, însă nemţii îşi dădură imediat seama cine erau şi organizară de îndată o căutare serioasă ; avioane şi vase scotociră toate ţărmurile. O întreagă flotă de vase mici se îndreptase către nord, spre Aalesund, în timpul dimineţii, apoi din nou seara şi noaptea, înainte ca germanii să fi folosit avioane şi proiectoare, într-o căutare extinsă.

Organizaţia îi preveni că cel mai bine era să rămînă deocamdată ascunşi la Lars Torholm. În acele împrejurări nu puteau găsi un loc mai sigur.

Germanii continuară cercetarea coastei timp de patru sau cinci zile, iar regiunile dinspre nord au fost controlate cu de-amănuntul. Erau interesaţi îndeosebi în regiunea din jurul localităţii Bud ; acolo patrulele căutară în fiecare locuinţă şi în fiecare remiză de bărci şi inspectară toate ambarcaţiunile aflate în golfurile şi golfuleţele din apropiere. Dar nu găsiră nimic. De la Torholm puteau fi văzute navele germane care treceau grăbite, iar în aer era o mare activitate. Lars trăsese barca de salvare în remiza de bărci şi o ascunsese cît putuse de bine sub plasa de pescuit, iar noaptea următoare o remorcă în larg şi o scufundă la o mare adîncime.

În tot acest timp marinarii trebuiră să stea în casă. De pe ferestrele lor de la mansardă îl puteau urmări pe Torholm care umbla pe cîmp pregătind semănatul de primăvară. Calm, fără a se agita şi cu cugetul senin mergea încoace şi încolo, împrăştiind bălegarul.

Cu timpul, stînd mereu închişi în casă, începură să devină nerăbdători. Răniţii nu puteau face mare lucru, însă Kalve şi ceilalţi trei deveniră de-a dreptul agitaţi. Să stea ziua întreagă între patru pereţi şi doar din cînd în cînd să-şi arunce privirea pe fereastră — era o treabă prea monotonă. Încercară să doarmă, dar curînd se săturară şi de somn şi nu mai putură să doarmă nici noaptea — ceea ce era mai rău.

Luni vîntul se transformă repede în furtună. După o atît de lungă perioadă de vreme frumoasă, nu era de aşteptat ca vîntul să cadă curînd, îndepărtînd speranţele lor de a pleca. Mai tîrziu aflară că Salen, primul comandant sub conducerea căruia fusese Larsen, luase la bord provizii şi combustibil şi trecuse cu „Siglaos" pe coasta de est a insulelor Shetland pentru a fi gata să plece îndată să-i ia. Însă trebuiau să ţină seama de activitatea germanilor de-a lungul coastei şi de vremea rea care îl împiedicase să iasă în larg. Echipajul de pe „Bergholm" trebuia de asemenea să meargă mai departe de-a lungul coastei pentru a stabili contactul — şi acest lucru era deocamdată imposibil.

Miercuri seara Larsen citi în ziarul local un anunţ oficial, redactat astfel, încît să pară că era dat de poliţia norvegiană, şi care oferea o recompensă de două sute cincizeci de lire oricărei persoane care putea da informaţii care să ducă la arestarea a şapte oameni aflaţi într-o barcă de salvare piturată în alb. Oamenii, spunea anunţul, se apropiaseră de un vas pescăresc la nord-vest de Haram şi au continuat apoi să tragă la rame către uscat. Doi dintre ei erau răniţi şi cel puţin doi vorbeau limba norvegiană. Anunţul se termina cerînd populaţiei să dea ajutor poliţiei în cercetările ei, raportînd autorităţilor orice i se va părea suspect.

Unul din tinerii localnici adusese poşta şi izbucni în rîs cînd Larsen îi arătă anunţul. După părerea lui, nemţii erau „nişte ticăloşi" care îşi mobilizau toată flota locală pentru a căuta pe

aceşti oameni, însă nu ofereau decît preţul la negru al unui porc nu prea mare.

Pentru a-i pune pe nemţi pe o urmă falsă, din Aalesund s-a lansat zvonul că un vas pescăresc dispăruse dintr-o insulă. Toată lumea vorbea că marinarii au furat vasul şi au plecat spre Shetland — şi nu după mult timp aflară şi germanii. Toţi cei care locuiau prin apropiere erau încîntaţi că marinarii reuşiseră să scape.

În tot acest timp, oamenii de pe „Bergholm" se aflau încă la Torholm.

Organizaţia de rezistenţă propuse să trimită un medic de la spital ca să-i trateze, sau chiar să-i aducă pe cei mai grav răniţi la spitalul din Aalesund — şi considera că se poate face acest lucru fără a se afla ceva. Însă Larsen a fost nevoit să respingă ideea. Atîta timp cît starea răniţilor nu se înrăutăţea, nu voia să încerce nimic care ar putea periclita situaţia lor şi a altora.

Olav Björnöy venea deseori să-i viziteze şi împreună cu Lars Torholm făceau tot ce le sta în putinţă pentru ca această perioadă de aşteptare să fie cît mai plăcută. Stăteau pînă seara tîrziu de vorbă cu marinarii, făcînd planuri. Organizaţia militară din Aalesund pregătise deplasarea lor pînă la ţărm şi nu mai aveau mult pînă la plecare. O telegramă îi anunţase că aveau să fie luaţi, iar acum singura chestiune era să se găsească un loc unde să aştepte pînă la venirea vasului.

O săptămînă întreagă au aşteptat la Torholm ; în sfîrşit, sosi ziua. În seara de vineri 2 aprilie, doi oameni veniră de la Vigra cu un mic vas cu

motor. Aceştia erau Sverre Roald şi Asbjörn Rösvik. Cu o seară înainte încercaseră să vină cu o barcă cu rame, însă în timp ce traversau o întindere de mare largă puţin a lipsit ca furtuna să nu-i răstoarne de cîteva ori, aşa că s-au văzut nevoiţi să se înapoieze. Roald era un tînăr solid şi de încredere, în vîrstă de vreo douăzeci şi doi de ani care, împreună cu fratele său, făcuse mult timp transport de muniţii între insule şi Aalesund, iar Rösvik era unul dintre cei mai buni asistenţi ai săi.

Marinarii de pe „Bergholm" se pregătiră de călătorie, iar Odd îşi inspectă pacienţii. Către miezul nopţii erau gata ; îşi luară rămas bun de la Lars şi familia sa şi se lăsară în grija lui Roald. Răniţii se simţeau ceva mai bine, totuşi orice mişcare le pricinuia dureri mari ; cu toţii au fost ajutaţi cu cea mai mare atenţie să se urce pe micul vas cu motor. Nu se văitară de loc.

Planul era să-i ducă la bordul unui mic vas numit „Arctic", aflat la ancoră imediat sub postul de radio de la Vigra. Cum germanii inspectaseră deja vasul în căutarea lor, nu era probabil să mai revină. Pe de altă parte, o ascunzătoare mai potrivită ar fi fost greu de găsit, cu un post de radio controlat de inamic care se ocupa de ei — chiar acela care transmisese detalii pentru capturarea lor — şi cu o garnizoană de două sau trei sute de oameni în partea de nord a insulei.

Vasul cu motor în care îi luă Roald era de tipul obişnuit pentru pescuit, cu o cabină mică în prova. Nu era lună cînd au ieşit în larg şi cu greu puteau vedea contururile coastei. Sufla încă

un vînt tare şi stropi de apă erau aruncaţi pe punte, însă acesta era un avantaj, fiind necesară o deosebită atenţie pentru a veni la bordul vasului ; pe vreme calmă şi frumoasă nu ar fi avut şanse să scape nedescoperiţi.

Roald stopă motorul cînd intrară în golf şi cu viteza rămasă se apropiară în tăcere şi foarte încet de „Arctic", care stătea înaintea lor, întunecat şi pustiu. Pentru mai multă siguranţă, Rösvik se urcă primul la bord spre a se convinge că nu era nimeni. Se căţără peste copastie şi coborî în cabină, pentru a reapărea îndată, confirmînd că vasul e pustiu.

Cabina de pe „Arctic" era mică, mult prea strîmtă pentru cei şapte oameni. Trei sau patru oameni ocupau spaţiul de pe podea, aşa că ceilalţi erau nevoiţi să stea pe cuşete toată ziua. Nu era posibil să se aventureze pe punte decît noaptea, ca să respire puţin aer curat. Cabina nu avea spirai şi curînd aerul deveni greu de suportat, căci în lipsa unei instalaţii sanitare adecuate se folosea un ghiordel.

Rămaseră pe „Arctic" timp de patru zile, chiar sub nasul nemţilor. Vremea furtunoasă continuă tot timpul şi pînă nu se schimba nu era de aşteptat nici o încercare de salvare. Zilele erau lungi ; aveau ce citi, însă curînd începură să-i doară capul din cauza mirosului oribil, iar lumina lămpii le ustura ochii. Preferau să deschidă aparatul de radio şi să-l lase să tot cîrîie. În fiecare noapte cam pe la orele două Sverre şi Asbjörn veneau cu o barcă cu rame să-i îmbărbăteze. Aceste vizite erau aşteptate cu nerăb-

dare, deoarece le făcea plăcere să vadă alte chipuri şi să afle veşti. Sverre şi Asbjörn aduceau lapte, tutun şi mîncare substanţială şi hrănitoare, gătită de două fete tinere.

Într-o noapte, Roald aduse un mesaj de la Aarsether în care se spunea că baza din insulele Shetland hotărîse că vasele pescăreşti se mişcau prea încet pentru această misiune specială şi, în consecinţă, trimiteau o vedetă torpiloare rapidă ca să-i aducă. Aceasta va pleca din Shetland de îndată ce se va domoli furtuna.

După o zi sau două, vremea se îmbunătăţi mult şi căzură de acord să plece într-un alt loc mai potrivit pentru acostarea vedetei. A fost aleasă Skorpe, lîngă Fosnavaag, deoarece Roald avea acolo un om de legătură, Gerhard Skorpen, care avea să-i ajute.

În noaptea de luni 6 aprilie, plecară cu „Arctic". Îi ducea proprietarul vasului, iar inginerul norvegian de la postul de radio din Vigra, care fusese pus la curent cu planul, se angajase să-i întovărăşească pentru camuflaj. În drum era necesar să evite nişte stînci peste care nu se putea trece decît la maree înaltă, încît călătoria trebuia făcută la o anumită oră.

Era pe la ora două şi jumătate noaptea cînd molară parîmele, oamenii de pe „Bergholm" fiind înghesuiţi în cala de peşti şi acoperiţi cu prelate şi plase în vederea trecerii pe la punctul de control de la Vaulene. Era o treabă dureroasă pentru răniţi, căci scara era foarte abruptă şi îngustă şi puţin a lipsit să nu li se redeschidă rănile.

Ajunseră la Skorpe între opt şi nouă în dimineaţa următoare ; şi Roald, care fusese comandant în această deplasare, îi dădu în grijă lui Gerhard Skorpen şi se înapoie cu „Arctic". Skorpen era un om de încredere, ca şi Roald şi Lars Torholm, care îşi trecea partea cea mai mare din timp în misiuni pentru grupurile din rezistenţă. Trimisese un număr de oameni în Anglia şi întîlnise şi avusese grijă de mai mulţi agenţi. Mai tîrziu trebui să fugă şi el, iar apoi intră în „Grupul din Shetland" sub comanda lui Larsen.

Skorpe era destul de populată şi putea fi periculos să-i ia pe marinari la el acasă ; puteau fi uşor văzuţi şi apoi zvonul ar fi început să circule. Era un adăpost pentru vaci, folosit numai în timpul verii, mai departe, în interiorul strîmtorii, nu departe de ţărm — şi acesta fu ales ca locul cel mai sigur. Se aranjară locuri de dormit între staule. Lumina zilei pătrundea printre crăpăturile din pereţii de lemn pe care le umplură cum au putut mai bine şi atîrnară o prelată, astfel ca cel puţin să nu-i tragă curentul. Folosiră cîteva pături şi haine pentru a sta întinşi pe ele, iar pe deasupra se înveliră cu altă prelată. Trebuiau să stea strînşi unul lîngă altul ca să le fie cald şi de nenumărate ori, în timpul somnului, fără să vrea, atingeau rănile vecinilor.

În prima noapte căzu zăpadă multă. În prăpăditul lor de adăpost se făcu teribil de frig, şi se tot răsuceau ca să se aşeze între găurile din prelată. Fiecare a fost trezit din somn în timpul nopţii de Odd, care se văita amarnic că prelata a

fost trasă de pe el ; jena lui fu comică atunci cînd Finn aprinse un chibrit şi se dovedi că Odd se rostogolise afară din culcuş. În dorinţa lui de a-şi ispăşi greşeala, se agită şi pălăvrăgi atîta în jurul tovarăşilor săi, învelindu-i şi încercînd să-i facă să se simtă bine, încît aproape că-i împiedică să doarmă cît de cît.

Împrumutaseră un primus de la Gerhard, iar Finn îşi asumă rolul de bucătar şi om de serviciu. O grindă care mergea de-a lungul unei laturi a grajdului constituia cămara lui şi pe aceasta tăia pîinea, o ungea cu unt şi o împărţea celorlalţi. Gerhard le aducea masa de prînz ; ai lui ştiau de existenţa oaspeţilor, iar mama sa gătea mîncarea.

Tîrziu, în dimineaţa zilei de 9 aprilie, au fost treziţi de un zgomot puternic ce venea din sudul fiordului şi puţin mai tîrziu patru avioane germane de vînătoare trecură vuind prin văzduh îndreptîndu-se către un anumit loc. Se părea că un vas fusese explodat şi aceasta se dovedi a fi adevărat. Cînd veni Gerhard, seara, le spuse că un cargobot german a fost scufundat de avioane torpiloare engleze, ceea ce dădu mult curaj marinarilor noştri.

Au rămas în grajdul acela timp de patru zile înainte de a afla alte veşti. Începu să devină neapărat necesar să ajungă înapoi, în insulele Shetland. Piciorul lui William se infectase rău, iar rănile celorlalţi aveau urgentă nevoie de îngrijiri pricepute. Lucrurile nu prea mergeau bine. Odd făcea tot ce putea şi răniţii trebuiau să-i mulţumească că reuşiseră să scape pînă atunci,

însă deplasările continue şi curenţii de aer rece le făceau foarte rău.

În fiecare seară, Gerhard asculta emisiunile de radio, iar în ziua de duminică 11 aprilie auzi multaşteptatul mesaj : „Uitaţi-vă în cartea de telefon". Toţi se bucurară, căci aceasta era confirmarea că un vas plecase spre ei. Gerhard şi Johan Skorpen stătură cu ei în grajd pînă noaptea tîrziu, în aşteptarea vasului. Trecu miezul nopţii, dar nu apăru nimic şi oamenii începură să piardă speranţa. Vremea rea şi marea nu puteau să-i împiedice acum pe salvatorii din Shetland, însă s-ar fi putut ca vasul să fie întîrziat din cauza vreunei avarii la motoare, sau poate că a fost atacat de avioane ; acum trebuiau să aştepte iarăşi, aveau poate să urmeze alte zile de îngrijorări şi de îndoieli. Lucru rău — şi încă mai rău pentru răniţi. Era în 12 aprilie, începutul celei de-a cincea săptămîni de cînd plecaseră din Shetland.

Conversaţia încetă şi o tăcere deprimantă îi cuprinse. Apoi Gerhard îşi ridică brusc capul.

— Auziţi ceva ? întrebă el.

Ascultară. Se auzea din ce în ce mai distinct, un bîzîit slab.

— Parcă e un avion ! exclamă Skorpen sărind în picioare. Poate că au trimis un hidroavion Catalina după voi, norocoşilor !

— Tăceţi o clipă, spuse Larsen ascultînd cu atenţie. Nu, e chiar un vas. Mai bine să lăsăm bărcuţa la apă şi să-i pilotăm. Sus inima, băieţi !

Cît ai bate din palme, cei care nu erau răniţi începură să tragă la rame pe întuneric. Apoi se

odihniră pe rame şi se uitară atenţi spre larg. Finn fu cel dintîi care văzu vasul. Era o vedetă rapidă torpiloare ; motoarele ei parcă mîrîiau şi mormăiau cînd ajunse lîngă mica barcă ce părea un pitic alături de corpul ei lung, voluminos şi negru.

— Aţi nimerit exact ! jubila Odd fericit. Vă pricepeţi la navigaţie, băieţi, şi n-aţi făcut nici o eroare. Cu drăcovenia asta, îndată ajungem acasă !

— Tăcere ! şopti apăsat Larsen. Apoi, adresîndu-se siluetei întunecate care se apleca peste bordul vedetei torpiloare : E fundul prea mic ca să vă apropiaţi mai mult de ţărm. O să-i aducem pe ceilalţi aici. În orice caz, să nu faceţi nici un zgomot. Mişună nemţii pe aici.

Aducerea răniţilor la ţărm şi apoi pînă la vedetă şi ridicarea lor la bord a fost o operaţie penibilă şi greoaie pentru toţi. În cele din urmă însă, a fost terminată şi, scăldat în sudoare, Larsen se putu întoarce pentru a schimba cîteva cuvinte şoptite cu salvatorii lor, locotenentul Bögeberg şi comandantul August Naeröy, care venise ca pilot :

— Mii de mulţumiri. Sîntem bucuroşi că vă vedem, prieteni, spuse el.

— Aţi pătimit al naibii, nu-i aşa ? spuse Bögeberg. Au tras rău în voi, ticăloşii.

— Da.

Larsen era mai puţin vorbăreţ ca oricînd.

Era un medic la bord şi răniţii au fost duşi cu grijă jos, în cabina ofiţerilor Bögeberg promise că vor ajunge repede în Shetland, unde se vor

însănătoşi repede. Pentru prima dată, o vedetă torpiloare era folosită într-o operaţie de acest fel şi vasul, lung de o sută şi douăsprezece picioare, li se părea enorm oamenilor de pe „Bergholm". Larsen îşi luă rămas bun de la Gerhard şi Johan ; aceştia aveau în barcă un acumulator de la postul de radio din Aarsether şi ceva provizii, şi erau gata de plecare. Mica barcă se agita pe valuri şi aveau nevoie de toată îndemînarea şi puterea lor pentru a o feri să nu se sfărîme de bordajul vedetei.

Cei douăzeci şi opt de oameni de la bord trecură la posturile lor, elicele începură să se zbată şi vedeta luă repede viteză, datorită puternicelor ei motoare. Larsen stătea lîngă comandant în timp ce se strecurau uşor afară din strîmtoare, făcînd semn cu mîna celor din mica barcă atîta timp cît o mai puteau desluşi în întuneric.

Apoi cinci mii de cai putere mugiră din plin ; cu o viteză de treizeci de noduri, vedeta tăia valurile îndreptîndu-se către vest.

Dimineaţa erau departe, în largul Mării Nordului. La ceva mai mult de jumătatea drumului pînă la destinaţie apărură două avioane — de astă dată, din fericire, englezeşti — pentru a-i escorta pînă în port. La ora două după-amiază, în ziua de 12 aprilie, vedeta torpiloare intră în portul Lerwick.

Pe cheu aşteptau ambulanţe — şi Faeröy, Kalve, William şi Gunnar au fost duşi la spital. Medicul de la bordul vedetei îl lăudă pe Odd pentru fe-

lul cum îngrijise pe răniţi şi spuse că a făcut o treabă deosebit de bună. După cîteva luni de tratament normal erau din nou sănătoşi şi în putere, cu excepţia lui William care a fost singurul rămas cu o invaliditate permanentă. Scurt timp el se simţi destul de bine ca să lucreze, însă apoi rănile începură să-l supere din nou şi de la sfîrşitul războiului a fost nevoit să facă mereu popasuri, cînd la un spital, cînd la altul.

Larsen, Odd Hansen şi Finn Clausen au fost invitaţi la Flemington, unde se odihniră bine mai multe zile. Medicul venea să-i vadă în fiecare zi, iar doamna Rogers, gazda lor, îi răsfăţa cu alintările şi îngrijirile ei materne. Cu mîncare bună şi oarecare exerciţii se restabiliră repede, ceea ce le spori hotărîrea „s-o mai facă o dată" cît mai curînd posibil şi să ridice scorul. Data următoare aveau să fie mai bine pregătiţi.

12

Vînătorii de submarine

Locotenentul Larsen păşea încolo şi încoace pe puntea de comandă a navei „Vigra". Era aproape cinci după-amiază şi tocmai atunci se deşteptase din somn ; secundul, care fusese de cart, îi arătă lui Larsen de îndată ce ieşi din cabină care este punctul navei. La panoul de control stătea mecanicul-şef — şi un semn afirmativ făcut de el cu capul îi indică lui Larsen că nu se întîmplase nimic deosebit care să necesite o atenţie specială. O scurtă privire asupra lochului electric îi arătă că nava făcea optsprezece noduri şi că parcurseseră o distanţă de o sută şaizeci de mile.

Larsen păşea uşor aplecat de-a curmezişul îngustei punţi de comandă. O ladă cu muniţii şi două tunuri antiaeriene ocupau aproape tot locul, iar distanţa de la un bord la celălalt nu era mai mare de opt paşi. Opt paşi, apoi la stînga împrejur şi iar opt paşi înapoi ; nu era mult, dar se obişnuise să se plimbe acolo pentru a lua aer — şi acesta era locul unde era cel mai puţin deranjat. O briză uşoară bătea dinspre babord, îndepărtîndu-i ultimile urme de somn şi făcîndu-l să se simtă înviorat şi gata pentru orice s-ar întîmpla. Ochii lui se mişcau neîncetat în jurul orizontului. O clipă se opri privind atent înainte, cu mîinile în buzunare. Vremea era neguroasă şi vizibilitatea redusă, dar nu era nici un semn de vreme rea în larg şi marea era calmă, încreţită uşor de briză. Trebuiau să ajungă în apropierea coastei cam pe la ora opt — dar nu se puteau aştepta să vadă uscatul înainte de a se înnopta.

Cîţiva marinari se plimbau încoace şi încolo la pupa ; ieşiseră tocmai atunci pe punte, după ce îşi băuseră cafeaua. Tunarii scoaseră capota de pe pom-pom şi începură să-l controleze ; era favoritul lor şi subofiţerul care era responsabilul lui îl ţinea întotdeauna în perfectă stare de funcţionare. Puntea era frecată de curînd şi stropii

de mare care cădeau mereu o făceau încă mai albă. Parîmele erau strînse frumos colac şi amarate uşor, ca să nu fie luate de valuri, iar barca cu motor aşezată în siguranţă la tribord parcă era pusă acolo numai de frumuseţe. Larsen îşi dădu seama că totul e în ordine, ca în marina militară. Secundul considera o chestiune de onoare personală ca totul să fie aşa cum trebuie şi să nu rişte niciodată a primi vreo observaţie în această privinţă. Nu degeaba „Vigra" era cunoscută ca cea mai îngrijită navă din toată flotila.

Oamenii din echipaj erau mai mult decît mulţumiţi. Aveau hrană bună la bord şi o raţie de rom de cîte ori se înapoiau dintr-o misiune. Larsen auzea venind de pe puntea de jos sunetul unei muzicuţe de gură ; un marinar încerca o melodie veselă. Larsen nu avea ureche muzicală, dar se simţea antrenat de ritmul melodiei şi, ca mulţi alţi oameni lipsiţi de ureche, îi plăcea să acompanieze fluierînd. Adesea se surprindea făcînd aceasta şi îndată se oprea : nu era întotdeauna apreciat de urechile altora. Îşi amintea de o seară la Rosneath cînd se afla cu un grup într-un restaurant. Cu toţii erau veseli şi, cînd orchestra intonă „Rule Britannia" [1] uită de sine şi începu să fluiere melodia. Doamna care era lîngă el îi aruncă o privire surprinsă, iar el roşi pînă în vîrful urechilor cînd îşi dădu seama de „zgomotul" pe care îl făcea.

Gîndurile îi fugiră înapoi la ziua cînd luase comanda navei „Vigra" şi la primele zile cînd

[1] Cîntec naţional englez.

se înapoiase după naufragiul lui „Bergholm". Fusese o perioadă rea pentru baza de la Scalloway. Cam o dată cu „Bergholm" părăsise baza şi vasul „Brattholm", îndreptîndu-se către districtul Tromsö cu trei agenţi şi o încărcătură de arme. Vasul ajunse la destinaţie, însă omul care urma să primească încărcătura fusese arestat cu puţin timp mai înainte de germani, care trimiseră în locul lui unul de-al lor ca om de legătură. Cînd vasul din insulele Shetland sosi, omul de legătură îi duse într-un mic golf şi apoi informă pe nemţi de sosirea lor. O canonieră germană apăru aproape imediat şi lupta începu. Cîţiva oameni din echipajul lui „Brattholm" au fost ucişi, iar ceilalţi, pe care nemţii i-au luat prizonieri, au fost împuşcaţi mai tîrziu. Numai un om reuşi să scape, unul dintre agenţi, locotenentul Jan Baalsrud din Oslo. El se aruncă în mare şi înotă pînă la o mică insulă. Germanii îl căutară acolo, şi Larsen auzise că Baalsrud se ascunsese sub nişte alge în timp ce nemţii căutau. După aceea înotă pînă la ţărm şi plecă spre frontiera suedeză. Germanii se luară după el, însă nu reuşiră să-l prindă în regiunea aceea sălbatică şi muntoasă. Lui Baalsrud îi degerară degetele de la picioare şi, pentru a evita cangrena, şi le tăie unul cîte unul cu briceagul. După un zbucium de necrezut reuşi să treacă în Suedia. Larsen se gîndea şi la un alt om, sergentul Blytt, care, după o luptă cu nemţii pe podişul de la Rorös, se tîrîse pe o distanţă de mai multe mile printr-o regiune sălbatică şi accidentată cu un glonte în piept. Admiraţia lui Larsen pentru astfel de

oameni era fără margini ; înaintea fiecărei traversade pe care o făcea, el însuşi trebuia să lupte împotriva unui sentiment de nelinişte la gîndul că ceva de acest fel i s-ar putea întîmpla şi lui.

După recentele pierderi, era evident că zilele vaselor pescăreşti s-au terminat. Germanii erau atît de puternici de-a lungul coastei norvegiene, încît era inutil să se încerce traversade cu ambarcaţiuni lipsite de apărare şi fără viteză. Marinarii erau dornici să plece în misiuni, dar nu voiau să-şi dea viaţa pentru nimic. Ţinură o întrunire, la care ofiţerii lor erau prezenţi, şi cerură să li se dea vase mai bune. Englezii înţelegeau dificultăţile lor şi făceau tot ce puteau să găsească alte vase, dar lucrul nu era uşor ; debarcările din regiunea Mediteranei necesitau cea mai mare parte a vaselor, iar „Banda din Shetland" nu putea folosi orice fel de ambarcaţiune. Vasele lor trebuiau să fie rapide, să ţină bine marea şi să aibă o rază mare de acţiune. Se preconiza folosirea vedetelor torpiloare rapide, însă nici acestea nu prea erau potrivite, iar investigaţiile făcute în Islanda şi în Anglia nu aduseră o soluţionare problemei. Apoi au fost întrebaţi americanii ; ei construiseră un număr de nave speciale pentru vînătoare de submarine — le numeau *sub-chasers* — şi oferiră trei din acestea. Navele au fost trimise peste Atlantic şi echipajele „Bandei din Shetland" se duseră la Rosneath, lîngă Glasgow, pentru a le lua în primire.

Marinarii norvegieni erau încîntaţi de ele ; parcă ar fi fost trei mici distrugătoare. Erau construite din lemn de pin fără noduri şi americanii nu făcuseră economii la construcţia lor, cheltuind o jumătate de milion de dolari pentru fiecare. Aveau o sută şi douăsprezece picioare lungime, erau echipate cu toate dispozitivele tehnice moderne posibile şi ţineau foarte bine marea. De asemenea, avuseseră grijă de echipaj. La prova era loc pentru şaisprezece oameni cu baia şi closetul lor. În pupa era un careu confortabil, prevăzut cu cuşete pentru alţi opt oameni. În prova careului era bucătăria, dotată cu o mare maşină de gătit cu petrol şi un frigider ; cu ajutorul acestora şi a unei cambuze bine aprovizionate, intendentul le putea oferi întotdeauna mese dintre cele mai copioase. Intendent era William Enoksen, care se refăcuse destul de bine după o primă perioadă în spital, pentru a se putea ocupa de această treabă.

Cabina comandantului era la mijlocul navei, mare şi plăcută, cu birouri, rafturi pentru cărţi şi dulap, toate de mahon, fotolii confortabile şi baie proprie. Larsen se gîndea adesea la micile cabine de la bordul vaselor pescăreşti în care nu era loc nici să te mişti. În prova cabinei comandantului era cabina de radio cu un post emiţător şi unul receptor, un radar şi un microfon pentru difuzoare sau „cutii ţipătoare" instalate în toate compartimentele navei. În compartimentul maşinilor erau două motoare Diesel de cîte o mie două sute de cai putere fiecare ; viteza pe care o puteau realiza era foarte diferită de aceea a

vaselor pescăreşti. Aproape cincizeci de motoare electrice ajutau funcţionarea instalaţiilor, primind curent de la două dinamuri care erau folosite pe rînd.

Echipajele americane veniră cu navele la Rosneath pentru a face instructaj cu norvegienii în folosirea echipamentului. Larsen şi Petter Salen au fost numiţi comandanţi — primul numai după discuţii îndelungate în care s-a argumentat că, nefiind ofiţer, nu putea primi ordine cu caracter secret — şi li se dădu fiecăruia cîte un „distrugător". Al treilea avea să fie sub comanda locotenentului Ingvald Eidsheim. Secundul lui Larsen era locotenentul Birger Arnesen, iar şef de echipaj era Alfred Remöy. Larsen insistă să-l aibă pe Palmer Björnöy mecanic-şef şi fu bucuros că dorinţa i-a fost îndeplinită. Acum Björnöy avea patru oameni în subordine. Motoarele erau pornite electric printr-o manetă de la comandă şi Björnöy nu mai trebuia să stea în compartimentul maşinilor tot timpul, ca înainte. În faţa compartimentului maşinilor era camera de control, izolată fonic astfel ca zgomotul produs de cei peste două mii de cai ai motoarelor să nu-i asurzească pe oamenii de acolo. Manometre pentru presiune şi temperatură de pe panoul de control arătau mecanicului de cart cum lucrează fiecare piesă a motoarelor, cu o sonerie automată de avertizare care să-i atragă atenţia dacă ceva nu funcţionează normal. Navele au fost botezate „Vigra", „Hitra" şi „Hessa" şi în ziua de 26 octombrie 1943 au ridicat pavilionul norvegian. În ziua următoare, mica flotilă, cu „Vigra"

în capul formaţiei, ieşi din Clyde şi se îndreptă spre Shetland. Trebuiau făcute unele modificări la bord înainte de a începe noua activitate şi de aceea au trebuit să fie ridicate pe cală. În timpul acestor săptămîni, moralul în bază fu ridicat. Naufragiile şi pierderile slăbiseră vechiul „Grup", însă veniseră echipaje noi, mulţi oameni fiind pescari din nordul Norvegiei, care fuseseră aduşi pe calea aerului din Suedia. Marinarii făcură exerciţii cu armamentul în fiecare zi, trăgînd atît în ţinte fixe cît şi în manşe remorcate de avioane.

„Hitra" fu prima gata şi plecă la Skorpe, lîngă Aalesund, în ziua de 17 noiembrie. La 13 decembrie plecă „Hessa", iar la 17 ianuarie părăsi şi „Vigra" baza de la Scalloway, îndreptîndu-se spre Norvegia.

Larsen se uită la ceas ; era ora 5 şi 45 de minute după-amiază. Mersul vioi dintr-o parte în cealaltă a punţii de comandă îl destinsese şi vremea frumoasă îl dispunea. Cîţiva pescăruşi îi întîmpinară în larg şi îi urmăriră alunecînd pe aripile lor albe şi repezindu-se în mare după mîncarea aruncată de bucătar. Lupta pentru existenţă era prezentă şi acolo.

Continua să meargă cu paşi măsuraţi pe comandă, gîndindu-se la prima sa călătorie pe care o făcuse la Laanau, în partea de nord a ţării şi care a fost, mai mult sau mai puţin, un fel de experienţă. Cele şaptesprezece tone de petrol pe care „Vigra" le lua în tancurile ei nu erau suficiente pentru viteza obişnuită de croazieră într-o călătorie atît de lungă şi adăugaseră douăzeci de butoaie care au fost amarate pe punte.

Cînd își amintea acest lucru, nu se putea opri să nu gîndească ce slabă noțiune a cantităților aveau unii oameni. De la depozitul de combustibil li se ceruse să aducă înapoi butoaiele de petrol ! Și era inutil să încerci a le explica ceva ; le dădură bonul de primire și trebuiră să se mulțumească cu gîndul că sînt pentru a fi consumate pe mare. Îl duceau în Norvegia pe căpitanul Sjöberg ; venise în Anglia pentru discuții și urma să se înapoieze la grupul său din nord. Vremea era cețoasă și marea rea, însă „Vigra" avea ocazia să arate ce poate. Era o plăcere să vezi cum frumoasa navă ține marea. În apropierea unui far, omul de veghe spuse că vede două distrugătoare inamice care se apropie cu toată viteza ; le văzuse și un alt om, așa că se dădu alarma la posturile de luptă, dar se constată că „distrugătoarele" nu erau decît două stînci de care se spărgeau valurile. Ajunseră fără zgomot la locul indicat și Sjöberg debarcă.

Următoarea călătorie o făcură la Brönnösund. În ziua de 11 februarie ieșiră în mare luîndu-l cu ei pe John Kristoffersen, care făcea parte din serviciul norvegian de informații. În timpul drumului către nord, începu o furtună puternică, și Larsen, care dormea, fu trezit în mijlocul nopții. Valurile erau enorme, iar ofițerul de cart redusese viteza la minimum, deoarece era aproape imposibil să mențină vasul la drum. Vîntul sufla din ce în ce mai tare și valuri mari se spărgeau peste dunetă. Larsen hotărî să schimbe drumul de 180 de grade și să aducă nava cu prova în vînt. Așa făcu și rămaseră la capă tot timpul

zilei și nopții următoare, apoi vîntul începu să slăbească. Întrebarea era ce vor face după aceea. O mare parte a petrolului din tancuri era consumată, iar din barca cu motor nu mai rămăseseră decît niște resturi sfărîmate. Iar ceea ce era mai rău, agentul rămăsese fără nici un ban : o conductă de evacuare care trecea prin dulapul din cabină se spărsese și zece mii de coroane norvegiene, adică cinci sute de lire engleze, pluteau acum în fundul dulapului într-o apă amestecată cu petrol, murdare și inutilizabile. Larsen decise că trebuie să se înapoieze la bază. Era supărător, dar se mîngîia la gîndul că dacă ar fi fost pe un vas pescăresc ar fi trebuit să rămînă pe loc cu prova în valuri. Acum mecanicul-șef ședea la panoul de control de pe comandă și putea să reducă sau să mărească viteza după cum erau de puternice valurile. Simțeau cum nava lovea apa pe valurile cele mai mari, care ajungeau pînă la mijlocul ei, însă Larsen nu se îndoi nici o clipă că vor trece cu bine prin această încercare.

Baza avea rezerve de combustibil la Balta Sound — și acolo se duse Larsen cu „Vigra". Bani și o barcă nouă au fost trimise de la Lerwick în ziua următoare cu vasul care făcea cursele obișnuite de pasageri, și în seara de 14 februarie erau din nou gata de plecare. Buletinul meteorologic era bun, dar pe el nu întotdeauna te puteai bizui. Vîntul slăbi mult în timpul nopții, pentru a se întări iarăși în seara următoare. În acest timp navigau spre nord de-a lungul coastei de vest, la optzeci de mile de țărm. Furtuna încetă

curînd şi, puţin mai tîrziu, vremea deveni calmă şi frumoasă. Deodată, un avion german apăru din întuneric. Era un bombardier cu patru motoare ; echipajul de pe „Vigra" trecu fără întîrziere la posturile de luptă. Erau nerăbdători să întîlnească un avion inamic în noile condiţii, iar Larsen nu a fost mai puţin dezamăgit decît ceilalţi cînd avionul întoarse coada şi fugi ; desigur că văzuse pavilionul norvegian şi avea să raporteze prin radio la baza sa.

Agentul urma să fie debarcat la vreo patru mile spre vest de Brönnösund, unde avea să instaleze un post de emisie, însă Brönnösund era folosit de tot felul de ambarcaţiuni pentru a ancora în timpul nopţii, şi de obicei acolo se aflau unităţi ale marinei de război germane. Era necesară o modificare a planului ; de aceea Larsen se îndreptă către Luröy, la vreo sută de mile mai spre nord, în apropiere de intrarea la Traena. Curînd după miezul nopţii, trecură pe lîngă Lovunden şi schimbară drumul spre est, către Traenfjord, găsind la timp un golf potrivit. Barca cu motor, pe care agentul o adusese cu el, fu lăsată la apă, aparatele şi bagajul său au fost puse în ea, apoi coborî şi el în barcă şi în curînd, cu motorul ţăcănind uşor, se îndepărtă printre insule, pentru a găsi un om de legătură pe care îl cunoştea acolo.

Trecuseră aproape două săptămîni de la călătoria aceea şi acum „Vigra" naviga pentru a treia oară cu viteză de-a curmezişul Mării Nordului, în drum spre Norvegia. Larsen se uită de-a lungul navei. Doi bărbaţi înalţi şi solizi stăteau la pupa

aruncînd de mîncare pescăruşilor ; erau doi agenţi pe care îi ducea peste mare. Îi întîlnise la popota din Scalloway şi încerca să le satisfacă dorinţa vie de a cunoaşte toate detaliile cu privire la situaţia din Norvegia. Urmau să fie debarcaţi ceva mai spre sud de Bergen şi din acelaşi loc „Vigra" trebuia să ia cinci oameni din organizaţia „Milorg" [1] şi să-i aducă înapoi, în Anglia.

Larsen se opri din mers şi intră în comandă. Uscatul nu era departe şi întotdeauna considera de datoria lui să fie alături de ofiţerul de cart pînă cînd se termina acţiunea şi coasta rămînea la o bună distanţă în urma lor. Tocmai se schimbase cartul şi Remöy luase în primire de la Arnesen. Larsen îşi spuse că, în fond, nu avea dreptul să-l lase singur de cart pe maistrul timonier, căci, în conformitate cu regulamentul, trebuie să fie totdeauna un ofiţer pe comandă, însă nu era întotdeauna posibil să te ţii de regulament. În orice caz, regulamentele navale nu erau întocmite pentru servicii de felul celui în care erau ei angajaţi, şi atîta timp cît avea bune temeiuri pentru măsurile pe care le lua, nu-i păsa de nimeni şi de nimic. Maistrul timonier fusese comandant pe vase pescăreşti oceanice în largul Islandei şi al Groenlandei şi putea face treaba asta tot atît de bine ca oricine. Însă zîmbetul uşor şi lucirea din ochii lui Larsen nu se datorau amuzamentului pe care i l-ar fi provocat aprecierile înaltului comandament, dacă acesta ar fi

[1] Centru de rezistenţă norvegian.

descoperit felul nereglementar în care aranjase el carturile. Se gîndea la propria lui situaţie în calitate de locotenent comandant al navei „Vigra". Îşi aduse aminte de o întîmplare care se petrecuse cu mulţi ani înainte, cînd ceruse să fie ambarcat pe nava-şcoală „Alfen". I se făcuse un examen medical şi, între alte lucruri, medicul scoase un carton pe care erau nenumărate cercuri de culori diferite ; unele din ele aveau numere şi lui Larsen i se ceru să le citească cu glas tare. Proba s-a terminat cu un insucces deprimant. Leif Larsen, care mai tîrziu avea să fie marinarul cu cele mai multe decoraţii de război, nu putu fi admis pe nava-şcoală pentru că nu deosebea culorile. În realitate, el încă nu putea face deosebirea între roşu şi verde.

Cele două ştergătoare electrice de geam se mişcau într-o parte şi în alta, ştergînd stropii de apă ce se ridicau ca o negură neîntreruptă de pe teugă. Ca un larg V răsturnat, sparge-valul se desfăcea de la tambuchi spre puntea de jos, avînd o mică deformaţie rămasă din traversada anterioară, cînd un val îl strîmbase, de parcă ar fi fost de carton.

Larsen îşi cercetă ceasul, întinse mîna să apese pe butonul care făcea să sune claxonul pentru posturile de luptă, şi urmări cu privirea oamenii care, în cîteva secunde, se repeziră la tunul Bofors [1] de pe teugă.

Valurile îi stropeau din cap pînă în picioare, însă erau bine protejaţi de uniforme şi, peste

[1] Cunoscută uzină de armament din Suedia.

acestea, de costumele confecţionate anume pentru echipajele de pe submarine. Acestea se compuneau din două bucăţi, etanşe împotriva apei şi a vîntului, în care se putea lucra în voie. Confortabilă şi călduroasă pe vreme friguroasă, jacheta era aşa fel făcută, încît omul putea să plutească pe apă pînă la douăzeci şi patru de ore. Şeful tunarilor îşi lăsase o mustaţă impunătoare şi ochii îi străluceau de mîndrie deasupra ei. Era Finn Clausen, care fusese cu Larsen pe „Bergholm", iar alături de el sta neînfricatul Kalve.

Primul radiotelegrafist veni la comandă cu o radiogramă pentru Larsen, care stătea în picioare şi studia o hartă. Omul aşteptă un moment să i se dea un răspuns, dar, văzînd că nu i se spune nimic, se întoarse şi dispăru în cabina de radio.

Larsen rămase un minut sau două în camera de navigaţie, cu radiograma în mînă, cîntărind în gînd diferite posibilităţi. Cei doi agenţi puteau fi debarcaţi oricum, o zi sau două mai tîrziu decît se intenţionase ; mai greu era pentru cei pe care trebuia să-i ia de la uscat. Patru dintre ei erau din organizaţia Milorg de la Bergen şi din partea de vest a ţării, iar al cincilea de la organizaţia centrală din Oslo. Ceruseră o dată, mai înainte, să fie luaţi, însă vremea rea împiedicase aceasta ; mai tîrziu se duseseră la Oslo cu intenţia să treacă în Suedia, însă acolo au avut încurcături cu nemţii şi s-au văzut nevoiţi să se întoarcă. Arestări recente i-au făcut să se ascundă, iar unul dintre ei era pe lista neagră

a Gestapoului. După cîte știa Larsen, aveau asupra lor un număr important de secrete militare germane și informații cu privire la reorganizarea Milorgului în partea de vest a țării, după prăbușirea din luna mai a anului anterior. Nerăbdătoare să pună mîna pe aceste documente, autoritățile din Londra comunicaseră agenților că a plecat un vas să-i aducă ; iată de ce acum oamenii trebuiau să fie în drum spre locul de întîlnire.

Larsen se uită din nou la mesajul scris necitet din mîna sa : „Două traulere înarmate semnalate patrulînd în zona voastră astăzi după-amiază. Continuați sau înapoiați-vă, după cum credeți de cuviință."

Stătu să cîntărească bine toate elementele. De obicei, germanii nu aveau decît o singură navă de patrulare în mare în orice loc ; faptul că erau două nave împreună arăta că știau că se întîmplă ceva. Dacă așa stăteau lucrurile, era mare pericolul unei capcane. Ba, puteau fi și mai mult de două nave la pîndă, deși nu era probabil să nu fi fost observate. Se înnopta repede și uscatul încă nu se zărea ; noaptea avea să fie fără lună și mai erau de parcurs vreo douăzeci de mile bune pînă la punctul de întîlnire. Frumoasă problemă !

Totuși, dacă omenește era posibil, agenții nu trebuiau părăsiți. Larsen se hotărî și se urcă repede la compasul etalon [1] ; de acolo se vedea

[1] Punte mică deasupra comenzii.

mai bine decît de pe comandă ; totodată era mai frig, de aceea îmbrăcă o haină căptușită cu blănițe de miel.

Strînși în jurul tunului Bofors și legănîndu-se în timp ce „Vigra" se repezea cu toată viteza cu prova în valuri, oamenii de la tun se uitau în sus la omul de pe puntea superioară. Dacă avea să fie o luptă, erau bine pregătiți. Armamentul era întotdeauna în stare perfectă, totuși îl încercară din nou, mecanismele fură verificate și oamenii își putură da seama că funcționează ușor și bine. La mijlocul navei, doi tunari verificau încărcătoarele așezate la rînd și se asigurau că se putea ajunge la ele imediat. Pe puntea superioară erau montate două mitraliere ușoare, una dintre ele fiind manevrată de un timonier. Larsen nu-și putea stăpîni un sentiment de mîndrie față de spiritul de luptă al echipajului său : acest grup de voluntari neînfricați fusese transformat într-o echipă care impunea respect. Cînd toți tunarii erau la posturi, doi oameni la posturile de incendiu și alți doi în compartimentul mașinilor, nu mai rămînea nimeni neocupat la bord.

La ora 8 seara, ofițerul cu navigația raportă prin portavoce la puntea compasului etalon că sonda acustică arăta adîncimea de douăzeci de fathomi și că fundul descreștea repede. Puțin după aceea, la vreo două sute de iarzi în prova, apăru Stolmen. Pînă atunci lăsaseră evacuația motorului dinamului direct afară, în aer, ca să-i dea putere mai mare, însă acum îi făcură legătura cu motorul din tribord, astfel evacuația putîndu-se face prin eșapamentul liniștit al ma-

şinii principale. „Vigra" înainta aproape fără zgomot, cu viteză redusă. Mai devreme, toate luminile fuseseră stinse, în afară de cele din camera hărţilor şi de la maşini, care erau camuflate cu grijă. Maistrul timonier făcu un ultim control pe toată nava şi se asigură că echipajul ştia precis ce are de făcut în orice situaţie.

„Vigra" se strecură încet către nord prin fiord şi apoi schimbă drumul spre est, de-a lungul părţii nordice a Stolmenului, ţinîndu-se foarte aproape de coastă, astfel ca orice altă ambarcaţie să treacă în afară şi să nu fie ascunsă de masa uscatului. După puţin timp traversă în partea cealaltă şi procedă la fel. Drönen nu era departe. Ar fi fost un mare ghinion dacă traulerele i-ar fi văzut în timp ce intrau în fiord, căci aceasta nu numai că ar fi împiedicat toată operaţia lor, dar ar fi putut primejdui întregul district.

Larsen şi secundul rămaseră pe puntea compasului etalon, făcînd o veghe continuă spre vest, către ieşire, cu ajutorul unei mari lunete de noapte. Începuseră să se întrebe dacă alarma nu era o eroare, cînd Larsen zări deodată două vase la trei sau patru sute de iarzi în largul fiordului. Amîndouă aveau luminile stinse şi mergeau unul după celălalt la o distanţă de vreo cincizeci de iarzi. În întuneric şi la distanţa aceea era imposibil să le vadă bine, însă alte vase n-ar fi navigat în formaţia aceea neobişnuită. Erau nave cu vapori şi se îndreptau spre sud cu toată viteza. Îi veni deodată în gînd că nemţii trebuie să fi auzit motoarele „Vigrei" cînd au trecut prin

dreptul ieşirii şi că acum căutau să-i intercepteze. Faptul că se îndreptau către sud dovedea totuşi că nu ştiau unde se află „Vigra" în momentul acela.

Larsen fu cuprins de dorinţa să pună maşinile pe drum şi să scufunde ambele vase. Cu viteza superioară a „Vigrei", ar fi putut reuşi, dacă se folosea de elementul surpriză. Dar renunţă la acest gînd. Primise ordine clare cu privire la un atac neprovocat : executarea cu succes a misiunii avea întotdeauna prioritate ; mai ales în asemenea împrejurări, ar fi însemnat să lovească pentru a se da în spectacol. Îşi aminti de timpul cînd, la Rosneath, îşi îngăduise să încerce a impresiona pe cîţiva ofiţeri aliaţi. Manevrele lor prea prudente, ca să nu spunem neîndemînatice, îl enervaseră, şi într-o zi cînd cîţiva dintre ei stăteau pe cheu pentru a vedea cum manevrează norvegienii vasele, el venise cu „Vigra" cu viteză de douăzeci de noduri drept spre punctul unde stăteau ofiţerii. Rînjise la ei în timp ce se apropia cu nava care trepida, fără nici un semn de reducere a vitezei : li se citea pe faţă credinţa că s-a sfîrşit cu „Vigra". La cîţiva iarzi de cheu pusese motoarele cu toată viteza înapoi, întorsese şi stopase, iar de atunci adesea avusese mustrări de cuget din pricina acelui joc stupid. Faptul că ofiţerii jurau că nu mai văzuseră niciodată o manevră atît de grozavă, îl făcea să se ruşineze şi mai tare.

O oră întreagă a fost necesară pentru a debarca agenţii şi încărcătura la Drönen. Înainte

de a merge mai departe, în fiord, trebui să se asigure că cele două traulere își continuau drumul spre sud și nu făceau doar o patrulare prin fiord înainte de a se întoarce pentru a-i surprinde cînd vor fi mai în interior. Hotărî să-i urmărească încă un timp și dădu ordin să se facă rondoul. Atîta timp cît „Vigra" se ținea în umbra uscatului, traulerele nu o puteau descoperi și astfel putu urmări cele două vase germane ca o umbră pînă ce acestea trecură de Bussesund. Cînd fu evident că navigau către Selbjörn, Larsen reveni la drumul său. Nemții nu observaseră că au fost urmăriți și Larsen aprecie că are timp suficient să debarce agenții și încărcătura.

După vreo două ore, „Vigra" se depărtă de țărm și se strecură spre larg. Larsen își reluă locul pe puntea de comandă și nava se îndreptă către ieșirea din fiord cu viteză redusă. Cerul era ceva mai luminos acum — și o slabă lumină de lună în dosul norilor făcea vizibilitatea mai bună. Larsen și Arnesen se uitară cu luneta să vadă vreo urmă de traulere. Nu văzură nimic. După ce trecură de Terneskjaeret, Larsen puse telegraful la „toată viteza înainte", murmurul domol al mașinilor se schimbă imediat într-un zgomot puternic și continuu, iar „Vigra" își ridică triumfătoare prova repezindu-se înainte spre casă, aruncînd stropi de apă într-un nor fin în ambele borduri. Încă o dată, reușise să se strecoare.

13

Pisica și șoarecele

Cele trei mici distrugătoare din insulele Shetland — „Vigra", „Hitra" și „Hessa" — au fost mereu folosite în timpul ultimilor ani ai războiului, ducînd agenți și materiale pe coasta norvegiană de la Lofoten, în nord, pînă la Egersund, în sud, plecînd și revenind pe orice vreme. În 1943 au fost făcute în total o sută nouă traversade ; din acestea, patruzeci și una au fost executate de „Vigra", dintre care treizeci și opt sub comanda lui Larsen.

În perioada 1942—1943, maiorul Mitchell fusese transferat la Londra, iar baza rămăsese sub comanda maiorului Rogers care continua opera începută de Mitchell. Cînd „Banda din Shetland" începu să folosească vînătoarele de submarine, gratificația care li se dăduse pentru misiunile cu vasele pescărești a fost desființată, dar continuară să primească pînă la sfîrșit salarii civile. Cu noile nave nu mai erau pierderi grave. Pe timpul vaselor pescărești se pierduseră opt vase și patruzeci și doi de oameni. Acum, dintre faimoasele mici vase, numai șase erau folosite. Erau ținute tot timpul în cele mai bune condiții — iar cînd, în sfîrșit, veni pacea, au fost întrebuințate într-un serviciu de aprovizionare spre Norvegia.

Puțin timp după înapoierea sa de la Drönen, Larsen se pregăti pentru o altă misiune. Trei

agenţi urmau să fie debarcaţi în districtul Egersund. Veniseră în Shetland pe la începutul toamnei lui 1943, însă nu fusese posibil să fie debarcaţi în Norvegia. Baterii de coastă apărau regiunea din jurul Egersundului şi cinci încercări de a-i debarca cu ajutorul vedetelor torpiloare rapide se dovediră fără succes. Vremea fusese deosebit de rea, iar superioritatea vedetelor faţă de vînătoarele de submarine în ceea ce priveşte viteza nu conta din cauză că nu ţineau bine marea.

În ziua de 4 martie, „Vigra" ieşi în larg avînd la bord o barcă cu motor destul de mare, pentru agenţi. Aceştia trebuiau să fie debarcaţi la Haadyret, la cîteva mile spre sud de Egersund ; dacă însă vremea nu permitea debarcarea lor acolo, Larsen avea să meargă mai departe, pînă la un loc în apropierea intrării dinspre nord în oraş. Ca o precauţie suplimentară îl luă cu el pe Trygve Madland, care era din Egersund şi cunoştea foarte bine regiunea. A fost singura dată cînd Larsen s-a folosit de un pilot particular.

De data aceasta au avut noroc de vreme bună şi au ieşit în mare sub un cer albastru strălucitor. Cînd începu să se înnopteze, în ziua următoare, erau aproape de coasta norvegiană. La o jumătate de oră după căderea nopţii, văzură în tribord eclaturile farului de la Lista. Aceasta, după cum bănuia Larsen, indica trecerea unui convoi neescortat — şi sub protecţia lui se îndreptă cu toată viteza spre uscat. Cînd „Vigra" se apropie de Siragrunnen, navigă foarte aproape de ţărm, făcînd o veghe atentă la Haadyret, o stîncă abruptă ce constituia acolo un punct de reper.

Mergeau atît de aproape de coastă, încît era greu să-şi facă o idee clară a conturului ei — şi „Vigra" era gata să treacă de locul de aterizare, cînd Madland spuse că au sosit.

Era în plin flux, dar aceasta nu-i deranja mult şi numai în cîteva minute lăsară la apă barca cu motor. Transbordarea încărcăturii a durat mai mult ; în plus, erau aproape orbiţi de neaşteptatele raze luminoase ale farului de la Egeröy cînd acesta începu să funcţioneze. Barca cu motor ambarcă o tonă şi jumătate şi era încărcată pînă la copastie. Mai rămăsese încă o jumătate de tonă de materiale, mai ales lucruri de care, eventual, se puteau dispensa, însă cei trei agenţi doreau să le ia pe toate cu ei, dacă era posibil. În consecinţă, umflară o barcă de cauciuc şi puseră restul materialelor în ea.

„Vigra" rămase acolo în timp ce barca cu motor, cu bărcuţa de cauciuc la remorcă, plecă spre interior şi dispăru în dosul stîncilor de lîngă ţărm. Apoi Larsen ieşi din nou în larg ; după două ore, Rogers primi o radiogramă : „Ne înapoiem. Misiunea îndeplinită."

După trei săptămîni, „Vigra" era din nou în ape inamice, îndreptîndu-se către Melingsvaag, în apropiere de Bömlo, unde aşteptau trei refugiaţi şi un agent. În timpul traversadei, o şurubelniţă fusese lăsată din greşeală lîngă compas, iar rezultatul fu că „Vigra" se afla la mai mult de treizeci de mile în afara drumului trasat cînd ajunse pe coasta norvegiană. De astă singură dată Larsen sosi la punctul de întîlnire cu o întîrziere de două ore. Era în toiul sezonului de

pescuit heringi şi în toate părţile, în jurul insulelor, erau vase pescăreşti — ceea ce făcea extrem de riscantă intrarea fără a fi văzuţi. Însă cînd, ceva mai tîrziu, acest lucru fu făcut, nu mai găsiră nici urmă a agentului sau a refugiaţilor şi, după ce aşteptă pînă la ora cinci dimineaţa, Larsen ieşi din nou în larg. Acolo semnală bazei care era situaţia, spunînd că va rămîne la o distanţă de cincizeci de mile de coastă pentru a aştepta ordine. Răspunsul veni în cursul după-amiezii. Agentul şi refugiaţii nu mai putuseră rezista frigului pătrunzător cînd Larsen nu apăruse la timp şi renunţaseră pînă în noaptea următoare. După ce se înnoptă, Larsen intră din nou în fiord, luă pasagerii aşa cum trebuia de astă dată, însă după aceea începu să simtă el însuşi urmările aerului umed şi rece. Cînd „Vigra" intră în port, în insulele Shetland, era grav bolnav de pneumonie.

În luna iulie 1944, după spital şi convalescenţă, reveni la bază. Cu puţin înainte de sosirea lui la Scalloway, secundul său ieşise în mare cu „Vigra" pentru a culege douăzeci de marinari de pe un submarin german care fusese scufundat de avioane în Marea Nordului. La mijlocul lunii august se deschise sezonul de activitate, care se dovedi a fi cel mai încărcat, cu o medie de o misiune pe săptămînă pentru fiecare vas.

În ziua de 22 august, după ce terminase o misiune „Vigra" era în drum spre Stavenes în fiordul Sunn, transportînd arme şi agenţi. Trei zile mai tîrziu se îndrepta către Havsteinen, lîngă Namsos, cu echipament pentru un post de radio,

provizii şi arme pentru bazele militare din acel district. De data aceasta, germanii fuseseră informaţi şi o căutare în stil mare era în curs. Pentru a complica încă şi mai mult treburile, o neînţelegere în mesajele cifrate — lucru destul de rar — survenise între Milorg şi Londra, iar Larsen fu nevoit să-şi piardă ore preţioase aşteptînd pe o noapte neagră ca smoala la un punct de întîlnire greşit. Cînd lucrurile se lămuriră şi era pe la jumătatea drumului de înapoiere spre Shetland, începu o furtună puternică ce deveni repede un adevărat uragan. Era o navigaţie grea atît pentru echipaj cît şi pentru navă care înainta cu mare greutate pe marea dezlănţuită. Larsen ceruse să se pună în funcţiune farurile de pe coasta dinspre Scalloway, însă avînd o elice avariată, se hotărî să intre la Lunna şi să ancoreze acolo pentru restul nopţii. Informă baza despre aceasta şi în dimineaţa următoare la ora opt maiorul Rogers telefonă ofiţerului care comanda o tabără engleză ce se afla acum în Lunna că o navă norvegiană vînătoare de submarine intrase în port în timpul nopţii.

— Bună glumă ! spuse ofiţerul, dispreţuitor. Încearcă să intri aici pe furtuna asta şi ai să vezi ce se întîmplă. Apoi îşi aruncă privirea pe fereastră, clipi uimit văzînd-o pe „Vigra" ancorată acolo în faţa ochilor săi şi repede bîlbîi o scuză. În timpul dimineţii se constată că este imposibil să parcurgi la rame, cu patru oameni trăgînd din răsputeri, chiar cei o sută şi cincizeci de iarzi de la „Vigra" pînă la cheu.

După cîteva zile, Larsen era din nou în drum spre Norvegia. În această traversadă avu prima avarie serioasă la maşini pe „Vigra". Se mai întîmplaseră avarii mici înainte, însă Björnöy fusese întotdeauna în măsură să le repare cu mijloacele bordului. De astă dată, fu imposibil şi au fost nevoiţi să-şi continue drumul numai cu un motor, cu viteză redusă. Se aflau la treizeci de mile de punctul de destinaţie cînd se produse avaria şi Larsen nu voi să se înapoieze la bază fără a-şi termina misiunea, aşa că se apropie de ţărm, debarcă materialele şi se înapoie în insulele Shetland, toate acestea numai cu un motor.

Cam în acelaşi timp, locotenentul Salen traversă cu „Hessa" la Laanan, şi luă cu el aproape pe toţi cei aflaţi în acea mică localitate. Germanii îi surprinseseră pe căpitanul Sjöberg şi pe cîţiva dintre oamenii săi într-o mică vilă din munţi şi Sjöberg fusese împuşcat. Se comunică la Londra că locuitorii din împrejurimi trebuie să fie transportaţi în Anglia înainte ca nemţii să descopere că satul fusese centrul de primire a materialelor din vest. Au fost adunate vreo treizeci de persoane, tineri şi bătrîni ; rămaseseră numai două persoane foarte bătrîne care nu îndrăzneau, la vîrsta lor, să traverseze Marea Nordului pînă în Shetland.

În timpul toamnei nu se văzuse nici un avion german. În schimb, marea era plină de submarine nemţeşti care foloseau ca bază porturile norvegiene, întrucît nu mai puteau utiliza porturile franceze după invadarea Franţei de către aliaţi. A fost o perioadă de mari succese pentru

avioanele militare engleze şi canadiene, care, cu aparatele lor radar moderne, puteau să detecteze submarinele în timpul nopţii cînd ieşeau la suprafaţă. Avioanele aliaţilor erau atît de numeroase deasupra Mării Nordului, încît flotila din Shetland trebuia să se identifice mereu. Nopţile constituiau o sursă deosebită de enervare pentru oamenii care nu erau de cart şi care trebuiau să iasă pe punte de fiecare dată cînd un avion era prins în radar, căci oricînd putea fi un avion german. După ce „Hessa" suferise grave avarii, fiind bombardată de un avion aliat, de acord cu autorităţile aviatice, se stabili o „alee aeriană" şi de-a lungul acesteia vasele navigau netulburate pînă în Norvegia şi înapoi. Mai tîrziu, în cursul iernii, tunul antiaerian de pe teuga fiecărui vînător de submarine a fost înlocuit cu un tun de şase funzi [1]. Deoarece nemţii fuseseră nevoiţi să-şi reducă mult activitatea în aer, o înlocuiră folosind mult mai multe nave de patrulare.

Într-o zi, în octombrie, se primi un mesaj la baza de la Scalloway că şase aviatori canadieni căzuseră în Norvegia şi trebuiau salvaţi. Operaţiunea fu încredinţată lui Larsen — şi în ziua de 11 octombrie „Vigra" plecă spre Föllesvaag, în districtul Austevoll, la sud de Bergen. Călătoria se desfăşură foarte frumos şi pe la ora opt în aceeaşi seară trecură de Horgetrynet şi se angajară între insule. Se apropiară cu prova de

---

[1] Tun ce foloseşte proiectile în greutate de şase funzi (circa 3 kg).

coasta stîncoasă şi rămaseră în aşteptare fără a ancora. Un anume Sverre Ostervoll urma să-i aducă pe canadieni — şi acesta plecă să-i ia cu vasul său pescăresc. „Vigra" avea la bord şi nişte materiale care urmau să fie predate organizaţiei Milorg din Bergen şi Sverre le luă pe vasul său pentru a le duce în oraş. După două ore se înapoie cu aviatorii.

Aceştia au fost uimiţi cînd au văzut minunata navă care venise să-i ia, iar cînd ajunseră sub punte, unde li s-au dat băuturi calde ca să se înviorеze, începură să-şi istorisească aventurile. Fiind în misiune de patrulare în apropierea unor insule din largul Sognefjordului văzuseră un submarin german şi o navă de patrulare acostate unul lîngă altul şi le atacaseră zburînd pe deasupra lor. Însă fuseseră nenorocoşi căci avionul fu lovit într-un motor şi în ambele tancuri de benzină. Pierzînd repede combustibilul, zburară numai într-un motor pînă la sud de Bergen fără a găsi un loc potrivit de aterizare, pierzînd treptat din înălţime şi pregătindu-se să li se întîmple ceva şi mai rău. Apoi apăru un mic teren plan, destul de aproape de Bergen. Reuşiră să facă o bună aterizare forţată, însă văzînd un grup de oameni apropiindu-se în fugă, dădură repede foc avionului. Le veni inima la loc cînd constatară că erau oameni din Rezistenţă, dar în clipa următoare rămaseră îngroziţi cînd unul dintre norvegieni îl apucă pe pilot de braţ şi-i explică într-o englezească greoaie, dar energică : „Acesta e un lagăr german !"

Soldaţii germani care fuseseră acolo plecaseră cu o seară mai înainte şi noua companie care urma să-i înlocuiască era încă pe drum. Fiecare secundă era preţioasă. Canadienii au fost conduşi repede la ţărm de unde o barcă cu motor îi duse pe insula Ströno. Acolo li se dădură haine civile, pe care le îmbrăcară peste uniforme, şi rămaseră pe insulă în timp ce germanii examinau avionul şi îi căutau cu înfrigurare prin împrejurimi. Mai tîrziu, nave suplimentare de patrulare, traulere armate şi submarine la suprafaţă cutreierau fiordul în sus şi în jos ca nişte dulăi înfierbîntaţi. Aviatorii rămaseră într-un cort pe Ströno, iar în timpul nopţii au fost duşi într-o remiză de bărci pe insula Röttingen, pentru a începe apoi o călătorie de la un grup de rezistenţă la altul — o treabă care necesita o planificare meticuloasă, un secret desăvîrşit şi nervi de fier. În cala unui vas cu motor au fost duşi la Lönningdal, chiar pe sub nasul navelor germane de patrulare, iar de acolo au fost duşi la o vilă în munţi. La aterizare pierduseră pistoalele, însă norvegienii, atenţi la toate nevoile lor, făcură rost de altele pentru ei.

Viaţa la munte a fost minunată pentru aviatori, atît cît a durat. Pescuiau într-un lac din apropiere, iar un poliţist norvegian care se ascundea în aceeaşi vilă era neobişnuit de priceput la bucătărie. Norvegienii aveau un post de radio în vilă şi erau în legătură cu comandamentul lor de la Os. Posturi de observaţie acopereau toate po-

tecile de acces pe munte şi într-o seară urmăriră cu binoclurile o patrulă germană care cerceta prin apropiere.

După vreo două săptămîni, primiră o radiogramă cifrată de la postul de emisie din Anglia care spunea că vor fi luaţi de acolo. Un fermier din vecinătate le oferi o masă de bun-rămas şi apoi coborîră la Lönningdal, unde veni să-i ia un mic vas cu motor. Ceva mai spre larg erau două nave germane de pază şi în timp ce treceau prin dreptul lor au fost strigaţi de pe unul din ele, însă norvegianul de pe vasul cu motor făcu pe surdul şi îşi văzu de drum. Mai la larg au fost trecuţi la bordul unui vas pescăresc, iar acum îşi torceau firul întîmplărilor povestindu-le marinarilor de pe „Vigra", grozav de impresionaţi de toate cîte le văzuseră.

În toamna aceea, călătoriile peste Marea Nordului urmau una după alta, cu o regularitate neîntreruptă. „Banda din Shetland" putea da lupta pe picior de egalitate — şi germanii ştiau asta. Dacă germanii ieşeau după două vase norvegiene, pînă să se poată apropia, apărea una dintre „navele umbră" din vest, iar norvegienii dispăreau. Uneori un agent inamic semnala un mesaj urgent, anunţînd că un vînător de submarine a fost văzut în cutare sau cutare parte a coastei ; însă pînă să ajungă acolo, navele germane se puteau considera norocoase dacă barem mai auzeau zgomotul îndepărtat al motoarelor dispărînd în larg. Toate navele de patrulare aveau ordin de la înaltul comandament german

să oprească acest trafic prin orice mijloace, însă vasele din Shetland reuşeau totuşi să treacă şi îşi îndeplineau misiunile.

Ultima traversadă înainte de Crăciun a fost făcută de Larsen, în ziua de 6 decembrie, din insulele Shetland. Avea să predea nişte materiale şi să aducă refugiaţi. „Vigra" intră în Staksund prin partea de nord ; cînd pătrunseră în golf, văzură un vas pescăresc stînd la ancoră la o distanţă de cîţiva iarzi. Un om stătea pe punte cu spatele spre ei, privind în depărtare. Alunecară în tăcere fără nici un zgomot şi ajunseră chiar lîngă vas înainte ca omul de pe punte să-i simtă. Acesta se sperie grozav : „La dracu ! Mă uitam spre vest, crezînd că veţi veni din partea aceea, şi voi vă furişaţi pe la spate ca o pisică !"

Ritmul creştea. În ziua dinaintea ajunului de Crăciun, Larsen — care se afla la Londra, în concediu — fu rechemat pentru a aduce imediat din Norvegia o echipă de sabotaj. Însă avionul care îl transporta înapoi la bază avu o pană de motor şi se înapoie la Londra. Misiunea a fost preluată de locotenentul Harald Henriksen (care aduse douăzeci de norvegieni) ; cînd Larsen sosi, a treia zi de Crăciun, Rogers aranjase o nouă traversadă pentru el.

La Scalloway venise un ofiţer american, care făcea parte din serviciul secret american şi avea misiunea să vadă cum merge traficul cu Norvegia ; el urma să-i întovărăşească în această călătorie. Plecară de la Scalloway devreme, în dimineaţa de 28 decembrie, şi ajunseră în apropiere

de Remöy seara pe la ora şapte. Încărcătura consta din arme ce urmau să fie trecute pe un vas de pescari, care avea să le ducă la Aalesund. Locul de întîlnire era un ponton oarecare lîngă Skotholmen ; cînd însă ajunseră acolo, nici urmă de vas. În timp ce aşteptau, Larsen şi americanul debarcară să se plimbe puţin ; ofiţerul trebuie să fi fost unul dintre primii americani care punea piciorul pe pămînt norvegian în timpul războiului şi de aceea luă cu el o piatră ca amintire. Stăteau în careul navei şi beau o cafea cînd omul de veghe intră şi-i spuse lui Larsen că răsărise luna şi că „Vigra" putea fi văzută dintr-o tabără germană care era la mai puţin de două mile, în partea cealaltă a golfului. Planul fusese ca, în cazul cînd „Vigra" nu va putea intra la Skotholmen, să meargă într-un golf aflat la nord de Remöy — şi Larsen o duse acolo. Gerhard Remöy, unchiul maistrului timonier de pe „Vigra", veni la ei cu o barcă cu rame, de îndată ce sosiră. Unchiul nu avea nici o legătură cu misiunea acestora, însă ştia de venirea lor şi dorea să vadă cum mergeau treburile. Cum orele treceau şi vasul pescăresc nu apărea, aranjară cu Remöy să ia el încărcătura în vasul său de pescuit, iar organizaţia putea să o primească mai tîrziu. Remöy plecă spre casă cu barca pentru a-şi aduce vasul ; se înapoie cu alţi trei oameni şi luă încărcătura. Fu trimis un mesaj la Aalesund şi cîteva zile după aceea armele au fost primite. Aflară mai tîrziu că vasul care trebuia să vină întîrziase din cauza unui raid german.

În ajunul Anului nou „Vigra" era din nou în Shetland, iar americanul debarcă la Lerwick. Aflară apoi că, într-un raport către superiorii săi, îşi exprimase o mare admiraţie pentru felul în care se executau misiunile şi că fusese impresionat îndeosebi de calmul şi de mintea clară a membrilor mişcării de rezistenţă din Norvegia.

Cu cîteva luni mai înainte, Larsen debarcase doi agenţi de securitate la Stavenes, în fiordul Sunn. Erau locotenenţii Müller şi Ulriksen, sau „Finbeck" şi „Fia" cum li se spunea. Aceştia se instalară într-o grotă dintr-o coastă a muntelui, de unde aveau o vedere foarte bună asupra canalului principal — şi raportau îndată în Anglia mişcarea convoaielor germane. Aceste rapoarte continuară timp de cinci luni, pînă cînd germanii, bănuitori şi alarmaţi de marele număr de vase scufundate, reuşiră să descopere amplasamentul postului de emisie şi debarcară cîteva sute de soldaţi ca să-l împresoare. Dar încă o dată nemţii sosiră puţin prea tîrziu. Cei doi locotenenţi, luînd cu ei şi echipamentul, se strecurară pe o cărare necunoscută pînă în munţii din spate şi transmiseră o radiogramă în Anglia să fie luaţi de acolo. Vor încerca să se descurce într-un fel cînd va sosi vasul. Se vor aranja să coboare la ţărm, să pună mîna pe o barcă cu rame şi să vină în partea de nord a Heggöy-ului, unde Larsen îi va aştepta ca să-i ia la bord.

„Vigra" plecă în dimineaţa de 14 martie. Sufla o briză uşoară, însă insulele Shetland şi Marea Nordului erau acoperite de ceaţă. Pe la jumătatea drumului ceaţa deveni mai groasă şi curînd

înconjura nava ca un zid opac. În aceste condiţii era mai bine să ajungă la coastă înainte de căderea nopţii ; puseră toată viteza, nava bizuindu-se pe radarul ei. Însă cînd, mai tîrziu, se apropiară de uscat, începuse să se întunece şi nu puteau vedea nici la o lungime de un braţ înainte. Intenţia lor era să intre la nord de Haasteinane — şi reduseră mult viteza în timp ce se apropiau. Se strecurară cu grijă înainte ; sonda acustică arăta că fundul e mic, cîteodată periculos de puţin adînc. Uneori ieşeau iarăşi pe fund mai mare, dar apoi, pe neaşteptate, fundul devenea tot aşa de puţin adînc ca mai înainte. Noaptea era atît de întunecoasă, încît n-ar fi putut vedea uscatul chiar dacă ar fi fost în prova navei, iar radarul era aproape nefolositor acolo. Ştiau că se mişcă între funduri mici şi stînci, dar nu puteau vedea nimic ; parcă aveau un zid negru în faţa ochilor. Era un curent puternic şi în orice clipă puteau să pună nava pe uscat sau să o înţepenească între stînci.

Îşi dădeau seama că-i inutil să mai continue astfel ; Larsen nu ştia unde se află şi nu voia să-şi ia riscul de a naviga mai departe în acest „cîmp de ciuperci". „Vigra" făcu un rondou şi cu atenţie ieşi din nou spre larg, chila şi elicele reuşind să treacă la limită peste fund. Echipajul stătea pe comandă şi de-a lungul copastiei, privind cu atenţie şi ascultînd în timp ce se deplasau încet prin ceaţă. Mergeau atît de încet, încît de pe punte cu greu auzeau zgomotul maşinilor şi toate sunetele păreau să fie slabe şi îndepărtate. Parcă navigau printr-un tunel întunecos, plin jumătate cu apă şi jumătate cu fum.

În sfîrşit, ajunseră într-un canal mai liber — şi Larsen conduse „Vigra" la şaizeci de mile în larg. Acolo expedie o radiogramă cifrată, descriind situaţia. Preciză că va merge din nou la ţărm în seara următoare şi-i va lua pe cei doi agenţi.

Ceaţa nu dădea semne că se va ridica în noaptea aceea, iar în ziua următoare fu la fel. Însă Larsen era hotărît să intre din nou la coastă, chiar în acele condiţii ; mai aproape de coastă ceaţa era ceva mai subţire şi puteau vedea la vreo două sute de iarzi înainte. Acum totul era să constate unde se află. Pe neaşteptate, se puse o mică briză şi alungă ceaţa pentru un timp ; văzură vîrful Askrova ridicîndu-se către nord-vest la o distanţă de vreo şase mile. Aceasta corespundea cu două funduri mici peste care tocmai trecuseră şi îşi dădură seama că se găseau la şase mile nord de Haasteinane, unde trebuiau să ajungă. Întoarseră către sud şi îşi continuară drumul cu viteză redusă, deoarece începuse să se întunece. Se părea că ceaţa se ridică peste tot şi, la un moment dat, printr-un gol în pătura groasă de ceaţă cenuşie, văzură şapte vase germane de debarcare navigînd spre nord, în linie de şir.

După ce merseră încă o oră, se aflau destul de aproape de destinaţie şi stopară lîngă o mică insulă pentru a aştepta să se înnopteze bine înainte de a intra la Heggöy. De îndată ce se întunecă destul, trecură în partea de nord a

insulei şi curînd după aceea „Finbeck" şi „Fia" se căţărau la bord, murdari, zdrenţăroşi şi extenuaţi, deşi, altfel, teferi şi sănătoşi. Însă nu erau singuri. Aveau cu ei doi cîini, o căţea tînără alsaciană, pe nume Sonia, şi o corcitură mică, Sussen. Cum Müller şi Ulriksen urmau să plece mai departe din insulele Shetland în Anglia, nu puteau lua cîinii cu ei şi o dădură pe Sonia lui Larsen. Atît ea cît şi Sussen rămaseră la bordul „Vigrei" ; suferiră grozav de rău de mare în prima şi a doua călătorie, dar apoi se obişnuiră şi mai tîrziu Sonia alerga încoace şi încolo pe toate punţile pe orice fel de vreme şi deveni un bun marinar, un adevărat lup de mare. Sussen era mică, vioaie şi nervoasă, veşnic doritoare să zburde, şi niciodată nu dădea pace Soniei. Cînd Sussen o sîcîia, Sonia îi dădea un brînci pe punte şi corcitura cea mică trebuia să se liniştească un timp. După eliberare, Larsen o luă pe Sonia la uscat cu el, la Bergen, dar ea se întoarse imediat la bord ; nu era deprinsă cu viaţa de oraş. Mai tîrziu, „Vigra" o adoptă ca mascotă a navei — aceasta era viaţa care îi plăcea Soniei cel mai mult. Apoi, într-o călătorie de la Oslo la Stord, mica Sussen a fost lăsată la uscat. „Vigra" făcuse o vizită secundului în apropiere de Kristiansund şi cînd nava plecă, cei de la bord îi simţiră lipsa. Tatăl lui Arnesen încercă să o ducă în casă, însă nu reuşi. Bietul animal se învîrtea încoace şi încolo schelălăind şi refuzînd să mănînce. În mai puţin de o săptămînă pieri. Dorul de tovarăşii ei de joacă şi de viaţa la bordul „Vigrei" o dăduseră gata.

14

Spre libertate

La sfîrşitul lunii martie, trupele americane, engleze şi franceze trecură Rinul, iar în est ruşii înaintau mereu. Cîteva dintre ţările ocupate de nazişti îşi recîştigaseră libertatea — şi bucuria oamenilor care-i întîmpinau pe aliaţi părea fără limită. Pacea era aproape.

„Banda din Shetland" era mai activă ca oricînd în timpul acestor ultime luni ale războiului, însă marinarii zîmbeau încîntaţi de fiecare dată cînd plecau în misiune. Oriunde soseau pe coasta norvegiană erau primiţi cu braţe deschise. Germanii ameninţau să-şi retragă în Norvegia trupele rămase, să se organizeze acolo şi să lupte pînă la ultimul om — însă nu aveau să reuşească. Arme şi uniforme pentru forţele din patrie erau transportate peste Marea Nordului într-un torent neîntrerupt şi erau luate de vase pescăreşti şi de alte ambarcaţiuni mai mici pentru a fi distribuite mai departe, în interiorul ţării. Oamenii care urmau să pregătească tranziţia după prăbuşirea hitleriştilor şi cei care aveau să organizeze transporturile pe apă şi comunicaţiile în cazul unei invazii aliate erau transportaţi peste mare. „Banda din Shetland" era în plină activitate.

În timpul liber la bord, şi cînd erau la uscat, marinarii vorbeau adesea de zilele de la începutul războiului, şi aveau o mulţime de întîmplări de povestit. Unii din ei fuseseră în „Bandă"

încă de la început și toți cei veniți mai pe urmă auzeau povestea lui Baard Grotle, care s-a dus acasă și și-a cumpărat un dar.

La începutul anului 1942, Grotle plecase cu vasul „Aksel" într-o misiune către districtul său natal, Bremanger. Timpul trecea și el nu se mai înapoia, iar cei din bază începură să fie îngrijorați, crezînd că ori a fost capturat, ori a naufragiat. Au fost trimise avioane în căutare, dar nu găsiră nimic. Misiunea ar fi putut fi executată în trei sau patru zile, însă Grotle nu se întoarse decît în cea de a douăsprezecea zi. A fost imposibil să se obțină de la el vreo explicație plauzibilă, însă cînd se înapoie din următoarea misiune adevărul ieși la iveală. Stătea pe marginea bocaportului cîntînd la un acordeon nou-nouț, iar oamenii din echipaj erau adunați în jurul lui și cîntau cît îi ținea gura. În călătoria sa anterioară hotărîse să-și ia cu de la sine putere un concediu, pe care și-l petrecu în Norvegia, nu în insulele Shetland, și acolo izbuti să-și cumpere și un acordeon.

Era apoi povestea lui Severin Roald, dulgherul-șef al bazei. Severin era proprietarul unui mic vas cu motor, pe care îl folosise la pescuit pe coasta de vest a Norvegiei. Fusese în Shetland de cîteva ori cu refugiați, dar se reîntorsese cu vasul său în Norvegia de fiecare dată pentru a continua să pescuiască, luînd cu el orice încărcătură ce trebuia să fie transportată peste mare. Dar pînă la urmă treburile se încurcaseră prea mult pentru el în Norvegia și rămase în „Bandă". Lipsi o lună și jumătate cu ocazia primei misiuni pe

care o făcu în cadrul „Bandei". Era în toiul pescuitului de iarnă și Severin găsea că e păcat să lase peștii să-i scape printre degete — și intrase în flotila de pescuit pentru restul sezonului !

Cei mai mulți dintre cei din „Bandă" erau tineri de la vreo douăzeci de ani în sus, dar se maturizară repede. Ceea ce fusese o distracție plăcută la început, devenise repede ceva teribil de periculos. Că germanii terminau repede cu echipajele pe care le capturau, era limpede judecînd după cele întîmplate marinarilor de pe „Bratholm".

Cei din Norvegia, care întîmpinau vasele la coastă, îi ascundeau și-i ajutau pe refugiați și transportau încărcăturile și pasagerii la destinație, înfruntau aceleași riscuri. Erau oameni cu sînge rece, care nu se cruțau niciodată, punînd totdeauna siguranța celorlalți înaintea celei proprii. De ei depindea ca o misiune să reușească sau nu, și ca vasul și echipajul să nu aibă soarta ce le-o rezervau germanii.

Un exemplu în această privință a fost o întîmplare petrecută la 9 aprilie 1945.

Cu o zi înainte, poliția portuară germană arestase un om la Aalesund. Acesta aparținea grupului din Rezistență al lui Sverre Roald și avea mai multe acte compromițătoare asupra sa, printre care unul care-l menționa pe Roald însuși.

Roald fu arestat imediat și supus unei anchete brutale. Germanii aflaseră că în noaptea următoare avea să sosească un vas din insulele Shetland, iar Roald a fost forțat să dea detalii ; dacă

ar fi tăcut, nemţii ar fi alarmat întregul district şi, oricum, vasul ar fi fost capturat.

Nava care urma să sosească era „Vigra" — şi cînd ea ajunse, pe înserat, la coasta norvegiană, nemţii erau pregătiţi şi aşteptau cu un distrugător, două traulere înarmate şi un *Schnellboot*[1]. Securitatea se dusese înainte la Erkna, luîndu-l şi pe Roald.

„Vigra" venea cu uniforme, arme şi echipamente pentru forţele din Rezistenţă de la Aalesund şi înţelegerea era ca Sverre Roald şi Oskar Girke să iasă cu un vas pescăresc şi să ia încărcătura. Larsen se apropie de coastă şi se îndreptă spre nord-vest de Nerlandsöy. Ţărmul stîncos cobora perpendicular spre mare, aruncînd o umbră întunecată ; lui Larsen nu-i plăcuse niciodată să treacă pe acolo, căci locul era pe cît se poate de nimerit pentru o ambuscadă. Remöy, care cunoştea foarte bine regiunea, privea atent cu binoclul. Oamenii de la tunuri şi mitraliere erau gata de tragere şi Larsen stătea cu mîna lîngă limba clopotului gata să dea alarma la cel mai mic semn de activitate a inamicului. În astfel de momente, atmosfera era încordată la maximum. Nava tăia apa ; ochi atenţi scrutau întunericul ; fiecare om de la bord era încordat ca o strună de vioară.

Nu se auzea nici un zgomot în afară de murmurul slab al motoarelor, şi „Vigra" alunecă uşor ca o umbră pe lîngă Goldneset, către capul de la nord-vest de Remöy. Larsen nu ştia că la

---

[1] Vedetă rapidă *(germ.)*.

vreo zece sau douăsprezece mile mai spre nord îi aştepta o flotilă germană, superioară în armament, sigură de prada care presupunea că se apropie. Soarta „Vigrei" depindea de Sverre Roald ; dar el era un om căruia nu-i tremurau mîinile. Nu dăduse nemţilor poziţia corectă ; „Vigra" intra în golful Remöy şi dacă germanii ar fi fost acolo, nava ar fi fost imediat angajată într-o luptă pe viaţă şi pe moarte, în condiţii cu totul inegale. Roald ştia bine că „Vigra" nu venea la Erkna, însă ştia de asemenea care va fi „răsplata" sa cînd nemţii îşi vor da seama că i-a înşelat.

Larsen aşteptă vasul pescăresc pînă tîrziu în noapte — şi în cele din urmă începu să se teamă că s-a întîmplat ceva. E supărător lucru să fii nevoit să te întorci cu încărcătura — şi Larsen nici nu voia să gîndească la aşa ceva. Nu era de crezut ca vasul pescăresc să fi avut vreo avarie la motor şi să stea în derivă undeva, în fiord. Decise să meargă puţin mai departe spre nord şi să-l caute, dar nu zări decît un vas de comerţ, la o oarecare distanţă. Nu era indicat să treacă dincolo de Breisund — şi la numai o jumătate de oră de drum de la Aalesund, Larsen trebui să se înapoieze şi, cu totul împotriva voinţei sale, să revină la bază.

Roald a salvat-o pe „Vigra" şi echipajul ei, însă a plătit scump acest lucru. Cînd Larsen reveni la Remöy cu o încărcătură zece zile mai tîrziu, Oskar aştepta singur cu vasul pescăresc.

Atît de repede cît putea face traversadele, „Vigra" aducea înapoi refugiaţi, cu cabinele pline

de bărbaţi, femei şi copii. În ziua de 25 aprilie, în timp ce aduna cîţiva refugiaţi în apropiere de Bremnes, Larsen văzu un grup de soldaţi care-i vînau, gonindu-i în apă cînd aceştia se grăbeau să ajungă la „Vigra". Germanii nu i-au putut ajunge şi îşi descărcară mînia ucigînd toate animalele care aparţineau fermei, dînd foc casei şi scufundînd un vas pescăresc al unuia dintre refugiaţi.

După două zile, tancurile americane treceau huruind frontiera Austriei, iar forţele aliate erau la München. La 2 mai, ruşii zdrobeau ultima rezistenţă în Berlin şi în aceeaşi zi Italia încheia armistiţiu. În seara de vineri 4 mai, un număr de ofiţeri germani veniră la generalul Montgomery, la Lüneburger Heide. Montgomery întinse un document pe masă şi spuse : „Voi citi acum condiţiile de capitulare". Aceasta era capitularea germanilor din Olanda, Germania de nord-vest şi Danemarca.

În aceeaşi zi „Vigra" se îndrepta spre Lyngöy în districtul Hernor. Echipajul ascultă la radio mesajul lui Montgomery, care însă nu cuprindea nimic despre Norvegia. Oamenii erau plini de speranţe, totuşi nu aveau de unde şti că aceasta avea să fie ultima lor misiune de război.

Aveau la bord un agent care urma să monteze un post de radio pe o insulă stîncoasă — primul dintr-un număr de posturi similare care erau planificate. Vînătorii de submarine aveau să fie apoi în măsură să se apropie de coastă chiar pe vizibilitate redusă, iar vasele puteau să facă traversade şi în timpul verii, dacă era necesar.

În timp ce „Vigra" se apropia de uscat, se puse ceaţă — dar ei navigau cu viteză ca să ajungă la destinaţie înainte de căderea nopţii.

În timp ce se strecurau printre insule, zăriră un vas către sud. Nu era uşor să vezi prin ceaţă ce fel de navă este, dar li se păru că este un trauler. Putea fi şi o navă de patrulare ; însă fie că era un vas pescăresc, fie o navă de patrulare, stătea într-un loc foarte neobişnuit şi chiar în drumul lor către intrarea la Lyngöy. De aceea hotărîră să se uite mai de aproape. „Vigra" făcu un rondou pentru a se apropia, însă în momentul cînd schimbau drumul, ciudatul vas lansă în aer cîteva rachete şi porni cu toată viteza spre Hennöy. Era un mare trauler german. „Vigra" mări viteza şi plecă în urmărirea lui, însă cînd traulerul dispăru în ceaţă mai către sud, renunţară să-l urmărească. Acum dispăruse din drumul lor şi intrarea spre Lyngöy era liberă.

Printre pasagerii pe care îi luară la bord era un oarecare maior Moe. Autorităţile din Londra ceruseră forţelor din Rezistenţă să trimită pe cineva în Anglia pentru a le informa asupra situaţiei în Norvegia. Cu puţin timp mai înainte comandantul-şef german din partea de vest a ţării luase contact cu organizaţia Milorg de la Bergen şi declarase că este gata să capituleze de îndată ce va primi ordin de la superiorii săi, indiferent ce vor decide ceilalţi comandanţi germani din Norvegia. Organizaţia Milorg trimise această propunere în Anglia prin maiorul Moe.

Veni apoi ziua de 7 mai. În Norvegia, entuziasmul păcii crescu ca un val enorm. Toţi păreau

beţi, oraşele şi satele mai mari erau pline de lume care se felicita reciproc. Străini nu existau. Închisorile nemţeşti au fost luate cu asalt şi veştile de la radio Londra — post a cărui ascultare fusese interzisă timp de ani îndelungaţi sub pedeapsa cu moartea — erau acum difuzate prin megafoane pe străzi. Portrete ale regelui apărură în toate vitrinele magazinelor, luminile erau aprinse peste tot şi ardeau toată noaptea, fie că era necesar, fie că nu era. Toate şcolile luară vacanţă. Pe străzi procesiuni de copii cu steaguri norvegiene treceau cîntînd imnul naţional şi camioane pline cu tineri care strigau şi cîntau goneau încoace şi încolo.

În ziua de 9 mai „Vigra", „Hessa" şi „Hitra", în formaţie strînsă, navigau cu viteză traversînd Marea Nordului către Norvegia. Cerul nu fusese niciodată atît de albastru, marea niciodată atît de frumoasă. Toţi marinarii care nu trebuiau să fie neapărat la posturi stăteau de-a lungul bordului privind lung spre ţărmul din prova. Nu pentru prima dată vedeau pămîntul ţării lor natale ridicîndu-se din mare în faţa lor; niciodată însă nu-l văzuseră aşa cum arăta în ziua aceea. După cum făcuseră de nenumărate ori în trecut, armamentele tunurilor şi mitralierelor se adunară în jurul armelor lor, însă amintirile despre lupte şi uragane, despre timpul cînd viaţa lor atîrna de un simplu fir subţire de aţă, erau acum repede uitate în valul de bucurie care transforma toate priveliştile şi toate sunetele.

Era plină zi. Aceasta era extraordinar. Era în plină zi, soarele strălucea luminos şi aveau la bord

o încărcătură importantă pentru Lyngöy. Totuşi, navigau cu toată viteza către un ţărm de unde, timp de mulţi ani amari şi interminabili, moartea pîndise în jurul fiecărui golfuleţ şi fiecărui promontoriu. Era de necrezut!

Larsen urmărea cu privirea emoţia încordată a marinarilor de pe punte şi clipi să-şi îndepărteze din ochi înceţoşarea provocată de lacrimi în timp ce îngîna o rugăciune simplă de recunoştinţă. Se uită în jos la mîinile sale, care se străduiseră atît de deseori să stăpînească timona ce se învîrtea nebuneşte şi se întrebă ce vor lucra în viitor. Căci, în sfîrşit, era posibil să te gîndeşti la viitor, să consideri că ai putea fi încă în viaţă peste două luni. Era o renaştere la speranţă şi la realizări. Decoraţiile şi semnele de recunoştinţă pe care unii oameni păreau doritori să i le dea neapărat drept expresii tangibile ale unei datorii de onoare — din partea guvernului britanic numai, acestea includeau Medalia pentru bravură excepţională, Ordinul pentru servicii deosebite, Crucea pentru servicii deosebite şi Medalia pentru servicii distinse, cu baretă, toate acestea nu însemnau nimic în comparaţie cu realitatea supravieţuirii, pierderea unor camarazi apropiaţi, triumful victoriei finale.

Fără să vrea, Larsen îşi aruncă ochii spre pavilion: astăzi trebuie să fluture mîndru. Apoi, ridicînd binoclul spre uscat, observă un drapel ridicat la un catarg alb — drapelul norvegian — apoi altul şi încă altul. Privi un timp la acest fenomen cu inima gata să-i explodeze, apoi se stăpîni şi începu să dea ordine în vederea intrării în port.

Neputînd rezista impulsului, ridică din nou binoclul. Acum vedea bine oamenii alergînd spre coline şi măguri, coborînd spre ţărmul mării cît puteau mai aproape. Deasupra capetelor lor se agita un nor de batiste şi de eşarfe. O fetiţă alerga cît putea de repede cu părul ei blond şi steagul fîlfîind în vînt. Larsen o urmări cu binoclul, o văzu împiedicîndu-se şi căzînd întinsă, cu capul înainte, apoi ridicîndu-se şi alergînd mai departe, îndreptîndu-se către cheu. Trei sau patru persoane erau strînse în jurul unei bătrîne care părea că stă aplecată şi ţine ceva la ochi. Un bărbat o ţinea cu un braţ în jurul umerilor şi arăta spre mare. Se adunase o mare mulţime la ţărmul mării, mulţime ce creştea clipă de clipă.

Reducînd viteza, Larsen se uită la navele vînătoare de submarine dintr-un bord şi celălalt al navei sale şi observă pentru prima dată ambarcaţiunile care veneau către ei din toate direcţiile, un amestec extraordinar de vase pescăreşti şi de bărci cu rame. Printre stîncile dinspre sud, văzu un pescar bătrîn într-o barcă, trăgîndu-şi plasele cît putea de repede. Colinele parcă mişunau pline de lume şi din fiecare casă fluturau steaguri, feţe de masă, orice putea prinde briza.

Flotila luă formaţia în linie de şir şi „Vigra" întoarse intrînd în strîmtoare — apoi se îndreptă spre cheu mergînd foarte încet, pentru a evita o ciocnire cu ambarcaţiunile care se îmbulzeau în jurul ei. Aerul era plin de zgomotul strigătelor şi rîsetelor mulţimii ce se îngrămădea pe cheu strigîndu-i pe marinarii de la bord, unii ridicînd copiii ca să vadă, mulţi din ei incapabili să-şi stăpînească sentimentele, alţii nemairuşinîndu-se de emoţia care în cele din urmă îi copleşea.

Larsen urmări cu privirea cum se aruncă parîmele şi îşi dădu seama că el însuşi tremura. Se simţi cuprins de ceva mai tare ca orice simţise pînă atunci. Strîngînd balustrada pînă ce articulaţiile mîinilor îi deveniră albe, se luptă să se domine. Cînd fu sigur de vocea sa, strigă atît de tare, încît pînă şi zgomotul şi zăpăceala din jurul său părură depăşite pentru moment.

— Luaţi volta la prova şi la pupa !

Apoi se duse sub punte, repede.

GLOSAR

A

— *a acosta :* a veni cu vasul lîngă un cheu, un ponton sau alt vas.

— *a face apă :* a intra apă în vas ; a umple tancurile de apă ale unui vas.

— *a amara :* a lega, a fixa prin legături.

— *alidadă :* dispozitiv cu două vizoare ce se pune deasupra unei busole pentru a afla direcţia exactă în care se află un far, un cap etc.

— *ancoră de furtună :* dispozitiv, făcut de obicei din lemn şi pînză, care se lasă la apă în locul ancorei obişnuite, pluteşte şi ţine astfel vasul orientat cu prova în val.

— *antene* (de mină) : protuberanţe ce conţin o pilă electrică, aşezate pe corpul minei, care atunci cînd sînt rupte de un vas fac să se închidă un circuit electric şi să explodeze mina.

— *arboradă :* totalitatea catargelor cu instalaţiile respective ale unui vas cu vele.

— *arbore artimon :* catargul dinspre pupa, zis şi arborele mic.

— *arbore :* catarg

— *a arma un vas :* a-l dota cu toate cele necesare bunei funcţionări, inclusiv echipajul.

— *a arma ramele* (pompele etc.) : a le pune în funcţiune cu braţele.

— *a ateriza :* a se apropia de coastă pentru a intra în port

— *avion torpilor :* avion care în loc de bombe lansează torpile.

— *a vira ancora :* a smulge şi trage ancora la bord.

B

— *babord :* partea din stînga a navei, privind spre prova (înainte).

— *baie :* golf (deschis).

— *baliză :* corp plutitor de forme diferite, ancorat pentru a marca o trecere, întoarcere, fund mic etc.

— *banc de barcă :* bancă pe care stau cei care ramează.

— *banc de nisip :* îngrămădire de nisip adus de valuri, curenţi, sau la gurile fluviilor, care uneori ajunge la suprafaţa apei.

— *a pune cîrma banda :* a aduce cîrma la limită într-un bord, atît cît îi permite instalaţia

— *barjă :* şlep (cu motor de obicei), mai ales pentru transport de mărfuri.

— *bază navală :* totalitatea mijloacelor dintr-un port care permit unui număr de nave să opereze în condiţii optime.

— *bigă :* braţ de pîrghie prevăzut cu palancuri pentru a ridica greutăţi.

— *„Bismarck" :* navă grea de luptă germană care purta numele cunoscutului general şi om de stat german din secolul XIX (Cancelarul de fier).

— *bocaport* : deschidere în punte, acoperită cu scînduri sau tăblii metalice, prin care se introduc mărfurile în cala vasului.
— *bordaj* : părţile laterale ale unui vas.
— *brizant* : creasta înspumată a valului ce se formează cînd vîntul e puternic sau cînd valul ajunge aproape de ţărm, pe funduri mici sau cînd se izbeşte de stînci.

C

— *cablu de sîrmă* : odgon de sîrmă.
— *cablu* (măsură de lungime marinărească) : 182 m.
— *cabotaj* : navigaţie de-a lungul coastelor.
— *cală în vas* : magazie de mărfuri, sub punte.
— *cală de construcţii sau reparaţii* : plan înclinat, la ţărm, pe care se construiesc vasele şi se lansează apoi la apă, sau se trag din apă pentru a fi reparate.
— *cambuză* : încăpere în care se ţin alimentele pe vas.
— a *(se) canarisi* : a se înclina într-un bord.
— *canonieră* : navă de tonaj relativ mic, armată cu tunuri.
— *cap* (de coastă) : promontoriu.
— *cap* (la compas) : drumul urmat de vas după busola de la bord.
— *capă* : poziţia vasului ţinut de ancora de furtună sau mergînd cu viteză foarte redusă, atît cît să asculte de cîrmă, pentru a evita loviturile puternice ale valurilor. La vasele cu vele acestea sînt orientate, sau reduse, astfel ca vasul să înainteze foarte încet.
— a *pune capul* : a se îndrepta către...
— *caravelă* : vas cu vele latine (de tipul celor cu care a traversat Columb Atlanticul).
— *carenă* : partea vasului de sub linia de plutire.
— *careu* : compartiment comun pentru ofiţeri sau subofiţeri.
— *cargobot* : vas pentru transport de mărfuri.
— *cart* (quart) : serviciu de patru ore (în ture) la bordul vaselor.
— *catapultă* : instalaţie pentru lansarea avioanelor de la bordul navelor.
— *cavilă* : un fel de mînere de lemn sau metal cu ajutorul cărora se manevrează timona (cîrma) vasului, sau la care se ia volta (fixează) parîmele.
— *chilă* : piesa longitudinală din fundul vasului care merge din prova pînă în pupa şi de care se fixează coastele (şira spinării vasului).
— *cîmp de mine* : porţiune de mare în care se ancorează mine marine.
— *comando* : trupe speciale de infanterie marină, folosite mai ales la debarcări şi misiuni grele.
— *compas* : busolă fixă la bordul vaselor.
— *con de război* : partea anterioară a torpilei, în formă de con cu ogivă, în care se pune încărcătura de război şi detonatorul.
— *conosament* : lista mărfurilor transportate de un vas.
— *copastie* : marginea superioară a bordajului.
— *curent* (de palanc) : frînghia cu care se ridică şi se coboară un scripete.

— *cursă lungă :* drumuri lungi parcurse de un vas.
— *cușetă :* pat mic la bord, de obicei cu margini ridicate pentru a împiedeca pe cel care doarme în el să cadă în timpul balansului.
— *cuter :* vas mic cu vele longitudinale (dotat uneori și cu motor).
— *cuzinet :* lagăr.

D

— *Davis* (lampa) : lampă electrică pentru semnalizări cu ajutorul alfabetului Morse, sau în cod.
— *deplasament :* greutatea volumului de apă deplasat de o navă.
— *derivă :* deplasarea laterală provocată de vînt sau de curent. Vas rămas fără posibilitate de propulsie (în derivă).
— *distrugător :* navă de război de tonaj mijlociu, neprotejată, însă rapidă și bine armată cu artilerie și torpile.
— *a draga :* a îndepărta minele dintr-o regiune.
— *a face drum :* a se îndrepta către...
— *a dubla un cap :* a naviga în jurul lui.
— *dunetă :* porțiune de punte, mai ridicată, în pupa vasului.

E

— *eche :* braț de pîrghie ce acționează direct pana cîrmei.
— *epavă :* resturile unui vas pus pe uscat sau grav avariat și aflat în derivă sau scufundat.

— *compas etalon :* busola cea mai precisă de la bord, amplasată cît mai departe de mase metalice pentru a nu fi influențată de magnetismul indus al acestora.
— *etanș :* închis ermetic.
— *etravă :* piesa verticală din extrema prova de care sînt fixate lonjeroane longitudinale și bordajul din prova, și care taie valul.

F

— *fathom :* măsură de lungime engleză egală cu doi iarzi (1,82 m.).
— *a fila :* a da drumul încet unei parîme.
— *formație strînsă* (de nave) : navele navigă la mică distanță unele față de celelalte.
— *fund mic :* apă puțin adîncă.
— *furchet :* piesă metalică în formă de furcă cu două brațe în care se introduce rama și care servește ca punct de sprijin în copastia bărcii pentru acționarea ramei.

G

— *garlin :* frînghie groasă de cînepă sau manila care servește la legarea navelor de cheu și la remorcaj.
— *gașă :* ochi larg la capătul unei parîme sau unui garlin, care se fixează la babale (piese solide metalice la bord sau pe cheu).
— *geamandură :* corp plutitor ancorat bine la care se leagă vasele, sau care marchează in-

trări în port, treceri etc. avînd uneori o lumină, un clopot sau un fluier.

— *ghiordel* : un fel de găleată, de obicei din lemn.

— *grui* : braț de pîrghie pivotant, fixat în punte sau pe cheu, acționat manual, mecanic sau electric, de care se prind palancuri pentru ridicarea bărcilor sau a altor greutăți.

— *a guverna* : a cîrmi vasul.

H

— *hidroavion Catalina* : hidroavion folosit de aliați mai ales în misiuni de recunoaștere, salvări pe ocean și reglaj de tir.

— *hulă* : valurile rămase după căderea vîntului (în virtutea inerției maselor de apă).

I

— *iard* (yard) : măsură engleză de lungime (0,914 m.).

— *inch* : măsură engleză de lungime (0,025 m.).

L

— *în largul* (în larg de...) : la oarecare depărtare de un port, far, cap etc.

— *linie de șir* : formație de nave ce navigă unul după altul.

— *loch* (log) : aparat cu ajutorul căruia se măsoară viteza navei.

— *la posturile de luptă* : toți marinarii se află la armament și la posturile fixate, gata să înceapă lupta.

— *lumini de poziție* (de drum) : lumini obligatorii pe care trebuie să le poarte orice vas de la apusul la răsăritul soarelui, stabilite printr-un regulament internațional, care trebuie să se vadă la o anumită distanță și pe anumite arcuri de cerc, astfel încît cu ajutorul lor se poate ști, aproximativ, pe ce drum merge un vas și la ce distanță se află (albe la catarge și în pupa, roșu în babord, verde în tribord).

M

— *maistru* : subofițer de marină.

— *a manevra* : a face diverse evoluții sau exerciții cu o navă.

— *manevră* : frînghie din arboradă pentru manevrarea velelor.

— *manșă* : un fel de mînecă confecționată din pînză tare, remorcată de un avion la o oarecare distanță, în care se trage cu armamentul de la bord pentru exerciții și antrenament.

— *a lua marea* : a ieși din port.

— *maree* : fenomenul natural al creșterii și descreșterii nivelului mării și oceanului, datorit atracției soarelui și lunei.

— *a ține bine marea* : a pluti sigur, fără pericol de răsturnare sau avariere gravă. A se comporta bine pe mare rea.
— *milă marină* : distanță pe mare (1852 m.).
— *mină marină* : armă submarină, ancorată la adîncimea dorită sau derivantă, încărcată cu o mare cantitate de explozibil și dotată cu antene sau alte dispozitive care atunci cînd sînt lovite de un vas o fac să explodeze. Pot fi mecanice automate, electrice, acustice, magnetice etc.
— *a mina* : a ancora un număr de mine marine într-o anumită regiune a mării, de obicei la intrările în porturi sau la punctele obligate de trecere.
— *a mola* : a da drumul complet unei parîme.

N

— *nod* : distanța între două noduri de pe frînghia aparatelor rudimentare pentru măsurarea vitezei pe vasele cu vele. Astăzi : nava face 30 noduri = nava navigă cu o viteză de 30 mile marine pe oră.
— *nostromo* : șef de echipaj (de obicei un subofițer).

O

— *ochet* : capăt sau parte dintr-o frînghie sau sîrmă făcută în formă de ochi.

— *opera vie* : partea de sub linia de plutire a navei.
— *osatura* : scheletul, de lemn sau metalic, al navei, pe care se fixează bordajul, punțile și toate instalațiile grele de la bord.

P

— *parapet* : partea din bordaj de deasupra punții.
— *parîmă* : frînghie de cînepă sau manila, sau de sîrmă.
— *a da o parîmă* : a arunca un capăt al unei parîme la mal sau la un alt vas pentru a lega vasul sau pentru remorcare.
— *pasă* : trecere neminată printr-un cîmp de mine. Navigație cu vele cu vîntul dintr-un bord.
— *pavilion* : drapelul național, sau steaguri de diferite forme și culori cu ajutorul cărora se fac semnale între nave după un cod național sau internațional.
— *periscop* : lunetă prismatică verticală cu ajutorul căreia submarinul aflat la mică imersiune poate vedea la suprafața apei.
— *pescaj* : distanța de la linia de plutire la partea cea mai de jos a navei.
— *pic* : mică vergă la catargul din pupa al navei la care se ridică pavilionul național în timpul navigației.
— *à pic* : prova navei se află exact deasupra ancorei.
— *picior* : măsură engleză de lungime (0,305 m.).
— *a pintena* : a lovi puternic cu etrava (prova) navei o altă navă.
— *pitură* : vopsea. A pitura : a vopsi.

— *plasă minată :* plasă metalică submarină de care sînt fixate mine marine (împotriva submarinelor).
— *pom-pom :* mitralieră grea (de obicei cu mai multe țevi), cu tragere rapidă.
— *pontil :* stîlp vertical ce susține puntea sau piese grele de pe aceasta.
— *porta-voce :* tub acustic.
— *priză de război :* navă capturată.
— *prova :* partea dinainte a navei (în direcția mișcării).
— *pupa :* partea din urmă a navei (privind spre prova).
— *a face punctul navei :* a calcula poziția exactă a navei pe mare (estimat, cu relevmente la coastă, astronomic, prin radiogoniometrie sau radar).

R

— *radar :* instalație cu ajutorul căreia se poate avea imediat direcția, distanța și chiar imaginea unui vas, avion, obiect, coastă etc. (radio locator).
— *radă :* golful din largul unui port.
— *raid comando :* acțiune în forță asupra coastei cu trupe special dotate și antrenate în acest scop.
— *ramă :* vîslă.
— *a rama :* a vîsli.
— *rază de acțiune :* distanța maximă pînă la care poate naviga o navă cu combustibilul aflat în depozitele sau tancurile de la bord.
— *relevment :* direcția în care se află un far, cap etc., văzut de pe vas, față de direcția în care navigă vasul sau față de nord.

— *rondou :* întoarcere circulară a unei nave.
— *ruliu :* mișcările laterale, în cele două borduri, provocate de valuri.

S

— *șalupă :* barcă cu motor montat la bord.
— *santină :* compartiment la fundul vasului.
— *sart :* sîrmă împletită, solidă, pentru fixarea catargului.
— *saulă :* frînghie nu prea groasă, cu o împletitură specială.
— *a șavira :* a se răsturna într-un bord.
— *schelet :* osatura de lemn sau metalică pe care se fixează bordajul, punțile etc.
— *secund :* adjunctul comandantului.
— *șef de echipaj :* subofițer însărcinat în special cu disciplina marinarilor.
— *sextant :* instrument cu care se măsoară înălțimea aștrilor deasupra orizontului (pentru calcule astronomice), sau unghiuri orizontale.
— *siaj :* dîra lăsată pe apă de un vas în mers.
— *siflee :* fluier special marinăresc cu care se comandă manevre la bord, sau se dă onorul ofițerilor ce vin la bord.
— *linie de șir :* vezi litera *L.*
— *șomar :* instalație fixă în punte, la pupa, pentru fixarea și ridicarea plaselor de pescuit, a cablurilor etc.
— *sondă acustică :* aparat de măsurat adîncimea bazat pe principiul reflexiei sunetului (ultrason).
— *sparge-val :* apărătoare metalică fixată în prova, pe teugă, care sparge valul micșorîndu-i puterea distructivă.

— *spinaker :* velă triunghiulară ce se ridică între velele pătrate sau în prova iahturilor pentru a le mări viteza.

— *spirai :* deschidere orizontală în punte, de obicei prevăzută cu geamuri.

— *stupă :* bumbac nețesut, folosit la curățatul mașinilor.

— *submarin de buzunar :* submarin foarte mic pentru unul, doi sau foarte puțini oameni, propulsat electric, cu foarte mică rază de acțiune și dotat cu o torpilă sau mină magnetică, transportat pînă în apropierea inamicului de o navă de suprafață (de asemenea : submarin pitic). Întrebuințat în ultimul război mondial.

— *suprastructură :* totalitatea încăperilor și instalațiilor aflate deasupra punții principale.

T

— *tachet :* piesă de lemn sau metalică, fixată pe vas pentru a se lua volta (vezi *V*).

— *tambuchi :* deschidere orizontală în punte prin care se coboară pe o scară la cabinele și compartimentele de jos.

— *tanc de combustibil :* depozit la bord pentru combustibilul necesar navei.

— *tangaj :* mișcările în sens longitudinal ale vasului, provocate de valuri.

— *telegraf* (pt. mașini) : aparat cu care se comunică la mașini, de la comanda vasului, cu ce viteză să meargă, înainte, înapoi, sau stop.

— *teuga :* o punte mai ridicată, în prova vasului, mai înaltă decît puntea principală.

— *timonă :* roată (cu cavile) aflată pe comanda vasului, cu care se acționează asupra cîrmei propriu-zise prin intermediul unor transmisiuni (manuale, mecanice, electrice, pneumatice).

— *timonier :* marinar care manevrează timona, pavilioanele de semnalizare și alte lucruri simple ce țin de navigație.

— *a ține bine marea :* vezi litera *M*.

— *„Tirpitz" :* mare navă de luptă germană (40 000 tone) din ultimul război mondial, care poartă numele amiralului considerat părintele flotei germane ce a înfruntat flota engleză în primul război mondial.

— *la travers de :* drumul navei face un unghi de 90° cu direcția spre un far, cap etc.

— *traversul navei :* la 90° față de drumul navei.

— *trasor* (obuz, glonte) : care lasă o dîră luminoasă ce ajută la corectarea tragerii.

— *trauler :* vas pescăresc de tonaje diferite.

— *traversadă :* drum parcurs de un vas peste o mare sau ocean.

— *tribord :* partea din dreapta a vasului, privind către prova.

— *trotil :* explozibil foarte puternic întrebuințat în cel de-al doilea război mondial la încărcarea obuzelor, torpilelor, minelor etc. (trinitrotoluen).

— *turelă :* adăpost cuirasat în jurul tunurilor de mare calibru de pe nave pentru protejarea

acestora şi a marinarilor care le manevrează, acţionat mecanic, electric sau pneumatic.

V

— *vană :* loc de trecere comandată a unui lichid printr-o conductă sau printr-un perete despărţitor. Vană de fund : care lasă apa să intre prin fundul vasului (pentru scufundare).
— *vedetă :* navă foarte rapidă, de mic tonaj. Vedetă torpiloare rapidă : vedetă rapidă care are la bord două sau mai multe torpile.
— *velă :* pînză de corabie sau barcă.
— *vergă :* bară transversală de lemn de care se prinde vela.
— *vinci :* troliu cu ax orizontal, acţionat manual, mecanic sau electric, pentru tras vasul la mal sau pentru ridicat greutăţi.
— *vîntul cade :* încetează să bată.
— *vîntul se pune :* începe să bată.
— *în vînt :* cu prova în direcţia din care bate vîntul.
— *sub vînt :* în prova în direcţia contrară.
— *a vira :* a trage, a întoarce.
— *volta :* a întoarce un vas cu vele în direcţia opusă aceleia în care merge.
— *a lua o voltă :* a fixa o parîmă la baba, tachet etc., încolăcind-o în cruciş astfel încît, să se „muşte" şi să nu se desfacă.

CUPRINSUL

Redactor : G. MARCUSON
Tehnoredactor : DECEBAL ENESCU

Dat la cules 15.04.1968. Bun de tipar 17.09.1968. Apărut 1968. Tiraj 25.145 ex broşate. Hîrtie tipar înalt tip B mat. de 63 g/m². Format 700×900/32 Coli ed. 13,51. Coli tipar 10,5. Planşe tipo 8. A. nr. 5022. C.Z. pntru bibliotecile mari şi mici 839.6—32=59:

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, Bucureşti, Republica Socialistă România
Comanda nr. 1553

O binecunoscută fotografie norvegiană a lui Larsen, luată la înapoierea sa în port imediat după una dintre cele mai istovitoare călătorii făcute vreodată de „Vigra".

Nava de luptă germană „Tirpitz“ de 40 000 tone.

Flota „Grupului din Shetland“ în portul Scalloway.

Neîmblînzitul „Arthur“.

Exerciţii de tragere. Björnöy cu pistolul, Karlsen în stînga lui. Cu ei este Gerhard Skorpen — care l-a ascuns de germani pe Larsen şi echipajul său după incidentul cu „Bergholm“ — şi care mai tîrziu a intrat în „Grupul din Shetland“.

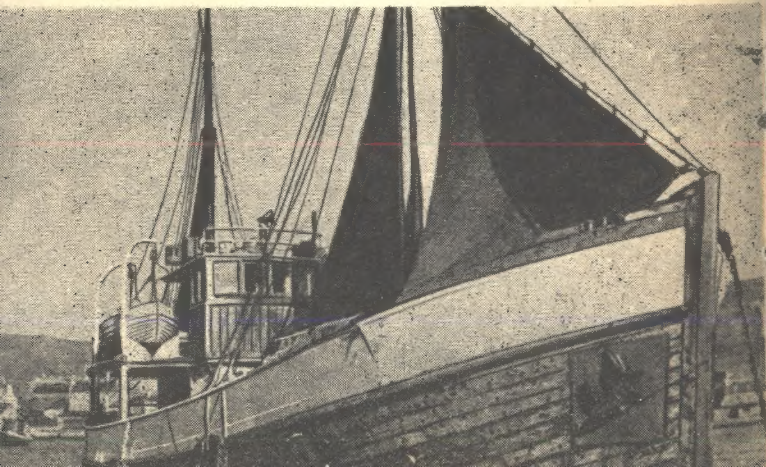

Barca spartă în care Larsen a transportat la rame camarazi muribunzi din apropierea Cercului Polar pînă în Norvegia.

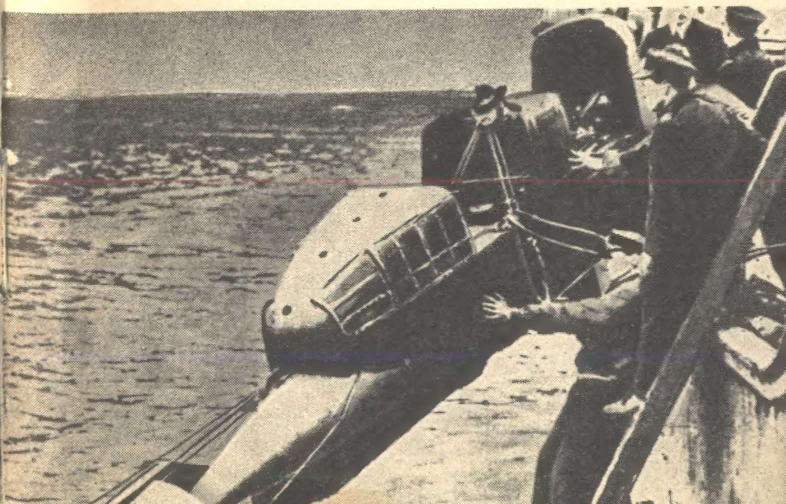

„Căruțașii“ (echipajul unui „submarin de buzunar“) făcînd exerciții pe lacul Broom.

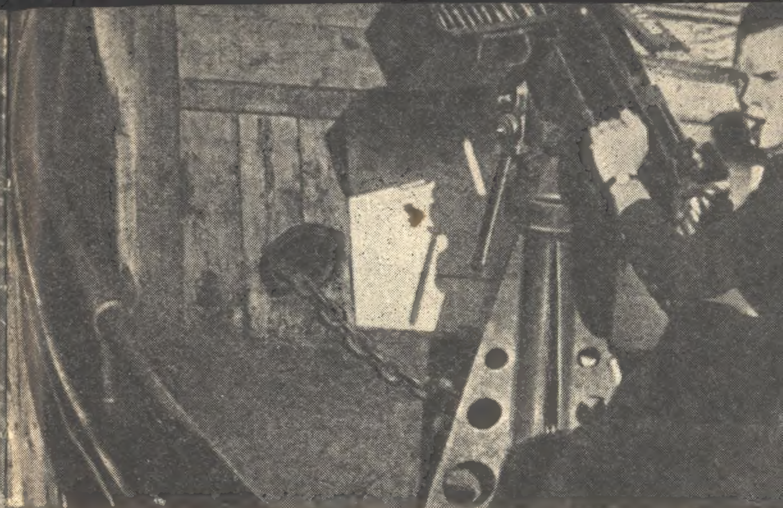
Reparînd pe „Andholmen“ — alt vas al „Grupului“.

Un submarin de buzunar e ridicat la bordul vasului „Titania“.

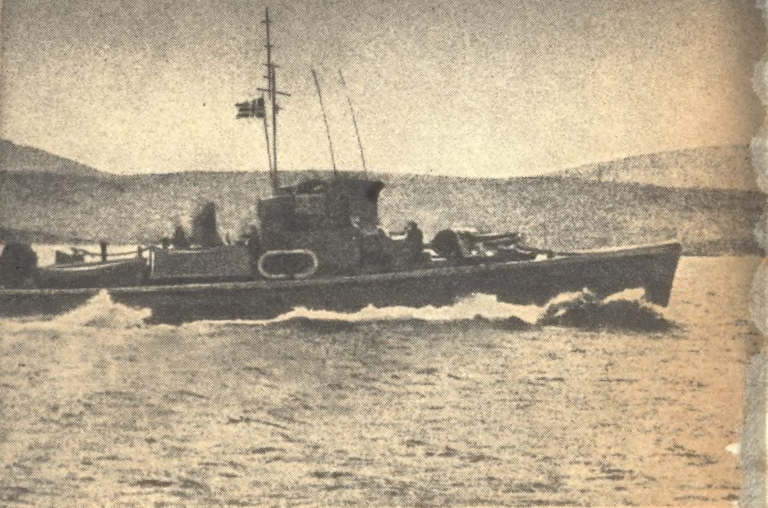
Leif Larsen în barca de salvare „Northline“ pe care el şi alţi trei tovarăşi au încercat-o traversînd Marea Nordului de la Oslo la Wapping.

Karlsen — gata oricînd să facă exerciţii de tragere în pescăruşi, mine, pete de spumă şi, de cîte ori e posibil, în hitlerişti.

Björnöy la postul său din cabina de control de pe „Vigra“.

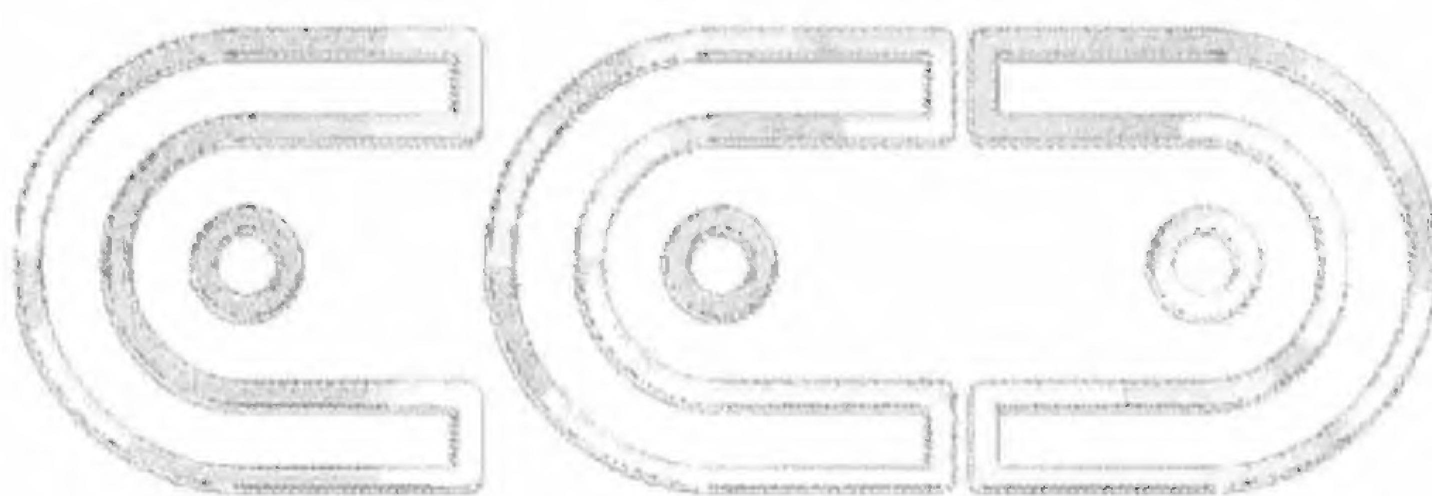

Vînătorul de submarine „Vigra“ iese în larg în prima din multele misiuni făcute în Norvegia.

Echipajul navei „Vigra“ care, în 1943, a făcut treizeci şi opt d
traversade în Norvegia sub comanda lui Larsen. Björnöy şi Lars
stau jos în rîndul din mijloc, respectiv al treilea şi al cin
din stînga.

Scanare și prelucrare digitală

de

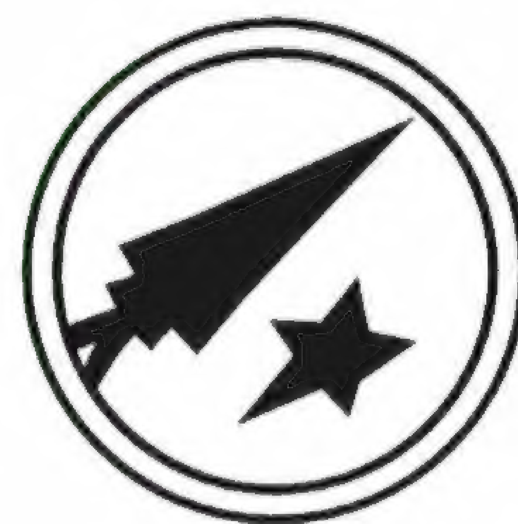
Anonim

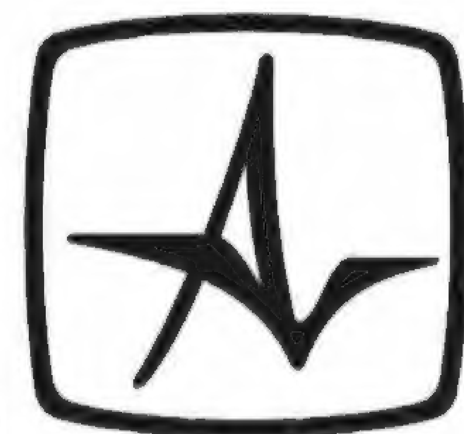

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

